

CP118.E001

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **"Gelijkwaardigheid en gelijke kansen"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Jane Arifa Badoella

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1

Voorgestelde tekst:

Overall waar gelijke kansen benoemd wordt, ook 'gelijkwaardigheid' toevoegen.

Toelichting:

Gelijke kansen kunnen we alleen creëren bij gelijkwaardigheid en gelijkwaardige behandeling van een ieder binnen de maatschappij. We moeten gelijkwaardigheid benadrukken en overall waar gelijke kansen genoemd wordt, "gelijkwaardigheid" toevoegen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We snappen het idee van de indiener, maar om dit generiek toe te passen is geen goed idee. In veel gevallen gaan gelijke kansen en gelijkwaardigheid niet hand in hand, dit maakt de tekst onduidelijker.

CP118.E002

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Progressief belasten Erfbelasting**

Indiener: Willem Breet

Woordvoerder: Willem Breet

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 8

Huidige tekst:

We moderniseren de erf- en schenkbelasting. De relatie tussen erflater/schenker en ontvanger is niet meer van belang voor het tarief, voor iedereen geldt hetzelfde percentage. Wel geldt voor partners en kinderen een hogere vrijstelling. Per saldo worden grote erfenissen zwaarder belast en kleine erfenissen juist minder. De bedrijfsopvolgingsregeling wordt verder versoerd.

Voorgestelde tekst:

Wij verhogen de belastingen op inkomen waarvoor je als ontvanger niets hoeft te doen en verlagen mede daarmee de belastingen op inkomen uit werk. Daarmee verkleinen we de vermogensongelijkheid en vergroten we de kansengelijkheid.

Toelichting:

Tussen 2007 en 2020 is het nagelaten vermogen gestegen met 75% naar ruim 23 miljard. De opbrengsten zijn daarentegen gedaald van 1,7 naar 1,3 miljard (-12%). Boosdoener: de gewijzigde Belastingwet 2009. De combinatie van lagere percentages, hogere vrijstellingen en een verruimde BOR heeft dit (onbedoeld) in de hand gewerkt. Met dit amendement herstellen we die fout. Met de verwachte hogere opbrengsten verkleinen we de kloof tussen belasting op werk en belasting op nalatenschap.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We gaan er van uit dat de indiener hier doelde op regelnummer 842 - 846. Daarbij zijn we van mening dat dit amendement de intentie van de tekst niet duidelijker maakt. Daarnaast worden in dit amendement een aantal cruciale gedeeltes weggehaald.

CP118.E003

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: Groene waterstof veel minder belangrijk dan uitbreiding elektriciteitsnet

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 27 t/m 28

Huidige tekst:

We maken geld vrij voor infrastructuur voor groene waterstof, verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en voor meer laadpalen voor elektrische (vracht)auto's.

Voorgestelde tekst:

We maken geld vrij voor infrastructuur voor waterstof, verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en voor meer laadpalen voor elektrische (vracht)auto's.

Toelichting:

De grootste bottleneck in de energietransitie is de tekortschietende capaciteit van de netten. Verder het tekort aan opwekking van groene stroom, het tekort aan mogelijkheden om energieopslag, enz. Infrastructuur voor groene waterstof past echt niet in dit rijtje, en helemaal vooraan in het verkiezingsprogramma. Er is nog lang geen voldoende groene waterstof beschikbaar om deze prominente plaats te rechtvaardigen. Zie ook de toelichting bij mijn amendement "Groene waterstof goed definiëren".

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Onze inzet is op het gebruik en de ontwikkeling van de infrastructuur van groene waterstof. Dat is de stip aan de horizon. Dat deze nu nog schaars is doet daar niets aan af.

CP118.E004

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Power to the people**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Michiel van Geel

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 28

Voorgestelde tekst:

We streven naar standaardisatie en het inzetten van particuliere laadinstallaties inclusief een methode om eenvoudig onderling te verrekenen.

Toelichting:

De kans is groot dat gemeenten niet op een hoog genoeg tempo laadpalen bij kunnen plaatsen en dat dit een hobbel wordt in de transitie naar elektrisch rijden. Met het toepassen van kabelgoten kan veilig en tegen lagere investering met eigen installaties van inwoners aan de vraag voldaan worden. Daarbij hoort dan wel standaardisatie (iedereen moet kunnen laden) en onderlinge verrekening (je kunt je auto immers niet altijd voor je eigen deur kwijt). Let wel dit is een streven, omdat deze ontwikkeling eerst gestimuleerd zal moeten worden. Het past echter wel goed bij het DNA van de partij.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We erkennen dat elektrisch rijden de toekomst is van personenvervoer in Nederland en dat een goede laadinfrastructuur daarvoor noodzakelijk is. Daar doen we dan ook suggesties voor. Dit voorstel is echter te prematuur en te gedetailleerd voor dit verkiezingsprogramma.

CP118.E005

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **variabele klimaatbonus**

Indiener: Ronald Buijsse

Woordvoerder: Ronald Buijsse

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 32

Voorgestelde tekst:

De klimaatbonus zal bij de start een jaarlijks bedrag van 250 euro zijn, maar kan daarna per jaar variëren op basis van landelijke prestaties of bijzondere klimaat gerelateerde ontwikkelingen

Toelichting:

Een vast bedrag, per jaar, zonder variatie, beperkt de motiverende werking die uit kan gaan van een bonus. Die motiverende werking wordt toegevoegd door de hoogte van de bonus, op een globale wijze te koppelen aan een meetbare landelijke prestatie of aan een meetbare noodzaak.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het is goed mogelijk dat de klimaatbonus in de toekomst hoger kan worden. De tekst 'variëren' impliceert dat het ook lager kan zijn, dat is niet de insteek en maakt het ook een complexer voorstel.

Dit amendement komt te vervallen als CP118.C27 wordt aangenomen.

CP118.E006

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **klimaatbonus vanaf 0 jaar**

Indiener: Ronald Buijsse

Woordvoerder: Ronald Buijsse

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 32

Huidige tekst:

We voeren naar voorbeeld van Oostenrijk en Canada een klimaatbonus in van €250.

Voorgestelde tekst:

We voeren naar voorbeeld van Oostenrijk en Canada een klimaatbonus in van €250 voor elke geregistreerde inwoner van Nederland, vanaf 0 jaar.

Toelichting:

Het is in het huidige voorstel niet duidelijk wat met “iedereen” bedoeld wordt. Door expliciet kinderen mee te nemen, wordt benadrukt dat we aan het klimaat werken, ook voor de kinderen. Hiermee is het voorstel ook scherper omschreven.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit amendement past helaas niet binnen financiële keuzes die voor dit programma gemaakt zijn. Voor ondersteuning van kinderen hebben we andere voorstellen in het programma waarmee we ook de kinderarmoede fors verminderen.

Dit amendement komt te vervallen als CP118.C27 wordt aangenomen.

CP118.E007

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Tekstuele duiding klimaatbonus**

Indiener:

Woordvoerder: Edwin Kemers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 32 t/m 35

Huidige tekst:

We voeren naar voorbeeld van Oostenrijk en Canada een klimaatbonus in van €250. Dit is een vast bedrag dat iedereen jaarlijks krijgt, om de hogere lasten op vervuiling te compenseren. Mensen met een laag inkomen hebben hier in verhouding meer profijt van dan mensen met een hoog inkomen.

Voorgestelde tekst:

We voeren naar voorbeeld van Oostenrijk en Canada een klimaatbonus in van €250. Dit is een vast bedrag dat iedereen jaarlijks krijgt, dit bedrag wordt in mindering gebracht op het vastrecht voor elektriciteit. Mensen met een laag inkomen hebben hier in verhouding meer profijt van dan mensen met een hoog inkomen.

Toelichting:

We willen af van toeslagen. Deze compensatie past niet hier binnen. Door dit in te bouwen in de aansluitkosten voor elektriciteit wordt geeft dit een bevordering van verduurzaming.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Alhoewel we de redenering van de indiener begrijpen, wordt de klimaatbonus hier geen recht gedaan. Het vastrecht voor elektriciteit wordt berekend per elektriciteitsaansluiting (in de regel een per huishouden), terwijl de Klimaatbonus bedoeld is voor iedere volwassene.

Dit amendement komt te vervallen als CP118.C27 wordt aangenomen.

CP118.E008

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Klimaatticket tot aan het aansluitende buitenland (1)**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Armand Cremers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 36 t/m 37

Huidige tekst:

We introduceren een landelijk klimaatticket, waarmee je voor een vaste lage prijs in bus, tram, metro en trein in Nederland buiten de spits kan reizen.

Voorgestelde tekst:

We introduceren een landelijk klimaatticket, waarmee je voor een vaste lage prijs in bus, tram, metro en trein in Nederland (en het aansluitende buitenland) buiten de spits kan reizen.

Toelichting:

n.v.t.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Alhoewel dit een sympathiek voorstel is, is het helaas niet haalbaar omdat wij niet gaan over buitenlandse concessies.

CP118.E009

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Voorkom afsluiten van huishoudens**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 40 t/m 41

Huidige tekst:

We helpen huiseigenaren en mensen met lage inkomens met subsidies en verplichten verhuurders hun huizen energiezuiniger te maken.

Voorgestelde tekst:

We helpen huiseigenaren en mensen met lage inkomens met subsidies, beschermen hen tegen het afsluiten van gas, water en licht en verplichten verhuurders hun huizen energiezuiniger te maken.

Toelichting:

De commissie sociaal minimum heeft een aanbeveling gedaan om gezinnen met kinderen te beschermen tegen het afsluiten van gas, water en licht. Wat ons betreft wordt dit breed getrokken over alle huishoudens: niemand hoort in donker of kou te zitten.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We zijn het eens met de insteek dat niemand in de kou moet zitten, maar de plek om dit in te brengen in het programma is wel een wat vreemde. Het hoort meer thuis in het hoofdstuk over de energieke basis. Ook is een generiek verbod op het afsluiten van gas, water en elektriciteit onverstandig, dit kan juist betalingsachterstanden in de hand werken.

CP118.E010

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Kosten van niets doen**

Indiener: Joram Schollaardt

Woordvoerder: Joram Schollaardt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 45

Voorgestelde tekst:

Bij het maken van beleid wegen we de kosten mee die we maken als we niets doen. Denk bijvoorbeeld aan overstromingen door klimaatverandering of misoogsten door biodiversiteitsverlies. Door deze kosten mee te nemen, komen we tot evenwichtiger en verstandiger beleid.

Toelichting:

Inactiviteit als het gaat om klimaatverandering en biodiversiteitsverlies is schadelijk voor de economie. Zo becijferde DNB dat biodiversiteitsverlies de wereld nu al naar schatting 1,7 á 3,9 biljoen er jaar kost. Dit terwijl er vaak nog wel op economische belangen gestuurd wordt. Door ecologische kosten altijd mee te nemen komen we tot betere beleidskeuzes.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Met de keuze om expliciet beleid te baseren op de brede welvaart index heb je dit soort effecten al mee gewogen, maar prima om nog eens te expliciteren dat te weinig doen meer kost dan maatregelen nemen.

CP118.E011

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Afbouwpad degressieve energielastingtarief**

Indiener: Laura van Tamelen

Woordvoerder: Laura van Tamelen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 56

Voorgestelde tekst:

We bouwen fossiele subsidies en vrijstellingen zo snel mogelijk af, zodat duurzame investeringen ook de rendabele investeringen worden. Bij voorkeur doen we dit Europees en mondiaal. We introduceren een afbouwpad voor het degressieve energietarief, waarbij we kwetsbare huishoudens ontzien.

Toelichting:

Minister Jetten beloofde afgelopen voorjaar in de Voorjaarsbesluitvorming Klimaat om: 1. het energielastingtarief minder degressief te maken 2. lagere tarieven voor huishoudens te implementeren 3. de energielasting meer lonend te maken voor verduurzaming. Maar nog steeds betalen huishoudens 80 keer meer energielasting dan grootverbruikers. Het zijn dus niet de kleine energieverbruikers, maar juist de zware industrie die een fors belastingvoordeel krijgt. Hoe groter het verbruik, hoe groter het belastingvoordeel. Het effect is dat huishoudens en MKB-bedrijven kampen met hoge rekeningen en grootverbruikers anno 2023 nog steeds onvoldoende geprikkeld worden om te verduurzamen. Dit staat haaks op het klimaatbeleid.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E012

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Vlaktax**

Indiener: Bram Hanemaaijer

Woordvoerder: Bram Hanemaaijer

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 59 t/m 61

Huidige tekst:

innovatie en opschaling van nieuwe, schone technieken. We werken in Europees verband naar een gelijk tarief in de energiebelastingen.

Voorgestelde tekst:

innovatie en opschaling van nieuwe, schone technieken. We werken in Europees verband naar een gelijk tarief (gelijk tussen alle landen en tussen alle gebruikers, dus vlaktax) in de energiebelastingen.

Toelichting:

Grote ongelijkheid en degressiviteit in energiebelasting en tarieven tussen gebruikers (industrie-consument) leidt tot een onrechtvaardig energie- en klimaatbeleid binnen landen en binnen Europa. Met veel impact voor vooral consumenten. En voor het klimaatbeleid verkeerde beslissingen bij bedrijven. Deze onrechtvaardigheid (ook omschreven als subsidie voor fossiele energie) dient zsm opgelost te worden. Zie ook de op congres 116 aangenomen motie DZ.PM116.7 met het dictum: Roept de Tweede Kamerfractie van D66 op om zich sterk te maken voor een Europees geharmoniseerde vlaktaks per energiedrager voor alle energiedragers en geen uitzonderingen meer te maken.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

De verduidelijking die de indiener voorstelt is inderdaad wat wij voor ogen hadden.

CP118.E013

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **CO2-opslag ook in de verre toekomst nuttig**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 67 t/m 68

Huidige tekst:

Met voorspelbare, haalbare normering en einddata voor fossiele technieken en transitietechnieken, zoals CO2-opslag.

Voorgestelde tekst:

Met voorspelbare, haalbare normering en einddata voor fossiele technieken.

Toelichting:

CO2-opslag is niet alleen van toepassing bij CCS met gas gestookte fabrieken en centrales, maar ook bij negatieve emissie technologie zoals biomassa-gestookte centrales. Negatieve emissie-technologieën zijn onmisbaar om de Parijs-doelen te halen. Het is onzin om daar een einddatum aan te koppelen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Met de tekst in het programma werd voornamelijk bedoeld op CO2-opslag van industriële emissies, waarvoor we op lange termijn een einddatum willen. Maar dit kan te breed worden opgevat en tot verwarring leiden, dit kan er ook uit.

CP118.E014

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **taD Toekomstbestendige reclame**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 84

Voorgestelde tekst:

Toekomstbestendige reclame. Reclame weren we uit de publieke ruimte als deze leidt tot duidelijke schade vanuit ongezonde producten gericht op kinderen en jongeren onder de 18 jaar, reclame voor alcohol, en producten en diensten met grote milieu en/of klimaatschade.

Toelichting:

Reclame werkt vanuit gedragsbeïnvloeding van - vooral kwetsbare - mensen en daarom bekijken we of – naast roken en gokken – andere productcategorieën met veel maatschappelijke schade niet – overall – meer toegelaten gaan worden. Denk hierbij aan producten met grote klimaatimpact en gezondheidsschade, vooral op jongeren en andere kwetsbare groepen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De voorgestelde reikwijdte van maatregelen tegen reclames is in dit amendement is heel breed en moeilijk te definiëren. Temeer omdat producenten vaak naast vervuilende producten ook groene producten maken, waar zij alsnog mee kunnen adverteren.

CP118.E015

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **InvestNL investeringen**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Wim Satter

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 85

Voorgestelde tekst:

Wij geven InvestNL de vrijheid om financiering aan te vullen van bedrijven in de kapitaalintensieve industrie die aantoonbaar vergroenen en/of bijdragen aan circulariteit.

Toelichting:

Rotterdam en omgeving vergroent te langzaam. Op de innovatieranglijst bungelt de regio onderaan. Dit komt mede door de onwil van daar veel aanwezige fossiele bedrijven om te investeren in nieuwe fabrieken in plaats van de bestaande. Een fabriek kost al snel € 40-50 miljoen. Als men een tijdelijke restfinanciering nodig heeft dan moet InvestNL kunnen aanvullen tot meer dan 50%. Banken financieren slechts groene bedrijven zoals windmolens en zonneparken die al bestaan. Deze mogelijkheid is afgesneden. Alternatieve financiers kunnen tot een maximum van € 3,5 miljoen financieren, voor het meerdere dient InvestNL het laatste zetje te kunnen geven.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Veelal is niet zozeer de financiering, maar de onrendabele top van een investering het probleem. Dat lossen we op door vervuiling duurder te maken en vergroening te subsidiëren. Financiering vanuit InvestNL is hiervoor niet bedoeld en ook niet nodig.

CP118.E016

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Elk bedrijf een klimaatplan**

Indiener: Laura van Tamelen

Woordvoerder: Laura van Tamelen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 85 t/m 86

Huidige tekst:

We stellen als voorwaarde voor financiële steun aan bedrijven die willen vergroenen dat deze bedrijven een concreet klimaat- en milieuplan voorleggen.

Voorgestelde tekst:

In eerste instantie moeten bedrijven hun eigen verduurzaming betalen. We stellen als voorwaarde voor financiële steun aan bedrijven die willen vergroenen dat deze bedrijven een concreet milieuplan en klimaatplan in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs voorleggen.

Toelichting:

Afgelopen jaren ontvingen een groot aantal bedrijven subsidie vanuit de overheid. Klimaatgeld kan maar één keer worden uitgegeven. Het is daarom cruciaal dat deze overheidssubsidie op de juiste plekken terecht komt en effectief wordt uitgegeven. Daarom is het noodzakelijk dat bedrijven aantonen welke resultaten zij gaan behalen wat betreft CO2-reductie en de stappen die zij zetten richting CO2-neutraal. En vragen we als voorwaarde voor subsidies een Klimaatplan in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. Dit betekent een plan dat stappen zet in reductie in scope 1, 2 en scope 3, de waardeketen

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit amendement voegt in essentie weinig toe aan het plan dat wordt voorgesteld. Deze formulering zorgt echter wel dat de discussie onnodig op scherp wordt gezet.

CP118.E017

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Een eerlijke transitie is ook sociaal**

Indiener: De Baronie

Woordvoerder: Lottie van Kelle

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 85 t/m 88

Huidige tekst:

We stellen als voorwaarde voor financiële steun aan bedrijven die willen vergroenen dat deze bedrijven een concreet klimaat en milieuplan voorleggen. Als bedrijven afspraken niet nakomen, moeten zij de steun terugbetalen. Zo waarborgen we dat publiek geld bijdraagt aan een groene toekomst.

Voorgestelde tekst:

We stellen als voorwaarde voor financiële steun aan bedrijven die willen vergroenen dat deze bedrijven een concreet klimaat- en milieuplan voorleggen, waarin de impact op het werk en de werknemers is meegenomen. Als bedrijven afspraken niet nakomen, moeten zij de steun terugbetalen. Zo waarborgen we dat publiek geld bijdraagt aan een groene en sociale toekomst.

Toelichting:

Het verduurzamen van het bedrijfsleven is één van de grote opgaven voor het nieuwe kabinet. Er zullen investeringen met publiek geld nodig zijn om de vergroening te stimuleren. Er worden terecht voorwaarden gesteld aan de financiële steun voor bedrijven. Maar de transitie kan enkel succesvol zijn, als die ook sociaal is. De vergroening van het bedrijfsleven zal zeker consequenties hebben voor de werknemers. Er zijn internationale richtlijnen om een eerlijke transitie voor werknemers vorm te geven, zoals de ILO Guidelines on just transition.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Een goede omgang met werknemers is wat ons betreft vanzelfsprekend, maar moet in overleg tussen werkgevers en werknemers. Onderdeel maken van klimaatplan is complex en ook niet afdwingbaar.

CP118.E018

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Duurzaam bankieren voor de toekomst en tegen ontbossing**

Indiener: Laura van Tamelen

Woordvoerder: Laura van Tamelen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 109 t/m 110

Huidige tekst:

We zetten wereldwijd in op het tegengaan van ontbossing in de strijd tegen klimaatverandering 110 en we zetten in op grootschalige duurzame herbebossing.

Voorgestelde tekst:

We zetten wereldwijd in op het tegengaan van ontbossing in de strijd tegen klimaatverandering en we zetten in op grootschalige duurzame herbebossing. De bindende zorgvuldigheidseisen die in de Europese ontbossingsverordening zijn vastgelegd voor bedrijven, worden ook van toepassing op financiële instellingen.

Toelichting:

Volgens de recente Internationaliseringsmonitor van CBS speelt Nederland een belangrijke rol als financier van ontbossingsgerelateerde goederen, net als veel andere EU-lidstaten. De nieuwe Europese ontbossingsverordening moet de bijdrage van de Europese Unie aan wereldwijde ontbossing tegengaan, maar laat de geldstromen van EU-gebaseerde financiële instellingen naar bedrijven betrokken bij ontbossing ongemoeid. In september 2022 stemde het Europees Parlement, met steun van de D66-Europarlementsleden, voor een sterke Bossenwet die ook de financiële sector verplicht om ontbossing tegen te gaan. Maar nog zonder resultaat. Daarom moet Nederland zich verder inzetten voor de het opnemen van financiële instellingen in de EU-Bossenwet.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E019

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Snel invoeren emissieheffing**

Indiener: Christiaan Alofs

Woordvoerder: Christiaan Alofs

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 121 t/m 125

Huidige tekst:

In de Europese Unie zijn ambitieuze afspraken gemaakt over CO₂-reductie tot 2030, onder andere door aanscherping van het emissiehandelssysteem (ETS) en de invoering van een CO₂-grensheffing (CBAM). Wij willen het ETS en CBAM uitbreiden naar meer sectoren en gratis rechten in het ETS volledig afschaffen. Uiteindelijk willen we een Europese CO₂-heffing die onze nationale heffing vervangt.

Voorgestelde tekst:

In de Europese Unie zijn dit jaar ambitieuze afspraken gemaakt over CO₂-reductie tot 2030, onder andere door aanscherping van het emissiehandelssysteem (ETS) en de invoering van een CO₂-grensheffing (CBAM), het afbouwen van gratis rechten en de uitbreiding naar bouw en transport met ETS₂. We juichen deze ontwikkelingen toe en maken ons sterk om deze wetgeving zo snel mogelijk in te voeren.

Toelichting:

De bestaande tekst gaat voorbij aan de belangrijke wijziging en uitbreiding van ETS waartoe dit jaar door de EU al besloten is. ETS₂ moet 2027 ingevoerd worden maar niets belet Nederland, naar het voorbeeld van andere Europese landen, de invoering te versnellen. Dit is in lijn met de aangenomen motie 117.D06.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De tekst in het programma maakt duidelijk dat wij verder willen gaan dan het huidige Europese beleid. Het amendement perkt dat in tot slechts het sneller invoeren van het reeds vastgesteld beleid.

CP118.E020

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Emissieheffing zonder koopkrachtverlies**

Indiener: Christiaan Alofs

Woordvoerder: Christiaan Alofs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 125

Voorgestelde tekst:

We zijn ons ook bewust van de aanzienlijke koopkrachteffecten van de huidige uitbreiding en stijging van de emissieheffing. We kiezen ervoor de hogere opbrengst van de emissierechten grotendeels te gebruiken voor maatregelen met een positief koopkrachteffect, te beginnen met een klimaatbonus.

Toelichting:

Het gebruik van een prijsprikkel is een zeer krachtig instrument om te verduurzamen. Als dit instrument leidt tot lastenverzwaring zal de weerstand groeien en de prijs niet het noodzakelijke niveau kunnen bereiken. De prijsprikkel zorgt voor verduurzaming, de opbrengst is dan niet nodig voor verduurzaming maar wel voor koopkrachtherstel. Zo blijft draagvlak behouden. Dit is in lijn met de aangenomen motie 117.D04.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E021

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Negatieve emissies niet beperken**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 127 t/m 128

Huidige tekst:

Negatieve emissies mogen alleen worden toegepast om niet-vermijdbare emissies te compenseren.

Toelichting:

Om de Parijs-doelstelling van 1,5 graad te halen moet de mondiale uitstoot met meer dan 5% per jaar omlaag. Dat lukt niet meer. Dus de wereld ontkomt er niet aan om negatieve emissie technologie (NET) toe te gaan passen, en we moeten dus geen beperkingen opleggen. NET technologieën zijn: BECCS (biomassacentrales + CCS); olivijn en basalt delven, verpulveren en verspreiden; stukken oceaan bemesten met ijzerzouten; CO2 uit de lucht filteren en ondergronds opslaan (Direct Air Capture, DAC). Er loopt nu in de Egyptische woestijn een veelbelovend Nederlands-Egyptisch basaltproject, waarbij de gemalen basalt ook als meststof functioneert bij geïrrigeerde akkerbouw.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De huidige tekst in het programma legt geen beperkingen op aan methoden om negatieve emissies toe te passen, maar wij vinden het belangrijk dat het beleid zich vooral richt op het vermijden van emissies. Negatieve emissies mogen geen makkelijke vluchtheuvel zijn om broeikasgassen te blijven uitstoten.

CP118.E022

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Geen extra regels voor banken**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Wim Satter

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 131

Huidige tekst:

We komen met wetgeving om financieringen en beleggingen van de financiële sector in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs.

Toelichting:

Op 31 juli 2023 is Europese standaarden goedgekeurd die vanaf 1 januari 2024 voor de financiële sector (en grote bedrijven) zal gaan gelden (ESRD) en in aanvulling daarop een rapportageplicht voor alle activiteiten die in keten plaatsvinden (CSRD). Het belang van aanvullende nationale wetgeving is onnodig en ongewenst vanwege het risico dat de dienstverlening van banken aan het MKB nog verder onder druk komt te staan.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit was ook onderdeel van het vorige verkiezingsprogramma en inzet van ministers Kaag en Jetten, juist ook om de voorlopers te helpen. Risico van slechtere dienstverlening aan MKB kan worden gemitigeerd in de precieze vormgeving.

CP118.E023

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Preventief stoppen van greenwashing**

Indiener: Julian Talma

Woordvoerder: Julian Talma

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 132

Voorgestelde tekst:

We nemen maatregelen om reclames die misleiden over de klimaatschade van een bedrijf, product of dienst (greenwashing) preventief aan te pakken.

Toelichting:

Reclame wordt helaas steeds vaker ingezet om te misleiden over de duurzaamheid van bedrijven, producten en diensten, zo ook reclames over CO2-compensatie. Huidige procedures - zoals de Reclame Code Commissie - berispen deze reclames regelmatig, maar dat is niet genoeg. Een van de schadelijke effecten van misleidende klimaatreclame is dat het de indruk geeft dat klimaatschade tenietgedaan kan worden. Dit verkleint de gevoelde urgentie en het draagvlak voor het klimaatbeleid waar D66 voor staat. De EU komt in 2026 met aangescherpte wetgeving. D66 wil burgers al eerder beschermen voor reclames die misleiden over de klimaatschade.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Misleidende reclames zijn reeds verboden. Via de Reclame Code Commissie en/of de rechter kan de reclame worden verboden en rectificatie worden afgedwongen. Tegelijkertijd is het onduidelijk hoe de overheid hier preventief op kan handhaven.

CP118.E024

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Alle leveringszekere CO2-vrije energiebronnen toepassen**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 169

Voorgestelde tekst:

We doelen op kernenergie, aardgas + CCS, en invoer van basislast zonne-energie uit Zuid-Europa en Noord-Afrika.

Toelichting:

Kernenergie is niet de enige leveringszekere CO2-vrije bron van elektriciteit. Aardgas + CCS wordt sterk aanbevolen door prof.em. Wim Turkenburg. De derde optie wordt toegepast in het Brits-Marokkaanse Xlinks project, zie <https://xlinks.co/morocco-uk-power-project/> en verdient navolging. Zonnecentrales in zonovergoten landen bestaan niet alleen uit zonnepanelen (PV), maar ook uit zonnespiegelcentrales met warmteopslag (CSP) en kunnen dag en nacht stroom leveren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het voorstel in het programma gaat specifiek over kernenergie. Het is evident dat er andere CO2-vrije energievoorzieningen zijn, maar die hier noemen is niet relevant. Daarbij zijn de voorstellen dusdanig gespecialiseerd dat het programma niet duidelijker wordt.

CP118.E025

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nuancering standpunt kernenergie**

Indiener: Theo Overes

Woordvoerder: Theo Overes

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 169 t/m 176

Huidige tekst:

Om een stabiele CO₂-vrije energievoorziening te hebben, kunnen we geen technieken uitsluiten. Ook kernenergie niet. Kernenergie is duur, niet hernieuwbaar en zorgt voor gevaarlijk afval. Tegelijkertijd levert het veel CO₂-vrije energie met weinig ruimtegebruik. Wij gaan door met de voorbereidingen voor de bouw van twee nieuwe centrales. Hierbij zorgen we dat er vanaf het begin veel aandacht is voor de mensen in de omgeving van de nieuwe kerncentrales, voor de ontmanteling aan het eind van de levensduur en voor de eindberging van nucleair afval, zodat we toekomstige generaties niet met problemen opzadelen. Daarnaast stimuleren we de ontwikkeling van nieuwe technieken, zoals thoriumreactoren en kleine centrales (SMR's).

Voorgestelde tekst:

Voor een stabiele CO₂-vrije energievoorziening kunnen we geen technieken uitsluiten. Ook kernenergie niet. Kernenergie is duur, niet hernieuwbaar en produceert gevaarlijk afval waarvoor nog steeds geen goede oplossing bestaat. Daar staat tegenover dat het veel CO₂-vrije energie levert met weinig ruimtegebruik. Wij gaan door met het onderzoeken van de mogelijkheden van kerncentrales, inclusief nieuwe technieken zoals thoriumreactoren en kleine centrales (SMR's). Kernenergie zal echter geen voorkeursbehandeling krijgen ten opzichte van hernieuwbare energievormen zoals zonne-energie, windenergie en geïmporteerde groene waterstof. Het zal dan ook geen grotere overheidssteun (in de vorm van subsidies of garanties voor bijvoorbeeld omzet, onvoorziene kosten of risico's) krijgen dan deze groene alternatieven. Tenslotte is voldoende draagvlak bij de omwonenden noodzakelijk, en mogen toekomstige generaties niet worden opgezadeld met problemen rond de ontmanteling aan het einde van de levensduur en de eindberging van nucleair afval.

Toelichting:

Het conceptprogramma wekt de indruk dat wij zonder enig voorbehoud twee kerncentrales willen bouwen. In het verkiezingsprogramma 2021 en dit conceptprogramma staat terecht dat kernenergie duur is, belangrijke nadelen kent, en voor Nederland niet noodzakelijk is voor een schoon, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem. De voorgestelde wijzigingen maken duidelijk dat kerncentrales niet tegen elke prijs gebouwd gaan worden: Kernenergie moet rendabel zijn, draagvlak

bij de omwonenden hebben, en problemen mogen niet worden doorgeschoven naar toekomstige generaties. Overheidsgaranties worden bij naam genoemd omdat dit potentieel grote kostenposten zijn die bij een eerlijke kostenvergelijking niet mogen ontbreken.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In het concept-programma zijn de voor- en nadelen van kernenergie beknopt en kernachtig benoemd, inclusief de kosten en andere belangrijke nadelen. Vanzelfsprekend willen wij niet dat deze tegen elke prijs gebouwd worden, andere amendementen drukken dit beter uit.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E026

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TaD - Kernenergie is niet per se duur**

Indiener: Floriske Deutman-Bodisco Massink

Woordvoerder: Floriske Deutman-Bodisco Massink

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 170

Huidige tekst:

Kernenergie is duur

Voorgestelde tekst:

Een zorgpunt is de kostenoverschrijding bij de realisaties van de nieuwe kerncentrales in Europa

Toelichting:

Kernenergie is niet per definitie duur. Als je kijkt naar de huidige kerncentrales, en zeker diegene die al afgeschreven zijn, dan leveren die juist energie tegen zeer concurrerende prijzen. Ook nieuwe centrales, zoals die in de Verenigde Arabische Emiraten, gebouwd door het Koreaanse Kepco, kunnen op tijd en binnen budget gerealiseerd worden.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In het concept-programma zijn de voor- en nadelen beknopt en kernachtig benoemd, deze nuance is wat ons betreft niet nodig.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E027

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TaD - Kernafval is beperkt en goed beheersbaar**

Indiener: Floriske Deutman-Bodisco Massink

Woordvoerder: Floriske Deutman-Bodisco Massink

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 170

Huidige tekst:

...zorgt voor gevaarlijk afval

Voorgestelde tekst:

...produceert radioactief afval, zij het in zeer kleine hoeveelheden en goed beheersbaar

Toelichting:

Radioactiviteit en kernafval boezemen vaak angst in, terwijl de meeste mensen niet precies weten wat dat eigenlijk is en wat er mee gebeurt. Bij de COVRA wordt het Nederlandse radioactieve afval uit gebruiksmaterialen van laboratoria zoals handschoenen, kleding en injectienaalden, maar ook glaswerk, rookmelders, vervangen onderdelen van reactoren zoals buizen, pompen en filters en het afval uit de kerncentrale Borssele opgeslagen. Dit gebeurt op een verantwoorde manier. Bovendien is een voordeel dat er maar zeer weinig (hoog)radioactief afval wordt geproduceerd.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In het concept-programma zijn de voor- en nadelen beknopt en kernachtig benoemd, deze nuance is wat ons betreft niet nodig.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E028

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nuancering tekst kernenergie (1)**

Indiener: Hans Vlemmings

Woordvoerder: Hans Vlemmings

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 170 t/m 171

Huidige tekst:

Kernenergie is duur, niet hernieuwbaar en zorgt voor gevaarlijk afval. Tegelijkertijd levert het veel CO2-vrije energie met weinig ruimtegebruik.

Voorgestelde tekst:

Kernenergie heeft een zeer lage CO2-uitstoot en gebruikt weinig ruimte. In de toekomstige energiemix zal kernenergie naast zon en wind worden toegepast voor de optimale duurzame energievoorziening voor de periode voorbij 2035. Net als bij elke energievorm zijn er maatschappelijke bezwaren waarbij, specifiek voor kernenergie, hoe om te gaan met radioactief afval. Kernenergie wordt traditioneel toegepast in centrales met grote capaciteit en daarom zijn initiële kosten hoger en de looptijd van de bouw langer dan voor alternatieven. De kosten per geproduceerde kWh over de levensduur van de centrale zijn echter volgens een aantal studies concurrerend.

Toelichting:

Wat is "duur"? Waarschijnlijk werd bedoeld dat de investering in een kerncentrale een hoog bedrag vergt. Of dat "duur" is hangt af van de opbrengst. De kosten van een equivalente elektriciteitsproductiecapaciteit (voor de tijdsduur van 60 jaar, de levensduur van een centrale) door middel van honderden windmolens of zonneweides (die maar 20-30 jaar meegaan) en het grondoppervlakbeslag dat daarmee gepaard gaat zijn ook heel hoog en dus "duur". Nog afgezien van het feit dat zon- en wind- nog verdere investeringen vergen voor balanceren van weersinvloeden.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Tekst in concept-programma benoemt beknopt de voor- en nadelen van kernenergie. Deze toevoeging maakt de tekst niet helderder.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E029

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Kernenergie zonder subsidie**

Indiener: Laura van Tamelen

Woordvoerder: Laura van Tamelen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 171 t/m 175

Huidige tekst:

Wij gaan door met de voorbereidingen voor de bouw van twee nieuwe centrales. Hierbij zorgen we dat er vanaf het begin veel aandacht is voor de mensen in de omgeving van de nieuwe kerncentrales, voor de ontmanteling aan het eind van de levensduur en voor de eindberging van nucleair afval, zodat we toekomstige generaties niet met problemen opzadelen.

Voorgestelde tekst:

Wij gaan door met de voorbereidingen voor de bouw van twee nieuwe centrales. Hierbij zorgen we dat er vanaf het begin veel aandacht is voor de mensen in de omgeving van de nieuwe kerncentrales. We gaan op zoek naar marktspelers die verantwoordelijkheid dragen voor de ontmanteling aan het eind van de levensduur en voor de eindberging van nucleair afval, zodat we toekomstige generaties niet met problemen opzadelen. Nederland zal geen subsidie verlenen voor kerncentrales, garanties leveren voor de verkoopprijs van kernenergie of kernenergie voorrang geven op het net.

Toelichting:

Bij nucleaire nieuwbouwprojecten in andere Europese lopen staatsgaranties en overheidssubsidies uit de hand, zoals bij Hinkley PointC (VK) en Flamanville (Frankrijk). Ook in Nederland moet de overheid, tegen de afspraken in, de ontmanteling betalen van kerncentrale Dodewaard. Dit betekent dat kernenergie erg duur kan uitpakken voor de belastingbetaler. Kernenergie kan een aanvulling zijn op momenten dat er te weinig zon- en windenergie is, maar mag zon- en windenergie niet wegconcurreren. Teveel subsidie naar kernenergie en voorrang op het net zorgt voor oneerlijke concurrentie op de energiemarkt, wat ervoor kan zorgen dat zon- en windenergie weg worden geconcentreerd.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We begrijpen de zorg van de indiener en we willen uiteraard liever niet subsidiëren en we willen voorkomen dat het ten koste gaat van wind en zon. Categorisch niet subsidiëren is echter niet realistisch, ook omdat alle andere vormen van energie-opwek ook impliciet of expliciet gesubsidieerd worden.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E030

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Compensatiepakket kernenergie**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Monique Schoonen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 173

Voorgestelde tekst:

Toevoegen: In combinatie met een breed inzetbaar compensatiepakket voor de hele regio,

Toelichting:

De komst van nog twee kerncentrales in Zeeland naast de bestaande en een aantal (onveilige) kerncentrale net over de grens in België, heeft niet alleen impact op de inwoners van de gemeente Borsele, maar op inwoners van heel de provincie Zeeland. Een ruimhartig compensatiepakket dat recht doet aan een beslissing met grote impact is niet meer dan billijk. De invulling is aan de Zeeuwen en kan breed worden angewend.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het goed betrekken van de omgeving en zorgen voor draagvlak is essentieel. Dit geldt voor alle grote projecten met impact op de omgeving. Een vrij inzetbaar compensatiepakket is te specifiek.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E031

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nuancering tekst kernenergie (2)**

Indiener: Hans Vlemmings

Woordvoerder: Hans Vlemmings

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 174 t/m 175

Huidige tekst:

Hierbij zorgen we dat er vanaf het begin veel aandacht is voor de mensen in de buurt van de nieuwe kerncentrales, voor de ontmanteling aan het eind van de levensduur en voor de eindberging van nucleair afval, zodat we toekomstige generaties niet met problemen opzadelen.

Voorgestelde tekst:

Zoals bij alle nieuwe energiebronnen hebben we aandacht voor de mensen in de omgeving, de ontmanteling aan het eind van de levensduur en de zorg voor afval. Omdat een deel van het afval bij kernenergie radioactief is heeft de eindberging, in internationale samenwerking, speciale aandacht.

Toelichting:

We horen bij alle bouw van nieuwe energiebronnen rekening te houden met de mensen in de omgeving, de ontmanteling aan het eind en voor het afval. Dat geldt ook voor windparken en zonneweiden. Omdat dit niet genoemd is in de vele pagina's over zon en wind wordt de indruk gewekt dat kernenergie door onze partij niet gelijk wordt beoordeeld met andere CO2 vrije bronnen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We behandelen kernenergie inderdaad anders, omdat ook de risico's anders zijn.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E032

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De Breidelaars: transparantie kernenergie subsidies en voorkomen markt verstoring**

Indiener: Marty Smits

Woordvoerder: Marty Smits

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 175

Voorgestelde tekst:

(Na regel 175) Daarbij zorgen wij ook voor transparantie van de vereiste subsidiering en financiële steun en garanties voor en tijdens de exploitatie, de eerlijke verdeling van de kosten van die steun over alle energiegebruikers en beperken we de versturende werking van deze gesubsidieerde dure kernstroom op de activiteiten van andere duurzame stroomaanbieders..

Toelichting:

als besloten wordt dure kernenergie zwaar gesubsidieerd toe te voegen aan het energiesysteem, dan is het noodzakelijk de negatieve economische effecten te beheersen en onnodige verstoring van markten en inflexibiliteit te voorkomen. Allereerst zullen de vele miljarden aan benodigde steun verdeeld moeten worden over energiegebruikers of overheid waarbij de voorkeur kan bestaan dit buiten het zicht te houden. Dat zou het risico op onrechtvaardige verdeling verhogen. Ten tweede bedreigt de toevoeging van gesubsidieerde energie van centrales die continue aan moeten staan de investeringen in duurzame energiebronnen doordat deze altijd geconfronteerd worden met een groot volume aan gesubsidieerde stroom.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Transparantie over de kosten is voor ons vanzelfsprekend, geen bezwaar om dit toe te voegen aan de tekst.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E033

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De Breidelaars: waarborgen voor systeemflexibiliteit kernenergie**

Indiener: Marty Smits

Woordvoerder: Marty Smits

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 175

Voorgestelde tekst:

Daarnaast moet vooraf zeker gesteld zijn dat de overheid tegen een redelijke vergoeding van restwaarde tot sluiting van centrales over kan gaan wanneer een schoner en goedkoper duurzaam energiesysteem voorhanden en door de overheid gewenst is.

Toelichting:

nieuwe kernenergie heeft een technische levensduur om tot 2100 het energiesysteem te verstoren. Gelet op voortgaande daling van kosten van duurzame (en nieuwe nucleaire?) technologieën is het onwenselijk om 70+ jaar het energiesysteem vast te leggen op dure oude techniek. In de opzet van eigenaarschap en financiering moet beleidsflexibiliteit worden geborgd om in de toekomst tegen beheersbare en kenbare kosten te kunnen besluiten dat deze oude techniek geen rol meer heeft in het toekomstig energiesysteem. Uiteraard worden investeerders daarbij gepast (maar niet exorbitant) gecompenseerd. Dit vooraf regelen voorkomt risico zoals bij sluiting kolencentrales.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Prima toevoeging.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E034

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Enkel investeren in bewezen techniek bij First of a Kind kernreactoren (FOAK's)**

Indiener: De Ronde Venen

Woordvoerder: Pieter Maas Geesteranus

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 175 t/m 176

Huidige tekst:

Daarnaast stimuleren we de ontwikkeling van nieuwe technieken, zoals thoriumreactoren en kleine centrales (SMR's).

Voorgestelde tekst:

We volgen de ontwikkeling van nieuwe technieken, zoals thoriumreactoren en kleine centrales (SMR's) met belangstelling, maar gaan in Nederland pas daadwerkelijk over tot eventuele bouw als er wereldwijd meerdere van dit soort reactoren gebouwd en getest zijn.

Toelichting:

Een proefreactor of een First of a Kind-reactor in Nederland kan een bodemloze put worden qua financiën en onderzoekstijd, die beter in meer belovende technieken zoals waterstof en energieopslag gestoken kunnen worden, waar ook meer vraag naar is.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We kunnen in Nederland ook actief meedoen aan onderzoek en ontwikkeling, niet alleen volgen. Dit hoeft niet via een proefreactor of first-of-a-kindtechnologie.

Komt te vervallen als CP118.C28, CP118.C29, CP118.C30 of CP118.C33 wordt aangenomen.

CP118.E035

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nucleair afval op de zeebodem**

Indiener: De Ronde Venen

Woordvoerder: Eelco Doorn

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 175

Voorgestelde tekst:

Daarom nemen wij ook onze verantwoordelijkheid voor het nucleair afval dat vorige eeuw door Nederland in zee is gedumpt.

Toelichting:

Vanaf de jaren vijftig tot eind jaren tachtig is door de regering gekozen voor “verwijdering van nucleair afval door dumping in zee”. Bij het nucleair vatenvervoer werd destijds meermaals radioactieve besmetting vastgesteld. Hetgeen vraagtekens plaatst bij de duurzaamheid van dit afval op de zeebodem en de mogelijkheid dat lekkage en dus besmetting gaat plaatsvinden. Indien wij/D66 de zinsnede over eindberging en toekomstige generaties niet met problemen hierover willen opzadelen, vraagt dit om actie van de Nederlandse overheid, mogelijk ook in internationaal verband en dus opname in het verkiezingsprogramma. Meer informatie:

https://www.kernenergieinnederland.nl/faceted_search/results/taxonomy%3A216

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het is ons onduidelijk welke actie met dit amendement wordt beoogd. Het verkiezingsprogramma dient expliciet duidelijk te maken waar we voor staan en wat we doen om dat te bereiken. Nu komt het te veel uit de lucht valken.

CP118.E036

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Energie-infrastructuur in Zeeland**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 180

Voorgestelde tekst:

Bij uitbreiding van energie-infrastructuur in Zeeland zullen we dat zo inrichten dat het Zeeuwse landschap behouden blijft.

Toelichting:

Zeeland draait voor een groot deel op inkomsten uit toerisme. De reden dat mensen in Zeeland vakantie vieren, komt voor een belangrijk deel vanwege het uitgestrekte landschap. Er worden veel windmolenparken op zee gebouwd en een deel van de energie wordt door Zeeland vervoerd. Als er dan ook nog kerncentrales bijgebouwd worden, dan dreigt Zeeland vol te hangen met hoogspanningskabels. We vrezen niet alleen voor een vervuiling van het landschap, maar ook voor de vernietiging van een belangrijke inkomstenbron als deze energie infrastructuur niet goed ingepast wordt in het landschap.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Alhoewel we het eens zijn met het uitgangspunt dat we in heel Nederland zo veel mogelijk het landschap willen behouden, willen we tegelijkertijd ervoor waken om dat bij specifieke gevallen altijd te benoemen. In dit geval vinden we het niet nodig om een specifiek geval te noemen.

CP118.E037

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Groene waterstof goed definiëren**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 181 t/m 187

Huidige tekst:

Groene waterstof is de komende tijd nog schaars. Daarom zien wij vooral een rol voor waterstof in de industrie, minder bij auto's en woningen. We stimuleren de productie van groene waterstof in Nederland, maar zien ook een grote rol voor de import van waterstof voor Nederland en Europa. We investeren in een waterstofnetwerk op land en op de Noordzee. Het gebruik van groene waterstof wordt genormeerd, stapsgewijs naar 100 procent en gestimuleerd door een lager belastingtarief. Voor de transitiefase benutten we ook blauwe waterstof met CO₂-opslag, met een heldere einddatum.

Voorgestelde tekst:

Groene waterstof is waterstof die door middel van elektrolyse is geproduceerd uit een elektriciteitsnet waarin de fossiele centrales zijn afgeschakeld of stationair draaien, en de marginale stroom dus afkomstig is uit hernieuwbare energiebronnen. Aangezien er het grootste deel van de tijd nog een tekort is aan elektriciteit uit wind en zon is, blijft groene waterstof schaars en duur. Daarom zien wij vooral een rol voor groene waterstof in de industrie, zoals wordt geadviseerd in de waterstofladder. We stimuleren de productie van groene waterstof in Nederland, maar zien een grotere rol voor de import uit Zuid-Europa en zonnige landen buiten Europa, aangezien zonne-energie in die landen de goedkoopste energiebron op aarde is. We investeren in een waterstofnetwerk op land. Wij schakelen op korte termijn over van grijze waterstof (geproduceerd uit aardgas) naar blauwe waterstof, dat is grijze waterstof waarbij de CO₂ wordt afgevangen en opgeslagen (CCS). De waterstofeconomie zal geleidelijk omschakelen van blauwe waterstof naar groene waterstof. In de toekomst zal groene waterstof een grote rol spelen in de wereldeconomie. Bedrijven worden gestimuleerd om de technologie te implementeren in zonnige landen binnen en buiten de EU.

Toelichting:

Er worden momenteel Europese en Nederlandse subsidies verleend aan exploitanten van elektrolyzers zonder dat de eis wordt gesteld dat zij uitsluitend mogen worden ingeschakeld als de fossiele centrales zijn afgeschakeld, of stationair draaien. Dit is een kwalijke zaak, want als de stroom voor de electrolyzers effectief uit gascentrales komt, wordt aardgas omgezet in een veel geringere

hoeveelheid van een ander gas, waterstof, wat een enorme verspilling van kostbare energie is, en een nutteloze extra uitstoot van CO₂. We kunnen dit voorkomen door het begrip “groene waterstof” scherper te definiëren. Zie verder <http://www.gezen.nl/wp-content/uploads/2021/11/Waarom-%C2%80%C2%9Cgroene%C2%80%C2%9D-waterstof-op-korte-termijn-voor-2030-geen-goed-idee-is..pdf>

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement is wat ons betreft te specifiek en technisch. Daarnaast willen we parallel aan het stimuleren van hernieuwbare elektriciteit ook de keten van groene waterstof opbouwen.

CP118.E038

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Leveringszekere zonnestroom uit het zuiden**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 188 t/m 190

Huidige tekst:

We willen een volwaardige Europese Energie Unie. We zorgen voor investeringen in nieuwe, duurzame energie-infrastructuur en netwerken, vooral in de grensregio's. Door samen te werken binnen de Europese Unie staan we sterker.

Voorgestelde tekst:

We willen een volwaardige Europese Energie Unie. We zorgen voor investeringen in nieuwe, duurzame energie-infrastructuur en netwerken, vooral in de grensregio's. We zorgen voor investeringen in zonnecentrales in de zuidelijke lidstaten en de aangrenzende landen in Noord-Afrika, in goed overleg met die landen. Door samen te werken binnen de Europese Unie, en met de buurlanden (VK, Noorwegen, Oekraïne, de landen in Noord-Afrika) staan we sterker.

Toelichting:

Het is van groot algemeen belang dat de biljoenen euro's en dollars die moeten worden geïnvesteerd om de klimaatdoelen te halen zo efficiënt mogelijk worden besteed. Dus in de goedkoopste hernieuwbare energiebron die de mensheid tot haar beschikking heeft: zonne-energie in de zonovergoten landen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De voorbeelden die in het amendement genoemd worden vallen binnen de intentie van de tekst. We laten het graag aan de leden om te beoordelen of het noodzakelijk is om hier te vermelden.

CP118.E039

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Geen voorbarige waterstofinvesteringen**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 191 t/m 192

Huidige tekst:
en waterstofgeneratoren.

Toelichting:

Windparken in de Noordzee zijn een cruciaal onderdeel van de mondiale energietransitie. Waterstofgeneratoren bij die windturbines ver op zee zijn het niet. Grootschalige groene waterstof heeft alleen een goede businesscase bij de allergeedkoopste energiebron. Dat is zonne-energie in het zuiden, niet wind op zee. Grootschalige investeringen in technologie met een dubieuze businesscase op de betreffende locatie moeten we niet doen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement ondergraaft wat ons betreft onze ambitie voor de productie van waterstof in Nederland. Om die productie te starten en vervolgens uit te bouwen, moet er ook een verenigd transportnetwerk zijn en ook de mogelijkheid tot productie op zee, zoals in Schotland al gebeurt.

CP118.E040

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Schaal Nederlandse batterijproductie op**

Indiener: Thijs Roes

Woordvoerder: Thijs Roes

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 193

Voorgestelde tekst:

We stimuleren de opslag van energie. We maken ons hard voor versnelde opschaling van batterijproductie in Nederland, de opslag van warmte en waterstof. We stimuleren innovaties, zoals opslag in mierenzuur, ijzerpoeder en zout.

Toelichting:

Batterijen zijn essentieel voor de energietransitie, maar in het verkiezingsprogramma te vaak als zijdelingse techniek genoemd voor Nederland - terwijl ze zo'n cruciale schakel zijn. Met afscheid nemen van Nederlands gas geven we een grote opslag van energie op, terwijl we deze energieopslag kunnen vervangen met verschillende batterijtechnieken die al beschikbaar zijn. Het enige grote probleem op dit moment is mate waarin ze worden geproduceerd. De prijs is hierdoor hoger dan moet, wat verdere verduurzaming primair in de weg zit. Op dit moment komen onze batterijen vooral uit China en de VS, en mondjesmaat uit Duitsland. Om de Nederlandse energieonafhankelijkheid

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E041

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Opslag van energie en salderingsregeling**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Pieter van de Meerakker

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 193 t/m 195

Huidige tekst:

We stimuleren de opslag van energie. Dit gaat niet alleen om batterijen, maar ook om de opslag van waterstof en warmte. We stimuleren in innovaties, zoals opslag in mierenzuur, ijzerpoeder en zout.

Voorgestelde tekst:

We gaan de salderingsregeling in Nederland versneld afbouwen. In ruil hiervoor komt een subsidie op batterijen en grootschalige opslag. We doen dit voor een beter evenwicht in vraag en aanbod op het elektriciteitsnet, om congestie te verminderen en een versnelde transitie mogelijk te maken. We stimuleren de opslag van energie in de vorm van waterstof en warmte. We stimuleren innovaties, zoals opslag in mierenzuur, ijzerpoeder en zout.

Toelichting:

Netcongestie is volgens ons eigen programma “nu het grootste probleem op het elektriciteitsnetwerk. Dit vereist actie.” Het programma maakt geen duidelijke beleidskeuzes op dit onderwerp. De disbalans tussen vraag en aanbod op het elektriciteitsnet is de grootste oorzaak van deze netcongestie en kan door een verhoogd eigen verbruik overdag worden verminderd. Salderen draagt actief bij aan de disbalans op het netwerk, energieopslag zorgt voor een vermindering hiervan. Door salderen af te schaffen en opslag te stimuleren verminderen we het probleem en versnellen we daarmee de transitie. Daarnaast brengt het buffers aan in het netwerk om dit stabiel te maken.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We zijn het met de indiener eens dat afbouwen van de salderingsregeling bijdraagt aan de balans in het net. Tegelijkertijd heeft de Tweede Kamer een voorstel aangenomen om deze regeling af te bouwen. We vinden het geen goed idee om sneller af te bouwen dan dit voorstel.

CP118.E042

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Energietransitie faciliteren**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Marisca Zweistra

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 213 t/m 215

Huidige tekst:

Voor perioden met te weinig zon en wind borgen we de leveringszekerheid via afspraken met grote afnemers over flexibel elektriciteitsgebruik en CO₂-vrije gascentrales, waar we het gebruik van waterstof normeren.

Voorgestelde tekst:

Voor perioden met te weinig of juist te veel elektriciteitsopwekking uit zon en wind borgen we de leveringszekerheid via contractafspraken met zowel kleine als grote afnemers over flexibel elektriciteitsgebruik. We stimuleren het gebruik van batterijen en waterstof als opslag van elektriciteit. Hierdoor vermindert de druk op het elektriciteitsnet en ontstaat op een "vol" net alsnog ruimte voor nieuwe aansluitingen.

Toelichting:

Ontbreekt in de amendementen tot nu toe en in het programma: aandacht voor efficiënter energie- én energienetgebruik door middel van de stimulering van energiemanagementsystemen privé en zakelijk, inclusief nettarieven en dynamische energietarieven die een efficiënter gebruik van duurzaam opgewekte energie stimuleren. In de huidige tekst is de zin over het gebruik van waterstof vaag.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het amendement schrapt een deel dat we graag behouden. Op andere plekken in het programma wordt al ingegaan op opslag van energie en netcongestie. Batterijen en opslag zijn ook niet per definitie een oplossing voor het volle elektriciteitsnet.

CP118.E043

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Betere omschrijving van CO2-vrije gascentrales**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 213 t/m 215

Huidige tekst:

Voor perioden met te weinig zon en wind borgen we de leveringszekerheid via afspraken met grote afnemers over flexibel elektriciteitsverbruik en CO2-vrije gascentrales, waar we het gebruik van waterstof normeren.

Voorgestelde tekst:

Voor perioden met te weinig zon en wind borgen we de leveringszekerheid via afspraken met grote afnemers over flexibel elektriciteitsverbruik. Bestaande aardgascentrales, die moeten inspringen, worden verbouwd naar waterstof. Zij worden gevoed met blauwe waterstof, en op termijn met groene waterstof.

Toelichting:

Tekstuele verbetering. Gasgestookte centrales zijn en blijven onmisbaar om langdurige periodes van dunkelflaute te overbruggen, wanneer de batterijen tekortschieten. Zij zijn ook onmisbaar gedurende de winter.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Wat ons betreft blijft de kern van het voorstel behouden met dit amendement, maar wordt het voor de (niet gespecialiseerde) lezer niet duidelijker.

CP118.E044

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Afbouwpad gaswinning Noordzee**

Indiener: Laura van Tamelen

Woordvoerder: Laura van Tamelen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 233

Voorgestelde tekst:

De gaswinning in Groningen stopt per 1 oktober 2024 definitief. Dit leggen we wettelijk vast. Ook overige gaswinning op land wordt afgebouwd. Er worden geen vergunningen meer gegeven voor gaswinning onder de Waddenzee, ook niet bij Ternaard, en we onderzoeken de mogelijkheid om bestaande winning versneld te stoppen. Gaswinning onder de Noordzee bouwen we zo snel mogelijk af en eindigt uiterlijk voor 2040.

Toelichting:

Noordzeegas is tijdelijk noodzakelijk, klimaatneutraal in 2040 betekent dat gaswinning voor die tijd afgebouwd moet zijn: 1) CEDelft onderzoek (<https://ce.nl/publicaties/gaswinning-op-de-noordzee/>) zegt: - Dat winning van Noordzeegas niet past binnen de afspraken van het klimaatakkoord van Parijs - Dat import van Noors gas een lagere CO2-voetafdruk heeft dan Nederlands gas - Dat Nederlandse winning additioneel is tov mondiale winning (p.24) 2) Onderzoek van HCSS toont aan dat winning van Noordzeegas nauwelijks invloed heeft op gasprijs en leveringszekerheid (p.3). <https://hcss.nl/report/aardgaswinning-nederland-impact-betaalbaarheid-leveringszekerheid-klimaat/> 3) De IEA roept op geen nieuwe fossiele winning toe te staan om de opwarming onder de 1,5graden te houden.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Gaat om beeindigen winning Noordzee in 2040. Goede toevoeging, past binnen klimaatneutraliteit in 2040.

CP118.E045

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Beperkte diepzeemijnbouw**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Michiel van Geel

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 238 t/m 240

Huidige tekst:

Onze behoefte naar grondstoffen mag niet ten koste gaan van deze unieke ecosystemen. D66 is vastberaden om zich op zowel EU-niveau als wereldwijd te verzetten tegen diepzeemijnbouw.

Voorgestelde tekst:

Onze behoefte naar grondstoffen mag niet ten koste gaan van unieke ecosystemen. D66 is vastberaden om op zowel EU-niveau als wereldwijd in te zetten op zware beperkingen op diepzeemijnbouw zolang dit niet op een gecontroleerde en relatief onschadelijke manier plaats vindt.

Toelichting:

Er moet een goede afweging zijn tussen mijnbouw op land en mijnbouw in de zee. Als diepzeemijnbouw relatief minder ecologische schade oplevert en meer zeer zeldzame grondstoffen oplevert moet het wel een optie blijven. Een categorisch nee is te hard en zal ook minder effect sorteren dan inzetten op goede regelgeving en stevige afspraken. Dan gaat het immers gewoon door zonder ons, omdat de belangen simpelweg te groot zijn met betrekking tot zeldzame metalen als Vanadium en Molybdeen. Inzetten op onderzoek naar relatief veilige extractiemethoden lijkt een goede weg voorwaarts.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Er is nog heel weinig bekend over de effecten. D66 heeft zich hierin tot dusver zeer terughoudend opgesteld. Met dit amendement zetten we de deur verder open voor diepzeemijnbouw en dat is onwenselijk.

CP118.E046

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Ook over diepzeemijnbouw kunnen we genuanceerd nadenken**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Charles Höppener

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 239 t/m 240

Huidige tekst:

D66 is vastberaden om zich op zowel EU-niveau als wereldwijd te verzetten tegen diepzeemijnbouw.

Voorgestelde tekst:

D66 is vastberaden om zich op zowel EU-niveau als wereldwijd in te zetten voor een weloverwogen visie op de diepzeemijnbouw met extra aandacht voor milieuoverwegingen.

Toelichting:

We moeten ons niet per definitie verzetten tegen diepzeemijnbouw. Als genuanceerde partij zetten wij ons in voor weloverwogen beslissingen omtrent het delven van noodzakelijke grondstoffen. We houden rekening met de voordelen. Deze aldaar oprapen veroorzaakt significant minder schade aan milieu en mens dan het delven en mijnen ervan aan land. Ook onze strategische belangen wegen we mee, immers kunnen we de economie niet verduurzamen zonder deze strategische materialen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Er is nog heel weinig bekend over de effecten. D66 heeft zich hierin tot dusver zeer terughoudend opgesteld. Met dit amendement zetten we de deur verder open voor diepzeemijnbouw en dat is onwenselijk.

Komt te vervallen als CP118.E045 wordt aangenomen.

CP118.E047

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De Breidelaars: opruimen fossiele infrastructuur door de huidige gebruikers en niet door collectief**

Indiener: Marty Smits

Woordvoerder: Marty Smits

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 240

Voorgestelde tekst:

Het naderende einde van het fossiele tijdperk heeft ook tot gevolg dat veel fossiele productiemiddelen en infrastructuur zoals booreilanden, pijpleidingen en raffinaderijen buiten gebruik zullen worden gesteld. Dit vraagt om grote investeringen zonder dat daar toekomstige winsten tegenover zullen staan. Volgens het principe de vervuiler betaalt, zullen de huidige fossiele gebruikers deze kosten moeten dragen en daar nu al middelen voor moeten reserveren. Voorkomen moet worden dat aandeelhouders de huidige winsten afromen of verplichtingen overdragen en de samenleving straks op moet draaien voor deze schoonmaakkosten. Daarom worden toereikende reserveringen verplicht en moet bij tekortschietende middelen verhaal mogelijk zijn op voorgaande uitkeringen aan aandeelhouders en financiers.

Toelichting:

de afbouw van fossiele industrie betekent dat de komende decennia honderden booreilanden, pijpleidingen en fabrieken buiten gebruik worden gesteld. Dit vraagt om grote uitgaven aan opruimen en schoonmaken. Aangezien dit gepaard kan gaan met beëindiging van de bedrijfsactiviteit bestaat het risico dat bedrijven of eigenaren verdwijnen en het probleem aan de samenleving laten. Nu kunnen we het collectief dragen van 'honderden Brent Spar's en Lekkerkerk's' nog voorkomen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E048

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **taD Hergebruik van producten**

Indiener: Frank Nouws

Woordvoerder: Frank Nouws

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 249

Huidige tekst:

..., waarin materialen en grondstoffen maximaal worden hergebruikt.

Voorgestelde tekst:

..., waarin producten en grondstoffen maximaal worden hergebruikt.

Toelichting:

De essentie is te streven naar hoogwaardig hergebruik en dit wordt weerspiegeld door toevoeging van het woord 'producten'. Het onderscheid tussen materialen en grondstoffen is te inhoudelijk gezien de context van dit gedeelte in het VKP.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E049

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **TA-D: Maximeer behandelingstermijn vergunning en neem andere administratieve en bureaucratische belemmeringen weg**

Indiener: Ralph Jansen

Woordvoerder: Ralph Jansen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 256

Voorgestelde tekst:

[We zorgen dat ondernemers deze kansen met beide handen kunnen aanpakken] en dat doen we door actief zaken die de transitie in de weg staan aan te pakken. Zo maximeren we de behandelingstermijn waarbinnen de overheid een onherroepelijke uitspraak doet voor de vergunning, waardoor alle marktspelers binnen een redelijke termijn weten waar ze aan toe zijn. De overheid prioriteert verder het wegnemen van andere administratieve en bureaucratische belemmeringen en maakt middelen en menskracht vrij voor het actief ondersteunen en versnellen van bedrijfsmatige initiatieven die de circulaire transitie significant kunnen bevorderen.

Toelichting:

Nederland heeft op dit moment 200+ circulaire innovators, veelal recycling business modellen met werkende pilot plants (schaal zeecontainer) en die willen opschalen tot een demonstratiefabriek op commerciële schaal op Nederlandse bodem. DE grote beperkende factoren zijn op dit moment het vinden van een geschikte locatie, de trage vergunningverlening en een netaansluiting. Dit is desastreus voor een benodigde transitie met ambitieuze doelen en tijdslijnen. Het maximeren van de tijdslijn is een aanzet om de organisatie van het vergunningverlenende apparaat voor circulaire innovators te herzien. Een analyse van de (verdere) knelpunten daarin moet snel gemaakt worden en dan actie!

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het amendement geeft extra handvatten, maar voegt naar onze mening veel toe. We laten het graag aan de leden of deze verduidelijking noodzakelijk is.

CP118.E050

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **taD Planetaire grenzen als doel, circulaire economie als middel**

Indiener: Kiki Kersten

Woordvoerder: Kiki Kersten

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 262 t/m 264

Huidige tekst:

In 2030 is ons doel om 50 procent minder grondstoffen te verbruiken. In 2040 zetten we in op 75 procent circulariteit. In 2050 is het doel om volledig circulair te zijn. Deze doelen leggen we wettelijk vast in een nieuwe circulaire economiewet

Voorgestelde tekst:

De Nederlandse productie en consumptie moet in 2050 binnen de 'planetaire grenzen' vallen. Daarmee is de milieu-impact van productie en consumptie minimaal en is Nederland volledig circulair. In 2030 gebruiken we 50% minder primaire abiotische grondstoffen, door in te zetten op minder verbruik, recycling, reparatie, renovatie, hergebruik van producten en grondstoffen. In 2040 zetten we in op 75% circulariteit.

Toelichting:

Circulariteit is een middel om de milieu-impact van onze productie en consumptie te beperken. Vanuit de wetenschap is het doel om binnen de Planetaire grenzen te blijven. Dit is een raamwerk, bestaand uit negen grenzen waarbinnen er een 'veilige ontwikkelruimte' voor de mensheid op aarde is: denk behalve klimaat aan de hoeveelheid giftige stoffen (zoals PFAS), biodiversiteit en de ozonlaag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E051

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **taD Grondstoffentransitie: een meer prominente rol voor overheden**

Indiener: Frank Nouws

Woordvoerder: Frank Nouws

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 265

Voorgestelde tekst:

De uitdagingen zijn enorm en er is nog een lange weg te gaan voor zowel overheden, bedrijven als consumenten. We verwachten van de overheid een meer duidelijk sturende en dwingende rol, maar wel met durf en ruimte om te kunnen experimenteren. Daarnaast is maximaal faciliteren cruciaal, door bijvoorbeeld zorg te dragen voor geschikte locaties, infrastructuur, personeel, versnelde vergunningverlening én voldoende kennis bij overheden. Essentieel hierbij is dat continue de dialoog met alle betrokken partijen wordt opgezocht om mogelijkheden en kansen in kaart te brengen én te benutten.

Toelichting:

Uit recente inzichten van o.a. het PBL en SER blijkt dat het huidige Circulaire Economiebeleid ontoereikend is om de gestelde doelen te kunnen behalen en wordt er gepleit voor een meer dwingende doch coöperatieve rol vanuit de overheid. Met dit amendement willen dit in het inleidende gedeelte benadrukken. Temeer omdat dit ook tot uiting komt in de specifieke maatregelen die verderop worden benoemd. Daarnaast willen we benadrukken dat de rol van overheden verder gaat dan die van wet- en regelgever en vertrekker van financiële ondersteuner.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E052

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA-D: Over 50 procent minder (primaire abiotische) grondstoffen in 2030**

Indiener: Ralph Jansen

Woordvoerder: Ralph Jansen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 266 t/m 267

Huidige tekst:

In 2030 is ons doel om 50 procent minder grondstoffen te verbruiken.

Voorgestelde tekst:

In 2030 is ons doel om 50 procent minder primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen zoals aardolie en aardgas) te verbruiken.

Toelichting:

Huidige tekst - 50% minder grondstoffen - is onrealistisch en doet zo schade aan de geloofwaardigheid van het betoog. Het gaat hier om primaire abiotische grondstoffen, dat wil je verminderen. Bekend is mij dat tekst zonder regelnummers niet te amenderen is, daarom ter overweging of u het ook wilt aanpassen op pag. 11 onder "wat we doen" (daar staat het zinnetje ook). Huidige tekst sluit ook niet aan bij de bestaande tekst zoals weergegeven op [www.rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050#:~:text=203050%25%20minder%20gebruik%20van,mineralen%2C%20metalen%20en%20fossie) onderdeel "Nederland circulair in 2050" (zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050#:~:text=203050%25%20minder%20gebruik%20van,mineralen%2C%20metalen%20en%20fossie> l), waar de strekking van het voorgestelde staat opgenomen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Alhoewel we begrijpen dat er een verschil is tussen soorten grondstoffen, gebruiken we het hier om een doel te stellen dat begrijpelijk is voor de lezer. We zijn van mening dat de toevoeging van deze terminologie het niet begrijpelijker wordt.

CP118.E053

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Circulaire doelen**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Fons Potters

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 271

Voorgestelde tekst:

Ook willen we in Europees verband het grote aantal soorten plastic drastisch verminderen, waardoor plastic beter herbruikbaar wordt.

Toelichting:

Er zijn wel 250 soorten plastic, maar slechts enkele soorten zijn geschikt voor hergebruik. We moeten dus fors terug in het aantal soorten niet of slecht te recyclen plastic dat op de Europese markt is toegestaan. Daardoor blijven vooral de soorten over die wel goed hergebruikt of gerecycled kunnen worden. Nu verdwijnen veel soorten nog in de verbrandingsoven of gaan ze in een (laagwaardige) mix, die vervolgens niet meer te recyclen is.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E054

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **taD Prominente positie voor maatschappelijk verantwoord inkopen**

Indiener: Frank Nouws

Woordvoerder: Frank Nouws

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 280 t/m 284

Huidige tekst:

De overheid is als marktpartij één van de belangrijkste spelers bij het op gang brengen van de circulaire economie. Daarom leggen we vast dat de overheid, inclusief grote aanbesteders als Rijkswaterstaat en ProRail, in 2030 50 procent circulair inkoopt. In 2040 koopt de overheid volledig circulair in. Daarmee geeft de overheid het juiste voorbeeld. Ook moet de overheid vaker optreden als launching customer voor nieuwe duurzame producten en diensten.

Voorgestelde tekst:

We gebruiken de inkoopmacht van de overheid om maatschappelijke doelen te stimuleren en aan te jagen. De afgelopen jaren zijn hiermee al goede ervaringen opgedaan. Het is nu het moment dat alle overheden zich hier structureel toe gaan verplichten. Hiermee hebben we een geloofwaardige overheid die zelf het juiste voorbeeld geeft. Dit is ook essentieel voor het op gang brengen van de circulaire economie. Daarom leggen we vast dat de overheid, inclusief grote aanbesteders als Rijkswaterstaat, ProRail en het Rijksvastgoedbedrijf, structureel circulaire principes aantoonbaar toe gaan passen in alle aanbestedingen. In 2030 voor ten minste 50 procent, in 2040 volledig.

Toelichting:

Diverse inspanningen om de publieke inkoop (maatschappelijk verantwoord inkopen, MVI) als aanjager voor verduurzaming bij alle overheden in te zetten hebben de afgelopen decennia nog steeds niet tot het gewenste grootschalige effect geleid. Tevens zijn de huidige convenanten nog te vrijblijvend. Beoogde effecten gaan verder dan circulariteit. Het gaat hierbij ook om effecten m.b.t. klimaatverandering, milieuverontreiniging, voedselverspilling, ketenverantwoordelijkheid, diversiteit en arbeidsparticipatie. Met deze aanpassing beogen wij dit thema explicieter te benoemen, zonder afbreuk te doen aan de genoemde circulaire doelen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E055

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Eerlijke prijzen zonder koopkrachtverlies**

Indiener: Christiaan Alofs

Woordvoerder: Christiaan Alofs

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 286 t/m 289

Huidige tekst:

Eerlijke prijzen dwingen we desnoods via een minimumprijs of belasting af. Dat past binnen de verandering van belasting op arbeid naar belasting op vervuiling. De inkomsten hieruit laten we transparant terugvloeien naar de maatschappij om die schade te herstellen.

Voorgestelde tekst:

Eerlijke prijzen dwingen we via een heffing af. De inkomsten uit deze heffingen laten wij transparant terugvloeien naar de maatschappij om de koopkrachteffecten van de heffingen te herstellen.

Toelichting:

Het gebruik van een prijsprikkel is een zeer krachtig instrument om te verduurzamen. Als dit instrument leidt tot lastenverzwaring zal de weerstand groeien en de prijs niet het noodzakelijke niveau kunnen bereiken. De prijsprikkel zorgt voor verduurzaming, de opbrengst is dan niet nodig voor verduurzaming maar wel voor koopkrachtherstel. Zo blijft draagvlak behouden.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Inhoudelijk gezien is dit geen wijziging van de tekst. De oorspronkelijke formulering laat wat meer variatie in instrumenten, daar geven wij de voorkeur aan.

CP118.E056

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **TA-D Versnellen van houtbouw**

Indiener: Sybren Bosch

Woordvoerder: Sybren Bosch

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 293

Voorgestelde tekst:

[De bouw is alleen al verantwoordelijk voor 40 procent van het afval in Nederland. Daarom willen we een materialenpaspoort voor elk gebouw en steunen we het grondstoffenkadaster. Een materialenpaspoort geeft inzicht in elk onderdeel van een product. We zorgen dat gebouwen ‘materialenbanken’ worden van onderdelen die ontworpen zijn om te worden hergebruikt.] Ook zetten we in op houtbouw: minimaal 50% van de overheidsgebouwen wordt in hout gerealiseerd.

Toelichting:

Bij nieuwbouw is het nodig om de milieu-impact fors te verlagen. Bouwen in hout is een belangrijk onderdeel van de oplossing: - Bouwen met hout leidt tot een lagere CO2-uitstoot, doordat beton wordt vervangen; - Hout slaat CO2 op, wanneer dit hout op basis van duurzame bosbouw wordt gerealiseerd; - Houtbouw kan bijdragen aan meer voorspelbare kosten, omdat fossiele producten (o.a. beton) als gevolg van het emissiehandelssysteem naar verwachting de komende jaren flink duurder worden. Hierbij bouwen we voort op een vergelijkbaar initiatief in de MRA (20% houtbouw in 2025) en Frankrijk (50% houtbouw voor alle publieke gebouwen).

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Goede aanvulling, Frankrijk is een mooi voorbeeld. Hout moet dan wel breder geïnterpreteerd worden, maar dat is aan de uitvoer.

CP118.E057

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **taD Materiaalpaspoort voor gebouwen en infrastructuur (1)**

Indiener: Frank Nouws

Woordvoerder: Frank Nouws

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 293 t/m 294

Huidige tekst:

De bouw is alleen al verantwoordelijk voor 40 procent van het afval in Nederland. Daarom willen we een materialenpaspoort voor elk gebouw en steunen we het grondstoffenkadaster.

Voorgestelde tekst:

De bouw is alleen al verantwoordelijk voor 40 procent van het afval in Nederland. Daarom willen we een materialenpaspoort voor elk gebouw en infrastructureel kunstwerk en steunen we het grondstoffenkadaster.

Toelichting:

Toevoeging 'infrastructureel kunstwerk' geeft een verdere aanscherping.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E058

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **taD Materiaalpaspoort voor gebouwen en infrastructuur (2)**

Indiener: Frank Nouws

Woordvoerder: Frank Nouws

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 294 t/m 295

Huidige tekst:

Een materialenpaspoort geeft inzicht in elk onderdeel van een product. We zorgen dat gebouwen 'materialenbanken' worden van onderdelen die ontworpen zijn om te worden hergebruikt.

Voorgestelde tekst:

Een materialenpaspoort geeft inzicht in elk onderdeel van een bouwwerk. We zorgen dat bebouwing en infrastructuur 'materialenbanken' worden van onderdelen die ontworpen zijn om te worden hergebruikt.

Toelichting:

Het woord 'product' wijzigen in 'bouwwerk' maakt deze tekst meer consistent.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E059

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **TA-D: Pas subsidievoorwaarden aan zodat ze voorfinancieren en daarmee ook andere financieringsbronnen mogelijk maken**

Indiener: Ralph Jansen

Woordvoerder: Ralph Jansen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 302

Voorgestelde tekst:

[We onderzoeken hoe klimaatsubsidies ook ingezet kunnen worden voor circulaire] initiatieven en we herzien waar mogelijk de subsidievoorwaarden zodanig dat ze kosten en investeringen meer gaan voorfinancieren en daardoor eveneens het aantrekken van aanvullende financieringsbronnen beter mogelijk maken.

Toelichting:

Structureren van veel subsidies is problematisch: het schuift steeds meer van voorfinanciering naar achteraf-financiering. Daardoor heeft een project veel eigen vermogen nodig om zelf kunnen voorfinancieren (dwang je projecten om een equity ronde te moeten maken terwijl de waarderingen nog te laag zijn) en maakt het je minder aantrekkelijk voor een vreemd vermogen verstreker. De oplossing is meer durven als overheid: als je voorfinanciering mogelijk maakt maak je de toegang tot belangrijke financieringsbronnen mogelijk voor deze circulaire innovaties. Dan katalyseer je echt deze markt en dat lijkt me een kerntaak van de overheid.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Alhoewel we dit een inhoudelijk terechte observatie vinden, is het amendement vrij technisch. We vragen ons dan ook af of dit het programma duidelijker maakt. We laten het oordeel dan ook graag aan de leden.

CP118.E060

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **TA-D Versterking ambitie circulariteit kritieke grondstoffen**

Indiener: Winfried Kramer

Woordvoerder: Winfried Kramer

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 314 t/m 319

Huidige tekst:

Circulariteit biedt de belangrijke kans om zowel op nationaal als Europees niveau voldoende kritieke grondstoffen te verkrijgen. Er is meer aandacht en beleid nodig voor circulariteit van kritieke grondstoffen zoals zeldzame metalen. Dit vereist onder andere een duidelijk plan voor de ontwikkeling van een circulaire industrie en voor de duurzame winning, import, export en gebruik van deze kritieke grondstoffen. Daarnaast moet grondstoffenwinning, -import, -export en -gebruik worden gemonitord

Voorgestelde tekst:

Circulariteit biedt de belangrijke kans om zowel op nationaal als Europees niveau voldoende kritieke grondstoffen te verkrijgen en te behouden en daarmee de onafhankelijkheid te vergroten. Dit vereist onder andere een duidelijk plan voor de versnelde ontwikkeling van de circulaire industrie en voor de duurzame winning, import, export en (her)gebruik van deze kritieke grondstoffen. Succes op dit terrein is tevens van cruciaal belang voor het behalen van de klimaatdoelen en de duurzame transitie. Met recycling percentages op dit moment van gemiddeld nauwelijks 1% uit recycling naar de benodigde 15% in 2030 zal op korte termijn omvangrijke inspanningen vragen. Nederland wordt binnen de EU als leidend op het gebied van de circulaire economie gezien en om deze positie te versterken, liggen er veel kansen op het terrein van kritieke grondstoffen. Voor de overheid is een belangrijke rol weggelegd door de afbouw van belemmeringen, alsook de vereenvoudiging en versnelling van vergunningen. Daarnaast moet de winning, import, export en (her)gebruik van kritieke grondstoffen gemonitord worden.

Toelichting:

De gewenste versnelling wordt benadrukt door de Europese Commissie, verwijzend naar de ambitie in de voorgestelde EU-wetgeving op het gebied van kritieke grondstoffen (European Critical Raw Materials Act, 16 maart 2023), waarin 15% van het jaarlijkse gebruik van deze grondstoffen uit recycling gegenereerd zal worden. De huidige tekst bevat geen concretisering van de ambitie in lijn met de voorgestelde Europese wetgeving.

Verkiezingsprogramma TK2023 - Verkiezingsprogramma TK2023

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E061

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Strategische locaties voor grondstoffenonafhankelijkheid**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Susanne Schilderman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 323

Voorgestelde tekst:

Daarom maken we het voor gemeenten mogelijk om publiekrechtelijk kavels bij nieuwe en bestaande bedrijventerreinen specifiek te reserveren ten behoeve van de circulaire economie en grondstoffenonafhankelijkheid.

Toelichting:

Voor de transitie naar een circulaire economie is er ruimte nodig voor bedrijven die grondstoffen hergebruiken en overslaan. Dit vraagt ruimte. In de praktijk kunnen circulaire bedrijven vaak qua grondprijs niet concurreren met bijvoorbeeld logistieke bedrijven, terwijl ze wel concurreren voor dezelfde schaarse ruimte. Gemeenten hebben, zeker sinds het Didam-arrest, maar beperkte mogelijkheden om voorkeur te geven aan deze bedrijven die cruciaal zijn voor onze transitie naar de circulaire economie. Met dit amendement kondigen wij onze inzet aan om de wetgeving hierop aan te passen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E062

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **TA-D: Nederland is al sterk als circulaire ecosysteem: bouw dit verder uit**

Indiener: Ralph Jansen

Woordvoerder: Ralph Jansen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 345

Voorgestelde tekst:

Nederland heeft al een sterke positie als beste vestigingsplaats voor circulaire innovators dankzij een goed werkend ecosysteem vlak bij hun leveranciers en/of afnemers. Het is een enorme kans om deze positie verder uit te bouwen en zo de interessante vestigingsplaats te zijn voor het (inter)nationale bedrijfsleven dat circulaire innovaties wil ontwikkelen. Dan bouwen we aan unieke vaardigheden, kennis en werkgelegenheid in Nederland en tevens iets moois dat wereldwijd toepasbaar en exporteerbaar is.

Toelichting:

Benadrukken wat goed gaat: goed functionerende hubs en ecosystemen zijn er, Nederland heeft al deze reputatie in binnen- en buitenland. Ze worden overwogen door buitenlandse partijen die ergens een circulaire fabriek willen bouwen. We lopen daarin behoorlijk voor op diverse ons omringende landen in Europa. Dat is iets om trots op te zijn en tevens iets om te verbeteren en uit te bouwen voor behoud van de positie Economische kans pakken: uitbouwen van een bestaande competentie die op wereldschaal zowel duurzaamheidsimpact en economisch rendement kan opleveren.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E063

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Geen export van afval**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Wim Satter

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 369

Voorgestelde tekst:

Tegelijkertijd gaan we het exporteren van afval naar buiten de EU tegen om het daar te laten verbranden.

Toelichting:

Dit is een standaardpraktijk van de in het concept veel genoemde kledingindustrie. Miljoenen kilo's worden jaarlijks verbrandt op de stranden van West-Afrika.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E064

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verbranding afval**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Fons Potters

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 369

Huidige tekst:

We stoppen met het importeren van afval om dat vervolgens hier te verbranden.

Voorgestelde tekst:

Afval dat alleen nog verbrand kan worden doen we in Europees verband zo efficiënt mogelijk, waarbij de laagst mogelijke uitstoot van CO2 leidend is.

Toelichting:

- Het niet langer importeren van afval kan Europeesrechtelijk gewoonweg niet; de afvalmarkt is geen Nederlandse maar een Europese markt. - Nederland exporteert net zo veel brandbaar afval als het importeert. Stoppen met exporteren zou inefficiënt zijn; er zijn afvalenergiecentrales net over de grens - Vrijwel al het gevaarlijke afval uit Nederland wordt verwerkt door gespecialiseerde afvalbedrijven in Frankrijk en Duitsland. Het is dan niet consequent om ongevaarlijk buitenlands afval te gaan weren. - Verbranding in Nederland, die elektriciteit oplevert (deels groen), waarbij CO2 afgevangen kan worden voor gebruik in de glastuinbouw, is voor het milieu altijd beter dan storten.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E065

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Reparatie is niet alleen een recht maar ook aantrekkelijk**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Susanne Schilderman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 376

Voorgestelde tekst:

We maken repareren ook aantrekkelijker door het 9% btw tarief uit te breiden naar het repareren van elektronica en meubels.

Toelichting:

Om over te gaan naar het circulaire economie is het van groot belang om meer te gaan repareren. Om dit te stimuleren is voor sommige sectoren zoals fietsen en textiel is er een 9% btw tarief ingevoerd voor reparatie. Dit is echter niet zo voor elektronica en meubels. Met dit amendement stimuleren we reparatie en de circulaire economie ook fiscaal.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We onderstrepen het doel dat dit amendement wil bereiken, maar hebben er helaas geen financiële dekking voor. Daarnaast stellen we in het programma andere maatregelen voor die effectiever zijn.

CP118.E066

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **De risico's van risicobeoordeling**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Tom Faber

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 377 t/m 381

Huidige tekst:

Een financieel systeem dat rekent met afschrijving en dat leningen verstrekt zonder oog voor lineaire risico's (grondstoffentekorten, milieu-impact etc.) zal de transitie naar een circulaire economie tegenwerken. In samenwerking met toezichthouders en de financiële sector ontwikkelen we een nieuwe manier van risicobeoordeling waar lineaire risico's en circulaire kansen eerlijk worden meegenomen.

Toelichting:

Deze paragraaf is overbodig gezien het volgende: De ECB en haar onderliggende nationale centrale banken verplichten de bancaire sector al klimaatrisico's mee te nemen in de beoordeling van de kredietwaardigheid van ondernemingen. Dit gebeurt op basis van kredietwaardigheidsberekeningen die weer zijn vastgesteld door empirisch bewijs en onderzoek door centrale banken. Geschiedenis leert ons dat het beter is als de politiek zich zo min mogelijk bemoeit met het beleid van centrale banken. Kredietwaardigheid van bedrijven die investeren in verduurzaming kan uiteraard wel indirect verbeterd worden maar hier heeft de overheid al middelen voor ingezet zoals BMKB groen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Anders dan dat de indiener stelt gaat dit verder dan alleen over klimaatrisico's, het gaat namelijk ook over circulariteit.

CP118.E067

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Langer afschrijven op de balansen en in jaarverslagen heeft geen effect op (duurzaam) gebruik van activa**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Laurien Maarleveld

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 386 t/m 388

Huidige tekst:

Binnen de Europese Unie dringen we aan op het aanpassen van de accountancyregels. Daarin voorkomen we dubbele btw bij hergebruik en verlengen we afschrijvingstermijnen. Structurele aandacht voor eerlijke prijzen is hier een belangrijk uitgangspunt.

Voorgestelde tekst:

Binnen de Europese Unie dringen we aan op het aanpassen van de accountancyregels. Daarin voorkomen we dubbele btw bij hergebruik. Structurele aandacht voor eerlijke prijzen is hier een belangrijk uitgangspunt.

Toelichting:

- De termijn waarop bedrijven kiezen af te schrijven op hun activa, heeft geen invloed op hoe lang zij gebruik maken van deze activa. - Onder de huidige accountingregels is het zelfs zo dat bedrijven er voordeel bij hebben wanneer zij hun activa nog (kunnen) gebruiken wanneer de afschrijvingstermijn is verlopen. - Het verlengen van afschrijvingstermijnen zal daarom geen invloed hebben op het daadwerkelijk gebruik van activa en het duurzaam inzetten hiervan, waardoor langere afschrijvingstermijnen geen maatschappelijke waarde heeft.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Langere afschrijvingstermijnen hebben wel invloed op de termijn waarop activa op de balans staan en bijvoorbeeld ook kunnen dienen als basis voor financiering.

CP118.E068

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Werken met grondstoffen behoort niet in de afvalwet**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Susanne Schilderman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 399

Voorgestelde tekst:

We ondersteunen innovatieve bedrijven die van reststromen nieuwe producten maken. We moderniseren de afvalwet, met oog voor de risico's, zodat we de werkzaamheden van bedrijven die zich richten op het waardevol hergebruiken van reststromen en afvalstromen mogelijk maken.

Toelichting:

Voor de wet is iets afval zodra het weggegooid is, de bewerkingsmogelijkheden van die reststromen gaan vanaf dat moment gepaard met veel beperkingen. Dit staat bedrijven die een belangrijke schakel vormen in de circulaire economie in de weg.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E069

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Consumenten? denk aan het klimaat!**

Indiener: Kiki Kersten

Woordvoerder: Kiki Kersten

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 400

Voorgestelde tekst:

Producten zorgen veelal voor schade aan milieu en klimaat door het gebruik of productieproces. Daarom moet in reclames over producten (die niet tweedehands zijn of waarbij het product uit minder dan 70% gerecycled materiaal bestaat, voedsel uitgesloten) een waarschuwing opgenomen worden waarin wordt benoemd dat consumenten gevolgen heeft voor het milieu en klimaat. De waarschuwing bestaat uit een waarschuwingssymbool en de zin: 'Let op! consumenten brengt schade aan milieu en klimaat'. Hiermee worden consumenten bewust gemaakt van de risico's van consumeren.

Toelichting:

Een waarschuwing is een zachte manier om mensen bewust te maken dat het kopen van nieuwe producten een voetafdruk met zich meebrengt op het klimaat en milieu. Het 'Let op!' is afgekeken van de waarschuwing 'Let op, geld lenen kost geld'.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Bewustzijn over de klimaatimpact van consumptie is inderdaad belangrijk. De voorgestelde reikwijdte van de waarschuwing in reclame-uitingen is in dit amendement is echter heel breed en ook moeilijk te definiëren.

CP118.E070

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Zorg dat luiers gerecycled worden**

Indiener: Ralph Peters

Woordvoerder: Ralph Peters

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 401

Voorgestelde tekst:

Daar waar nodig breiden we het aantal producten uit dat valt onder de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Dat doen we in ieder geval voor luiers aangezien deze momenteel grotendeels verbrand worden; voor medicijnen, zodat watervervuiling door de producent betaald wordt en voor schoenen, die nu buiten de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor textiel vallen.'

Toelichting:

- Circa 8% van het totale huishoudelijke restafval bestaat uit luiers. - Momenteel worden deze grotendeels niet gerecycled terwijl dat wel gewoon mogelijk is. - Een systeem van producentenverantwoordelijkheid, zorgt dat luierproducenten ook verantwoordelijk worden voor de afval fase van de producten die ze produceren. En hierin ook recycledoelstellingen kunnen worden vastgelegd - Bovendien zorgt dit voor een prikkel om luiers duurzamer te ontwerpen. - Dat levert enerzijds een hoop CO2-winst op en anderzijds helpt dit gemeenten om hun doelstellingen voor minder restafval te bereiken.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: We zijn het eens met de indiener dat de manier waarop we nu met luiers(afval) omgaan niet bijdraagt aan de circulaire economie die we voor ons zien. Of dit een goede aanvulling is op het beleid dat we voorstaan, laten we graag aan de leden.

CP118.E071

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Eerlijke machtsverhoudingen tussen gemeenten en producenten**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Susanne Schilderman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 403

Voorgestelde tekst:

Daarnaast kijken we kritisch naar de positie van producenten binnen het huidige systeem van producentenverantwoordelijkheid. We werken toe naar een systeem waar gemeenten vanuit hun wettelijke zorgplicht een directe en formele plek aan tafel krijgen. Daarbij zien we ook een meerwaarde in een sterkere en actieve betrokkenheid vanuit de Rijksoverheid.

Toelichting:

In de huidige totstandkoming van de producentenverantwoordelijkheid zijn producenten veel sterker vertegenwoordigd dan gemeenten die vooral aan het eind van de keten zitten. Dit werkt regelgeving in de hand die vervuilers bevoordeeld.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het is ons onduidelijk wat dit amendement precies bedoelt en hoe dit ingevuld dient te worden.

CP118.E072

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA-D: Volg de EU rapportageverplichtingen, vertaal het door voor Nederland, pak de kans mee te bepalen en er goed in te worden**

Indiener: Ralph Jansen

Woordvoerder: Ralph Jansen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 426

Huidige tekst:

In het jaarverslag van bedrijven wordt aandacht besteed aan circulaire prestaties

Voorgestelde tekst:

[In het jaarverslag van bedrijven en financiële instellingen wordt aandacht besteed aan circulaire prestaties] en we zijn ons bewust van de rapportageverplichtingen die vanuit Europa op ons af gaan komen, zoals EU Taxonomy, CSRD en SFDR. Deze standaarden zullen in de komende jaren verder vorm moeten gaan krijgen. Door actief aan de slag te gaan met de implementatie in Nederland bouwen we de kennis en ervaring op waarmee we op EU niveau de verdere invulling van deze standaarden mede gaan bepalen, met alle voordelen van dien voor Nederland én de EU.

Toelichting:

EU Taxonomy, CSRD en SFDR komen nu al op Nederland af. De formuleringen zijn vaak nog breed, soms vaag en zelfs tegenstrijdig. Dat past bij een zoekende EU. Dat biedt daarmee kansen voor Nederland, om de zich nu vormende standaarden en in de verdere uitwerking mee te bepalen. Goed worden in de implementatie ervan is goed voor onze reputatie in de EU en tevens een economische kans

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De strekking van het voorstel wordt door dit amendement niet aangepast. Tegelijkertijd voegt het een hoop details toe, die de tekst voor veel mensen alleen maar onduidelijker maakt.

CP118.E073

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor essentiële kenniswerkers**

Indiener: Jorien Migchielsen

Woordvoerder: Jorien Migchielsen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 465

Voorgestelde tekst:

Nederland is sterk in hoogwaardige diensten en complexe technologische activiteiten, zoals de halfgeleiderindustrie (ASML, NXP), medische technologie, biotechnologie en watermanagement. We stimuleren de groei van dergelijke bedrijven door het faciliteren van goede opleidingen, financiële prikkels, subsidies voor onderzoek en innovatie, en gerichte kennismigratie met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor deze kenniswerkers.

Toelichting:

Nederland heeft kennismigranten hard nodig voor de (door)ontwikkeling van strategische bedrijven en ecosystemen. Denk aan de halfgeleider- en andere high-tech industrie in de regio Brainport, food valley bij Wageningen, Medische Technologie in Twente, hydrogen valley in Noord-Nederland en alle andere (technologische) ontwikkelingen waarmee we de klimaatdoelen halen, de energietransitie ondersteunen en/of onafhankelijkheid van niet-democratische landen vergroten. Om deze knappe koppen en handige handjes te stimuleren naar Nederland te komen, is alleen een leuke baan en goed salaris niet genoeg. Een prettige leefomgeving met voldoende mogelijkheden tot ontspanning met o.a. cultuur en sport is dan ook essentieel. Het verkiezingsprogramma is nu

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In hoofdstuk "Een Energieke wereld" gaan we in op het nut en de noodzaak van kennismigratie. Voor meerdere sectoren kan dit een uitkomst bieden waar krapte is ontstaan op de arbeidsmarkt. Vanwege het grote aantal sectoren waar dit voor geldt, vinden we het geen goed idee om dit specifiek voor deze sector extra te benoemen.

CP118.E074

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Intensieve veeteelt heeft ook negatieve effecten op luchtkwaliteit**

Indiener: Sacha Kuijs

Woordvoerder: Sacha Kuijs

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 474 t/m 476

Huidige tekst:

Denk aan de intensieve veeteelt, die veel ruimte gebruikt en grote negatieve effecten heeft op bodem- en waterkwaliteit, terwijl de bijdrage aan de economie gering is.

Voorgestelde tekst:

Denk aan de intensieve veeteelt, die veel ruimte gebruikt en grote negatieve effecten heeft op bodem-, lucht- en waterkwaliteit, terwijl de bijdrage aan de economie gering is.

Toelichting:

Pluimveehouderijen stoten veel fijn stof uit. Uit mest komt ammoniak naar de lucht vrij.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E075

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie wg Innovatie: onderscheid InvestNL en Groeifonds**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Tom van der Horst

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 505 t/m 508

Huidige tekst:

Er komt een publiek-private investeringsbank voor de financiering van de transitie naar een klimaatneutrale, circulaire economie. Hierin kunnen ook grote institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, deelnemen om de beschikbare hoeveelheid kapitaal te vergroten. Hierin laten we InvestNL en het Nationaal Groeifonds opgaan

Voorgestelde tekst:

Er komt een publiek-private investeringsbank voor de financiering van de transitie naar een klimaatneutrale, circulaire economie. Hierin kunnen ook grote institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, deelnemen om de beschikbare hoeveelheid kapitaal te vergroten. Hierin laten we InvestNL opgaan

Toelichting:

Het Nationale Groeifonds is bedoeld voor noodzakelijke innovaties die zonder overheidssubsidie niet van de grond komen, de structuur van een investeringsbank is hiervoor niet geschikt. Deze verwarring bleek ook al tijdens de APB waar door een coalitie-partij werd voorgesteld om verhoging van brandstofaccijnzen door het Groeifonds te financieren. Zie ook amendement bij regel 641.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Juist door het Nationale Groeifonds verder op afstand te zetten in een publiek-private investeringsbank (zoals ook door de WRR geadviseerd), wordt het minder vatbaar voor politiek opportunisme. Dat is dan ook een van onze overwegingen geweest om het Nationale Groeifonds ook mee te nemen in deze investeringsbank.

CP118.E076

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Toekomstraad bij de SER**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Wim Satter

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 510

Huidige tekst:

Wij richten een Toekomstraad op.

Voorgestelde tekst:

Wij richten een Toekomstraad op en brengen deze onder in de SER.

Toelichting:

Met de SER bestaat er al een adviesorgaan van de regering waarin alle voor een Toekomstraad benodigde stakeholders elkaar ontmoeten. Het gevraagde advies aan een Toekomstraad past binnen de taakvervulling van de SER.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

We begrijpen de behoefte om deze toekomstraad onder te brengen bij een reeds bestaand adviesorgaan. De huidige tekst sluit dit ook niet uit, of de SER het juiste orgaan is, laten we graag aan de leden

CP118.E077

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verduurzaming bedrijventerreinen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Gido ten Dolle

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 525 t/m 526

Huidige tekst:

Voor het MKB blijven we investeren in regelingen als de Energie-investeringsaftrek (EIA) en Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) om de noodzakelijke duurzame transitie te realiseren.

Voorgestelde tekst:

Voor het MKB blijven we investeren in regelingen als de Energie-investeringsaftrek (EIA) en Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) om de noodzakelijke duurzame transitie te realiseren. Het Rijk vormt samen met de provincies per regio een investeringsfonds van waaruit de verduurzaming van bedrijventerreinen in de regio's kan worden ondersteund.

Toelichting:

Naast de ondersteuning van individuele MKB'ers is het wenselijk dat er vanuit de overheid ook een financiële impuls(regeling) komt om het bedrijventerreinen te helpen verduurzamen. Deze regeling kan de vorm krijgen van een speciaal fonds, dat samen met de provincies kan worden ingevuld en van waaruit actief in concrete business cases ondersteuning geboden kan worden.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E078

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **kennis-ecosystemen toevoegen**

Indiener: Jan Puts

Woordvoerder: Jan Puts

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 532

Voorgestelde tekst:

We stimuleren de ontwikkeling van regionale bedrijfs-ecosystemen, zoals het high-tech cluster rond Eindhoven, de food valley in Wageningen, MedTech Twente, de hydrogen valley in Noord-Nederland, en kennis-ecosystemen in Zuid-Holland waar Leiden, Delft en Rotterdam samenwerken aan essentiële sleuteltechnologieën voor transitie op het gebied van gezondheid, energie, digitalisering en human capital. Plaatsen waar grote bedrijven, mkb, start-ups, universiteiten, financiers en overheid elkaar inspireren en versterken.

Toelichting:

Voor veel nationale opgaven is Zuid-Holland het kantelpunt. De samenwerking tussen kennisinstellingen, onderzoekscampussen en bedrijven in Zuid-Holland is volgens o.a. OESO-onderzoek van groot belang om transitie waar Nederland voor staat aan te kunnen. TU Delft is overigens de hoogst geclassificeerde Nederlandse universiteit op de Times Higher Education-wereldranglijst, en in Leiden werd op het Biosciencepark een vaccin tegen een wereldwijde pandemie ontwikkeld.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De opsomming die in de huidige tekst wordt opgenomen is niet uitputtend bedoeld. Er zijn meerdere regionale bedrijfs-ecosystemen in Nederland dan degene die nu in de tekst genoemd worden. Dit amendement voegt wat ons betreft geen inhoudelijke bijdrage toe aan de tekst.

CP118.E079

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Energie-innovatie cluster Arnhem-Nijmegen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Gido ten Dolle

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 532 t/m 533

Huidige tekst:

We stimuleren de ontwikkeling van regionale bedrijfs-ecosystemen, zoals het high-tech cluster rond Eindhoven, de food valley in Wageningen, de Med-tech Twente en de hydrogen valley in Noord-Nederland

Voorgestelde tekst:

We stimuleren de ontwikkeling van regionale bedrijfs-ecosystemen, zoals het high-tech cluster rond Eindhoven, het energie-innovatiecluster in de regio Arnhem-Nijmegen, de food valley in Wageningen, de Med-tech Twente en de hydrogen valley in Noord-Nederland.

Toelichting:

In Arnhem-Nijmegen bevindt zich een actief en leidend cluster in Nederland rondom innovaties in de energietransitie (laadpalen, batterij- infrastructuur etc.). Rondom dit cluster werken universiteit, hogescholen (HAN en Van Hall Larenstein), MBO, Alliander, Tennet en het MKB intensief samen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De opsomming die in de huidige tekst wordt opgenomen is niet uitputtend bedoelt. Er zijn meerdere regionale bedrijfs-ecosystemen in Nederland dan degene die nu in de tekst genoemd worden. Dit amendement voegt wat ons betreft geen inhoudelijke bijdrage toe aan de tekst.

CP118.E080

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Behoud open kustlandschap**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 541

Voorgestelde tekst:

We constateren dat, ondanks het ondertekenen van het kustpact door overheden langs de kust, er nog steeds verstening plaatsvindt van de kust. We gaan actie ondernemen tegen de verregaande kustbebouwing en zetten ons in om de ongerepte en open kuststrook te behouden voor volgende generaties.

Toelichting:

Het amendement spreekt voor zichzelf: Er blijft een toename van de bouw van recreatiewoningen in de kuststrook. Provincies en gemeenten zijn niet bij machte om dit op te lossen. Het rijk moet ingrijpen om ervoor te zorgen dat we onze ongerepte kustlijn behouden.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E081

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **taD Aansluiten bij de EU rapportageplicht maatschappelijke effecten (1)**

Indiener: Frank Nouws

Woordvoerder: Frank Nouws

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 557 t/m 582

Huidige tekst:

Gaat om twee alinea's 557 - 560 We breiden de rapportageplicht over maatschappelijke effecten uit, naar de voorbeelden uit Frankrijk, Duitsland en Denemarken. Er komt beter toezicht op niet-financiële informatie. We onderzoeken de mogelijkheden om ook niet-beursgenoteerde grote bedrijven transparanter te laten rapporteren over hun maatschappelijke impact. 579 - 582 We werken toe naar eisen waar het jaarverslag van een bedrijf tenminste aan moet voldoen. Over de gevolgen voor klimaat, milieu, natuur, biodiversiteit en de samenleving verwachten we dat ze zich allemaal op dezelfde manier verantwoorden. Ook hier wordt de link naar de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN gelegd.

Voorgestelde tekst:

Transparantie van bedrijven over de geleverde inspanningen en gevolgen voor klimaat, milieu, natuur, biodiversiteit en de samenleving is essentieel, ook voor (middel)grote niet-beursgenoteerde bedrijven. Wij ondersteunen actief de reeds opgestarte invoering van de Europese rapportageplicht over maatschappelijke effecten (zogenaamde CSRD etc). Om de implementatie in bedrijven te ondersteunen, willen we de rapportage-eisen waar mogelijk stroomlijnen en verduidelijken. Hierdoor kunnen toezichthouders, investeerders en klanten bedrijven ook op dit gebied makkelijker met elkaar vergelijken en hebben bedrijven het voordeel dat hun inspanningen ook zichtbaar zijn voor de buitenwereld. Deze rapportages zullen bij alle publieke inkoop worden meegewogen.

Toelichting:

De komende periode treden er – vanuit de EU green deal – diverse duurzame rapportageverplichtingen in werking. Bovengenoemde zaken zoals eisen aan de rapportage, toezicht op niet-financiële informatie en verplichtingen voor niet-beursgenoteerde grote bedrijven worden hierin opgenomen. Deze directive is meer dan een opgelegde verplichting. Het genereert ook diverse kansen op het gebied van Kostenefficiency, aantrekkelijkheid voor personeel investeerders en een positief imago. Veel Bedrijven zijn momenteel druk doende deze rapportageverplichting te implementeren. Het is wenselijk dat hier een goede interactie is met de overheid.

Verkiezingsprogramma TK2023 - Verkiezingsprogramma TK2023

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E082

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **taD Aansluiten bij de EU rapportageplicht maatschappelijke effecten (2)**

Indiener: Frank Nouws

Woordvoerder: Frank Nouws

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 574 t/m 578

Huidige tekst:

We scherpen de corporate governance code verder aan zodat we bedrijven beter kunnen stimuleren bredere economische en maatschappelijke belangen in acht te nemen. Bestuurders krijgen expliciet de taak om de belangen van alle stakeholders tegen elkaar af te wegen, zo nodig leggen we dit wettelijk vast. Dit geldt ook voor niet beursgenoteerde bedrijven, zoals private equity investeerders.

Toelichting:

Deel 1 van dit amendement 'taD Aansluiten bij de EU rapportageplicht maatschappelijke effecten (1)' dekt de lading van deze alinea en kan om die reden vervallen. Bovendien is de laatste zin niet helemaal juist: private equity investeerders kunnen ook beurs genoteerd zijn.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hiermee verdwijnt de verbreding van de bestuurdersverantwoordelijkheid naar alle stakeholders uit het programma, dat vinden wij niet wenselijk.

CP118.E083

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Kleine ondernemers verdienen geen extra lasten**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Charles Höppener

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 579 t/m 582

Huidige tekst:

We werken toe naar eisen waar het jaarverslag van een bedrijf tenminste aan moet voldoen. Bedrijven blijven vrij om een eigen methode te kiezen. Over de gevolgen voor klimaat, milieu, natuur, biodiversiteit en de samenleving verwachten we dat ze zich allemaal op dezelfde manier verantwoorden. Ook hier wordt de link naar de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN gelegd.

Toelichting:

Er worden al sinds jaar en dag eisen aan jaarverslagen gesteld, ook met betrekking tot de duurzaamheidsaspecten. Vanuit Europa is nu zelfs verderstreckende wetgeving aangenomen (de CSRD) waarin juist de duurzaamheidsaspecten worden geregeld en in de komende jaren worden deze rapportage-eisen verder uitgerold voor steeds kleinere bedrijven. Waar deze alinea toe oproept wordt al verwezenlijkt. Nog meer administratieve lasten op leggen aan ondernemingen, juist ook met het oog op de disproportionele impact op het midden- en klein bedrijf, is overbodig.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E084

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Stabiliteit voor de buffers**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Charles Höppener

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 607 t/m 609

Huidige tekst:

Om de financiële sector stabiel te maken willen we verdere verhoging van kapitaalbuffers mogelijk maken. In een crisis kunnen deze buffers worden gebruikt om de reële economie te ondersteunen.

Voorgestelde tekst:

We willen een stabiele financiële sector die de reële economie kan ondersteunen in een crisis. Kapitaalbuffers vervullen een belangrijke rol in het bewerkstelligen hiervan. D66 zet zich in om De Nederlandse Bank te ondersteunen in haar taak een stabiel financieel stelsel te waarborgen.

Toelichting:

Deze tekst beschrijft het systeem zoals het al bestaat. Verhoging is al mogelijk, zo kan De Nederlandse Bank bijvoorbeeld besluiten de kapitaalbuffers te verhogen middels de zogeheten 'contracyclische kapitaalbuffer'. Laten we ons juist inzetten voor een structurele aanpak: we erkennen de rol van kapitaalbuffers in het creëren van financiële stabiliteit en waarborgen de toekomst van dit systeem door het ondersteunen van de uitvoerende instantie.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De tekst van amendement beschrijft meer de status quo dan de concepttekst van het programma, die juist een verhoging van kapitaalbuffers bepleit. Dat is een ambitie die we graag terug laten komen in het programma.

CP118.E085

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie wg Innovatie: verduidelijking Nationaal Groeifonds**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Tom van der Horst

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 641

Voorgestelde tekst:

Om de 3% doelstelling te realiseren is het Nationaal Groeifonds (NGF) noodzakelijk. Het NGF is succesvol omdat er substantiele gesubsidieerde innovatieprogramma's op gang komen die daadwerkelijk gericht zijn op oplossingen voor de toekomst zoals duurzame energie en veiligheid. Het betreft hier subsidies voor noodzakelijke ontwikkelingen die anders niet gebeuren omdat de risico's voor private partijen te groot zijn. Maak de NGF subsidies structureel, want deze financiering moet niet afhangen van 'tijdelijk' geld en potjes. De praktijk heeft laten zien dat een onafhankelijke commissie nodig is om een gebalanceerde afweging te maken tussen de publieke, private en innovatieve doelstellingen.

Toelichting:

Samenwerking wordt beloofd. Het NGF is de enige bron voor gesubsidieerde innovatieprogramma's die bedrijven en kennisinstellingen gezamenlijk stimuleert om te werken aan de toekomstige uitdagingen van Nederland. Alleen wanneer er een substantieel commitment van de overheid ligt haken private partijen en investeerders aan. Dat lukt niet in de context van een investeringsbank (zie 505). Het NGF is gebaat bij een onafhankelijke commissie bestaande uit leden met een publieke, private en kennis achtergrond. Zorg dat het NGF op afstand blijft van de politiek om een greep uit de kas te voorkomen zoals recent bij de benzine tax.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

D66 is altijd kritisch geweest op de systematiek van het Nationaal Groeifonds. Dit blijkt ook, nu het budget meermaals door andere partijen is gebruikt voor het dekken van uitgaven die niet tot de doelstelling behoren. Wij volgen het advies van de WRR om het Nationaal Groeifonds en InvestNL te laten opgaan in een publiek-private investeringsbank, waarbinnen de doelstellingen van het Groeifonds nog steeds kunnen worden gefaciliteerd.

CP118.E086

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie wg Innovatie: verander geld Innovatiebox in gericht aanmoediging voor innovaties MKB, start-ups en scale-ups!**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Tom van der Horst

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 641

Voorgestelde tekst:

Geld voor belastingmaatregelen zoals de innovatiebox komt vooral de grote winstgevende bedrijven ten goede. We gaan dat geld effectiever inzetten voor het stimuleren van innovatie, nl. als directe financiering (subsidies) zodat juist het innovatieve mkb, start-ups en scale-ups hiervan profiteren.

Toelichting:

De middelen van de innovatiebox kunnen beter en effectiever worden besteed door ze in te zetten op directe financiering van het innovatiebeleid. Het is nu een generieke maatregel die eigenlijk alleen bijdraagt aan het vestigingsklimaat van m.n. grote bedrijven in NL. Maar NL biedt bedrijven al veel (belasting-) voordelen. Zet deze bronnen om naar innovatiesubsidies voor MKB en start-up en scale-ups bv door verruiming van MIT of het structureel maken van NGF financiering.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Wij nemen ook andere maatregelen om innovatie te stimuleren, maar doen dit liever naast de innovatiebox, dan in plaats van de innovatiebox.

CP118.E087

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Creatieve sector als voedingsbodem voor innovatie**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 647

Voorgestelde tekst:

- We versterken de economische en maatschappelijke positie van de creatieve sector (kunst, ontwerp en creatieve dienstverlening) als cruciale voedingsbodem voor nieuwe, innovatieve ideeën.

Toelichting:

De creatieve sector in de brede zin is een voedingsbodem voor nieuwe ideeën. Waar we technologische innovatie en wetenschappelijk onderzoek koesteren om nieuwe kennis te ontwikkelen, is de ideeënrijkdom van de creatieve sector minstens zo waardevol om tot nieuwe inzichten en daarmee innovaties te komen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In het hoofdstuk "Een energieke maatschappij" doen wij een aantal voorstellen om de maatschappelijke positie van de creatieve sector te versterken. Het hier nogmaals benoemen is dan ook niet nodig.

CP118.E088

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Contant geld moet blijven**

Indiener: Kromme Rijn

Woordvoerder: Niels Hoefnagels

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 661

Voorgestelde tekst:

We weten dat er steeds meer digitaal betaald wordt. Het gebruik van contant geld zal dus in de toekomst minder worden. Wij willen echter dat mensen die contant geld willen gebruiken, dit kunnen blijven doen.

Toelichting:

Contant geld helpt mensen die moeite hebben om rond te komen om grip te houden op hun uitgaven. Ook zijn er nog velen, echt niet alleen sommige ouderen, die moeite hebben met de digitalisering van het betalen. Het is een publiek belang dat contant geld goed blijft functioneren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het beschikbaar houden van de mogelijkheid om met contant geld te betalen, staat wat ons betreft niet ter discussie. Door het wel expliciet op te nemen lijkt het wel ter discussie te staan.

CP118.E089

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Scaling up Europe**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Mathijs Kramer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 661

Voorgestelde tekst:

We verbeteren en integreren de Europese kapitaalmarkt zodat start en scaleups makkelijker aan privaat kapitaal kunnen komen om te groeien tot succesvolle bedrijven die kunnen concurreren met grote multinationals.

Toelichting:

Op het moment is de kapitaalmarkt in Europa klein in vergelijking met grote landen zoals de Verenigde Staten. Dat zorgt ervoor dat ondernemers met goede ideeën soms moeilijk aan kapitaal kunnen komen. Het is goed als dit ook gebeurt door durfinvesteerders en beleggingsfondsen naast de rol van de overheid.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E090

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Onafhankelijkheid van andere wereldmachten bij de productie van chips.**

Indiener: Jorien Migchielsen

Woordvoerder: Jorien Migchielsen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 670

Voorgestelde tekst:

Vanuit Europa hebben we de ambitie om concurrerend te zijn met de VS en China op het gebied van nieuwe technologieën, zoals 5G en kwantumtechnologie. Tegelijkertijd streven we ernaar om in Nederland voorop te lopen op innovatie en technologie in strategische sectoren, zoals de chipmarkt en 5G. We streven ernaar de gehele productieketen van chips – van grondstoffen tot het eindproduct – zo veel als mogelijk binnen de EU te realiseren. We houden daarbij duurzaamheid altijd in acht.

Toelichting:

Nederland is marktleider in de ontwikkeling van lithografiemachines. Deze machines van ASML zijn een essentieel onderdeel van de productie van chips. Binnen Europa worden er echter geen high-tech chips geproduceerd. De machines van ASML gaan nu naar landen als Zuid-Korea (TSMC), Taiwan (Samsung) en naar de VS (o.a. Intel) waar de chips worden geproduceerd. Door de automatisering zijn we volledig afhankelijk geworden van chips. Zonder chips komt bijna alles tot stilstand, van bedrijfsleven tot de zorg. Met het oog op de geopolitieke situatie in o.a. Taiwan/China en de toenemende noodzaak onafhankelijk te zijn van andere grote wereldmachten, is het verstandig

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E091

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie wg Innovatie: verbeter communicatie over Innovatie voor draagvlak en begrip!**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Tom van der Horst

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 707

Voorgestelde tekst:

Met inhoudelijke en transparante communicatie creëren we draagvlak voor innovatie. Nederland staat voor grote, ingrijpende transformaties; sommige zijn al begonnen. Veel daarvan raken de hele samenleving en innovatie speelt een cruciale rol. Daarvoor hebben we iedereen nodig en iedereen moet kunnen voorsorteren op wat komen gaat. Ideaal is als mensen vernieuwing in vrijheid omarmen maar voor innovatie is dat een uitdagende opgave. Het vereist communicatie die stimuleert en nieuwsgierig maakt en leiders die niet bang zijn een toekomstbeeld te schetsen. De inzet van D66 op klimaat innovaties is een positief voorbeeld en dat verdient brede navolging.

Toelichting:

Het is belangrijk om open en transparant te zijn over de successen die Nederland boekt met innovatie. Nu worden die niet of nauwelijks gecommuniceerd en daarmee missen we de kans op draagvlak en voortvarende implementatie. Innovatie raakt ons allemaal. Iedereen er bij betrekken en er over communiceren is een uitdaging op zichzelf. Dat verdient serieuze aandacht.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Alhoewel we de intentie van de indieners duidelijk steunen, missen we hier concrete invulling hoe we dat willen doen.

CP118.E092

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Persoonlijk leerbudget: ook kijken naar vaardigheden**

Indiener: Veronica Canoy

Woordvoerder: Veronica Canoy

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 727

Voorgestelde tekst:

Dit geldt ook voor vroegtijdig schoolverlaters en voor statushouders die de arbeidsmarkt betreden, afhankelijk van hun werkervaring en opleidingsniveau.

Toelichting:

Er zijn ook mensen zonder Nederlandse opleiding of helemaal zonder opleiding die wel vaardigheden hebben waardoor ze het werk prima kunnen uitvoeren. Met deze aanpassing wil ik mogelijk maken dat als zij op basis van deze vaardigheden (skills) aan het werk gaan, gedurende de werkperiode alsnog opleiding kunnen volgen die betaald kan worden uit het persoonlijk leerbudget. Het gaat hier om bijvoorbeeld beroepen in de bouw, zoals metselaar. Er is zo'n groot tekort dat ook mensen zonder opleiding worden uitgenodigd om te solliciteren. Voor deze mensen moet een beroep op het persoonlijk leerbudget ook mogelijk zijn.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het beoogde doel in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E093

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **compenseer mensen voor uren die zijn niet kunnen werken**

Indiener: Wouter Bolier

Woordvoerder: Wouter Bolier

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 813

Voorgestelde tekst:

Mensen met een medische urenbeperking kunnen zich nooit uit de bijstand werken, wanneer zij in een baan werken met een laag inkomen. D66 wil dat deze mensen worden gecompenseerd voor de uren die zij niet kunnen werken.

Toelichting:

Mensen met een medische urenbeperking kunnen zich nooit uit de bijstand werken, wanneer zij in een baan werken met een laag inkomen. Terwijl zij al werken naar vermogen. Dit is onrechtvaardig en zorgt ervoor dat werken en doorleren niet loont. Daarmee gaat veel talent voor de arbeidsmarkt verloren. Om deze kansenongelijkheid tegen te gaan, is het belangrijk dat zij worden gecompenseerd voor de uren die zij niet kunnen werken.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Participatiewet moet zodanig worden ingericht dat het voldoende vangnet en ondersteuning biedt, ook voor mensen met een medische urenbeperking. Er moet ook maatwerk worden geboden, bijvoorbeeld in langer vrijlaten van inkomsten. De OCTAS zal naar verwachting ook iets zeggen over op welke manier mensen met een medische urenbeperking een plek hebben binnen de sociale zekerheid, als die uitkomsten er zijn wil D66 deze ter hand nemen.

CP118.E094

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **TA Economie: belasten van ondernemers (ZZP/DGA etc)**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Margreet Drijvers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 832 t/m 837

Huidige tekst:

We verkleinen de fiscale verschillen tussen werknemers en ondernemers verder door belasting op inkomsten uit onderneming te verhogen en de mkb-winstvrijstelling te maximeren. Werknemers betalen nu namelijk bij hetzelfde inkomen veel meer belasting, en een gelijkere fiscale behandeling geeft meer ruimte in de beoordeling van de arbeidsrelatie of iemand als zelfstandige kan werken. De zelfstandigenaftrek wordt omgevormd naar een urenvoordeel voor alle werkenden die meer dan drie dragen per week werkt.

Voorgestelde tekst:

- We verkleinen de fiscale verschillen tussen werknemers en ondernemers. Tegelijkertijd willen wij het fiscale regime herzien om ondernemerschap te steunen en rechtvaardig te belasten.
- De opbrengst van de afbouw van de zelfstandigenaftrek wordt omgevormd naar een fiscaal voordeel voor alle werkenden die meer dan drie dragen per week werken.

Toelichting:

De huidige tekst vraagt veel context, waar nog veel discussies over gevoerd moeten worden. De voorgestelde tekst combineert de verschillende standpunten en splits deze in twee onderwerpen.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Als de indiener niet een andere materiele invulling voor ogen heeft kunnen wij ons hier in vinden.

CP118.E095

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie - huidige tekst in strijd met eerder aangenomen C117 motie (1 van 2)**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Joris Schuit

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 838 t/m 839

Huidige tekst:

We gaan vermogen eerlijker belasten. Naast het invoeren van een belasting op het werkelijk gerealiseerde rendement, belasten we grote vermogens meer dan kleine.

Voorgestelde tekst:

We gaan vermogen eerlijker en simpeler belasten. Op de lange termijn zetten we in op een belasting op het werkelijk gerealiseerde rendement, maar alleen wanneer dit uitvoerbaar en haalbaar is voor burgers en belastingdienst. In de tussentijd voeren we zo snel mogelijk een vermogensbelasting in die in plaats komt van de huidige (forfaitaire) regeling voor box 3. Hierbij belasten we grote vermogens procentueel meer dan kleine.

Toelichting:

Tekst is in strijd met aangenomen motie (PM117.C12), nieuwe tekst volgens motie en zoals voorgesteld door TA Economie. Recentelijke ontwikkelingen zijn ook belangrijk: de A-G stelde op 18 september jongstleden dat de huidige box-3-herstelwet ook in strijd is met het discriminatieverbod en eigendomsrecht. Een snelle en praktische oplossing is nodig. Een progressieve vermogensbelasting kan heel snel worden ingevoerd (want heeft dezelfde structuur als de huidige regeling). Ook is een vermogensbelasting (die niet gecombineerd wordt met een vermogensrendementsbelasting) als zodanig niet in strijd met grondrechten, zolang de voorgestelde tarieven niet disproportioneel zijn. (Advies Raad van State van 20 maart 2023).

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het eindbeeld wordt gedeeld en met deze tekst in het programma wordt invulling gegeven aan de aangenomen motie, maar de tekst van het amendement draagt niet bij aan de leesbaarheid en voert te ver voor in een verkiezingsprogramma.

CP118.E096

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie: Huidige tekst in strijd met eerder aangenomen C117 motie (2 van 2)**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Joris Schuit

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 839 t/m 841

Huidige tekst:

We voeren daarnaast een aparte vermogensbelasting in op vermogens in box 2 en box 3 boven een miljoen, met een hoger tarief boven de twee miljoen. De eigen woning telt hierbij niet mee.

Voorgestelde tekst:

We voeren een significant heffingsvrij vermogen in. Daarnaast ook hogere tarieven per miljoen vermogen oplopend tot 2%. Ontwijking via box 2 wordt aangepakt volgens de aanbevelingen van het "IBO-rapport 2022 Vermogensverdeling". De eigen woning telt hierbij ook niet mee. Door de afschaling van hypotheekrenteaftrek wordt vermogen in woningen al progressiever belast.

Toelichting:

Tekst is in strijd met aangenomen motie (PM117.C12), nieuwe tekst volgens motie en zoals voorgesteld door TA Economie. De Hoge Raad toetst alle vormen van belastingen die raken aan het eigendomsrecht erg kritisch. De voorgestelde gecombineerde heffing van zowel een vermogensrendementsbelasting als daarnaast een aparte vermogensbelasting is niet alleen zeer complex, maar ook disproportioneel bezwarend voor burgers' eigendomsrecht en daarmee juridisch onhoudbaar. Een vermogensbelasting (die niet gecombineerd wordt met een vermogensrendementsbelasting) als zodanig is niet in strijd met grondrechten, zolang de voorgestelde tarieven niet disproportioneel zijn. (Advies Raad van State van 20 maart 2023).

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het concept-programma is niet geschreven met als doel voor ogen om het heffingsvrij vermogen nog flink te verhogen (in 2023 €57.000 voor een alleenstaande en €114.000 voor paren).

CP118.E097

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Vermogensbelasting over pensioenreserve**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Joos Lambrechtsen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 841

Huidige tekst:

De eigen woning telt hierbij niet mee.

Voorgestelde tekst:

De eigen woning en vermogen voor eigen pensioenvoorziening tellen hierbij niet mee.

Toelichting:

In de toelichtende tekst van het concept verkiezingsprogramma staat dat er 1,7 miljoen mensen met een baan zijn die geen aanvullend pensioen opbouwen. Daarnaast zijn er zelfstandigen die sparen voor hun eigen pensioen. Voor beide groepen is het essentieel dat het gespaarde pensioen in eigen beheer buiten de vermogensbelasting valt. Hierdoor ontstaat gelijkheid met werknemers die hun pensioen in een collectief opbouwen, wat ook vrijgesteld is van belasting over vermogen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Met het invoeren van het pensioenakkoord wordt het ook makkelijker voor zelfstandigen om deel te nemen aan pensioenregelingen bij reguliere fondsen, en zelfstandigen kunnen binnen hun bedrijf ook een voorziening treffen voor pensioen. Maar om nu alle vormen van spaarvoorzieningen a priori uit te zonderen, is niet beoogd door de PPC. Dat maakt namelijk belastingontwijking bij vermogensopbouw ook gemakkelijker.

CP118.E098

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De Breidelaars: rechtvaardige erfbelasting**

Indiener: Marty Smits

Woordvoerder: Michiel Verkoulen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 842

Voorgestelde tekst:

We maken deze belasting progressiever. Met name het deel van het vermogen dat vergaard is zonder dat daar een daadwerkelijke prestatie tegenover stond (“windfall profits”) moet zwaarder belast worden. Waarbij verstoppelken als trusts en landgoederen expliciet actief onder het belast regime gebracht moeten worden.

Toelichting:

In het concept programma wordt al gehint op een meer progressief erfbelastingstelsel. Daarbij is zeker het belasten van vermogen waar geen eerdere prestatie tegenover staat rechtvaardig. Daarnaast lukt het de grootste vermogens te vaak om verborgen of vrijgesteld te blijven van erfbelasting.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E099

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Dicht de kloof**

Indiener: Onno James

Woordvoerder: Onno James

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 842 t/m 846

Huidige tekst:

We moderniseren de erf- en schenkbelasting. De relatie tussen de erflater/schenker en de ontvanger is niet meer van belang voor het tarief, voor iedereen geldt hetzelfde percentage. Wel geldt voor partners en kinderen een veel hogere vrijstelling. Per saldo worden grote erfenissen zwaarder belast en kleine erfenissen juist minder. De bedrijfsopvolgingsregeling wordt verder versoerd.

Voorgestelde tekst:

We willen de financiële kloof tussen mensen aanpakken. Daarvoor willen we erfenissen en schenkingen eerlijker belasten. Het grootste deel van de erfenissen en schenkingen gaat om kleine bedragen. Die zijn en blijven vrijgesteld van belasting. Dat geldt ook voor een erfenis of schenking aan kinderen of partner. Wanneer het gaat om erfenissen of schenkingen van 100.000 euro of meer, willen we het belastingtarief verhogen, zodat het tarief vergelijkbaar is met de inkomstenbelasting. De bedrijfsopvolgingsregeling wordt verder versoerd.

Toelichting:

De overheid heeft inkomsten nodig om te streven naar kansen voor iedereen en een sociaal vangnet voor wie dat nodig heeft. Een grote erfenis is een inkomstenbron waar men weinig tot geen moeite voor hoeft te doen, terwijl voor hard werken hogere belastingtarieven gelden. Dit amendement zorgt voor een scherpere keuze van D66 met betrekking tot erf- en schenkbelasting. Daarom pleiten we voor een hogere erf- en schenkbelasting voor grote erfenissen en schenkingen, vergelijkbaar aan de tarieven voor de inkomstenbelasting. Dit pleidooi werd in 2021 overigens al ondersteund door hoogleraar Roelof Salomons van de Rijksuniversiteit Groningen en Maartje Schulz (Teldersstichting).

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Alhoewel we het eens zijn met de strekking van het amendement, willen we ook al bij lagere bedragen de tarieven verhogen. Door dit amendement pinnen we onszelf te veel vast.

CP118.E100

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verdere inzet van accijns op ongezond voedsel**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Joos Lambrechtsen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 847 t/m 850

Huidige tekst:

Om gezonde keuzes makkelijker te maken verhogen we de belasting op alcohol, tabak en suiker en schaffen we de btw op groente en fruit af. Het vreemde verschil tussen de belasting op melk en plantaardige alternatieven voor zuivel binnen de verbruiksbelasting verdwijnt. D66 wil verder inzetten op fiscale vergroening.

Voorgestelde tekst:

Om gezonde keuzes makkelijker te maken verhogen we de accijns op alcohol, tabak en suiker en schaffen we de btw op groente en fruit af. Het vreemde verschil tussen de accijns op melk en plantaardige alternatieven voor zuivel binnen de verbruiksbelasting verdwijnt. Om gezond eten een grotere kans te geven ten opzichte van ongezond eten, worden accijnzen vaker ingezet om minder gezonde alternatieven minder aantrekkelijk te maken. Gedacht wordt aan het specifiek belasten van stoffen waarvan bekend is dat ze bijdragen aan de ontwikkeling van obesitas, hart- en vaatziekten en/of diabetes. D66 wil verder inzetten op fiscale vergroening.

Toelichting:

A) Waarschijnlijk wordt met “belasting” accijns bedoeld in de definitie “belasting gericht op specifiek aangewezen goederen en diensten.” B) Gezond eten is vaak duurder en minder toegankelijk dan ongezond eten. Dit verschil moet worden verkleind, gezien de enorme maatschappelijke kosten van de ontstane “welvaart”-ziekten. De tot nu toe uitgebreide voorlichting heeft dringend ondersteuning nodig. Juist D66 zou zich sterker moeten maken voor het feit dat iedereen gemakkelijker een gezonder leven kan leiden.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E101

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Vergunningsplicht voor uitzendbureaus**

Indiener: Caroline Verduin

Woordvoerder: Caroline Verduin

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 886 t/m 887

Huidige tekst:

Er komt een certificeringssysteem voor uitzendbureaus met publiekrechtelijke handhaving door de Nederlandse Arbeidsinspectie.

Voorgestelde tekst:

Er komt een vergunningsplicht voor uitzendbureaus met publiekrechtelijke handhaving door de Nederlandse arbeidsinspectie.

Toelichting:

Door malafide uitzendbureaus komen arbeidsmigranten in schrijnende kwetsbare situaties terecht. Op dit moment is het veel te makkelijk om een (malafide) uitzendbureau in Nederland te starten, je kunt zo naar de KvK en er een oprichten. Terwijl een uitzendbureau werkt met kwetsbaar menselijk kapitaal. Met een vergunning met permanent toezicht wordt oprichting van een uitzendbureaus veel stringenter. Er zijn teveel uitzendbureaus (naar schatting 15 tot 20 duizend) actief in Nederland, waardoor de arbeidsinspectie slechts de capaciteit heeft om een klein deel (5% a 10%) te inspecteren. Een vergunning vermindert dit aantal.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E102

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Bescherm slachtoffers van mensenhandel en (arbeids)uitbuiting**

Indiener: Caroline Verduin

Woordvoerder: Caroline Verduin

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 899 t/m 901

Huidige tekst:

We zorgen ook dat slachtoffers van mensenhandel voldoende begeleiding krijgen bij het doen van aangifte het weer opbouwen van hun leven.

Voorgestelde tekst:

We stellen beschermende voorzieningen in voor iedereen met signalen van mensenhandel en uitbuiting en begeleiden bij het weer opbouwen van hun leven.

Toelichting:

De bereidheid tot het doen van een melding bij de politie bij arbeidsuitbuiting is door de kwetsbare afhankelijkheidsrelatie te laag. Zo zijn slachtoffers van werk en woning afhankelijk van de werkgever. In lijn met het voorstel van FairWork, wordt met dit amendement de inzet van D66 aangescherpt door het pleiten voor beschermende voorzieningen voor iedereen met signalen van mensenhandel en uitbuiting. Zo worden mogelijke slachtoffers eerder over de streep getrokken om melding te doen en komen minder daders van mensenhandel en uitbuiting weg met hun daden.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E103

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Woningdeling: iedereen een contract**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Bram Talman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 945

Voorgestelde tekst:

Bij huurconstructies wordt met iedere individuele huurder een contract gesloten.

Toelichting:

In de praktijk biedt woningdeling voordelen voor studenten en woningzoekenden. Bij woningdeling ligt ook het gevaar van verkamering en verhuur van kamers of slaapplekken tegen (exorbitant) hoge prijzen op de loer. Dat heeft impact op huurders die in het geval van groepscontracten geen bescherming genieten omdat als huur het totale bedrag van het groepscontract geldt. Individuele contracten voorkomen dit doordat de huurprijs per contract als maatstaf wordt genomen bij het bepalen van huurprijsbescherming.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Dit voorstel kan van meerwaarde zijn op de huurbescherming die al in het programma zit, door de bescherming van de huurder ook in nieuwe constructen te zetten. We laten het graag aan de leden of dit wenselijk is.

CP118.E104

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **VvE's moeten eerlijker belast vermogen kunnen opbouwen om te kunnen verduurzamen**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Joos Lambrechtsen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 952

Voorgestelde tekst:

Het vermogen van een Vereniging van Eigenaren (VvE), het "reservefonds", moet voor haar leden voortaan ingedeeld worden in "Box 3 vermogenscategorie 1". Daarmee wordt het spaargeld in het VvE reservefonds gelijk gesteld aan laag renderende vermogensdelen zoals banktegoeden.

Toelichting:

Het opbouwen van vermogen in het VvE-reservefonds is cruciaal voor toekomstig groot onderhoud en verduurzamingsinvesteringen. Echter is het voor leden onaantrekkelijk gemaakt om een VvE te laten sparen, doordat het opgebouwde vermogen individueel gelijkwaardig wordt belast als beleggingen (vermogenscategorie 2). In de praktijk betekent dit dat leden onvoldoende motivatie voelen om te sparen binnen hun VvE, wat leidt tot tekorten voor noodzakelijke investeringen. Het alternatief van bijstorten per investering stuit doorgaans tot te veel weerstand (geld tekort) om de benodigde meerderheid te verkrijgen. Daarom moet het gespaarde saldo binnen de VvE gelijkgesteld worden aan spaargeld (categorie 1).

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het individu moet in staat zijn om zijn woning te verduurzamen, daarom noemen wij in het programma onder We gaan alle huizen isoleren ook maatregelen om het individu hierbij te helpen. Dit is voor ons de manier waarop we samen de verduurzaming van woningen gaan bewerkstelligen, niet via een extra groot VvE-reservefonds. Daarnaast moet er voor de geopperde wijziging eerst gekeken worden naar de invloed van gewijzigde belastinginkomsten.

CP118.E105

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer zekerheid voor huurder en kleine verhuurder**

Indiener: Leontine Vreeke

Woordvoerder: Leontine Vreeke

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 963

Voorgestelde tekst:

Een vast huurcontract moet de norm zijn, ook in de commerciële huurmarkt. Kleine verhuurders, die een deel van hun woning of max 3 woningen verhuren, mogen werken met tijdelijke contracten met een duur van maximaal zeven jaar, ipv de huidige twee jaar.

Toelichting:

Een kleine verhuurder verhuurt een deel van de eigen woning of heeft tot maximaal drie woningen voor verhuur. Doordat na een huurcontract van twee jaar, de huurder onder de huurbeschermingswet valt, verbreken veel verhuurders dan de huurovereenkomst. De kleine verhuurder kan het zich niet veroorloven dat de verhuurde woning niet leeg verkocht kan worden. Dit geeft onrust en werkt hogere huurprijzen in de hand. Een langere termijn van tijdelijke contracten geeft rust en meer woonzekerheid. Ook zorgt dit voor minder grote stijgingen in de huurprijs. Bij een lopende huurovereenkomst wordt er jaarlijks geïndexeerd tot een wettelijk maximum.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het is goed om te differentiëren tussen grote en kleine verhuurders, door kleine verhuurders wel iets meer flexibiliteit in huurcontracten te geven dan grote verhuurders. Hierbij is voor ons wel de bescherming van huurders het uitgangspunt, zoals genoemd in het programma.

CP118.E106

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie woningmarkt: middenhuur gemeentelijke regelingen**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Joris Schuit

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 965 t/m 966

Huidige tekst:

We zetten de plannen voor het maximeren van de huurprijzen in de middenhuur door, zodat huurders worden beschermd tegen te hoge huurprijzen.

Voorgestelde tekst:

Voor de woningmarkt willen wij het huidige wetsvoorstel Regulering Middenhuur vervangen door de mogelijkheid van gemeentelijke regelingen. Dit ter voorkoming van het ontstaan van een (nieuw) gat in de woningmarkt en om regionale verschillen te onderkennen.

Toelichting:

Vooraf in de grote steden creëert het wetsvoorstel grote problemen door het verkleinen van de woningvoorraad in het middenhuur segment. Woningen die hieronder vallen worden overwegend geupgrade om buiten de maximering van de huurprijs te vallen of, als dat niet mogelijk is, verkocht. Het wetsvoorstel werkt daarmee ook scheefhuur in de hand en gaat de benodigde doorstroming tegen, omdat er geen volgende trede in de markt beschikbaar is voor mensen die 'te veel' verdienen t.o.v. hun huurprijs. Dit zou dus alleen een aantal zittende huurders helpen, maar nieuwe/verhuizers juist niet. Ook onderkennen deze plannen de wezenlijke verschillen in locatie/regio niet.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het voorstel voor het maximeren van de huurprijzen in de 'middenhuur' moet gezien worden in combinatie met de bouw van veel meer sociale huurwoningen en fiscale maatregelen om de woningprijzen naar beneden te krijgen. Het woonbeleid dat wij voorstellen is gericht op 'brede volkshuisvesting'. Wij begrijpen het punt van de indiener wel en herkennen het effect dat wordt genoemd in grote steden, maar we betwijfelen of die gemeentelijke regelingen een goede oplossing zijn. Als verhuurders op sommige plekken woekerprijzen mogen blijven vragen, brengt dat een oplossing ook niet dichterbij, juist in grote steden moet er meer betaalbare huur worden toegevoegd.

CP118.E107

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Prijsopdrijvende effecten voorkomen**

Indiener: Dolf Smolenaers

Woordvoerder: Dolf Smolenaers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 972 t/m 976

Huidige tekst:

We schaffen de hypotheekrenteaftrek in stappen af. Deze subsidie voor koopwoningen drijft de huizenprijs op en wordt opgebracht door alle belastingbetalers. Op de private huurmarkt betalen huishoudens steeds hogere prijzen voor een steeds kleiner aanbod aan huurwoningen, waardoor zij onvoldoende kunnen sparen en zich dieper in de schulden moeten steken om een koophuis te bemachtigen.

Voorgestelde tekst:

We schaffen de Wet Hillen en de hypotheekrenteaftrek in stappen af. Deze subsidies voor koopwoningen drijven de huizenprijzen op en worden opgebracht door alle belastingbetalers. Op de private huurmarkt betalen huishoudens steeds hogere prijzen voor een steeds kleiner aanbod aan huurwoningen, waardoor zij onvoldoende kunnen sparen en zich dieper in de schulden moeten steken om een koophuis te bemachtigen.

Toelichting:

We stellen terecht dat de economische dimensie van wonen steeds meer op de voorgrond is gekomen, terwijl een betaalbaar huis, ook voor jongeren, steeds onbereikbaar wordt. Daarom moeten we niet alleen de hypotheekrenteaftrek afschaffen, maar ook de andere belastingvoordelen die de huizenprijzen en grondprijzen kunstmatig verhogen en contrair zijn aan de wens van D66 om vermogen ten opzichte van arbeid te belasten. Door de stapeling van belastingvoordelen wordt niet alleen nieuwbouw steeds onbetaalbaar, maar hebben beleggers ook een voorsprong op woningstarters.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De Wet Hillen is reeds in 2019 afgeschaft.

CP118.E108

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Afschaffing hypotheekrenteaf trek en huurmarkt**

Indiener: Jan Groot

Woordvoerder: Jan Groot

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 973 t/m 976

Huidige tekst:

Op de private huurmarkt betalen huishoudens steeds hogere prijzen voor een steeds kleiner aanbod aan huurwoningen, waardoor zij onvoldoende kunnen sparen en zich dieper in de schulden moeten steken om een koophuis te bemachtigen. [deze tekst schrappen]

Toelichting:

Het feitelijk niet juist is dat de hypotheekrenteaf trek het aanbod aan huurwoningen beperkt en zo de huurprijzen zou opjagen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het is feitelijk wél juist dat de hypotheekrenteaf trek heeft bijgedragen aan het stijgen van de huizenprijzen, zie ook verschillende studies van DNB. Hypotheekrenteaf trek zorgt voor meer vraag naar koopwoningen en daarmee tot stijgende prijzen.

CP118.E109

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Schulden en maandlasten van starters beperken**

Indiener: Dolf Smolenaers

Woordvoerder: Dolf Smolenaers

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 977 t/m 981

Huidige tekst:

Alle inkomsten worden meegenomen in de berekening van iemands hypotheek. Het moet makkelijker worden om aan te tonen wat iemand kan dragen, bijvoorbeeld op basis van rekeningafschriften van betaalde huur in het verleden. Het komt nu regelmatig voor dat iemand jarenlang een huur van €1100 mag ophoesten, maar geen hypotheek van €800 kan krijgen omdat die persoon dat niet zou kunnen dragen. Dit moet meer gelijkgetrokken worden.

Toelichting:

Het is helaas normaal geworden dat jonge koopstarters zich langjarig vastleggen op 1500 - 2000 euro maandlasten voor een reguliere tussenwoning. Dit beslaat een historisch hoog deel van hun inkomen en verhoogt de kans op sociale en financiële problemen. Instrumenten als de jubelton en startersleningen hebben ons geleerd dat het verhogen van de leencapaciteit van starters de woningprijzen alleen maar opdrijft. Zeker als dat collectief voor alle starters gebeurt, zoals met deze voorgestelde maatregel. In plaats van dat het hen helpt een huis te bemachtigen, kost hetzelfde huis nu meer geld. Wij stellen daarom voor deze prijsopdrijvende maatregel te schrappen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Je verhoogt de leencapaciteit voor een hele specifieke groep (namelijk de mensen die nu buiten de koopmarkt staan en wel zouden willen toetreden). Daarmee bevorder je deze groep ten opzichte van de insiders op de woningmarkt. Dit kan een klein prijsopdrijvend effect hebben, maar niet zo groot als nu wordt geschetst en het lost wel een andere ongelijkheid op: dat deze groep doordat ze geen toegang krijgen tot de koopmarkt vast zitten in dure huurcontracten.

Eigen verantwoordelijkheid van mensen benoemen.

CP118.E110

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Omkeerhypotheek**

Indiener: Elly van Sluijs

Woordvoerder: Elly van Sluijs

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 982 t/m 986

Huidige tekst:

Het is nu lastig voor gepensioneerden om een hypotheek voor een nieuw huis te krijgen. Door dit te vereenvoudigen wordt de doorstroom op de woningmarkt beter. Ook maken we het aantrekkelijker om een omkeerhypotheek aan te gaan. Hiermee verkoop je je huis terug aan de bank en huur je je huis waar je in woont. Op die manier komen we tegemoet aan de wens van veel ouderen.

Voorgestelde tekst:

♣ Het is nu lastig voor gepensioneerden om een hypotheek voor een nieuw huis te krijgen. Door dit te vereenvoudigen wordt de doorstroom op de woningmarkt beter. ♣ Ook maken we het aantrekkelijker om een nieuwe of extra hypotheek aan te gaan voor je huidige woning. Op die manier komen we tegemoet aan de wens van veel ouderen.

Toelichting:

Het opkopen van woningen door allerlei bedrijven om daar op termijn veel winst van op te maken lijkt me geen goede zaak. Daarom de zin over de verkoop van je huis weggehaald. Er waren hypotheekvormen die een extra lening op het (bijna) afgeloste huis aantrekkelijk maakten. Veel banken bieden dat nu niet meer aan of onder lastiger voorwaarden. Het lijkt me zaak dat banken dit weer meer aan gaan bieden tegen aantrekkelijke voorwaarden.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit punt gaat juist om de omkeerhypotheek. Niet zo zeer het vergemakkelijken van het kopen van een nieuwe huis, maar geld vrijspelen dat nu (nog) 'in de stenen zit' en daardoor niet gebruikt kan worden voor het levensonderhoud.

CP118.E111

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Huurinkomsten van beleggers belasten**

Indiener: Dolf Smolenaers

Woordvoerder: Dolf Smolenaers

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 987

Voorgestelde tekst:

Beleggers gaan belasting betalen over hun verhuurinkomsten. Dit past in onze visie om vermogen te belasten ten opzichte van arbeid en houdt goedkope koopwoningen beschikbaar voor starters.

Toelichting:

Verhuur van woningen wordt op dit moment niet belast. Dit past niet bij onze wens om vermogen te belasten ten opzichte van arbeid. Daarnaast zijn de laatste jaren het aantal particuliere huurwoningen explosief toegenomen, ook in 2022, ondanks maatregelen als de opkoopbescherming en de hogere overdrachtsbelasting. Beleggers vissen meestal in dezelfde vijver als starters: goedkope koopwoningen. Dit drijft de prijzen op en vermindert het aanbod, juist voor deze doelgroep die het al lastig heeft op de woningmarkt.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Met het invoeren van werkelijk rendement worden huurinkomsten direct belast.

CP118.E112

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Middenhuurwoningen ook door beleggers**

Indiener: Frank van Beek

Woordvoerder: Frank van Beek

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 987

Voorgestelde tekst:

Om de productie op te schroeven, hebben we de beleggers hard nodig voor het bouwen van middenhuurwoningen. Hiervoor moeten we de juiste condities creëren, onder andere op fiscaal gebied.

Toelichting:

Naast woningcorporaties zijn ook beleggers nodig om de beoogde aantallen nieuwe middenhuurwoningen te kunnen realiseren. Beleggers hebben de financiële middelen om substantieel bij te bouwen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We hebben meer betaalbare woningen nodig, voor alle groepen, niet exclusief voor middengroepen. Beleggers hebben juist veel te veel ruimte gekregen. Duurzame investeerders spelen een rol bij het invullen van het sociaal grondrecht op wonen maar wel onder voorwaarden. Zou wel kunnen na contact met indiener om het woord 'beleggers' naar bijvoorbeeld pensioenfondsen te krijgen. Dit haalt het economische karakter er af.

CP118.E113

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Binnenstedelijk bouwen**

Indiener: Elly van Sluijs

Woordvoerder: Elly van Sluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 993

Voorgestelde tekst:

Het vraagt wel creativiteit om alles in het werk te stellen de woonbehoefte binnen de bebouwde kom in te vullen. Daarbij is voldoende groen en kwaliteit van de openbare ruimte van essentieel belang.

Toelichting:

Als je gaat verdichten is de aandacht voor groen onontbeerlijk.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

We willen gemeenten en ontwikkelaars juist uitdagen er alles aan te doen om te verdichten ipv uitbreiden, en het daarom scherp formuleren. Aandacht voor groen is zeer belangrijk en dat staat ook benoemd in het programma, toch zou dit een goede toevoeging kunnen zijn.

CP118.E114

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nieuwbouw 100.000 woningen**

Indiener: Frank van Beek

Woordvoerder: Frank van Beek

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 996 t/m 997

Huidige tekst:

D66 wil de komende jaren een omslag van eenzijdige focus op nieuwbouw naar meer en beter gebruik van de bestaande woningvoorraad, locaties en gebouwen.

Voorgestelde tekst:

D66 wil de komende jaren de woningproductie opvoeren naar 100.000 woningen per jaar, en daarnaast zal ook meer en beter gebruik worden gemaakt van de bestaande woningvoorraad en van overige gebouwen.

Toelichting:

Het thema wonen is een van de meest prangende onderwerpen voor een groot deel van de inwoners van Nederland. Daarom moet veel explicieter de ambities van D66 worden verwoord. En niet de suggestie wekken dat we niet veel nieuwbouw meer hoeven te doen, door de nadruk te leggen op hergebruik bestaande voorraad die slechts een beperkt aantal extra woningen zal opleveren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De genoemde omslag gaat niet over de ambities omtrent nieuwbouw, deze blijven onverminderd hoog. De omslag gaat meer over het gebruik van ruimte. Als er gebouwen leeg staan moeten we die eerst benutten voordat er nieuwe worden neergezet. Dit doet niets af aan de ambities of opgave, daarom is deze toevoeging overbodig.

CP118.E115

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Spreiding van sociale woningbouw**

Indiener: Dolf Smolenaers

Woordvoerder: Dolf Smolenaers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 998 t/m 1002

Huidige tekst:

Er zijn veel nieuwe woningen te realiseren door op- of tegen bestaande flats en appartementencomplexen nieuwe woningen te bouwen. Maar ook door bestaande (grotere) woningen in verschillende appartementen te verdelen. Het zogenaamde optoppen, aanplakken en splitsen. D66 wil dat met name woningcorporaties hiermee aan de slag gaan. Hiervoor richten we landelijke optopteams op, die kansrijke gebouwen in kaart brengen.

Voorgestelde tekst:

Er zijn veel nieuwe woningen te realiseren door op- of tegen bestaande flats en appartementencomplexen nieuwe woningen te bouwen. Maar ook door bestaande (grotere) woningen in verschillende appartementen te verdelen. Het zogenaamde optoppen, aanplakken en splitsen. D66 wil dat met name woningcorporaties hiermee aan de slag gaan. Dit doen we verspreid door wijken, steden en dorpen, zodat gemengde en vitale wijken ontstaan. Hiervoor richten we landelijke optopteams op, die kansrijke gebouwen in kaart brengen.

Toelichting:

Gezien ons doel om gemengde en vitale wijken te realiseren, moeten we benadrukken dat dit optoppen door corporaties niet alleen gebeurt in wijken waar al veel sociale woningbouw aanwezig is, maar ook in andere wijken. Anders kan een concentratie van aandachtsgroepen ontstaan enkel in sociaal kwetsbare wijken.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Goede toevoeging.

CP118.E116

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De Breidelaars: ruimte voor lokale leegstandsheffing**

Indiener: Marty Smits

Woordvoerder: Marty Smits

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1007

Voorgestelde tekst:

Ook geven we gemeenten via aanpassing van de Gemeentewet de mogelijkheid een leegstandsheffing op te leggen.

Toelichting:

gemeenten kunnen op dit moment niet zelf besluiten dat zij een leegstandsheffing willen invoeren wanneer dat aansluit bij hun lokale omstandigheden. Dit mag niet omdat de heffing niet expliciet genoemd is in de Gemeentewet als een mogelijke bron van lokale belastinginkomsten. Met dit amendement geven we hen die ruimte wel.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Goede toevoeging.

CP118.E117

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Flexibeler bouwen**

Indiener: Theo Fambach

Woordvoerder: Theo Fambach

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1015

Voorgestelde tekst:

D66 wil meer passende woningen bouwen met flexibelere plattegronden/indelingen in plaats van de vaak starre gepresenteerde indelingen van woningen. Deze woningen zijn toegankelijker en veranderingsbestendig, zeker met gebruik van modulaire onderdelen. We willen het hergebruik van materialen stimuleren.

Toelichting:

Toekomstbestendig bouwen vraagt om passende woningen bouwen volgens het concept 'flexibeler bouwen' (al dan niet met behulp van industrieel bouwen, het gebruik van modulaire onderdelen en het stimuleren van hergebruik van materialen, met flexibelere plattegronden/indelingen).

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Wij maken ons hard voor meer passende woningen, maar door het toevoegen van nieuwe termen, wordt dit punt alleen maar complexer en minder begrijpelijk gemaakt.

CP118.E118

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Terugdraaien lagere woningseisen voor nieuwe woningen op, naast, onder of in bestaand gebouw**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1015

Voorgestelde tekst:

Nieuwe woningen toegevoegd op, naast, onder of in bestaande gebouwen worden weer grotendeels volgens nieuwbouweisen gebouwd zoals tot 2012 Bouwbesluit verplichtte; dus volgens de huidige installatie (aardgasvrij!), isolatie (beter), brandveiligheid (langere vluchttijden), geluid (zwaarder) en gezondheidseisen (beter).

Toelichting:

In 2012 is het Bouwbesluit veranderd. Nu hoeven nieuwe woningen in een bestaand kantoorgebouw, toegevoegd bovenop een bestaand gebouw (optoppen) of ter vervanging van plinten of afgesplitst niet aan nieuwbouw te voldoen, maar aan het 'rechtens verkregen niveau' van de oorspronkelijke bouwvergunning. Een splinternieuwe optop woning heeft nu veel lagere huidige installatie, isolatie, brandveiligheid, geluid en gezondheidseisen en dus een hogere energierekening en vaak ook nog eens op aardgas... Terugdraaien dus!

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Alhoewel we de strekking van dit amendement begrijpen, vinden we het te gedetailleerd voor het verkiezingsprogramma.

CP118.E119

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verdere vergroening regels rond hypotheekverstrekking**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1027

Voorgestelde tekst:

De regels rond toekenning hypotheek dienen verder vergroend te worden.

Toelichting:

Ter voorkoming dat mensen een slecht geïsoleerd huis kopen en vervolgens geen geld meer hebben (geen geld meer kunnen lenen) om dat huis goed te isoleren, dienen de regels rond hypotheekverstrekking verder vergroend te worden. Hierbij kan als belangrijk argument gebruikt worden de term (in goed Nederlands) 'total cost of ownership'. Dit is helemaal belangrijk nu een x aantal huisjesmelkers hun slecht geïsoleerde huurwoningen proberen te verkopen, en huizenzoekers uit arren moede hun hypotheekruimte vooral inzetten om aan een (slecht geïsoleerde) woning te komen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur deelt het doel van de indiener en is voorstander van het bijvoorbeeld zwaarder meewegen van het energielabel bij het bepalen van de maximale financieringsruimte.

CP118.E120

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Businesscase isoleren koopwoningen**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Michiel van Geel

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1027

Voorgestelde tekst:

De betaalbaarheid voor huiseigenaren blijft wel een aandachtspunt. Als hiervoor tussenopties nodig zijn is alles-in-één geen uitgangspunt dat in steen gebeiteld staat.

Toelichting:

Er zijn zeer veel gezinnen die uit noodzaak of uit milieuoogpunt bewust kiezen voor een lager comfortniveau. Als alleen de woonvertrekken verwarmd worden en de slaapkamers niet, dan is het verbruik lager en de businesscase voor alles-in-één verduurzamen niet sluitend. Woningeigenaren zullen zich dan niet laten dwingen en iets isoleren is beter dan niets. Zorg dus in zulke trajecten voor tussenopties en kijk wat je kunt met als eindresultaat gelijkblijvende of door de huiseigenaar gekozen gestegen woonlasten.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: We zijn van mening dat dit amendement inhoudelijk niet veel toevoegt, of het aanstippen hiervan de tekst beter maakt, laten we graag aan de leden van D66.

CP118.E121

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Vervang gebouwgebonden door woningverbonden financiering**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1027

Huidige tekst:

Daarom voeren we gebouwgebonden financiering in.

Voorgestelde tekst:

Daarom voeren we woningverbonden financiering in.

Toelichting:

Vervang gebouwgebonden door woningverbonden om het daarmee duidelijker te formuleren tov het eigenaarverbonden zijn van hypotheeken. Gebouwgebonden blijkt verwarring en weerstand op te leveren in de financiële wereld.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E122

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Gemengde VvE's verduurzamen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1034

Voorgestelde tekst:

- Voor verenigingen van eigenaren nemen we juridische en praktische drempels weg, die verduurzaming moeilijk maken. Eigenaar-bewoners in een VvE mogen bij verduurzaming niet worden afgeremd door regelgeving gericht op verhurende eigenaren in hetzelfde gebouw.

Toelichting:

Gemengde VvE's, bestaande uit huur- en koopwoningen, zijn lastig te verduurzamen. Dit komt omdat regelingen niet altijd passen voor zowel bewoner-eigenaars als verhuurders. Bij het aanpassen van regelgeving moeten we hier oog voor hebben, zodat enerzijds verhuurders worden gedwongen (staat goed in het programma) waar nodig, maar anderzijds bewoner-eigenaars geen hinder ondervinden van het feit dat sommige woningen in hun gebouw worden verhuurd.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E123

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meervoudig ruimtegebruik**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1034

Voorgestelde tekst:

- Op bestaande bedrijventerreinen en in de nieuwe bedrijfsclusters verplichten we efficiënt en meervoudig ruimtegebruik. Bijvoorbeeld door parkeerruimte onder gebouwen, of groen en energieopwekking op gebouwen. Zo houden we de ruimtebehoefte zo veel mogelijk beperkt en zijn ook bedrijventerreinen meer natuurinclusief.

Toelichting:

Grote distributiecentra, datacenters en andere uitbreidingen van bedrijfsbebouwing zijn soms noodzakelijk. Naast dat we eisen stellen aan de inpassing en het ontwerp daarvan (regels 1131 t/m 1134) moeten we ook de vraag naar extra ruimte zo veel mogelijk beperken en ruimte waar mogelijk dubbel benutten.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E124

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **TA-D Wateropslag gebouwde omgeving**

Indiener: Sybren Bosch

Woordvoerder: Sybren Bosch

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1037

Voorgestelde tekst:

[D66 wil bij toekomstige nieuwbouw minder gebruik van schaars schoon drinkwater bij het doorspoelen van toiletten. Daarom komen er hybride watersystemen in nieuwbouwhuizen en -gebouwen.] Daarnaast verplichten we de opslag van regenwater via het bouwbesluit, om in periodes van droogte het schoon drinkwaterverbruik te kunnen verminderen.

Toelichting:

Als gevolg van klimaatverandering wordt het weer extremer. Dat betekent dat er ook meer extreme droogtes ontstaan, waardoor het risico op drinkwatertekorten in de toekomst toeneemt. Door bij huidige nieuwbouw de opslag van regenwater te verplichten, wordt – in combinatie met hybride watersystemen – de druk op het drinkwater niet extra opgevoerd. Ook kan dit voorkomen dat er een ‘aansluitstop’ ontstaat door drinkwaterbedrijven. In België is een dergelijke verplichting recent in de bouwwetgeving geïntroduceerd: iedere nieuwe woning moet daar minimaal 5000 liter water op kunnen slaan.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Gevoelsmatig lijkt het voorstel niet echt haalbaar en efficiënt op huisniveau, maar als het werkt in België is het wellicht interessant eens naar het voorstel te kijken.

CP118.E125

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **TA-D Verduurzamen van isolatie**

Indiener: Sybren Bosch

Woordvoerder: Sybren Bosch

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1047

Voorgestelde tekst:

Bij het verduurzamen van bestaande woningen hebben we ook aandacht voor de milieu-impact van deze isolatie. We introduceren een milieuprestatie-eis voor renovaties en hanteren biobased isoleren als uitgangspunt, om de milieu-impact van de grote isolatie-opgave te beperken.

Toelichting:

In totaal moeten tot en met 2050 in totaal 7 miljoen (!) bestaande woningen worden gerenoveerd en geïsoleerd. Wanneer we geen aandacht hebben voor de verduurzaming van die isolatie, kan dit de CO2-besparing als gevolg van de isolatie teniet doen. Het sturen op verduurzaming van deze renovaties is daarbij essentieel. Door een milieuprestatie-eis (MPG-eis) voor renovaties te introduceren, in vergelijking met de MPG-eis voor nieuwbouw, zullen marktpartijen hier rekening mee moeten houden en worden ketenpartijen uitgedaagd om duurzame oplossingen te ontwikkelen.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Dit voorstel kan een mooie toevoeging zijn, wij vragen ons wel af of het introduceren van een nieuwe duurzaamheidseis niet te veel kan zijn.

CP118.E126

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Woningcorporaties aanbestedingsplichtig**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Bram Talman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1054

Voorgestelde tekst:

D66 vindt net als de EU dat woningcorporaties een aanbestedende dienst zijn en daarom hun projecten (Europees) dienen aan te besteden. Dit leidt tot gelijke kansen voor meer ondernemers.

Toelichting:

Woningcorporaties zijn in Nederland, in tegenstelling tot andere EU-landen, al jaren uitgezonderd van de verplichting om projecten Europees aan te besteden. Door projecten openbaar aan te besteden kunnen kosten worden bespaard en kan hogere kwaliteit worden geleverd. Van bouwprojecten tot dienstverlening.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Woningcorporaties hebben een volkshuisvestelijke taak die nauw verbonden is met de gemeente. De corporaties mogen alleen in de regio actief zijn en met prestatieafspraken worden al afspraken met de gemeenten gemaakt. Wij vragen ons af of dit voorstel de bouwsnelheid ten goede komt en daarmee de komst van de zo broodnodige nieuwe corporatiewoningen? Bovendien betwijfelen we de stelling dat Europese aanbesteding tot hogere kwaliteit zal leiden.

CP118.E127

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Doorbouwfonds voor anti-cyclisch bouwen**

Indiener: Theo Fambach

Woordvoerder: Theo Fambach

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1056

Voorgestelde tekst:

D66 wil voorkomen dat de bouw van betaalbare woningen stilvalt. Daarom komt er een doorbouwfonds om de bouw van betaalbare woningen op gang te houden. Om te borgen dat sociale huurwoningen betaalbaar blijven komt er een transparante en algemeen geldende methodiek om een sociale grondprijs vast te stellen.

Toelichting:

De bouw van betaalbare woningen komt in de knel komt door hogere rentes, hoge bouwkosten én hoge grondprijzen. Gemeenten kunnen korting bieden aan woningcorporaties bij het kopen van grond voor sociale woningbouw, een zogenaamde sociale grondprijs. Het hanteren van sociale grondprijzen is de laatste jaren minder gebruikelijk dan voorheen en er is veel willekeur. Een transparante en uniforme grondprijs voor sociale woningbouw kan dan ook enorm helpen bij het realiseren van betaalbaar aanbod.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E128

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Transparante grondprijzen voor betaalbare woningen**

Indiener: Arnaud Lykles

Woordvoerder: Arnaud Lykles

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1056

Voorgestelde tekst:

Om te borgen dat betaalbare woningen ook voor de ontwikkelaar betaalbaar zijn, komt er in alle gemeenten een transparante en algemeen geldende methodiek om de grondprijs voor sociale huur en middensegment woningen vast te stellen. Daarnaast komt er een onderzoek naar de mogelijkheden voor toepassing van een transparante methodiek, geldend voor alle particuliere grondeigenaren, voor het bepalen van de grondprijzen voor woningen in de sociale huur en het middensegment.

Toelichting:

Zo hebben grondeigenaren - particulier en gemeenten – vooraf duidelijkheid over de grondopbrengsten en weten woningcorporaties en initiatiefnemers voor de bouw van woningen in het middensegment dat ze een passende grondprijs betalen voor betaalbare woningen. Het kan. Veel gemeenten hanteren standaard grondprijzen voor sociale huurwoningen op locaties die de gemeente zelf uitgeeft voor woningontwikkeling. Steeds meer gemeenten doen dat ook voor woningen in het betaalbare segment. - Het voorstel om transparante grondprijzen voor sociale huur en middensegment woningen te onderzoeken sluit aan bij het voorstel in de Kamerbrief van BZK “Modernisering van het grondbeleid” d.d. 19 juni 2023.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E129

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nieuwbouw - Architectuur en stedenbouwkundige kwaliteit**

Indiener: Elly van Sluijs

Woordvoerder: Elly van Sluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1057

Voorgestelde tekst:

We hebben daarbij oog voor de stedenbouwkundige kwaliteit van de wijk en de architectuur van de woningen. Mooi bouwen hoeft niet duur(der) bouwen te zijn. Mensen moeten trots op hun wijk en woning kunnen zijn.

Toelichting:

Schoonheid van de woning en de omgeving heeft een positieve invloed op het welzijn van mensen. Trots zijn op je woning en buurt draagt bovendien bij aan de leefbaarheid. Het aspect van schoonheid wordt soms uit het oog verloren of men denkt dat mooi bouwen duur(der) is.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Esthetische argumenten in de stedenbouw zijn altijd aan discussie onderhevig. Daarom kunnen wij niet stellen wat mooi of niet-mooi is. Het systeem van ruimtelijke kwaliteit, stadsbouwmeesters en de welstandscommissie bestaat om deze discussie te voeren.

CP118.E130

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **30% sociale huur in elke gemeente**

Indiener: Marlies van Gelderen

Woordvoerder: Marlies van Gelderen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1062 t/m 1064

Huidige tekst:

D66 wil dat minimaal eenderde van de nieuw te bouwen woningen sociale huurwoningen zijn. Hierdoor zorgen we ervoor dat de woningvoorraad in wijken, dorpen en steden meer in balans komt. Woningcorporaties krijgen een belangrijke rol in het bouwen van middenhuurwoningen.

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat minimaal eenderde van de nieuw te bouwen woningen sociale huurwoningen zijn. Ook streven wij ernaar dat de sociale huurwoningvoorraad in elke gemeente naar 30% toegroeit. Hierdoor zorgen we ervoor dat de woningvoorraad in wijken, dorpen en steden meer in balans komt. Woningcorporaties krijgen een belangrijke rol in het bouwen van middenhuurwoningen.

Toelichting:

In de Nationale Prestatieafspraken Volkshuisvesting, die D66 onverminderd wil voortzetten, is opgenomen dat naast 30% sociale huur in nieuwbouwprojecten, gestreefd wordt naar een aandeel van 30% sociale huur in de bestaande woningvoorraad. Dit zorgt voor meer balans in de woningvoorraad en borgt dat de vraag naar sociale huurwoningen beter over gemeenten wordt verdeeld. Het kan niet zo zijn dat gemeenten zich onttrekken aan het sociale grondrecht om te voorzien in betaalbare huisvesting, zeker niet in tijden van woningnood. Het is goed om dit streven expliciet in ons VP te benoemen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Wij commiteren ons aan ons programma en dus ook, zoals de indiener aangeeft, aan de Nationale Prestatieafspraken Volkshuisvesting. Deze aanpassing voegt dus niets toe.

CP118.E131

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Bouwen middenhuur-woningen**

Indiener: Theo Fambach

Woordvoerder: Theo Fambach

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1064

Voorgestelde tekst:

Woningcorporaties krijgen een belangrijke rol in het bouwen van middenhuur-woningen. Om hen hiertoe in staat te stellen wordt het voor woningcorporaties mogelijk om met geborgde leningen middenhuur-woningen bouwen.

Toelichting:

In de Nationale Prestatieafspraken Volkshuisvesting is afgesproken dat woningcorporaties tot 2030 50.000 middenhuur-woningen bouwen. Woningcorporaties doen dit zonder winstoogmerk. Doordat de bouw-, grond-, en financieringskosten gestegen zijn, staat deze doelstelling onder druk. Hierom is het belangrijk dat woningcorporaties dit kunnen doen met leningen die geborgd worden door het (reeds bestaande) Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Dit drukt de financieringskosten immers aanzienlijk doordat corporaties voor de bouw van deze woningen leningen kunnen aangaan tegen lagere rentes.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E132

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verhogen inkomensgrens sociale huur**

Indiener: Elly van Sluijs

Woordvoerder: Elly van Sluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1065

Voorgestelde tekst:

♣ We verhogen de inkomensgrens van de sociale huursector zodat ook de lagere middeninkomens terecht kunnen in een sociale huurwoning.

Toelichting:

De inkomensgrens voor de sociale huur is jaren geleden (min of meer door een misverstand) verlaagd. Voor die verlaging hadden middeninkomens toegang tot de sociale huursector. Dat was een groot goed. Nu is de sociale huursector steeds meer verworpen tot een sector voor de armen en kwetsbaren. Verhoging van de inkomensgrens is goed voor de menging en het aanbod voor mensen met een (laag)middeninkomen zoals de leerkracht, de politieagent en de verpleegkundige.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede suggestie

CP118.E133

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **30% toewijzing aan kwetsbare groepen**

Indiener: Elly van Sluijs

Woordvoerder: Elly van Sluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1070

Voorgestelde tekst:

♣ Om te zorgen voor voldoende spreiding van kwetsbare groepen, willen we dat 30% van de vrijkomende sociale huurwoningen in alle gemeenten wordt toegewezen aan kwetsbare groepen zoals urgenten, uitstromers uit de Maatschappelijke Opvang en Statushouders.

Toelichting:

Veel gemeenten in de buurt van grote steden hebben weinig sociale huur. Door het verplicht stellen van het bouwen van sociale huur komt er ook een zeer noodzakelijke mogelijkheid bij voor het huisvesten van kwetsbare groepen. Nu is het zo dat dat door het veelal grotere aantal sociale huurwoningen in de grote steden, de huisvesting van kwetsbare groepen vooral op het bordje komt van de grote steden. Daardoor ontstaan er lange wachtrijen met veel schrijnende situaties.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit voorstel betreft afspraken die in de huisvestigingsverordening en per woonregio worden gemaakt. Hier spelen meer aspecten een rol dan enkel het percentage aandachtsgroepen.

CP118.E134

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **verkoop van corporatie via maatschappelijk prijzen ipv maximale prijzen**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1082 t/m 1083

Huidige tekst:

Woningcorporaties geven coöperatieve bewonersinitiatieven de ruimte om, onder voorwaarden, corporatiewoningen over te nemen.

Voorgestelde tekst:

Woningcorporaties geven coöperatieve bewonersinitiatieven de ruimte om, onder voorwaarden, corporatiewoningen over te nemen voor maatschappelijke koopsommen passend bij de uiteindelijke (sociale of midden)huur of koopwoning bestemming.

Toelichting:

Het kunnen overnemen van woningen is bestaand beleid en voegt niets toe; juist de huidige verkoop vanuit corporaties ter dekking van hun interne verliezen via maximale marktprijzen maakt het onmogelijk om woningen via coöperatieve bewonersinitiatieven nog in de sociale- en middenverhuur te handhaven. Dit beperkt dergelijke initiatieven tot vrije sector complexen en dus verdwijnt de brede bewoners mix. Via een kettingbeding voorwaarde is zo iets juridisch goed te regelen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

We begrijpen het initiatief van de indiener. We steunen dan ook het voornemen om coöperatieve bewonersinitiatieven makkelijker mogelijk te maken. Tegelijkertijd zorgt dit amendement ervoor dat de budgetten van woningcorporaties minder worden, terwijl zij juist moeten zorgen voor een groter aanbod aan woningen. De afweging hiertussen laten we graag aan de leden.

CP118.E135

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Wooncoöperaties steunen**

Indiener: Marlies van Gelderen

Woordvoerder: Marlies van Gelderen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1094 t/m 1096

Huidige tekst:

Starters die samen een wooncoöperatie willen opzetten krijgen meer ondersteuning. Onderzocht moet worden hoe ook financiële instellingen en woningcorporaties meer ondersteuning kunnen bieden aan deze gemeenschappelijke woonvormen.

Voorgestelde tekst:

Naast woningbouw door corporaties en 'de markt' zijn er steeds meer initiatieven vanuit burgers zelf om hun woning, woongebouw en woonomgeving vorm te geven. D66 steunt deze ontwikkeling. Initiatiefnemers die samen een wooncoöperatie, een Community Land Trust of een andere vorm van gemeenschappelijk wonen willen opzetten, krijgen meer ondersteuning. Onderzocht moet worden hoe ook financiële instellingen en woningcorporaties meer ondersteuning kunnen bieden aan deze gemeenschappelijke woonvormen.

Toelichting:

'Bottom-up' bewegingen en nieuwe vormen van eigenaarschap ondersteunen – van markt en overheid naar burger - past bij D66. Daarom graag expliciet steun voor wooncoöperaties en nieuwe initiatieven zoals Community Land Trusts. · Dit soort initiatieven draagt bij aan het voor de lange termijn creëren van middensegment huurwoningen en leefbare buurten, dorpen en steden. · In het concept zijn wooncoöperaties aan starters gekoppeld (regel 1094), terwijl ook gezinnen en senioren interesse in deze woonvorm hebben. Daarom dit voorstel tot verplaatsing naar regel 951. · Corporaties hoeven niet altijd betrokken te zijn, maar onderzoek en bespreek hoe zij (meer) kunnen ondersteunen.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Wij zijn het eens met deze suggestie. Het ondersteunen van bottom-up bewegingen moet inderdaad niet aan starters worden gekoppeld, maar moet in zijn algemeenheid worden gestimuleerd. Dit wordt ook genoemd in de te verschijnen woonvisie van de VMS op 21 oktober.

CP118.E136

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer woningen voor jongeren door de bouw van meer woningen voor senioren**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1103

Voorgestelde tekst:

Om starters aan goede en betaalbare woningen te helpen is nog iets noodzakelijk, te weten meer doorstroming op de woningmarkt. Dit willen wij bereiken via de methode, meer woningen voor jongeren door de bouw van meer woningen voor senioren. Mits goed uitgevoerd kunnen op deze manier twee of meer vliegen in één klap geslagen worden.

Toelichting:

Er is een tekort aan woningen voor jongeren, en er is een tekort aan woningen voor senioren. Door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen, en er voor te zorgen dat vrijkomende woningen bij jongeren terecht komen, kunnen twee of meer vliegen in één klap geslagen worden.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Inderdaad stukt de doorstroming in de volkshuisvesting. Lange tijd zijn er vooral woningen aan de 'bovenkant' van de markt toegevoegd, vanuit de veronderstelling dat dit zou zorgen voor doorstroming. Door de stijgende prijzen van woningen is van deze doorstroming weinig terechtgekomen. In combinatie met een stijgende vraag naar een- en tweepersoonswoningen (doordat er meer een- en tweepersoons huishoudens zijn) resulteert dit inderdaad in een tekort aan dergelijke woningen. Ouderen blijven noodgedwongen langer in hun gezinswoning wonen omdat een aantrekkelijk en betaalbaar alternatief ontbreekt. In de inleiding van het deel over wonen staat al dat er gebouwd moet worden voor die groepen waar de nood het hoogst is, waaronder ouderen. Maar het staat inderdaad nog niet in de concrete voorstellen. Ik denk dat het goed is om ouderen expliciet toe te voegen aan de doelgroepen waarvoor gebouwd moet worden.

CP118.E137

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Zet in op studentenkamers met gemeenschappelijke ruimtes**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Jurriaan Duijn

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1107 t/m 1108

Huidige tekst:

Voor D66 is de inzet dat minimaal een kwart van de nieuw te bouwen studentenwoningen gemeenschappelijke ruimtes hebben, dit zijn onzelfstandige woonruimte (studentenkamers).

Voorgestelde tekst:

Om het studentenkamertekort op te lossen zet D66 in op stimuleren van bouw van meer studentenkamers, minimaal de helft onzelfstandige studentenkamers met gedeelde voorzieningen (keuken, badkamer en woonkamer).

Toelichting:

Het studentenkamertekort loopt de volgende jaren hard op. Om dit tegen te gaan moeten we doorbouwen. Afgelopen jaren zijn er vooral inefficiënte (grote) zelfstandige studentenkamers met ieder eigen keuken en badkamers (ook wel studio's) gebouwd, omdat de bouw hiervan door het woonwaarderings- en huurtoeslagstelsel meer oplevert voor ontwikkelaars. Inzetten op onzelfstandige kamers (met gemeenschappelijke ruimtes) zorgt voor meer studentenwoningen per bouwproject en is daarom beter om het tekort op te lossen. Onder studenten is daarnaast juist behoefte aan samenwonen in studentenhuizen met gedeelde voorzieningen, blijkt ook uit onderzoek van kenniscentrum Kences.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement voegt aan het punt van het verkiezingsprogramma niets nieuws toe.

CP118.E138

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer onzelfstandige woningen met huurtoeslag voor studenten**

Indiener: Arnaud Lykles

Woordvoerder: Arnaud Lykles

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1107 t/m 1113

Huidige tekst:

Voor D66 is de inzet dat minimaal een kwart van de nieuw te bouwen studentenwoningen gemeenschappelijke ruimtes hebben, dit zijn onzelfstandige woonruimte (studentenkamers). We verbeteren het woonwaarderingstelsel zodat het realiseren en verduurzamen van deze studentenkamers haalbaar en betaalbaar wordt. In studentensteden met de grootste tekorten komen er onder regie van het ministerie van Binnenlandse Zaken studentenhuisvestingspacten. Dat zijn versnellingsafspraken tussen Rijk, gemeente, bouwers, woningcorporaties en onderwijsinstellingen

Voorgestelde tekst:

D66 wil de bouw van meer onzelfstandige (studenten)wooneenheden aantrekkelijker maken, de bestaande voorraad verduurzamen en de huren betaalbaar houden. Dat betekent onder andere dat we het WWS-stelsel verbeteren en het BAG-stelsel herzien waardoor huurtoeslag ook mogelijk wordt voor onzelfstandige wooneenheden. • In studentensteden met de grootste tekorten komen studentenhuusvestingspacten onder regie van het (nieuwe) ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Dat zijn versnellingsafspraken tussen Rijk, gemeente, bouwers, woningcorporaties, huurdersvertegenwoordigingen en onderwijsinstellingen.

Toelichting:

Studenten van onzelfstandige woonruimtes komen nu niet in aanmerking voor huurtoeslag. Studenten van zelfstandige wooneenheden komen wel in aanmerking voor huurtoeslag. De voorgestelde verbetering van het woningwaarderingstelsel leidt tot hogere huren. Dat zet de betaalbaarheid van de onzelfstandige wooneenheden onder druk. Bovendien kan de netto huur van onzelfstandige wooneenheden hoger uitpakken dan voor zelfstandige wooneenheden. De maatschappelijke kosten voor onzelfstandige wooneenheden zijn lager dan van zelfstandige wooneenheden. De bouw van een onzelfstandige eenheid is lager. Daarnaast is ligt het welzijn van studenten die in een onzelfstandige wooneenheid wonen aanmerkelijk hoger dan die van studenten in een zelfstandige wooneenheid.

Verkiezingsprogramma TK2023 - Verkiezingsprogramma TK2023

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E139

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Grondwaarde belasten**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Mathijs Kramer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1130

Voorgestelde tekst:

Op termijn willen we alle waardeestijging van grond belasten.

Toelichting:

Een planbatenheffing is een belasting op stijgende grondwaarde als gevolg van een bestemmingswijziging. Dat is echter niet de enige oorzaak van stijgende grondwaardes. Ook een nieuwe bushalte, supermarkt of andere voorzieningen elders in een stad kunnen invloed hebben op de grondwaarde.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De waardeestijging van grond komt zo ten goede aan de gemeente en niet de individuele huiseigenaar. Draagt bij aan rechtvaardige volkshuisvesting, wordt ook voorgesteld in sociaal-liberale woonvisie.

CP118.E140

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Overnemen conclusies commissie sociaal minimum**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1149 t/m 1150

Huidige tekst:

Mensen moeten beter weten waar ze op kunnen rekenen en voldoende buffer kunnen opbouwen voor financiële tegenslagen.

Voorgestelde tekst:

ensen moeten beter weten waar ze op kunnen rekenen en voldoende buffer kunnen opbouwen voor financiële tegenslagen. D66 neemt daarom de aanbevelingen uit beide rapporten van de commissie sociaal minimum over.

Toelichting:

Er liggen twee lijvige rapporten van de commissie sociaal minimum (juni 2023 en september 2023) over de twee pijlers voor bestaanszekerheid: het bieden van een toereikend inkomen om rond te komen en mee te doen, en het zorgdragen voor een voorspelbaar en toegankelijk stelsel van het sociaal minimum dat uitvoerbaar en houdbaar is. Om bestaanszekerheid te kunnen bieden, moeten we met deze rapporten aan de slag en deze niet in de lade laten liggen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

D66 erkent en onderschrijft de aanbevelingen van de commissie sociaal minimum. Deze passage betreft echter een inleiding van een paragraaf. In de bullets die daarop volgen geven we aan hoe we willen bereiken dat mensen zo'n buffer op kunnen bouwen. Dat heeft onze voorkeur boven het benoemen van de rapporten van de commissie sociaal minimum.

CP118.E141

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Verhoog minimum jeugdloon**

Indiener: Toon Borren

Woordvoerder: Toon Borren

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1157 t/m 1159

Huidige tekst:

We verhogen het minimumjeugdloon, zodat iedereen vanaf achttien jaar recht heeft op het volledige minimumloon. Ook voor zestien- en zeventienjarigen gaat daarmee het minimumloon omhoog.

Voorgestelde tekst:

We verhogen het minimumjeugdloon, zodat iedereen vanaf achttien jaar recht heeft op het volledige minimumloon. Voor vijftien-, zestien- en zeventienjarigen bedraagt het minimum jeugdloon minimaal 80% van het volwassen minimumloon om de kans op verdringing te verkleinen.

Toelichting:

Nederlandse jongeren verdienen erg weinig. Zo is het minimumloon voor een 15-jarige maar 30% van het loon dat een 21-jarige ontvangt die hetzelfde werk doet. Nederland is hiermee een uitzondering in Europa. Met een jeugdloon dat minimaal 80% bedraagt van het volwassen minimumloon krijgen jongeren een fatsoenlijk loon en verkleinen we de prikkel waardoor 18-jarigen hun baan verliezen aan jongere, goedkopere medewerkers. Zorgen over een toename in jeugdwerkloosheid en jongeren die zouden stoppen met hun studie zijn onterecht: in landen om ons heen zonder jeugdloon is hier geen sprake van.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur heeft een meer gestaffelde verhoging van het minimumjeugdloon voor ogen gehad, omdat we weten uit studies van het CPB dat een (te) hoog jeugdloon ook de scholingsbeslissing van jongeren negatief kan beïnvloeden. Dat is juist bij 15- en 16-jarigen belangrijk en in deze tijden van krapte, waar studenten al sneller kiezen voor een baan dan voor doorstuderen.

CP118.E142

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Aanpak kinderarmoede**

Indiener: Narcis Frotan

Woordvoerder: Narcis Frotan

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1162 t/m 1164

Huidige tekst:

We hebben speciale aandacht voor kinderarmoede. De positie van kinderen binnen het huidige stelsel is kwetsbaar en moet worden versterkt. De eerste stap is het samenvoegen van de kinderbijslag met het kindgebonden budget en die flink verhogen, vooral voor oudere kinderen.

Voorgestelde tekst:

We hebben speciale aandacht en aanpak voor kinderarmoede. De positie van kinderen binnen het huidige stelsel is zeer kwetsbaar en moet worden versterkt. De eerste stap is het samenvoegen van de kinderbijslag met het kindgebonden budget en die aanzienlijk verhogen, ongeacht de leeftijd. Een andere stap is het direct financieren van kinderopvang aan de kinderopvanginstellingen en het afschaffen van de kinderopvangtoeslag, zodat ouder(s)/verzorger(s) worden ontheven van administratieve lasten en zich dus geen zorgen hoeven te maken over eventuele terugvorderingen.

Toelichting:

Als we het over kinderarmoede hebben, moet dat gericht zijn op kinderen en niet op de ouder(s)/verzorger(s). Eveneens is het effectiever om ouder(s)/verzorger(s) te ontzien van extra zorgen en geregel.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E143

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Sta voor een publiekscampagne over armoede**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1172

Voorgestelde tekst:

Het kan voor mensen soms een grote stap zijn om zich te melden, waardoor armoede verborgen blijft. D66 pleit daarom voor een landelijke publiekscampagne om de vooroordelen van armoede weg te nemen en zo de drempel te verlagen om hulp te zoeken. Daarnaast kunnen mensen met terugwerkende kracht gebruikmaken van armoederegelingen

Toelichting:

Voor mensen de drempel overstappen richting hulp, moet er ook aandacht zijn voor het andere probleem: vooroordelen. Er moet daarom een publiekscampagne komen dat armoede iedereen kan overkomen en dat er hulp is. Naar voorbeeld van de UK. Dit zal drempels verlagen. Verder een kleine tekstuele wijziging over de armoederegelingen, om de tekst mooi door te laten lopen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De wens van de indiener is helder, het is echter de vraag of een publiekscampagne het meest effectieve middel zal zijn (ten opzichte van bijvoorbeeld bij andere loketten doorverwijzen, via scholen of andere plekken). Daarom het neutrale preadvies.

CP118.E144

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Armoedeval tegengaan**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1178

Voorgestelde tekst:

We maken het mogelijk dat gemeentelijke kwijtscheldingen en armoederegelingen bij een oplopend inkomen geleidelijk worden afgebouwd, zodat een armoedeval bij toename van inkomen wordt voorkomen.

Toelichting:

Op dit moment zijn er harde grenzen aan bijvoorbeeld tot welk inkomen de gemeente kwijtschelding van belastingen mag geven. Met de toename van regelingen (lokaal en landelijk) die de minima ondersteunen, ontstaat een nieuwe groep huishoudens die moeilijk kan rondkomen: net boven de grens van de groepen die gesteund worden. Inwoners die net iets meer gaan verdienen, houden per saldo minder over, maar hebben geen recht op financiële steun. Natuurlijk heeft D66 met de verzilverbare heffingskorting een maatregel die beter helpt. Tot die er is, is ook de ruimte voor een meer geleidelijke afbouw van steun aan minima van belang.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Op het moment dat de kwijtscheldingen en armoederegelingen inkomensafhankelijk kunnen worden gemaakt per gemeente, gaan gemeenten ook volledig inkomensbeleid voeren. Het bestuur vindt dat inkomensbeleid vanuit het Rijk voldoende moet zijn om ervoor te zorgen dat dit eigenlijk niet nodig is, bijvoorbeeld met het opvolgen van de adviezen van de Commissie Sociaal Minimum.

CP118.E145

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Actief wijzen op recht op sociaal minimum**

Indiener: Laura Vervaart

Woordvoerder: Laura Vervaart

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1184

Voorgestelde tekst:

We moedigen de uitkeringsinstantie aan om hier actief mee aan de slag te gaan om hun klanten daarbij te begeleiden.

Toelichting:

In het huidige systeem moet het initiatief om toeslagen aan te vragen van de burger komen. Bij bijvoorbeeld het UWV wordt er bij een uitkering wel gewezen op de mogelijkheid van de toeslagenwet om het inkomen aan te vullen tot het sociaal minimum, maar er wordt ook een suggestie gegeven om dit via de bijstand vanuit de participatiewet te doen. Met deze aanvulling worden uitkeringsinstanties aangemoedigd om een actievere rol te spelen het wijzen op dat iemand nog niet op het sociaal minimum zit en helpt te wijzen naar de juiste potten waar iemand recht op heeft.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E146

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verhoog vermogensgrens voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen**

Indiener: Joost Vasters

Woordvoerder: Venita Dada-Anthonij

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1185

Voorgestelde tekst:

De vermogensgrens voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt gelijkgetrokken met de vermogensgrens van de bijstand.

Toelichting:

- Een financiële buffer is belangrijk om tegenslagen, zoals een kapotte wasmachine of een hoge energierekening, op te vangen en problematische schulden te voorkomen - Het opbouwen van zo'n buffer wordt op dit moment echter afgestraft door een vermogensgrens voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van slechts enkele duizenden euro's - Die vermogensgrens ligt véél lager dan die van de participatiewet (bijstand) - Veel gemeenten hebben, onder meer in G4-verband, al jaren gelobbyd om de vermogensgrenzen gelijk te trekken en ook zijn Tweede Kamermoties met deze strekking aangenomen - Het is de hoogste tijd de daad bij het woord te voegen om armoede te bestrijden

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De wens van de indiener past goed bij de geest van het programma.

CP118.E147

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Zie de alleenstaande zonder kinderen in armoede!**

Indiener: Laura Vervaart

Woordvoerder: Laura Vervaart

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1198

Voorgestelde tekst:

, hierbij is ook extra oog voor alleenstaanden zonder kinderen.

Toelichting:

In de uitvoer van armoedemaatregelen is buitengewoon veel aandacht voor gezinnen met een of meer ouders. Ook is er redelijk wat aandacht voor echtparen/ samenwonende partners. De groep die minder aandacht krijgt, ook bij de voorgestelde maatregelen in dit verkiezingsprogramma, zijn alleenstaanden zonder kinderen. Deze groep is een steeds groter wordende groep in Nederland, het aantal eenpersoonshuishoudens is de afgelopen decennia alleen maar gestegen en zal ook blijven stijgen. Daarom is het belangrijk om deze groep niet uit het oog te verliezen, vandaar in deze zin even wat extra bekijken.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het lijkt niet passend om deze groep als enige uit te lichten bij "Door het minimumloon en de uitkeringen flink te verhogen, wordt de financiële zekerheid versterkt en zijn er minder andere vormen van inkomensondersteuning nodig." Het basisbedrag is - in tegenstelling tot voorgaand programma - wel op individueel niveau vastgesteld, juist om meer oog te hebben voor alleenstaanden ten opzichte van paren.

CP118.E148

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Individueel basisbedrag (1)**

Indiener: Emiel Althuis

Woordvoerder: Emiel Althuis

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1204 t/m 1209

Huidige tekst:

We introduceren een individueel basisbedrag voor elke meerderjarige Nederlander. Dit is een verzilverbare heffingskorting die met je belasting wordt verrekend en die in geld wordt uitgekeerd bij geen of te lage inkomsten. Naast dit bedrag krijgt iedere volwassene ook nog een klimaatbonus van €250 per jaar. Dit is een vast bedrag dat iedereen krijgt, om de hogere lasten op vervuiling te compenseren. Mensen met een laag inkomen hebben hier in verhouding meer profijt van dan mensen met een hoog inkomen.

Voorgestelde tekst:

We introduceren een individueel basisbedrag voor elke meerderjarige Nederlander. Dit is een bedrag dat maandelijks wordt uitgekeerd door het SVB of een specifiek daarvoor ingerichte uitvoeringsinstantie. Deze instantie keert eveneens aan iedere volwassene een klimaatbonus van €250 per jaar uit. Dit is een vast bedrag dat iedereen krijgt, om de hogere lasten op vervuiling te compenseren.

Toelichting:

Door het uitkeren van het basisbedrag te laten uitvoeren door het SVB of een specifieke uitkeringsinstantie ontlasten we de Belastingdienst. Deze kan zich dan o.a. beter richten op het oplossen en afbouwen van de toeslagen. Voorts maken we het simpeler en toegankelijker voor burgers. Ook is er geen verrekening en dus geen risico op terugbetaling van een uitgekeerd bedrag bij een achteraf te hoog inkomen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur heeft juist voor ogen dat het basisbedrag in de vorm van een verzilverbare heffingskorting verrekend kan worden met de betalen belasting. Dat kan misschien de eerste tijd alleen via belastingaangifte, maar uiteindelijk ideaal via de loonaangifte op ieders loonstrookje. Op die manier wordt er minder geld rondgepompt (niet eerst geheven in belastingen en daarna teruggegeven via de SVB, Toeslagen of een andere uitvoerder). Dat rondpompen zou blijven bestaan als er voor een aparte uitkeringsinstantie wordt gekozen.

CP118.E149

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Individueel basisbedrag (2)**

Indiener: Apeldoorn

Woordvoerder: Robert Jan Jonker

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1205 t/m 1209

Huidige tekst:

Dit is een verzilverbare heffingskorting die met je belasting wordt verrekend en die in geld wordt uitgekeerd bij geen of te lage inkomsten. Naast dit bedrag krijgt iedere volwassene ook nog een klimaatbonus van €250 per jaar.

Voorgestelde tekst:

Dit is een bedrag dat maandelijks wordt uitgekeerd door het SVB of een specifiek daarvoor ingerichte uitvoeringsinstantie. Deze instantie keert eveneens aan iedere volwassene een klimaatbonus van €250 per jaar uit.

Toelichting:

Door het uitkeren van het basisbedrag te laten uitvoeren door het SVB of een specifieke uitkeringsinstantie ontlasten we de Belastingdienst. Deze kan zich dan o.a. beter richten op het oplossen en afbouwen van de toeslagen. Voorts maken we het simpeler en toegankelijker voor burgers. Ook is er geen verrekening en dus geen risico op terugbetaling van een uitgekeerd bedrag bij een achteraf te hoog inkomen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur heeft voor ogen dat het basisbedrag - in de vorm van een verzilverbare heffingskorting - uiteindelijk zou kunnen ontwikkelen tot een niveau van het sociaal minimum. Het woord basisinkomen icm het verzoek om het via een andere instantie uit te laten keren, impliceert een andere vorm. Hiermee zou het rondpompen van geld juist veel groter worden dan minder, wat de bedoeling is van de PPC bij het afschaffen van toeslagen en het invoeren van het basisbedrag. We willen een simpel individueel bedrag dat kan worden verrekend met de inkomstenbelasting, en dat kan in stappen verder worden verhoogd.

Komt te vervallen als CP118.E148 wordt aangenomen.

CP118.E150

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Naar een stelsel zonder toeslagen (1)**

Indiener: Emiel Althuis

Woordvoerder: Emiel Althuis

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1210 t/m 1215

Huidige tekst:

D66 werkt uiteindelijk toe naar meer bestaanszekerheid in een stelsel helemaal zonder toeslagen. Het basisbedrag wordt dan steeds verder verhoogd, waardoor andere vormen van inkomensondersteuning verder afgebouwd kunnen worden. Dit gebeurt zodra de effecten op overheidsfinanciën en economie dit toelaten en er geen grote negatieve effecten voor de werkgelegenheid zijn. Zo maken we het systeem eenvoudiger, stoppen we met het complexe rondpompen van geld en zorgen we voor meer inkomenszekerheid voor iedereen.

Voorgestelde tekst:

D66 werkt uiteindelijk toe naar meer bestaanszekerheid in een stelsel helemaal zonder toeslagen. Het basisbedrag wordt steeds verder verhoogd, waardoor andere vormen van inkomensondersteuning afgebouwd kunnen worden. Dit gebeurt zodra de effecten op overheidsfinanciën en economie dit toelaten en er geen grote negatieve effecten voor de werkgelegenheid zijn. Uiteindelijk resulteert een basisinkomen ter hoogte van het sociaal minimum. Zo maken we het systeem eenvoudiger, toegankelijker en makkelijker uitvoerbaar. Ook wordt werken beter lonend voor mensen, die nu afhankelijk zijn van toeslagen, uitkeringen etc. De financiering van deze maatregelen komt uit het vervallen van toeslagen, heffingskortingen aftrekposten en uitkeringen, alsmede door meer progressieve belastingen op inkomen en vermogen. Daarmee bereiken we inkomenszekerheid voor iedereen, terwijl hogere inkomens er per saldo niet beter van worden.

Toelichting:

De voorgestelde tekst geeft duidelijker aan wat het uiteindelijke doel is van het basisbedrag en het uitbouwen daarvan, hetgeen zal leiden tot bestaanszekerheid. Mogelijke bezwaren worden ondervangen door aan te geven hoe het gefinancierd wordt en door de toevoeging dat hogere inkomens er niet van profiteren vanwege progressievere belastingen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur heeft voor ogen dat het basisbedrag - in de vorm van een verzilverbare heffingskorting - uiteindelijk zou kunnen ontwikkelen tot een niveau van het sociaal minimum. Het woord basisinkomen icm het verzoek om het via een andere instantie uit te laten keren, impliceert een andere vorm. Hiermee zou het rondpompen van geld juist veel groter worden dan minder, wat de bedoeling is van de PPC bij het afschaffen van toeslagen en het invoeren van het basisbedrag. We willen een simpel individueel bedrag dat kan worden verrekend met de inkomstenbelasting, en dat kan in stappen verder worden verhoogd.

CP118.E151

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Naar een stelsel zonder toeslagen (2)**

Indiener: Apeldoorn

Woordvoerder: Robert Jan Jonker

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1210 t/m 1215

Huidige tekst:

Zo maken we het systeem eenvoudiger, stoppen we met het complexe rondpompen van geld en zorgen we voor meer inkomenszekerheid voor iedereen.

Voorgestelde tekst:

D66 streeft naar een basisinkomen. Zo maken we het systeem eenvoudiger, toegankelijker en makkelijker uitvoerbaar.

Toelichting:

De voorgestelde tekst geeft duidelijker aan wat het uiteindelijke doel is van het basisbedrag en het uitbouwen daarvan, hetgeen zal leiden tot bestaanszekerheid.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur heeft voor ogen dat het basisbedrag - in de vorm van een verzilverbare heffingskorting - uiteindelijk zou kunnen ontwikkelen tot een niveau van het sociaal minimum. Het woord basisinkomen icm het verzoek om het via een andere instantie uit te laten keren, impliceert een andere vorm. Hiermee zou het rondpompen van geld juist veel groter worden dan minder, wat de bedoeling is van de PPC bij het afschaffen van toeslagen en het invoeren van het basisbedrag. We willen een simpel individueel bedrag dat kan worden verrekend met de inkomstenbelasting, en dat kan in stappen verder worden verhoogd.

Komt te vervallen als CP118.E150 wordt aangenomen.

CP118.E152

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Negatieve inkomstenbelasting**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Mathijs Kramer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1215

Voorgestelde tekst:

Op termijn moet dit leiden naar een systeem van negatieve inkomstenbelasting.

Toelichting:

Deze toevoeging verduidelijkt welk systeem wij uiteindelijk naar toe willen.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Dit voorstel is in lijn met wat we nu willen, dit is ook een 'verzilverbare heffingskorting'. Dus ook het basisbedrag komt al in die vorm.

CP118.E153

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Bevorderen integrale ontwikkeling**

Indiener: Theo Fambach

Woordvoerder: Eric de Bruijn

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1226

Voorgestelde tekst:

D66 wil een effectieve inzet van middelen om integrale gebiedsontwikkeling mogelijk te maken. We stellen daarom een Integraal Gebiedsfonds in. Bestaande subsidiestromen, vanuit de verschillende beleidsvelden, worden in dit fonds gebundeld. Gemeenten zijn daarmee in staat op basis van een integrale gebiedsvisie op een effectieve wijze gebieden te ontwikkelen.

Toelichting:

Door het ministerie van BZK zijn diverse subsidiemogelijkheden voor de woningbouw ontwikkeld. Daarnaast kennen andere ministeries subsidieregelingen, die mede ingezet kunnen worden voor gewenste ontwikkelingen in nieuwe buurten en wijken. De verschillende subsidieregelingen kennen allen hun eigen dynamiek. Om het voor gemeenten eenvoudiger te maken een integrale gebiedsontwikkeling mogelijk te maken worden de verschillend subsidiestromen vanuit de diverse ministeries, zoals het volkshuisvestingsfonds, de Woningbouwimpuls, startersregelingen, woon-zorg subsidies, duurzaamheidssubsidies, leefbaarheidssubsidies e.d., ondergebracht in een integraal gebiedsfonds.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E154

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Ontzorgen**

Indiener: Woerden

Woordvoerder: Monique van den Berg

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1232

Voorgestelde tekst:

Alle individuen en gezinnen moeten -indien gewenst- volledig worden ontzorgd bij de aanvraag van zorg, hulp, toeslagen etc.

Toelichting:

In de afgelopen jaren is de complexiteit van regelingen zodanig groot geworden dat de administratie en organisatie hieromtrent voor veel mensen een zorg op zich is geworden. Daarnaast is het laatste jaar duidelijk geworden dat mensen die zorgen hebben om hun partner, kind, financiën, huis etc. niet altijd even helder meer kunnen nadenken en de boel op een rijtje krijgen. Daarom moet de ondersteuning van deze mensen (o.a. bij het WMO-loket) sterker worden ingezet als dat is gewenst. Dus een grotere rol voor regievoering.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E155

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Verbied het opkopen van schulden**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1235

Voorgestelde tekst:

Het opkopen van schulden door externe partijen wordt verboden en er komt een verjaringstermijn om te voorkomen dat mensen na lange tijd of het afronden van de schuldhulpverlening nog worden geconfronteerd met hoge rekeningen.

Toelichting:

Op dit moment zijn er bedrijven die grove winsten maken op het opkopen van schulden en deze met flinke bedragen verhogen. In Nederland is 1 van die bedrijven goed voor bijna de helft van de rechtszaken op dit gebied. Dat moet aan banden gelegd worden, om mensen met schulden te beschermen. Ook moet er een verjaringstermijn komen, zodat er geen onverwachte hoge rekeningen meer komen na het afronden van de schuldhulpverlening of WSNP.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De geest van het amendement is in lijn met het concept verkiezingsprogramma. Er kunnen echter wel situaties zijn waar het bundelen van schulden juist voordelig is voor de persoon die de schuld moet dragen.

CP118.E156

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Recht op leefgeld**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1245 t/m 1246

Huidige tekst:

Werken met saneringskredieten wordt de standaard bij alle schuldregelingen. Bij schulden bij de overheid is er nu nog te weinig oog voor voldoende leefgeld bij afbetaling.

Voorgestelde tekst:

Werken met saneringskredieten wordt de standaard bij alle schuldregelingen. Bij schulden bij de overheid is er nu nog te weinig oog voor voldoende leefgeld bij afbetaling. Daarom moet het recht op leefgeld worden vastgelegd, zodat het uitbetalen hiervan voorgaat op het betalen van rekeningen.

Toelichting:

In de praktijk zijn er helaas vele voorbeelden te vinden waarbij schuldhulpverleners of budgetbeheerders het betalen van een grote of onverwachte rekening ten koste gaan van het uit te betalen leefgeld per week, in plaats van een betalingsregeling te treffen. Hierdoor komen mensen in de problemen; zij kunnen geen boodschappen doen en/of eten op tafel zetten. Maak het betalen van leefgeld daarom een prioriteit door een recht op leefgeld in de wet te verankeren.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E157

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Budgetbeheer gratis toegankelijk**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Marlinda van der Hoff

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1247

Voorgestelde tekst:

Om nieuwe schulden en terugval in schulden te voorkómen, kunnen mensen blijvend gebruik maken van gratis budgetbeheer. Daarbij vormt tegelijkertijd het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid het uitgangspunt bij (de nazorg van) schuldhulpverlening.

Toelichting:

Terugval in schulden voorkómen is een onmisbaar element van schuldenbeleid. Voor mensen die meer moeite hebben met omgaan met geld (bijvoorbeeld met een (licht) verstandelijke of psychische beperking) is budgetbeheer een effectief middel gebleken. Hierbij 'reserveert' een kredietbank automatisch geld op iemands rekening voor het betalen van vaste lasten. Echter, vaak bieden gemeenten budgetbeheer slechts tijdelijk aan; mensen moeten daarna zelf betalen voor budgetbeheer, wat doorgaans een probleem vormt. Wanneer budgetcoaching onvoldoende toereikend is, zou blijvend gratis budgetbeheer een optie moeten zijn voor mensen die dit willen. Dit is een passende manier om financiële problemen te voorkómen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E158

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Naar een recht op werk**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1269

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat er gekeken wordt naar een recht op werk.

Toelichting:

Veel mensen met afstand tot de arbeidsmarkt willen graag passend werk, maar kunnen op allerlei redenen geen passend werk vinden. Met dit amendement / dit tekstvoorstel willen wij de druk vergroten om meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan passend werk te helpen. Voor de helderheid, maatwerk is belangrijk.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur snapt de geest van het amendement, maar ziet niet goed voor zich hoe deze belofte waar gemaakt zou kunnen worden. Op alle manieren staan in het programma ideeën om mensen aan het werk te helpen, en voor wie dat niet in een reguliere baan lukt ook andere wegen mogelijk te maken. Maar het garanderen van een recht kan volgens de PPC niet worden waargemaakt.

CP118.E159

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Langetermijnvisie Participatiewet**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1275

Voorgestelde tekst:

Op de lange termijn kijken we naar een vervanger voor de participatiewet, waarbij chronisch zieken en gehandicapten een beter vangnet krijgen en minder regeldruk.

Toelichting:

Op dit moment zitten veel chronisch zieken en gehandicapten vast in de participatiewet, met alle regeldruk ten gevolg. Zij horen hier niet in thuis. Ook is gebleken dat op andere vlakken de participatiewet niet werkt. D66 moet hierom de weg openstellen om op de lange termijn tot een vervanger te komen die wel werkt en passend is voor de doelgroep.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Participatiewet moet zodanig worden ingericht dat het voldoende vangnet en ondersteuning biedt, ongeacht de reden waarom iemand in de Participatiewet zit. Dat betekent ook gerichte begeleiding en ondersteuning voor chronisch zieken en gehandicapten, en maatwerk in handhaving/opleggen van regels als duidelijk is dat iemand voorlopig (of een hele tijd) niet aan het werk kan.

CP118.E160

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Kijk ook naar de grote groep arbeidsongeschikten in de bijstand**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1275

Voorgestelde tekst:

Binnen de groep bijstandsgerechtigden is er ook sprake van langdurige arbeidsongeschiktheid. Er moet uiteindelijk een oplossing voor deze groep gevonden worden, om deze mensen te helpen en perspectief te bieden. We vragen octas en/of de cie sociaal minimum om hierbij te ondersteunen

Toelichting:

Een groot deel van de mensen in de bijstand heeft een chronische ziekte of beperking, en daardoor een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. De huidige participatiewet is voor deze groep niet passend en biedt weinig toekomstperspectief. Voor deze groep moet er een oplossing gevonden worden.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De Participatiewet moet zodanig worden ingericht dat het voldoende vangnet en ondersteuning biedt, ongeacht de reden waarom iemand in de Participatiewet zit. Dat betekent ook gerichte begeleiding en ondersteuning voor chronisch zieken en gehandicapten, en maatwerk in hadnhaving/opleggen van regels als duidelijk is dat iemand voorlopig (of een hele tijd) niet aan het werk kan. De suggestie van de indiener kan zeker helpen dit beter vorm te geven.

CP118.E161

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Verhoging giftendrempel Participatiewet**

Indiener: Apeldoorn

Woordvoerder: Elly André

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1275

Voorgestelde tekst:

Mensen met een bijstands- of een andere uitkering moeten giften kunnen ontvangen tot de belastingvrije giftendrempel zonder dat dit invloed heeft op hun uitkering.

Toelichting:

Er is nu een verschil in behandeling ten nadele van mensen met een uitkering in het kader van de participatiewet. Voor hen geldt een lagere drempel waardoor een gift gevolgen heeft, anders dan voor mensen met een baan of met AOW. Gemeenten kunnen dit repareren maar dat leidt tot ongelijke aanpak tussen gemeenten. Gelijktrekken met de belastingdrempel is eenduidig en kost de overheid geen extra geld.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: In de geest van het programma is het juist niet wenselijk als bijvoorbeeld kinderen van rijkere ouders jaarlijks €6000 zouden mogen ontvangen van hun ouders buiten de participatiewet uitkering.

CP118.E162

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Uitkomst keuringsarts uww**

Indiener: Laura Vervaart

Woordvoerder: Laura Vervaart

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1280 t/m 1281

Huidige tekst:

Veel mensen voelen zich niet begrepen bij de beoordeling van werkvermogen of zien heel lang geen verzekeringsarts door de tekorten.

Voorgestelde tekst:

Veel mensen zijn het niet eens met de uitkomst van het onderzoek naar het werkvermogen, voelen zich niet begrepen in hun medische beperkingen of zien heel lang geen verzekeringsarts door de tekorten.

Toelichting:

Het gaat bij een beoordeling niet alleen over je begrepen voelen, maar ook of de arts de dingen op de juiste manier heeft geïnterpreteerd. Daardoor komt het vaak voor dat de klant het niet eens is met de uitkomst van het onderzoek naar het werkvermogen en is het nodig om een bezwaar in te dienen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E163

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Pesten op het werk in het wetboek van strafrecht**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1292

Voorgestelde tekst:

Om te bevorderen dat er meer aan preventie wordt gedaan inzake (seksuele) intimidatie op het werk, en om de reïntegratie van slachtoffers te bevorderen, is het nodig dat pesten op het werk opgenomen wordt in het wetboek van strafrecht.

Toelichting:

Door pesten op het werk in het wetboek van strafrecht op te nemen, categorie geen stok om mee te slaan maar een stok om de broodnodige preventie af te dwingen, kan er veel leed voorkomen worden. Tevens kan op deze manier bevordert worden dat daders meewerken aan de reïntegratie van slachtoffers.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur is van mening dat het opnemen van pesten op werk in het wetboek van strafrecht niet per se zal leiden tot het voorkomen of verminderen ervan. Ook nu kan er aangifte worden gedaan of worden vervolgd als er sprake is van een strafbaar feit, maar de oplossing zal uiteindelijk toch moeten liggen in goed werkgeverschap en het goede gesprek.

CP118.E164

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **De reïntegratie van de slachtoffers van (seksuele) intimidatie op het werk dient verbeterd te worden.**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1292

Voorgestelde tekst:

De reïntegratie van de slachtoffers van (seksuele) intimidatie op het werk dient verbeterd te worden.

Toelichting:

De Europese kaderovereenkomst over geweld en pesterijen op het werk 2007 vermeldt: "Indien nodig zal bijstand en steun voor herintegratie verleend worden aan het slachtoffer." Mede omdat veel werkgevers hun zorgplicht niet nakomen hierin, dient hier verbetering in te komen.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het bestuur kan zich goed voorstellen dat hier gericht reïntegratiezorg moet worden verleend en ontwikkeld. We laten het aan de leden of deze toevoeging waardevol is.

CP118.E165

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie: arbeidsmarkt - geef ruimte om te kiezen**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Margreet Drijvers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1310 t/m 1315

Huidige tekst:

Wij vinden dat mensen zelf moeten bepalen hoe zij hun werkende leven inrichten; als werknemer, als zelfstandige of als werkgever. In de praktijk zien we grote verschillen tussen deze groepen. Dat leidt tot problemen als schijnzelfstandigheid. In lijn met het arbeidsmarktakkoord verkleinen we daarom de verschillen in de fiscaliteit en de sociale zekerheid tussen verschillende vormen van werk om concurrentie op basis van arbeidsvoorwaarden te voorkomen. Hierdoor wordt de aard van het werk bepalend voor de vorm van de arbeidsrelatie, in plaats van de kosten.

Voorgestelde tekst:

Wij vinden dat mensen zelf moeten bepalen hoe zij hun werkende leven inrichten; als werknemer, als zelfstandige of als werkgever. Wij streven naar duidelijkheid over de fiscaliteit en de sociale zekerheid die passen bij de verschillende vormen van werk.

Toelichting:

Deze passage is intern tegenstrijdig. Aan de ene kant wordt gezegd dat iedereen de vrijheid heeft om te kiezen, maar wel volgens de oude regels. En wordt er vooral geknipt en geplakt. Ook hier willen wij binnen D66 ruimte bieden aan vernieuwing

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De tekst is helder: het wegnemen van verschillen in fiscale behandeling en verzekeringen verkleint de druk om oneigenlijk gebruik van werkvormen, en maakt de keuze tussen verschillende vormen van werk meer gericht op de aard van het werk. Het is daarmee niet intern strijdig. En het doel is verder gaan dan "duidelijkheid over fiscaliteit en sociale zekerheid"; namelijk het ook daadwerkelijk dichterbij elkaar brengen.

CP118.E166

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **TA Economie arbeidsmarkt: zet stappen naar systeemwijzing, en maak uitvoerbaar**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Margreet Drijvers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1316 t/m 1323

Huidige tekst:

We geloven in een sociaal stelsel dat alle werkenden de bescherming biedt die ze nodig hebben. Arbeidsongeschiktheid is een risico dat iedereen loopt. Daarom werken we naar een stelsel van sociale zekerheid voor alle werkenden. Als eerste stap voeren we een betaalbare collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering in voor zelfstandigen, zoals geadviseerd door de Stichting van de Arbeid. Hierbij steunt D66 de mogelijkheid voor een opt-out voor zelfstandigen die een uitgebreidere private verzekering willen zoals een beroepsverzekering. Voorwaarde is wel dat de private verzekering ten minste dezelfde dekking en premie heeft, de opt-out uitvoerbaar en betaalbaar is en niet de solidariteit van de publieke verzekering ondermijnt.

Voorgestelde tekst:

We geloven in een sociaal stelsel dat alle werkenden de bescherming biedt die ze nodig hebben. Arbeidsongeschiktheid is een risico dat iedereen loopt. Daarom werken we naar een stelsel van sociale zekerheid voor alle werkenden.

Toelichting:

Het voorstel van de Stichting van de Arbeid gaat verloren in uitvoeringsproblematiek. De Belastingdienst kan de uitvoering niet aan en verwacht wordt dat deze aov er pas is tegen 2030. Waarom dan niet nu alvast werken aan een systeemwijziging die voor alle werkenden passend zou zijn en past bij de uitdagingen die we hebben (gebrek aan verzekeringsartsen etc)

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur vindt het juist belangrijk om niet alléén het eindbeeld te schetsen maar ook de eerst stap er naartoe. Ook gezien de afspraken die zijn gemaakt bij het pensioenakkoord. Als we nu niet beginnen met het vormgeven van een verzekering, komt het eindbeeld ook niet dichterbij.

CP118.E167

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **TA Economie: arbeidsmarkt - aanpassing begrip "Gezag"**

Indiener: Martijn Snijder

Woordvoerder: Margreet Drijvers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1344 t/m 1346

Huidige tekst:

Door de definitie en het begrip gezag meer aan te passen aan de huidige tijd, moet het onderscheid tussen een werknemer en een zelfstandige veel duidelijker worden.

Voorgestelde tekst:

Door duidelijkheid te creëren over de (ondernemers)voorwaarden waaronder je als zelfstandige mag werken, moet het onderscheid tussen een werknemer en een zelfstandige veel duidelijker worden.

Toelichting:

We zijn al jaren bezig om het begrip gezag te proberen te verduidelijken en zijn daar nog steeds niet in geslaagd. Dat komt omdat het een heel fluïde begrip is en voor opdrachtgevers en zelfstandigen moeilijk te bepalen. Ook de Belastingdienst kan er nog steeds niet mee uit de voeten. Wanneer we duidelijkheid creëren over het ondernemerschap van de zelfstandige, wat makkelijker te objectiveren is, kunnen er stappen worden gezet.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E168

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Governance Pensioenfondsen**

Indiener: thema-afd Senioren en Samenleving

Woordvoerder: Peter Broekhuysen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1375

Voorgestelde tekst:

- D66 wil dat een herziening van de governance van pensioenfondsen (Pensioenwet) plaats vindt in het licht van de gewijzigde risicoverhoudingen in het nieuwe pensioenstelsel (WTP), zodat alle belanghebbenden op een evenwichtige wijze vertegenwoordigd zijn in de besturen van pensioenfondsen.

Toelichting:

Door de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) wijzigt het karakter en grondslag van het pensioenstelsel wezenlijk, hetgeen hernieuwde definiëring en positionering vergt van de belanghebbenden in de pensioenfondsen. Het D66 voorjaarscongres in 2022 heeft hierover een motie aangenomen. De Tweede Kamer heeft dit jaar met steun van D66 fractie de Motie Winia (CDA) aangenomen met dezelfde strekking. De regering heeft toegezegd in het najaar 2023 uitvoering aan deze motie te gaan geven hetgeen onze blijvende aandacht vraagt.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: In lijn met het doel zoals geformuleerd in het concept verkiezingsprogramma.

CP118.E169

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Versterking rechtspositie van zorgverleners die zorgen voor een gehandicapt of chronisch ziek familielid**

Indiener: Lianne van Damme

Woordvoerder: Lianne van Damme

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1428

Voorgestelde tekst:

Als steun in de rug voor huishoudens waarin iemand langdurige, intensieve zorg nodig heeft en mantelzorg krijgt, willen we een pilot voor automatische inkomenssteun zonder verdere verantwoording. Denk aan een ouder die de zorg heeft voor een zeer ernstig en meervoudig gehandicapt kind. Hier behoeft het geen verdere controle dat het gezin intensieve mantelzorg verleent of zorg inkoopt en dus kan, als de budgethouder dat wil, de steun automatisch geleverd worden in plaats van het pgb. Daarnaast is het ook belangrijk om een sociaal vangnet te bieden aan de zorgverlener zodra de zorg stopt. Voor familieleden die zorg verlenen, stopt het inkomen op het moment dat het familielid overlijdt of in een zorginstelling wordt opgenomen. Hiervoor moet een regeling komen, bijvoorbeeld in de vorm van een transitievergoeding of uitkering gedurende een aantal maanden.

Toelichting:

Met dit amendement wordt de rechtspositie van zorgverleners die zorgen voor een gehandicapt of chronisch ziek familielid, met name wanneer zij dit doen op basis van een Persoonsgebonden budget (PGB), versterkt. Momenteel hebben deze zorgverleners geen sociaal vangnet, wat betekent dat zij geen inkomen en sociale zekerheid hebben zodra het familielid overlijdt of de zorg om een andere reden stopt, bijvoorbeeld omdat het familielid in een zorginstelling wordt opgenomen. Voor meer informatie: <https://clara-wichmann.nl/rechtszaken/rechtspositie-pgb-zorgverleners/>
https://www.npostart.nl/index.php/nieuwsuur/05-07-2023/VPWON_1343675

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is vermeld.

CP118.E170

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Long Covid en andere post infectieuze ziektes**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Joos Lambrechtsen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1545 t/m 1547

Huidige tekst:

We zetten ons onverminderd in voor onderzoek en erkenning voor longcovid. Verder zetten we de Europese en internationale samenwerking op onderzoek naar longcovid door en betrekken we deze lessen ook bij andere infectieuze ziektes.

Voorgestelde tekst:

We zetten ons onverminderd in voor onderzoek en erkenning voor post-COVID, ME/cvs, Q-Koorts en Chronische Lyme. Verder zetten we de Europese en internationale samenwerking op onderzoek naar post-COVID door en betrekken we deze lessen ook bij andere post-infectieuze ziektes.

Toelichting:

Omdat het woord "longcovid" (bedoeld wordt langdurige Covid) verwarring kan veroorzaken met patiënten die schade aan hun longen hebben opgelopen als gevolg van een doorgemaakte Covid-infectie, acht de overheid "de term post-COVID meer passend". Zie :
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/luchtwegvirussen-zoals-griep-en-corona/post-covid> De gezondheidsraad spreekt over post-COVID-synstroom Zie:
<https://www.gezondheidsraad.nl/onderwerpen/zorg/alle-adviezen-over-zorg/langdurige-klachten-na-covid-19> De tekst spreekt over "andere infectieuze ziektes", maar waarschijnlijk is post-infectieuze ziektes bedoeld zoals ME/cvs, Q-Koorts en Chronische Lyme welke ook post-infectieuze ziektes betreft die eveneens wachten op volledige erkenning en verder onderzoek.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E171

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Zonder kansen straks geen huisartsen meer**

Indiener: Kiki Kersten

Woordvoerder: Kiki Kersten

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1556

Voorgestelde tekst:

Het is belangrijk dat de continuïteit van huisartsenpraktijken geborgd wordt en praktijkhouderschap aantrekkelijk wordt voor jonge huisartsen. Dit kan bijvoorbeeld door de hoge werkdruk aan te pakken, door administratieve lasten te verlagen, digitalisering te stimuleren, dienstenlast te verlagen en inzicht te geven in welke praktijken overgenomen kunnen worden.

Toelichting:

Het is op dit moment voor jonge, nieuwe huisartsen lastig en onaantrekkelijk om een huisartsenpraktijk over te nemen vanwege o.a. de hoge administratieve lasten, hoge kosten en verplichte diensten. Een gemiddelde praktijkhouder werkt meer dan 60 uur per week. Hierdoor willen nieuwe huisartsen veelal logischerwijs alleen in loondienst waardoor huisartsen praktijken geen opvolger kunnen vinden. Met als gevolg dat patiënten zonder huisarts komen te zitten terwijl er wel artsen zijn die mogelijkerwijs de praktijk zouden willen overnemen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E172

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Zorgplicht zorginstellingen bij afwijzen zorgvraag**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Annika De De Regt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1600

Voorgestelde tekst:

Mensen met een zorgvraag worden regelmatig afgewezen door ziekenhuizen of zorginstellingen omdat er geen plaats (meer) voor ze is of omdat zij niet aan de strengere criteria voor deze instelling of specialisatie voldoen. Zij voelen zich te vaak van het kastje naar de muur gestuurd en huisartsen staan te vaak met hun rug tegen de muur. D66 wil dat wie de zorgvraag afwijst, verplicht wordt om de zorgvrager dit schriftelijk toe te lichten en deze daarbij zo concreet als mogelijk te informeren over de weg naar een geschikte, beschikbare zorgverlener. Dit past binnen de ingezette koers op meer onderlinge samenwerking uit het Integraal Zorgakkoord.

Toelichting:

Afwijzing vanwege oplopende wachtlijsten, behoren tot een (financieel) onaantrekkelijke patiëntenpopulatie, te oud of te jong zijn, te ver weg wonen of te complex zijn. Het komt steeds vaker voor met de toenemende druk op de zorg. Patiënten raken verdwaald en voelen zich niet geholpen, huisartsen hebben de kennis en tijd niet om het op te lossen. Een zorgplicht tot afwijzen met schriftelijke uitleg en weg wijzen of doorverwijzen, haalt het probleem weg bij patiënt en huisarts en stimuleert betere samenwerking tussen zorginstellingen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E173

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **18-/18+ Jeugdzorg (v3)**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Evert Manders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1627 t/m 1629

Huidige tekst:

Als jongeren dat willen, bieden we jeugdzorg tot 21 jaar, die geleidelijk wordt afgebouwd vanaf achttien jaar. Zo voorkomen we een abrupt stoppen van de begeleiding als iemand achttien wordt.

Voorgestelde tekst:

Als jongeren dat willen, blijven we jeugdzorg aanbieden nadat ze 18 zijn geworden. In deze afbouwfase wordt erop ingezet om jongeren te begeleiden naar wat de Big 5 wordt genoemd: vijf essentiële aspecten (een woning, onderwijs of werk, inkomen, welzijn en een stabiel sociaal netwerk) die een jongere nodig heeft om zelfstandig te kunnen leven. Pas wanneer de Big 5 is bereikt wordt jeugdzorg stopgezet.

Toelichting:

Hierbij wordt de leeftijdsgrens voor jeugdzorg compleet geschrapt en vervangen door de Big 5, die een jongere nodig heeft om zelfstandig te kunnen leven.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur vraagt zich af of dit dan dus geregeld moet blijven vanuit de jeugdzorg of een betere overdracht naar andere vormen van ondersteuning logischer is. Daarnaast mist dit amendement een financiële dekking.

CP118.E174

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **18-/18+ Jeugdzorg (v1)**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Evert Manders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1627 t/m 1628

Huidige tekst:

Als jongeren dat willen, bieden we jeugdzorg tot 21 jaar, die geleidelijk wordt afgebouwd vanaf achttien jaar.

Voorgestelde tekst:

Als jongeren dat willen, bieden we jeugdzorg tot 23 jaar, die geleidelijk wordt afgebouwd vanaf achttien jaar.

Toelichting:

Jongeren gaan gemiddeld op hun 23e zelfstandig wonen. Daarom is het belangrijk om de mogelijkheid van jeugdhulp minstens tot die leeftijd te verlengen. Bovendien hebben jongeren momenteel de optie om tot hun 23e (verlengde) pleegzorg te ontvangen. Het zou goed zijn deze leeftijdsgrenzen gelijk te trekken.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is vermeld.

Komt te vervallen als CP118.E173 wordt aangenomen.

CP118.E175

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **18-/18+ Jeugdzorg (v2)**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Evert Manders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1628 t/m 1629

Huidige tekst:

Zo voorkomen we een abrupt stoppen van de begeleiding als iemand achttien wordt.

Voorgestelde tekst:

In deze afbouwfase wordt erop ingezet om jongeren te begeleiden naar wat de Big 5 wordt genoemd: vijf essentiële aspecten (een woning, onderwijs of werk, inkomen, welzijn en een stabiel sociaal netwerk) die een jongere nodig heeft om zelfstandig te kunnen leven. Op deze manier voorkomen we dat de begeleiding abrupt stopt wanneer iemand achttien wordt.

Toelichting:

Deze vijf aspecten zijn van groot belang voor het welzijn en de ontwikkeling van jongeren. Het is dan ook de inzet van de hervormingsagenda om ervoor te zorgen dat elke jongere toegang heeft tot de juiste ondersteuning en begeleiding op deze cruciale gebieden.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het bestuur vindt het sturen op de zogenaamde big five in de afbouwfase van de jeugdzorg een goed idee.

Komt te vervallen als CP118.E173 of CP118.E174 wordt aangenomen.

CP118.E176

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Probleemvrije start jongvolwassene na gedoe als kind**

Indiener: Laura Vervaart

Woordvoerder: Laura Vervaart

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1630

Voorgestelde tekst:

Ook willen we een opbouwdepot voor jongeren: een periode waarbij de jongere inkomensondersteuning krijgt, zonder de bijbehorende plichten van de participatiewet (zoals een sollicitatieplicht), zodat de jongeren, samen met hulp, het leven vanaf de grond kan opbouwen.

Toelichting:

Jongeren die uit de jeugdzorg komen en op dat moment geen vast inkomen hebben (zoals studiefinanciering of werk), komen terecht in de participatiewet. Het doel van deze wet is om zo snel mogelijk weer zelfstandig te worden. Met die opbouwdepot willen we jongeren tussen de 18 en 27 jaar de kans geven om samen met hulpverlening een gedegen fundament voor de toekomst te bouwen. Dus niet met het doel zo snel mogelijk weer uit de participatiewet te stromen, maar duurzaam uit de participatiewet te stromen zodat ook de kans op criminaliteit geminimaliseerd wordt.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur is niet overtuigd van de premisse die in dit amendement zit dat een jongere sneller een fundament voor de toekomst opbouwt zonder sollicitatieplicht. Juist het hebben van een baan, met collega's, een ritme, en een gevoel van verantwoordelijkheid kan helpen de basis op orde te krijgen.

CP118.E177

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Reikwijdte Hervormingsagenda**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Evert Manders

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1642

Voorgestelde tekst:

Onderdeel van de Hervormingsagenda is een scherpere afbakening van wat er wel en niet onder jeugdhulp valt. Het is hierbij van belang dat professionele hulp voor jongeren met complexe problematiek altijd beschikbaar is. Routes naar lichte hulp moeten toegankelijker worden, zodat jongeren met milde problemen snel geholpen kunnen worden voordat deze problemen escaleren.

Toelichting:

De reikwijdte is het belangrijkste onderdeel van de hervormingsagenda, maar het is zeer onzeker of dit de beoogde besparingen zal opleveren. Jongeren met complexe problemen zouden altijd recht moeten hebben op hulp. Bij mildere problematiek, die niet langer onder de jeugdwet valt en niet meer wordt vergoed door de hervormingsagenda, moet er nog steeds vroegtijdige en laagdrempelige hulp beschikbaar zijn. Dit voorkomt dat problemen escaleren en uiteindelijk leidt tot hogere kosten.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie heeft voor de gedachte achter dit amendement is de jeugdhulp nu juist heel toegankelijk voor minder complexe problemen. Zo toegankelijk dat dat er juist voor zorgt dat het systeem minder toegankelijk raakt voor jongeren met complexe vragen.

CP118.E178

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Samenwerking binnen de regio**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Heike Brandes

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1643 t/m 1651

Huidige tekst:

- Als specialistische jeugdzorg nodig is moet de zorg goed geregeld zijn. D66 maakt hier onderscheid tussen weinig voorkomende en veel voorkomende jeugdzorg. Bij weinig voorkomende zorg wordt op landelijk niveau gezorgd voor een dekkend aanbod. Voor de vaker voorkomende jeugdzorg wordt op regioniveau gezorgd voor voldoende aanbod en een visie op regionale samenwerking.
- Bij vormen van jeugdhulp die vaker voorkomen, zoals kinderscherming, gesloten jeugdhulp en pleegzorg of gezinshuizen is het van belang dat gemeenten binnen een regio goed samenwerken. Daarvoor is vereenvoudiging nodig van alle verschillende regio-indelingen. De samenwerking tussen regio's moet door de VNG worden gecoördineerd.

Voorgestelde tekst:

- Als specialistische jeugdzorg nodig is moet de zorg goed geregeld zijn. D66 maakt hier onderscheid tussen weinig voorkomende en veel voorkomende jeugdzorg. Bij weinig voorkomende zorg wordt op landelijk niveau gezorgd voor een dekkend aanbod. Voor de vaker voorkomende jeugdzorg wordt op regioniveau gezorgd voor voldoende aanbod en een visie op regionale samenwerking, waarvan het van belang is dat gemeenten binnen een regio niet vrijblijvend samenwerken op het gebied van kinderscherming, gesloten jeugdhulp en pleegzorg of gezinsvormen.

Toelichting:

Er ontstaat een meer overzichtelijk punt door de eerste en tweede bullet samen te voegen, er zaten veel dubbelingen in. Tevens is de laatste zin over de rol van de VNG verwijderd, daar de VNG hier geen enkele bevoegdheid in heeft.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E179

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Want marktwerking in de zorg werkte wel zo goed...**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Evert Manders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1652 t/m 1653

Huidige tekst:

Daar past bij dat de jeugd-GGZ centraler wordt ingekocht en op termijn door de zorgverzekeraar.

Voorgestelde tekst:

Daar past bij dat de jeugd-GGZ centraler wordt ingekocht door het Rijk.

Toelichting:

Marktwerking in de GGZ leidt tot foute financiële prikkels. Zo kan het lonen om cliënten met enkelvoudige problemen te behandelen. Gevolg: complexe cliënten worden van het kastje naar de muur gestuurd. Als jeugd-GGZ wordt ingekocht door meerdere zorgverzekeraars leidt dit tot fragmentatie. Dit zorgt voor problemen bij de coördinatie van zorg, de communicatie tussen zorgverleners en de continuïteit van zorg. Daarnaast zorgt het voor administratieve rompslomp voor zorgverleners die met meerdere zorgverzekeraars te maken hebben. Verder zullen zorgverzekeraars streven naar een uniforme benadering van zorg om de kosten te beheersen, terwijl de GGZ vaak baat heeft bij gepersonaliseerde zorgplannen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur ontraadt dit amendement omdat het geen voorstander is van een vorm van een nationaal zorgfonds. Er is geen enkele garantie dat inkoop door de overheid efficiënter zou zijn, sterker: zorgverzekeraars kopen zorg het efficiëntst in.

CP118.E180

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Passend GGZ voor jongvolwassenen**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Lotte Langley

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1656

Voorgestelde tekst:

De grens tussen het jeugd-ggz en volwassen-ggz moet minder strikt getrokken worden. Een 17-jarige jongvolwassene kan beter passen binnen het volwassen-ggz, terwijl iemand anders van 19 juist meer baat heeft met een psycholoog gespecialiseerd in jeugd. Daarom moet voor jongeren tussen de 16 en 21 jaar per persoon gekeken worden welke plek het meest geschikt is. Hiermee voorkom je ook dat jongeren op hun 18e verjaardag verplicht over moeten stappen naar een nieuwe behandelaar.

Toelichting:

Momenteel is de ggz te gefocust op leeftijd, terwijl juist jongeren met psychische kwetsbaarheden behoefte hebben aan een psycholoog die aansluit bij de persoonlijke leefwereld van de jongere. Niet iedereen is mentaal precies even oud als de gemiddelde leeftijdsgenoot.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement wekt de indruk dat een kinder/jongerenpsycholoog totaal niet zou kunnen omgaan met een 16-jarige die wat volwassen is voor zijn leeftijd. Het bestuur mist onderbouwing voor deze claim en vraagt zich af of dit daadwerkelijk een probleem is dat speelt.

CP118.E181

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Vergeet de volwassen geworden kinderen niet.**

Indiener: Laura Vervaart

Woordvoerder: Laura Vervaart

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1660

Voorgestelde tekst:

Buiten aandacht voor de kinderen nu, komt er ook extra aandacht voor de groep inmiddels volwassen slachtoffers en generationele mishandeling. Dit is de beste methode om nieuwe slachtoffers te voorkomen.

Toelichting:

Helaas weet ik uit eigen ervaring hoe het is om slachtoffer van kindermishandeling te zijn. Als kind heb je raar genoeg vaak niet door dat je mishandeld wordt, eenmaal volwassen zijn de gevolgen groot in de vorm van psychische klachten zoals angst en depressie, maar ook persoonlijkheidsproblematiek. Veel patiënten worden als te complex ervaren en kunnen daardoor moeilijk of niet de juiste hulp vinden. Verder is uit onderzoek gebleken dat de grootste voorspeller van huiselijk geweld, huiselijk geweld in een eerdere generatie is. Volwassen slachtoffers worden regelmatig dader van mishandeling binnen hun eigen gezin, ook al willen ze dit niet.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E182

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Levensbreed en levenslang beperkt**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Heike Brandes

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1685

Voorgestelde tekst:

Mensen met een levenslange en levensbrede beperking verdienen speciale aandacht. Door de complexiteit van hun zorgvraag, de verschillende financieringsvormen en loketten waar zij op aangewezen zijn voor het organiseren van de benodigde ondersteuning, en de financiële kwetsbare positie waarin zij zich bevinden als gevolg van hun situatie, ervaren zij nu grote beperkingen in het inrichten van hun leven naar eigen wens.

Toelichting:

Mensen met een levenslange en levensbrede beperking ervaren die beperking binnen zo goed als alle aspecten van hun leven, en gedurende hun gehele leven lang. Deels zijn zij afhankelijk van de Zvw, voor verpleging en verzorging, deels van de Wmo voor begeleiding, hulp bij het huishouden, en hulpmiddelen. Door de grote hoeveelheid zorg die zij afnemen, en het feit dat deze altijd langdurig is, ervaren ze hier ook negatieve financiële consequenties van. Het is voor deze groep noodzakelijk om het huidige beleid, maar zeker ook toekomstig beleid te toetsen aan de mogelijke consequenties voor deze groep.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E183

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **stop stapeling zorgkosten**

Indiener: Wouter Bolier

Woordvoerder: Wouter Bolier

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1692

Voorgestelde tekst:

D66 wil stapeling van zorgkosten voorkomen, in het bijzonder voor mensen met een handicap of chronische ziekte.

Toelichting:

Veel mensen hebben te maken met een stapeling van kosten uit verschillende zorgwetten. Ook hebben zij vaak nog extra kosten, bijvoorbeeld voor hulpmiddelen en medicijnen, die niet worden vergoed. Hierdoor zakt hun vrij besteedbaar inkomen ver onder dat van mensen die niet te maken hebben met deze stapeling. Compensatie voor deze meerkosten is er onvoldoende. Met als gevolg dat zij niet tot nauwelijks kunnen deelnemen aan het sociale leven en er naast armoede ook eenzaamheid ontstaat.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We doen al veel aan het beperken van het stapelen van zorgkosten. En hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E184

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **stop herindicatie voor personen met een (levenslange) handicap en chronische ziekte**

Indiener: Wouter Bolier

Woordvoerder: Wouter Bolier

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1692

Voorgestelde tekst:

D66 wil onnodige herindicatie voor personen met een (levenslange) handicap en chronische ziekte schrappen.

Toelichting:

Vaak is onomstreden dat een handicap of chronische ziekte levenslang duurt, zeker voor een arts. Bijvoorbeeld iemand die doof geboren is, die gaat niet opeens weer horen. Toch moeten dove mensen regelmatig doofheid 'bewijzen' om aanspraak te maken op hulpmiddelen. Hiervoor moeten dove mensen - die al hun hele leven doof zijn – in een audiologisch centrum of ziekenhuis – onnodig - een gehoortest doen. Vaak kunnen dove mensen alleen met dit 'audiogram' aanspraak maken op bijvoorbeeld vergoeding voor een wek- en waarschuwingssysteem. Omdat diegene doof blijft, kost dit hem/haar veel tijd, geld en werk en wordt het zorgsysteem onnodig overbelast.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E185

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Inclusieve zorg voor iedereen bereikbaar**

Indiener: Hannah Hollestelle

Woordvoerder: Hannah Hollestelle

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1692

Voorgestelde tekst:

- We vlechten inclusieve zorg in het bestaand beleid - Tolkenvoorziening wordt breed toegankelijk in de zorg - Zorginkopers en zorgverzekeraars zorgen voor inclusieve zorg, waarbij iedereen zich welkom voelt.

Toelichting:

Zorg moet voor iedereen toegankelijk zijn en zorg moet daarom ook zo inclusief mogelijk zijn ingericht.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E186

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **pgb-zorgverleners: adequate beloning en sociaal vangnet**

Indiener: Lianne van Damme

Woordvoerder: Lianne van Damme

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1711

Voorgestelde tekst:

Het is van groot belang dat pgb-zorgverleners een adequate beloning ontvangen voor de zorg die zij bieden. Bovendien moet er een sociaal vangnet komen voor pgb-zorgverleners die zorg verlenen aan familieleden op basis van een pgb.

Toelichting:

Op dit moment is er geen sociaal vangnet voor pgb-zorgverleners, dat betekent dat zij geen inkomen en sociale zekerheid hebben zodra het familielid overlijdt of de zorg om een andere reden stopt, bijvoorbeeld omdat het familielid in een zorginstelling wordt opgenomen. Daarnaast is het van belang dat de pgb-zorgverleners een adequate beloning ontvangen. Voor meer informatie:

<https://clara-wichmann.nl/rechtszaken/rechtpositie-pgb-zorgverleners/>.

https://www.npostart.nl/index.php/nieuwsuur/05-07-2023/VPWON_1343675

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E187

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Overbruggingszorg GGZ**

Indiener: Madelein van Woerkom

Woordvoerder: Madelein van Woerkom

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1728 t/m 1731

Huidige tekst:

Indien mensen door de basis ggz doorverwezen worden naar gespecialiseerde ggz, kunnen zij alsnog op een wachtlijst terecht komen. In dat geval dient de basis ggz de zorg voort te blijven zetten tot de zorg bij de gespecialiseerde ggz van start gaat. Mensen met een hulpvraag mogen niet zonder hulp komen te zitten wanneer zij doorverwezen worden.

Voorgestelde tekst:

Indien mensen door de basis ggz doorverwezen worden naar gespecialiseerde ggz, kunnen zij alsnog op een wachtlijst terecht komen. Mensen met een hulpvraag mogen niet zonder hulp komen te zitten wanneer zij doorverwezen worden. Daarom vindt D66 het belangrijk dat er een evaluatie komt van de zorgbemiddeling vanuit de zorgverzekeraars. En dat er een regionale en landelijke coördinator wachtlijsten komt.

Toelichting:

Als de basisGGZ de zorg moet blijven voortzetten voor cliënten die op een wachtlijst staan dan slijpt de basisGGZ dicht qua behandelcapaciteit en hebben ze geen ruimte meer om mensen te behandelen die zich daar aanmelden. De wachtlijsten zijn nu te ver opgelopen om deze verantwoordelijkheid bij de basisGGZ neer te leggen. De zorgverzekeraar heeft een verantwoordelijkheid en een zorgplicht en moet zich daarom inspannen voor goede zorgbemiddeling, het is nu niet inzichtelijk of dit goed loopt bij de diverse zorgverzekeraars en veel cliënten kennen deze mogelijkheid niet.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het bestuur ziet hierin een oproep tot het meer inzetten op zorgbemiddeling en kan die gedachte steunen

CP118.E188

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Blijvend investeren in suicidepreventie**

Indiener: Madelein van Woerkom

Woordvoerder: Madelein van Woerkom

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1735 t/m 1737

Huidige tekst:

Om suïcide te voorkomen moet alle beschikbare hulp via zorg, schuldhulpverlening en werkgever goed bereikbaar zijn. Ook moet de bereikbaarheid en herkenbaarheid van de hulplijn voor Nederlanders die rondlopen met zelfmoordgedachten goed zijn. Daar investeren we in.

Voorgestelde tekst:

Om suïcide te voorkomen moet alle beschikbare hulp via zorg, schuldhulpverlening en werkgever goed bereikbaar zijn. Ook moet de bereikbaarheid en herkenbaarheid van de hulplijn voor Nederlanders die rondlopen met zelfmoordgedachten goed zijn. Suicidepreventie vraagt om breed maatschappelijk draagvlak. D66 investeert daarom in structurele inzet en middelen voor o.a. de Landelijke Agenda Suicidepreventie en meerjarig onderzoek. D66 steunt daarom het wetsvoorstel integrale suïcidepreventie.

Toelichting:

Suïcide is doodsoorzaak nr. 1 onder jongeren. Elke dag overlijden gemiddeld 5 mensen aan suïcide. Zo'n 152.000 hulpvragers in 2022, ook dit jaar weer ruim 20% toename dit jaar meer dan 180.000 naar verwachting 60% van de mensen die suïcide hebben gepleegd, was niet in zicht van de zorg. Minder suïcides bereik je dan ook niet alleen door de zorg, dat zullen we samen moeten doen. Daarvoor is een regierol van de overheid nodig: landelijk zowel als gemeentelijk. Er zijn lange termijn investeringen nodig om onderzoek uit te kunnen blijven voeren en de landelijke agenda suïcidepreventie duurzaam uit te rollen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E189

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Werken als zelfstandige in de GGZ**

Indiener: Aukelien van Nijen

Woordvoerder: Aukelien van Nijen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1738 t/m 1742

Huidige tekst:

In de psychiatrie werken nu te veel mensen als zelfstandige. Daardoor zijn crisiszorg en andere diensten bijvoorbeeld 's avonds of in het weekend niet goed te vullen. De druk bij psychiaters in loondienst loopt op. Daarom wil D66 het werk in loondienst aantrekkelijker maken en tegelijkertijd oneigenlijk zzp-schap tegengaan.

Voorgestelde tekst:

Binnen de zorg, en ook binnen de GGZ, werken veel mensen als zelfstandige. Hierdoor komt het invullen van roosters, bijvoorbeeld 's avonds en in het weekend in de knel. Hierdoor neemt de druk op degenen die in loondienst werken toe. Daarom wil D66 het werken in loondienst aantrekkelijker maken en tegelijkertijd oneigenlijk zzp-schap tegengaan.

Toelichting:

In de voorgestelde tekst gaat het ineens over de psychiatrie, terwijl het gebruikelijker is de term GGZ te gebruiken. Het tekort in de roosters buiten kantoor tijd geldt niet alleen voor psychiaters, maar ook voor andere professionals, zoals sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen (SPV-en). Ook zijn er instellingen die het niet lukt om alle disciplines in hun team te hebben, bijvoorbeeld klinisch psychologen. Dus het probleem is breder dan de psychiaters en de avond- en weekenddiensten.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E190

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verbetering bekostiging ggz (Zorgprestatie-model)**

Indiener: Joeri Redder-Veen

Woordvoerder: Joeri Redder-Veen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1742 t/m 1745

Huidige tekst:

Op dit moment is het voor zorgaanbieders financieel aantrekkelijk zich vooral te richten op patiënten met minder zware problemen. Zo zijn patiënten met zwaardere klachten de dupe. Daarom moet de manier van bekostiging veranderen. De bekostiging van de zorg moet aansluiten bij de complexe problemen die nu eenmaal voorkomen in de ggz.

Voorgestelde tekst:

Op dit moment is het voor zorgaanbieders financieel aantrekkelijk zich vooral te richten op patiënten met minder zware problemen. Het Zorgprestatie-model is een in 2022 ingevoerde bekostiging in de ggz die deze financiële prikkel moet aanpassen. Zodat behandelen van patiënten met zwaardere klachten meer loont. Het zorgprestatie-model maakt deze belofte echter nog onvoldoende waar. Dit gaan we oplossen.

Toelichting:

Bij de huidige formulering is het net alsof D66 nóg een nieuwe bekostiging wil gaan invoeren, terwijl het zorgprestatie-model nog amper een jaar is ingevoerd en nog lang niet doet wat het beoogde te doen: drastisch versimpelen en de prikkel verleggen naar zwaardere cliëntengroepen. De oplossing daarvoor is niet wéér een nieuwe bekostiging, maar doorontwikkeling en verbetering van het zorgprestatie-model. Bijvoorbeeld door de tarieven aan te passen voor indirecte tijd (cliënten met zwaardere problemen vereisen meer indirecte tijd, terwijl daar in het tarief onvoldoende extra ruimte voor is).

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E191

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Vergoeding van Taperingstrips (afbouwstrips)**

Indiener: Aukelien van Nijen

Woordvoerder: Aukelien van Nijen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1749

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat Taperingstrips (afbouwstrips) voor antidepressiva en antipsychotica, worden vergoed.

Toelichting:

Onbedoeld slikken mensen soms langdurig antidepressiva en antipsychotica, omdat het afbouwen hiervan niet goed lukt. Het is gebleken dat indien met kleinere stappen over een langer durende periode wordt afgebouwd, dit wel succesvol kan zijn. Echter zijn niet voor alle doseringen, met name de lagere doseringen, tabletten beschikbaar. Hierdoor wordt soms door patiënten zelf tabletten in kleine stukjes gesneden, wat onwenselijk is. Er bestaan hiervoor taperingsstrips, maar die worden niet vergoed. De kosten van het vergoeden van taperingsstrips is uiteindelijk goedkoper, dan dat mensen jaar in jaar uit, onwenselijke medicatie blijven gebruiken.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E192

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Zorgevaluatie en gepast gebruik**

Indiener: Madelein van Woerkom

Woordvoerder: Madelein van Woerkom

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1788 t/m 1790

Huidige tekst:

Het programma Zorgevaluatie en Gepast Gebruik wordt uitgebreid naar de ggz, huisartsenzorg en langdurige zorg. Zodat ook daar de zorg effectiever en beter wetenschappelijk onderbouwd wordt.

Voorgestelde tekst:

Er wordt een onderzoek opgestart of het programma Zorgevaluatie en Gepast Gebruik kan worden uitgebreid naar de ggz, huisartsenzorg en langdurige zorg. Zodat ook daar de zorg effectiever en beter wetenschappelijk onderbouwd wordt.

Toelichting:

Binnen de GGZ wordt voortdurend getoetst en beschreven middels zorgstandaarden en kwaliteitsstatuten welke behandeling moet worden ingezet, met welke duur en voor welke doelgroep met wetenschappelijke onderbouwing. Het is belangrijk dat het implementeren van dit soort programma's zoals Zorgevaluatie en gepast gebruik ook wordt gedragen door het veld. Hiervoor is een onderzoek naar toepasbaarheid nodig. Zorgverleners in de GGZ worden opgeleid in passende indicatiestelling. Mogelijk kan dit nieuwe programma daarin nog verder helpen, maar voorzichtigheid en aansluiten bij de beweging die al gaande is, is hierin belangrijk om een gebrek aan autonomie voor zorgprofessionals en dubbele kosten te voorkomen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur ziet dit amendement als een afzwakking van de inzet die onze ambities vager en onduidelijker maakt

CP118.E193

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Herijking van de Wet Verplichte GGZ (WVGGZ)**

Indiener: Jarich van der molen Van Der Molen

Woordvoerder: Jarich van der molen Van Der Molen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1794

Voorgestelde tekst:

De wet verplichte ggz is aan een herijking toe. Er is gebleken dat de wet niet voldoet aan haar doelstellingen. Rechten zijn weliswaar geborgd, maar toch vinden mensen hun weg niet. Ook zijn professionals onevenredig veel tijd kwijt aan de administratieve procedures.

Toelichting:

De WVGGZ is in 2020 ingegaan. In 2021 vond een eerste uitgebreide evaluatie plaats, waarin ernstige tekortkomingen werden geconstateerd. Kort gezegd was de conclusie dat de wet enorm complex was ingericht. De wet zou een oplossing moeten zijn om vele verschillende problemen op te lossen. Vanuit de sector zijn in april 2021 al praktische oplossingen voorgesteld, maar de implementatie hiervoor is door opeenvolgende bewindspersonen voor zich uit geschoven. De procedures zijn dusdanig lang en administratief dat mensen lang moeten wachten op zorg. Dit zou kunnen leiden tot onbegrepen gedrag op straat, en wellicht zelfs maatschappelijke ontwrichting.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur kan de voorgestelde tekst niet helemaal volgen en bovendien is de WVGGZ pas net ingegaan. Het bestuur denkt dat het goed is de wet tijd te gunnen en niet op stel en sprong in te grijpen.

CP118.E194

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Tarieven GGZ**

Indiener: Jarich van der molen Van Der Molen

Woordvoerder: Jarich van der molen Van Der Molen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1808 t/m 1809

Huidige tekst:

Tarieven worden minder op productie gebaseerd en meer op uitkomsten en kwaliteit van de behandeling.

Voorgestelde tekst:

Tarieven worden doorontwikkeld door de huidige systematiek gebaseerd op productie.

Toelichting:

De kwaliteit van de GGZ is vaak complex en niet eenvoudig meetbaar. Het hanteren van uitkomsten en behandeling kwaliteit als sturende factoren kan leiden tot onrealistische verwachtingen en mogelijke misverstanden. Het voorkomen van selectieve behandeling van patiënten, vormt een serieuze uitdaging in dit verband. De eisen voor de implementatie van een nieuw financieringssysteem brengen bijkomende moeilijkheden met zich mee, met name in de planning en monitoring. Het is het waard om voort te bouwen op bestaande systemen in de GGZ die al effectief zijn en deze verder te ontwikkelen in plaats van volledig nieuwe benaderingen te introduceren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur bestrijdt de premisse dat sturen op kwaliteit leidt tot onrealistische verwachtingen krachtig en handhaaft de oorspronkelijke formulering

CP118.E195

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Preventieve zorg, een gedeelde verantwoordelijkheid?**

Indiener: Madelein van Woerkom

Woordvoerder: Madelein van Woerkom

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1834 t/m 1837

Huidige tekst:

Om beter te kunnen samenwerken, meer in te zetten op preventie en de kwaliteit van zorg te verbeteren is het van belang dat zorgverzekeraars hierover afspraken kunnen maken met zorgaanbieders. Zorgverzekeraars moeten transparant zijn over hun inkoopproces. Wij gaan zorgverzekeraars harder afrekenen op het onvoldoende inkopen van zorg.

Voorgestelde tekst:

Om beter te kunnen samenwerken, meer in te zetten op preventie en de kwaliteit van zorg te verbeteren is het van belang dat zorgverzekeraars hierover afspraken kunnen maken met zorgaanbieders. De bekostiging van interventies gericht op preventie is nu een te gedeelde verantwoordelijkheid waardoor niet helder is wie dit moet bekostigen waardoor de doorontwikkeling en bredere uitrol van goede preventieve zorg stagneert. D66 wil dat er afspraken komen over een coördinerende rol en een betere samenwerking door gemeenten, sociaal domein, zorgverzekeraars en de GGZ. Zorgverzekeraars moeten verder transparant zijn over hun inkoopproces. Wij gaan zorgverzekeraars harder afrekenen op het onvoldoende inkopen van zorg.

Toelichting:

De zorgverzekeraar betaalt nu enkel voor zorg met een diagnose. Dit betekent dat als er nog geen diagnose is, zoals bij preventieve zorg of interventies de zorgverzekeraar nog niet betaalt. Het is daarom vaak nu onvoldoende duidelijk wie preventieve interventies bekostigt. In de GGZ en het sociaal domein is veel kennis die nog niet voldoende bij elkaar komt door het ontbreken van coördinatie en duidelijke bekostiging. Er zijn hierin al mooie initiatieven van samenwerkingen tussen gemeenten, GGZ, sociaal domein en onderwijs. Maar hier is een duidelijke coördinerende rol en afspraken over bekostiging belangrijk. Investeren in preventie loont uiteindelijk op de zorgkosten.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De indiener stelt een nieuwe tekst voor die enkel focust op preventie. De oorspronkelijke formulering ging echter over zorg in den breedte, waarvan preventie ook een onderdeel is. Die breedte wil het bestuur in de tekst houden.

CP118.E196

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Schaf de boete voor zorgverzekeringspremie af**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1837

Voorgestelde tekst:

De wanbetalersboete bij het niet kunnen betalen van de zorgverzekeringspremie schaffen we af.

Toelichting:

Op dit moment wordt je geregistreerd als wanbetaler als je langer dan 3 maanden de premie voor je verzekering niet hebt betaald. Naast alle incasso-, herinnerings- en rechtszaakkosten krijg je dus nog een boete. Deze werkt alleen maar averechts, omdat ook deze hogere premie vaak niet betaald kan worden. Mensen zijn meer gebaat bij een goede betalingsregeling ipv alleen maar boetes. Schaf daarom de boete voor wanbetalers af.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel het bestuur de gedachte achter dit amendement sympathiek vindt, doet indiener in de toelichting wat aannames die niet kloppen. Er is bij wanbetaling geen sprake van rechtszaakkosten. Iemand wordt niet na 3 maar na 6 maanden aangemeld als wanbetaler bij het CAK. Als diegene dan een betalingsregeling treft met de verzekeraar wordt de aanmelding en de daarmee samenhangende bestuurlijksrechtelijke boete opgeschort. Wat indiener beoogt kan dus al. Als je ook de bestuursrechtelijke boete afschaft, is er geen stok meer achter de deur om tot een betalingsregeling te komen. Het bestuur ontraadt daarom dit amendement.

CP118.E197

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer actie tegen kwakzalverij en gezondheidsclaims**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1841

Voorgestelde tekst:

Er wordt steeds meer desinformatie verspreid op het gebied van gezondheid, van de promotie van kwakzalverij tot een miljardenmarkt voor zinloze voedingssupplementen. Patiënten moeten kunnen vertrouwen op de informatie die ze krijgen. Daarom gaan we kwakzalverij harder aanpakken en komen er strengere regels voor voedings- en gezondheidsclaims en tegen medische desinformatie. Ook kijken we naar verplichte waarschuwingsboodschappen voor niet bewezen zorg.

Toelichting:

De meeste mensen willen graag gebruik maken van de beste en bewezen zorg. Toch zijn er in Nederland miljoenen mensen die gebruik maken van zorg, waarvan zij denken dat die aangeraden wordt voor hen, terwijl dit niet zo is. Patiënten verdienen het om goed voorgelicht te worden over de zinloosheid van zorg, zeker als ze de kosten zelf moeten betalen, zoals tientallen euro's per maand voor voedingssupplementen die zinloos zijn.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E198

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Herverdeling bijdrage Zorgverzekeringsfonds**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1847

Voorgestelde tekst:

Momenteel wordt ongeveer de helft van de zorg uit het basispakket bekostigd uit inkomensafhankelijke (werkgevers)bijdragen en belastingen, de andere helft wordt betaald uit de zorgpremie. We verleggen die verdeling en halveren de zorgpremie.

Toelichting:

Dit amendement zorgt ervoor dat de sterkste schouders de zwaarste lasten gaan dragen. Ook zorgt het ervoor dat de zorgpremie veel betaalbaarder wordt voor mensen met een lager inkomen, zo hebben ook direct veel minder mensen inkomensondersteuning nodig om de zorgpremie te kunnen betalen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel het bestuur de gedachte achter dit amendement snapt is het niet overtuigd van het inzetten van de zorgpremie als koopkrachtinstrument. De zorgpremie verliest daarmee de binding met de zorgkosten terwijl je mensen hier ook bewust van wil maken. Daarbij mag dit volgens Europese regels niet: omdat zorgverzekeraars geen overheidsinstellingen zijn wordt het halveren van de premie gezien als staatssteun.

CP118.E199

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Minder eigen risico, lasten delen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1848 t/m 1851

Huidige tekst:

We bevrozen het eigen risico op €385. De afgelopen periode zijn stappen gezet om het eigen risico slimmer in te richten. In plaats van direct het volledig eigen risico van €385 per jaar kwijt te zijn, geldt nu dat voor diverse behandelingen maximaal €150 wordt geïnd. De komende jaren verbeteren we dit systeem.

Voorgestelde tekst:

We verlagen het eigen risico tot €200. De kosten van deze verlaging worden via de premies door alle Nederlanders gedeeld. De afgelopen periode zijn stappen gezet om het eigen risico slimmer in te richten. In plaats van direct het volledig eigen risico kwijt te zijn, geldt nu dat voor diverse behandelingen maximaal €150 wordt geïnd. De komende jaren verbeteren we dit systeem.

Toelichting:

Met name voor mensen met een chronische aandoening, die al een stapeling van kosten hebben en ieder jaar het volledige eigen risico betalen, is het bedrag van 385 euro erg hoog. Ook mijden mensen noodzakelijke zorg door de hoogte van het bedrag. Dat leidt later tot hogere kosten. Uit onderzoek blijkt dat het huidige eigen risico ongelijkheid vergroot. Het eigen risico heeft tot doel om onnodige zorgvragen te voorkomen. Hiervoor volstaat een lager eigen risico. Een verlaging slaat een gat in de financiering van de gezondheidszorg. Het is redelijk deze kosten via de premie over alle Nederlanders te delen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel het bestuur de gedachte achter dit amendement snapt zal het verhogen van de premie relatief het zwaarst drukken op mensen met de laagste inkomens. Dat lijkt het bestuur onverstandig

CP118.E200

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Inkomensafhankelijke bijdrage Wlz en Wmo beperken tot inkomen zorgvrager**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Annika De De Regt

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1857 t/m 1861

Huidige tekst:

- De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) stelt de zorgbehoefte expliciet centraal. D66 wil dat kwetsbaren de zorg krijgen die zij nodig hebben, maar ook dat gemeenten aan die zorgbehoefte kunnen voldoen. De financiering van de Wmo moet worden herbezien. Wij vinden een inkomensafhankelijk gedeelte in de eigen betaling voor de Wmo gerechtvaardigd. Kwetsbare ouderen met een laag inkomen willen we op deze manier zoveel mogelijk ontzien.

Voorgestelde tekst:

- De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) stelt de zorgbehoefte expliciet centraal. D66 wil dat kwetsbaren de zorg krijgen die zij nodig hebben, maar ook dat gemeenten aan die zorgbehoefte kunnen voldoen. De financiering van de Wmo moet worden herbezien. Wij vinden een inkomensafhankelijk gedeelte in de eigen betaling voor de Wmo gerechtvaardigd. Kwetsbare ouderen met een laag inkomen willen we op deze manier zoveel mogelijk ontzien.
- De inkomensafhankelijke bijdrage voor de Wlz en de Wmo wordt gebaseerd op het inkomen van de zorgvrager. Het inkomen van partners, kinderen en andere huisgenoten wordt in de berekening van de bijdrage niet meegewogen.

Toelichting:

Als iemand die zorg uit de Wmo of de Wlz ontvangt gaat samenwonen, vervallen Wmo-voorzieningen zoals huishoudelijke hulp en wordt van de partner mantelzorg verwacht. Dit kan een belemmering voor het gaan of blijven samenwonen zijn. Door bij de berekening van de eigen bijdrage het inkomen van de partner buiten beschouwing te laten, wordt voorkomen dat de partner ook de kosten van de hogere eigen bijdrage op zich moet nemen. Daarmee wordt het ontstaan van een extra belemmering om samen te wonen voorkomen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur is van mening dat het inkomen van de partner juist wel relevant is voor het sociaal mogelijk organiseren van de wmo en wlz. Zo dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten. Bij dit amendement mist het bestuur bovendien de financiële dekking

CP118.E201

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Duurzame zorg**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1866 t/m 1868

Huidige tekst:

D66 wil daarom de Green Deal Duurzame Zorg blijven ondersteunen en Europese samenwerking op het gebied van verduurzaming in en door de zorg aanmoedigen.

Voorgestelde tekst:

D66 wil daarom de Green Deal Duurzame Zorg blijven ondersteunen en Europese samenwerking op het gebied van verduurzaming in en door de zorg aanmoedigen. Daarnaast creëren we een experimentwet duurzame zorg, zodat het mogelijk wordt om tijdelijk buiten hinderende regelgeving om te experimenteren met duurzamere zorg, zoals op het gebied van medisch afval of bijsluiters.

Toelichting:

De Green Deal Duurzame Zorg is top, maar in het veld lopen vele partijen aan tegen praktische problemen met wet- en regelgeving. Daarom moeten ook wij onze verantwoordelijkheid pakken, zodat zorgprofessionals echt door kunnen pakken. Een experimentwet zorgt ervoor dat zorgprofessionals eerst kunnen kijken of ideeën echt veilig zijn en werken. De uitkomsten van dergelijke onderzoeken bieden een goede grond om wet en regelgeving op een verantwoorde manier aan te passen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur is van mening dat er al veel kan als je gewoon aan de slag gaat. Een experimenteerwet lijkt daarvoor te grof geschut.

CP118.E202

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Voedselverspilling reductie**

Indiener: Johan Sanders

Woordvoerder: Johan Sanders

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1869

Voorgestelde tekst:

Beter nog is om het als voedsel in te zetten. Supermarkten en andere bedrijven zouden hun voedselproducten niet op de laatste dag van de THT of over de datum van de THT mogen aanbieden aan de Voedselbank maar één, twee dagen eerder zodat voedselbanken het niet de wet volgend, moeten weggooien.

Toelichting:

Supermarkten brengen vaak aan het eind van de week voedsel dat tegen de THT aan zit naar de Voedselbank. Deze mag dit voedsel niet aan haar klanten geven wanneer het over de THT is en gooit het voedsel weg. Wanneer supermarkten beter letten op de THT en de Voedselbank voldoende ruimte bieden zal veel hoogwaardig voedsel niet meer weggegooid hoeven te worden.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel het bestuur sympathie heeft voor de gedachte achter dit amendement, kan het supermarkten niet kwalijk nemen zo lang mogelijk te proberen producten die hun uiterste houdbaarheidsdatum naderen zélf te verkopen.

CP118.E203

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Eerlijke prijs voor doorontwikkelen oude medicijnen**

Indiener: Sibren van den Berg

Woordvoerder: Sibren van den Berg

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1913

Huidige tekst:

Exorbitante prijsverhogingen worden wettelijk aan banden gelegd.

Voorgestelde tekst:

We leggen exorbitante prijsverhogingen van oude geneesmiddelen wettelijk aan banden.

Tegelijkertijd maken we het wel economisch rendabel om oude, goedkope, geneesmiddelen door te ontwikkelen voor nieuwe ziekten.

Toelichting:

Dit amendement past bij D66 omdat we kapitalistische uitwassen aanpakken, maar wel de markt willen sturen om nieuwe behandelingen voor patiënten te bevorderen. 'Drug repurposing', het doorontwikkelen van een oud en vaak goedkoop medicijn voor een andere (zeldzame) ziekte, heeft een enorme potentie. Omdat er geen patent meer op het oude medicijn zit, is geen commerciële businesscase en bereiken deze nieuwe inzichten de patiënt niet. De Europese Commissie stelt nu een korte periode van marktbescherming voor 'drug repurposing' voor. Op nationaal niveau moet daar opvolging aan worden gegeven door een iets hogere vergoeding te betalen voor doorontwikkelde, vaak spotgoedkope, medicijnen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur is met indiener van mening dat we Innovatie moeten kunnen blijven stimuleren. Het bestuur leest dit amendement wel zo dat dit dan niet opnieuw leidt tot exorbitante winsten.

CP118.E204

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Seksuele gezondheid voor iedereen**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Nadia Stylianou

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1938

Voorgestelde tekst:

Veilig seks hebben is een groot goed. Naast anticonceptiemiddelen moeten we ook aandacht besteden aan voorlichting en soa preventie want de cijfers nemen in rap tempo toe. – We starten weer met vrij veilig campagnes met een sekspositieve benadering – We versterken de seksuele voorlichting op scholen met een sekspositieve benadering – We zorgen dat er in elke regio genoeg capaciteit is voor soa testen zodat er geen wachtlijsten meer zijn en mensen ook zonder klachten terecht kunnen. Zo kunnen soa's in het vroegste stadium verholpen worden en wordt hopelijk het stigma ook minder.

Toelichting:

Seksuele gezondheid mist op dit moment in ons VKP. De nieuwste soa-cijfers laten zien dat 4 op de 10 jongeren bij een one-night stand geen condoom gebruiken en in 2022 is er 33% meer Gonorrhoe gevonden dan in 2021. Deze cijfers maken ondubbelzinnig duidelijk dat we in Nederland onvoldoende investeren in de preventie van soa's onder jongeren. Op dit moment zijn de ASG-gelden vanuit het Rijk voor soa testen en seksuele gezondheid niet toereikend en oneerlijk verdeeld over regio's. Er zijn lange wachtrijen en een preventieve soatest als je geen klachten hebt, is eigenlijk onmogelijk.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het bestuur ziet een deel van deze toevoeging ook terug in andere amendementen. Aan het curriculum wil het bestuur niet zitten, maar meer aandacht voor seksuele voorlichting in algemene zin is een mooi streven.

CP118.E205

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De Breidelaars: financieren gezondere leefomgeving**

Indiener: Marty Smits

Woordvoerder: Marty Smits

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1981

Voorgestelde tekst:

Financiële middelen worden ter beschikking gesteld om een gezondere leefomgeving tot stand te brengen in bijvoorbeeld scholen en sportkantines.

Toelichting:

Bij het verhogen van gezondheid en het beheersen van zorgkosten helpt een gezondere leefomgeving. Dit vraagt om verandering in die leefomgeving. Scholen en sportkantines verdienen steun bij de investeringen in die aanpassingen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E206

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Laat de schooltandarts weer terugkomen op de basisscholen**

Indiener: Gelderse Vallei

Woordvoerder: Monique Peters

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1985

Voorgestelde tekst:

- Laat de schooltandarts weer terugkomen op de basisscholen.

Toelichting:

Naar aanleiding van een casus op een basisschool in Ede het volgende: Een meisje van 5 jaar heeft wekenlang rondgelopen met een rotte kies. Zij had er last van, bovendien rook het erg vies. Daar hadden andere kinderen ook last van. Dat moeten we niet willen. Hoewel de mondzorg gratis is voor kinderen onder de 18 jaar, gaan kinderen uit met name kansarme wijken niet naar de tandarts. Om deze kinderen adequate mondzorg te bieden zou dit aangeboden kunnen worden.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E207

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Wettelijk verankeren gezondheidsdoelen**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 1989 t/m 1993

Huidige tekst:

In de komende periode zetten we stappen om gezondheidsdoelen in de Wet publieke gezondheid op te nemen. Hierbij wordt gekeken naar duidelijk afgebakende en impactvolle doelen. Parallel aan deze ontwikkeling wordt geïnvesteerd aan de meetbaarheid van deze doelen en wordt data uitwisseling op het gebied van publieke gezondheidszorg verbeterd zodat beleidsmakers in staat zijn betere keuzes te maken.

Voorgestelde tekst:

Na een klimaatwet, zorgen we nu voor een preventiewet waarin we gezondheidsdoelen wettelijk verankeren, zoals de doelen uit het Nationaal Preventie Akkoord.

Toelichting:

Het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen is een goed idee, maar de Wet publieke gezondheid is daar niet de juiste plek voor, omdat dit met name een organisatiewet betreft. Ook is het stuk op sommige vlakken onduidelijk en dubbelzinnig. Daarom is de tekst aangepast. Nu wordt het ook gekoppeld aan onze succesvolle klimaatwet. Het punt over het versterken van de data-uitwisseling staat dubbel in het VP (zie regels 1972 en 1973), die zinsnede is dan ook weggehaald in dit amendement.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur acht de parallel met de klimaatwet onjuist. Voordat de klimaatwet bestond was er nog geen wet waarin de klimaatdoelen werden vastgelegd. Voor preventie is die er wel: de WPG. Dat is bij uitstek de wet om dit in te verankeren. Dat is ook de wet waar zowel gemeenten en Rijksoverheid op sturen.

CP118.E208

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Eigen bijdrage van PrEP goedkoper voor jongeren en (andere) mensen met een laag inkomen**

Indiener: Jorian van Schagen

Woordvoerder: Jorian van Schagen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1998

Voorgestelde tekst:

Het middel PrEP is voor sommige mensen echter te kostbaar. Daarmee is het belangrijk voor de toekomst te kijken naar manieren om dit goedkoper of zelfs gratis aan te bieden aan risicogroepen die het niet kunnen veroorloven zichzelf te beschermen tegen hiv middels PrEP. Denk hierbij aan studenten, jongeren en andere met een laag inkomen.

Toelichting:

PrEP kost ongeveer 30 euro per maand. Hoewel minister Kuipers een geweldige stap gemaakt heeft door PrEP breed beschikbaar te stellen is dat voor sommige mensen te kostbaar. Daarbij gaat het vaak juist om groepen waar we ons grotere zorgen maken aangaande een hiv infectie.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is vermeld.

CP118.E209

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Verlagen lawaainormen**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1999

Voorgestelde tekst:

Steeds meer mensen hebben last van tinnitus. In navolging van het advies van de Gezondheidsraad en de WHO komt er daarom een wettelijke maximumnorm van 100 decibel bij evenementen en in concertzalen, clubs, cafés, kantines en sportscholen.

Toelichting:

Ongeveer 1 op de 7 Nederlanders, zo'n anderhalf tot twee miljoen mensen, heeft last van een vorm van gehoorschade, driekwart daarvan hoort een constante piep of zoem. De hele dag door. Landen om ons heen hebben al degelijke normen en daar werkt het beleid goed. In Nederland hebben we alleen een vrijwillig convenant van 103 decibel, waar zelfs de horeca niet aan meedoet, en die ervan uitgaat dat alle aanwezigen altijd oordopjes dragen. Uit alle evaluaties blijkt dat dit convenant nul effect heeft gehad, met het resultaat dat honderduizenden bezoekers extra gehoorschade hebben opgelopen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het bestuur vindt het wettelijk vastleggen van maximum geluidsnormen het eindpunt van een discussie en niet het begin. Sociaal-liberaal uitgangspunt is om niet meteen in verboden en wetten te schieten, maar gezamenlijk te kijken hoe dit probleem aangepakt kan worden. Dat is een traject dat in deze nog verder uitgelopen kan worden.

CP118.E210

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Genoeg soa testen beschikbaar**

Indiener: Jorian van Schagen

Woordvoerder: Jorian van Schagen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 1999

Voorgestelde tekst:

We maken ons hard voor de betere beschikbaarheid van soa testen.

Toelichting:

Op dit moment staat het doen van soa testen onder druk en loopt het aantal SOA's in Nederland op. Op veel plekken in Nederland is het moeilijk om voldoende soa testen aan te bieden via bijvoorbeeld GGD. Via huisartsen is dit kostbaar. Preventie is erg belangrijk en dat begint bij testen en dat mensen zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E211

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Vitamine D terug in basispakket**

Indiener: Caroline Verduin

Woordvoerder: Caroline Verduin

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2000

Voorgestelde tekst:

Vitamine D brengen we terug in het basispakket.

Toelichting:

Na advies van het zorginstituut is vanaf januari 2023 vitamine D uit het basispakket gehaald. Echter hebben intussen veel apothekers en huisartsen hun zorgen geuit over dit besluit, patiënten met een chronisch vitamine D tekort door een getinte huidskleur, zwangeren, ouderen en mensen die een maagverkleining hebben gehad, worden geconfronteerd met hoge kosten voor aanschaf van vitamine F (in hoge concentraties) en apothekers waarschuwen dat daarom patiënten (met name patiënten met een laag inkomen) besluiten om niet langer vitamine D in te kopen, met negatieve gezondheidseffecten tot gevolg, zoals zwakkere botten en een verminderde weerstand.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is. Daarnaast volgen wij het vitamine D-advies van het Zorginstituut Nederland in deze.

CP118.E212

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Afspraken met supermarktbranche over gezonde aanbiedingen**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2012

Huidige tekst:

De btw op groente en fruit gaat naar nul.

Voorgestelde tekst:

De btw op groente en fruit gaat naar nul. Door afspraken te maken met supermarkten zorgen we ervoor dat er vaker aanbiedingsacties komen voor gezonde producten.

Toelichting:

Veel mensen laten hun eten afhangen van de aanbiedingen van de week. Toch zijn verreweg de meeste aanbiedingen ongezond (meer dan 85 procent). Om gezond eten makkelijker te maken we afspraken met de sector over het aandeel schijf-van-vijf en Nutri-score A en B producten in de bonus. Op die manier wordt gezond eten goedkoper en wordt de keuze voor gezond eten makkelijker voor mensen uit lagere inkomens.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E213

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **woon(zorg)complexen voor (hulpbehoevende) ouderen**

Indiener: Barbara van der Doef

Woordvoerder: Barbara van der Doef

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2015

Huidige tekst:

D66 vindt dat alle overheden zich maximaal moeten inspannen voor meer woon/zorgcombinaties. Gemeenten en het Rijk moeten stimuleren dat woningcorporaties, zorgorganisatie en welzijnsorganisatie samenwerken, zoals de Lange Leve Thuisflats.

Voorgestelde tekst:

D66 vindt dat alle overheden zich maximaal moeten inspannen voor meer woon/zorgcombinaties, zoals bijvoorbeeld woon(zorg)complexen waar (hulpbehoevende) ouderen zelfstandig met diverse (zorg)voorzieningen veilig en in de nabijheid van andere bewoners betaalbaar kunnen verblijven. Gemeenten en het Rijk moeten stimuleren dat woningcorporaties, zorgorganisatie en welzijnsorganisatie samenwerken, zoals de Lange Leve Thuisflats

Toelichting:

Naast “het op zich zelf wonen” als “het wonen in een verpleeghuis” zijn andere betaalbare woonzorgvormen voor ouderen noodzakelijk. Thuis- en mantelzorg als ook (digitale/technische) hulpmiddelen kennen ook hun grenzen. Bijvoorbeeld een woonzorgcomplex, het bejaardenhuis nieuwe stijl, ingericht naar moderne maatstaven. Concentratie van ouderenappartementen voorkomt vereenzaming en maakt het aanbieden van voorzieningen juist mogelijk (rendabel). Denk aan een thuiszorgpost (minder reistijd voor de zorgverlener en meer zorgtijd voor de oudere) aan een restaurant-, winkelvoorziening, aan een ontmoetingsplek, en/of de organisatie van activiteiten. Door onderverdeling in afdelingen kan een groot wooncomplex zorgen voor een vertrouwde, veilige en knusse omgeving.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E214

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Jaarlijkse indexatie tabaks- en alcoholaccijns.**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2016

Huidige tekst:

We verhogen de accijns op tabak.

Voorgestelde tekst:

We verhogen de accijns op tabak, daarbovenop leggen we de jaarlijkse indexering voor alcohol en tabak wettelijk vast.

Toelichting:

Door de jaarlijkse indexering wettelijk vast te leggen zorgen we ervoor dat alcohol en tabak ten tijde van inflatie relatief dezelfde prijs houden. Zonder deze maatregelen wordt het roken sommige jaren nu relatief goedkoper, dit is bijvoorbeeld gebeurt met alcohol de afgelopen jaren.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het bestuur laat dit graag aan het congres

CP118.E215

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Verbod sigarettenfilters**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2018

Huidige tekst:

Daarmee willen we werken aan een rookvrije generatie.

Voorgestelde tekst:

Ook zijn we voorstander van een verbod op sigarettenfilters. Daarmee willen we werken aan een rookvrije generatie.

Toelichting:

Momenteel wordt verkend of, en zo ja hoe sigarettenfilters verboden kunnen worden.

Sigarettenfilters hebben geen (bewezen) gezondheidsvoordelen en de tabaksindustrie gebruikt ze om te sjoemelen met sigaretten. Een filterverbod zou rokers bovendien kunnen stimuleren om te stoppen met roken. Daarnaast zijn peuken een enorme bron van milieuvervuiling. . Elk jaar komen 7 miljard peuken in de Nederlandse natuur. De sigaret wordt daarom ook wel als 'sluipmoordenaar van het milieu' gezien. Naast plastic bevatten peuken een cocktail van giftige stoffen zoals arseen (rattengif), lood, nicotine en pesticiden.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het bestuur staat pal achter het streven naar een rookvrije generatie, maar vraagt zich af of het verbieden van filters het gewenste resultaat zal bereiken. Mogelijk werkt het namelijk een golf richting voorgedraaide sigaretten en shag in de hand. We laten het graag aan het congres over.

CP118.E216

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verbod wegwerpvapes**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2020

Voorgestelde tekst:

Net als Frankrijk verbieden we wegwerpvapes. Deze belanden nu nog vaak in de natuur. Herbruikbare vapes krijgen een uniform uiterlijk om gebruik te ontmoedigen.

Toelichting:

Veel vapes die populair zijn onder jongeren en kinderen zijn wegwerpvapes in hippe kleuren, soms met diamantjes en glitters. Ook zijn ze klein en zo makkelijk te verstoppen of binnen te smokkelen, bijvoorbeeld in een club of op school. De voordelen van dit amendement zijn 1) het voorkomen van veel milieuvervuiling, 2) het minder hip maken van vaperen, 3) het makkelijker maken om rookverboden te handhaven, 4) het verbergen van een vape verslaving voor kinderen moeilijker te maken en 5) het verhogen van de drempel om te gaan vaperen, omdat de startkosten hoger liggen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur steunt de gedachte achter dit amendement op het gebied van gezondheid en milieu.

CP118.E217

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Serieus werk maken van een rookvrije generatie**

Indiener: Caroline Verduin

Woordvoerder: Caroline Verduin

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2021 t/m 2023

Huidige tekst:

Om gezondheidsschade door meeroken tegen te gaan, gaan we door met het instellen van rook- en vapeverboden in de openbare ruimte, waaronder ook bij sportparken, speelplekken, stadions en rond de ingang van ziekenhuizen en verpleeghuizen.

Voorgestelde tekst:

Om gezondheidsschade door meeroken tegen te gaan, gaan we door met het instellen van rook- en vapeverboden in de openbare ruimte, waaronder ook bij sportparken, speelplekken, stadions, dierentuinen, attractieparken en OV-haltes en delen van stranden en terrassen en rond de ingang van ziekenhuizen en verpleeghuizen.

Toelichting:

D66 zet zich in voor een rookvrije generatie. Inmiddels zijn vrijwel alle sportparken en speelplekken al rookvrij. Roken in een dierentuin, attractiepark, bij een ov- halte of op een terras is geen vrijheid, maar ontnemt de vrijheid van de ander om te genieten van schone lucht. Het is sociaal-liberaal om het roken in de nabijheid van anderen terug te dringen. Uit onderzoek van Kantar Public blijkt ook dat meer dan 70% van de Nederlanders voorstander is van rookvrije dierentuinen, attractieparken en OV-haltes en meer dan de helft van rookvrije terrassen en stranden.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur wil zich inzetten voor een rookvrije generatie. Daarom worden in het programma de locaties genoemd die wij het belangrijkste vinden om op te nemen in een rook- en vapeverbod. Deze voorbeelden zijn echter niet uitsluitend.

CP118.E218

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Uitbreiden rookverboden**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2021 t/m 2023

Huidige tekst:

Om gezondheidsschade door meeroken tegen te gaan, gaan we door met het instellen van rook en vapeverboden in de openbare ruimte, waaronder ook bij sportparken, speelplekken, stadions en rond de ingang van ziekenhuizen en verpleeghuizen.

Voorgestelde tekst:

Om gezondheidsschade door meeroken tegen te gaan, gaan we door met het instellen van wettelijke rook en vapeverboden in de openbare ruimte, waaronder ook bij sportparken, speelplekken, stadions, rond de ingang van ziekenhuizen en verpleeghuizen, parken, stranden en andere natuurgebieden, op evenementenlocaties, terrassen, en in de auto in het bijzijn van kinderen.

Toelichting:

De in het huidige stuk genoemde verboden zijn allemaal al afgesproken en voegen niets nieuws toe. Daarom stelt dit amendement voor om het rookverbod verder uit te breiden. Elk jaar komen 7 miljard peuken in de Nederlandse natuur, met daarin onder andere plastic, arseen (rattengif), pesticiden, lood en nicotine. Dit is zeer schadelijk voor de natuur. Roken op het terras zorgt voor steeds meer ergernis van niet-rokers en zorgt voor gezondheidsschade van medewerkers, andere gasten en kinderen. Roken in de auto waar een kind bij zit is enorm schadelijk voor het kind en komt nog veel voor.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit amendement gaat nog een stap verder dan het amendement *Serius werk maken van een rookvrije generatie*. Het bestuur vindt het een stap te ver gaan om in te grijpen in de privé-omgeving (eigen auto).

CP118.E219

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Plan Kuipers over vervuilers van gezondheid**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2024

Voorgestelde tekst:

We onderzoeken hoe we bedrijven die zorgen voor ongezondheid een solidariteitsbijdrage kunnen laten leveren aan het zorgstelsel.

Toelichting:

Minister Kuipers kwam met het plan om het principe van de ‘vervuiler betaalt’ ook toe te passen op de volksgezondheid. Bedrijven als Philip Morris, Chemours, Tata Steel, McDonald’s, Haribo en Coca-Cola zorgen voor miljarden aan zorgkosten, zonder dat zij hier nu aan bijdragen. Hij zei daarover; “Waarom betalen de vervuilers van onze volksgezondheid niet mee aan de schade die ze aanrichten?” Met dit amendement voegen we het idee om dit te onderzoeken toe aan het programma.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E220

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Nazorg vergoeden en bekender maken om terugval te voorkomen!**

Indiener: Madelein van Woerkom

Woordvoerder: Madelein van Woerkom

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2037 t/m 2041

Huidige tekst:

We zetten in op nazorg, om te voorkomen dat iemand terugvalt na een traject in de GGZ. We willen GGZ-instellingen en zorgverzekeraars stimuleren meer te innoveren op het gebied van nazorg mogelijkheden. Nazorg kan ook plaatsvinden door begeleiding in de eerstelijnszorg, of bij een herstelacademie als laagdrempelige opvang voor mensen die intensief willen werken aan herstel.

Voorgestelde tekst:

We zetten in op nazorg, om te voorkomen dat iemand terugvalt na een traject in de GGZ. We willen GGZ-instellingen en zorgverzekeraars stimuleren meer te innoveren op het gebied van nazorg mogelijkheden. We willen betere afspraken voor de bekostiging van nazorginterventies. Nazorg kan ook plaatsvinden door begeleiding in de eerstelijnszorg, of bij een herstelacademie als laagdrempelige opvang voor mensen die intensief willen werken aan herstel. We willen nazorg mogelijkheden meer bekend maken en verzamelen op regionale sociale kaarten zodat zorgverleners en cliënten beter de weg weten te vinden naar nazorg in het sociaal domein.

Toelichting:

Nazorg is belangrijk om terugval te voorkomen. Er zijn steeds meer nazorg modules bekend in de GGZ Als er geen diagnose meer is, wordt nazorg nu niet vergoed in de GGZ door ver zorgverzekeraar terwijl het belangrijk is nazorg in te zetten om terugval te voorkomen. Hiervoor moeten afspraken komen met de zorgverzekeraar. Investeren in onderzoek en innovatie van nazorg is belangrijk. Nazorg in het sociaal domein zou meer moeten aansluiten op nazorg vanuit de GGZ. Dit kan bijvoorbeeld door een goede sociale kaart. Sneller doorstromen naar het sociaal domein zorgt voor betere doorstroming en meer capaciteit in de GGZ.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E221

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verbod op gokreclames**

Indiener: Ralph Van Ierland

Woordvoerder: Ralph Van Ierland

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2043

Voorgestelde tekst:

Om gokverslaving en problematisch gokgedrag verder te voorkomen komt er een algeheel verbod op gokreclames.

Toelichting:

Hoewel op dit moment ongerichte gokreclames en sponsoring gefaseerd worden verboden, blijft nu wel de mogelijkheid voor gokbedrijven bestaan om op internet gericht te adverteren. Dus geen reclames op TV, radio en in het straatbeeld, maar nog wel op websites, social media, youtube etc. Ook daar horen gokreclames echter niet thuis en daarom pleit dit amendement voor een algeheel verbod. Zo beschermen we mensen beter, en moedigen we gokgedrag bij mensen niet nog verder aan.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E222

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Rol overheid in gokindustrie**

Indiener: Ralph Van Ierland

Woordvoerder: Ralph Van Ierland

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2043

Voorgestelde tekst:

Om gokverslaving tegen te gaan, kijken we strenger naar de rol van de overheid in de gokindustrie en in Nederlandse Loterij. Daarbij ontmoedigen we problematisch gokgedrag door in het bijzonder abonnement-verkoop van loten en de mogelijkheid tot het eenvoudig aankopen van een grote hoeveelheid loten te beperken.

Toelichting:

Op dit moment is de staat aandeelhouder van Nederlandse Loterij (NLO). Daaronder vallen grote gokbedrijven als Staatsloterij, Lotto, Toto, Krasloten. De staat moet hierbij kritischer worden in de wijze waarop NLO producten aanbiedt en het effect daarvan op verslaving of schulden. Hierbij moet expliciet kritisch gekeken worden naar abonnementen op loterijen, en de mogelijkheid tot het aankopen van een grote hoeveelheid loten in 'één klik'. Zo is de mogelijkheid tot het aanschaffen van een 'boulevard' bij staatsloterij (100 loten, 1750 euro) bijvoorbeeld geheel onwenselijk, maar op dit moment wel mogelijk.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het bestuur heeft sympathie voor de gedachte achter dit amendement en laat het oordeel aan het congres. Ter overweging geeft het bestuur graag mee dat er een mogelijkheid is dat dit gokkers richting de gokbedrijven drijft die niet van de staat zijn, die ze met open armen zullen ontvangen.

CP118.E223

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Mentale gezondheid in het biologie curriculum**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Lotte Langley

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2062

Voorgestelde tekst:

Maatschappelijke acceptatie van psychische klachten kan ook via het onderwijs verbeterd worden. Door tijdens de biologielessen op school niet alleen fysieke afwijkingen maar ook mentale afwijkingen te behandelen, vergroot je de normalisering en verklein je het taboe.

Toelichting:

Pas als mentale en fysieke ziektes als gelijk worden gezien, kun je taboes wegnemen. Hier begin je mee door in het onderwijs niet alleen te leren hoe je hart, je nieren en je longen werken, maar door ook meer focus te leggen op wat er in je hersenen mis kan lopen, waardoor je psychische problemen krijgt.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur vindt dit een interessant voorstel, maar het voegt wel erg veel detail toe aan het verkiezingsprogramma om één vak in het curriculum uit te lichten. Bovendien is het ook aan het onderwijsveld zelf om dit vorm te geven.

CP118.E224

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Advies voor gezonde voeding voor kinderen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Marjolijn Bragt

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2085 t/m 2086

Huidige tekst:

"bijvoorbeeld door aandacht voor gezonde kinder- en babyproducten zonder toegevoegde zoetstoffen."

Toelichting:

Een gezond dieet voor kinderen is belangrijk en daar moeten ouders goed bij geholpen worden met advies. Het is echter niet wenselijk om aandacht of advies over specifieke producten te geven, aangezien versbereid voedsel voor kinderen de norm zou moeten zijn.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Indiener gaat er ten onrechte vanuit dat versbereid voedsel niet onder 'gezonde kinder- en babyproducten' valt.

CP118.E225

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Concreet maken hoe we woningen willen splitsen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2111 t/m 2114

Huidige tekst:

Naast nieuwbouw moeten bestaande woningen kunnen worden aangepast. Deze opgave ligt niet alleen bij de woningcorporaties maar ook bij gemeenten, projectontwikkelaars en investeerders. Voor ouderen (55+) moeten leeftijdsgebonden beperkingen van financieringsmogelijkheden voor de aanpassing van hun woning worden weggenomen.

Voorgestelde tekst:

Naast nieuwbouw moeten bestaande woningen kunnen worden aangepast. Deze opgave ligt niet alleen bij de woningcorporaties maar ook bij gemeenten, projectontwikkelaars en investeerders. Het splitsen van woningen in een levensloopbestendige benedenwoning en een startersappartement gaan we stimuleren. Voor ouderen (55+) moeten leeftijdsgebonden beperkingen van financieringsmogelijkheden voor de aanpassing van hun woning worden weggenomen.

Toelichting:

Woningsplitsing wordt vaak gezien als een probleem: eindeloos veel kleine hokjes van matige kwaliteit. Om concreet te maken hoe woningsplitsing ook een noodzakelijke verbetering met zich mee kan brengen, is het goed om deze vorm van splitsing expliciet te noemen. Omdat veel gemeentes huiverig zijn voor woningsplitsing, is beleid nodig dat dit daadwerkelijk stimuleert.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het bestuur staat achter het doel van dit amendement

CP118.E226

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Geef mensen meer regie over hun vermogen**

Indiener: Diny De Kleer-Beverwijk

Woordvoerder: Diny De Kleer-Beverwijk

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2130 t/m 2131

Huidige tekst:

Er komt ruimte voor nieuwe financieringsmogelijkheden, waarmee de overwaarde op het huis of pensioenvermogen ingezet kan worden voor levensloopbestendige aanpassingen aan woningen.

Voorgestelde tekst:

Er komt ruimte voor nieuwe financieringsmogelijkheden, waarmee de overwaarde op het huis of pensioenvermogen ingezet kan worden voor dingen die zij belangrijk vinden: investeren in hun leven, of levensloopbestendige aanpassingen aan woningen.

Toelichting:

Mensen die een vermogen hebben opgebouwd door overwaarde of pensioenopbouw, hebben wel meer plannen om dat vermogen te gebruiken. Laten we dit niet beperken tot alleen aanpassen van woningen, maar ook om te investeren in zichzelf, het voorkomen van grote schulden of het helpen van anderen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur snapt de intentie van indiener, maar anders dan de indiener in de toelichting suggereert, gaat het hier niet om vrij opneembaar vermogen. Het bestuur ziet in het meer ruimte geven van mensen om hun pensioenvermogen aan te spreken vóór de pensioengerechtigde leeftijd ook een risico: namelijk dat er niets meer over is voor de oude dag. Daar moeten we zorgvuldig mee omgaan en 'investeren in hun leven' voelt dan wat ruim en ongericht. Daarom ontraadt het bestuur dit amendement.

CP118.E227

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Thuiszorg onder Wlz**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Heike Brandes

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2150 t/m 2155

Huidige tekst:

- Wij willen dat gemeenten een financiële beloning krijgen om met goede preventieve ouderenzorg en meer acuut beschikbare thuiszorg te zorgen voor minder Wet langdurige zorg-indicaties.
- Thuiszorg moet op termijn uit de Wet Langdurige Zorg (wlz) en onder de Zorgverzekeringswet geregeld worden. Op die manier is de stap naar intensievere zorg vanuit de wijkverpleging gemakkelijker. Zorgverzekeraars hebben dan de verantwoordelijkheid de extramurale zorg goed te regelen.

Voorgestelde tekst:

- Wij willen dat gemeenten een financiële beloning krijgen om met goede preventieve ouderenzorg en meer acuut beschikbare zorg en ondersteuning, zo nodig in de eigen thuissituatie, te zorgen voor minder Wet langdurige zorg-indicaties.

Toelichting:

In de eerste bullet wijzigen we de term thuiszorg in het meer algemene 'zorg en ondersteuning, zo nodig in de eigen thuissituatie', omdat het van belang is om te blijven kijken naar wat nodig is, en ook open te staan voor andere vormen van zorg als die bijdragen aan de doelstelling om te komen tot minder Wlz-indicaties. De tweede bullet verwijderen we helemaal, deze is overbodig aangezien thuiszorg/wijkverpleging, op dit moment al geregeld is vanuit de Zvw, en niet vanuit de Wlz.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De wijziging die bepleit wordt in de eerste bullet is wat ons betreft een tekstuele aanpassing die we zouden kunnen overnemen. In de tweede bullet is er een fout gemaakt waardoor hier 'Thuiszorg' stond in plaats van 'Zorg thuis', welke we ambtelijk zullen corrigeren. Het schrappen van de tweede bullet is hiermee overbodig. Om die reden ontraadt het Landelijk Bestuur dit amendement.

CP118.E228

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Gelijkwaardige toegang tot sporthulpmiddelen**

Indiener: Woerden

Woordvoerder: Thijs van den End

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2191

Voorgestelde tekst:

Ook zorgen we ervoor dat mensen met een beperking op een gelijkwaardige manier toegang hebben tot sporthulpmiddelen.

Toelichting:

Sporthulpmiddelen zoals sportrolstoelen, sportprotheses en handbikes worden vaak niet volledig vergoed door zorgverzekeraars of de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). De kosten van deze hulpmiddelen variëren sterk, van duizenden tot zelfs tienduizenden euro's. Bovendien verschilt het vergoedingsbeleid per gemeente, wat betekent dat jouw postcode bepaalt of je wel of geen financiële steun ontvangt. Bij verhuizing naar een andere gemeente kan dit zelfs leiden tot inlevering van het sporthulpmiddel, zonder enige zekerheid over vergoeding in de nieuwe woonplaats. Deze ongelijke situatie vormt een grote barrière voor mensen met een beperking om deel te kunnen nemen aan sport.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het bestuur steunt de gedachte achter dit amendement. Het idee achter de WMO is echter dat deze dichter bij de mensen wordt georganiseerd en dus wordt uitgevoerd door gemeenten, waarbij ze ook een vorm van beleidsvrijheid moeten hebben.

CP118.E229

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Omzien naar elkaar**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Gea van Zutven

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2307

Voorgestelde tekst:

Omzien naar elkaar Vergrijzing, digitalisering, mondialisering dragen er aan bij dat we steeds langer zelfstandig kunnen leven. De behoefte aan verbinding in de naaste omgeving blijft echter onverminderd belangrijk voor welzijn. Omzien naar elkaar: als je je eenzaam gaat voelen, als er mantelzorg nodig is. Maar ook om je in te zetten in je eigen wijk, dorp of stad, om een maatschappelijke bijdrage te kunnen leveren. • We willen belemmeringen voor mantelzorgmogelijkheden in landelijke regelgeving tegengaan. • D66 steunt gemeenten in versterking van wijk-, dorps- en stadsvoorzieningen die bijdragen aan het sociale netwerk en sociale infrastructuur. • D66 wil onderzoeken hoe de initiatieven in kleine lokale gemeenschappen en grotere wijken of steden van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen versterken.

Toelichting:

Er is nog geen paragraaf waarin D66 zich uitspreekt voor een samenleving waarin van iedereen inzet voor de gemeenschap wordt gevraagd. En gezien de druk op de zorg en welzijnsinstellingen kunnen we niet zonder zo'n inzet. Zo'n inzet voor de gemeenschap draagt ook bij aan meer verdraagzaamheid.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het doel van dit amendement is sympathiek en we onderschrijven de insteek. De beoogde voorstellen staan dan ook al elders in het programma, zoals onder 'Een leefbare buurt'. Ook het belangrijke punt om mantelzorg beter te organiseren staat al op verschillende plekken in het programma. Daarom ontraden we dit amendement.

CP118.E230

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Een tekorte opsomming weghalen**

Indiener: Jozef Rauch

Woordvoerder: Jozef Rauch

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2316 t/m 2317

Huidige tekst:

Want goed leren lezen, schrijven en rekenen zijn je basis om mee te kunnen doen.

Toelichting:

Burgerschap is bijvoorbeeld ook een belangrijk onderdeel dat we in de basis willen. Als we het lijstje aanvullen mist er altijd iets. Beter deze toelichting weglaten.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Vaardigheden in burgerschap zijn inderdaad een fundamenteel onderdeel van het onderwijs. Dat staat daarom ook zo benoemd in zinnen 2385-2388. Het is daarom niet nodig om deze zin te schrappen.

CP118.E231

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Transitie van kinderopvang onderzoeken**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Lonneke Kranendonk

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2332 t/m 2335

Huidige tekst:

We werken toe naar kinderopvang als publieke voorziening, net zoals basisscholen en middelbare scholen dat zijn. Dat is onze stip op de horizon: vijf dagen kinderopvang per week als gratis voorziening voor alle kinderen van 0 jaar tot en met 12 jaar, aansluitend op het ouderschapsverlof.

Voorgestelde tekst:

We onderzoeken de voor- en nadelen van kinderopvang als publieke voorziening en we onderzoeken hoe de transitie van de huidige situatie (met particuliere bedrijven en stichtingen) kan worden gerealiseerd. Onze stip op de horizon is: vijf dagen kinderopvang per week als gratis voorziening voor alle kinderen van 0 jaar tot en met 12 jaar, aansluitend op het ouderschapsverlof.

Toelichting:

We moeten kunnen garanderen dat kinderopvang als publieke voorziening beter is (in kwaliteit/capaciteit etc.) en we moeten vooraf zicht hebben op de haalbaarheid van de transitie. Verwachten we bijv. dat werknemers van huidige kinderopvangaanbieders overstappen naar nieuwe publieke organisaties? Hoe gaat het met de huisvesting (koop/huurcontracten)? Komt er een regeling voor het opkopen van kinderopvangbedrijven zoals nu voor de boeren? Etc.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het verkiezingsprogramma is de plek om de ambities van D66 uiteen te zetten, en dat is om van kinderopvang een publieke voorziening te maken. In het programma is ook benoemd dat we daarnaartoe werken, door de opvang eerst bijna gratis te maken. Dit amendement zou de ambities afzwakken.

CP118.E232

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **verantwoorde overgang naar gratis kinderopvang**

Indiener: Henk Beerten

Woordvoerder: Henk Beerten

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2337 t/m 2339

Huidige tekst:

Op de korte termijn beginnen we met kinderopvang die bijna gratis is. De overheid vergoedt dan 96 procent van de kosten van de opvang voor kinderen vanaf 0 tot en met 12 jaar. Tot 1 jaar krijgen ouders de bestaande kinderopvangtoeslag.

Voorgestelde tekst:

Op korte termijn een voorstel uit te werken waarin kinderopvang, waaronder ook buitenschoolse opvang voor kinderen van 0 jaar tot 12 jaar, volledig gratis is voor de gebruiker er vanuitgaande dat de kinderopvangtoeslag volledig wordt afgeschaft.

Toelichting:

In de tekst wordt alleen de kinderopvang. Voor de duidelijkheid voeg ik buitenschoolse opvang toe. Het voorstel tot bijna gratis maken van kinderopvang is feitelijk het compromis van het vorige kabinet, mede ingegeven door de kosten voor volledig gratis maken. Het verkiezingsprogramma moet zeggen waar we naar toe willen en dat is volledig gratis maken voor alle kinderen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De ambitie om naar volledig gratis kinderopvang toe te gaan, komt in het programma duidelijk naar voren. We hechten er belang aan om ook te schetsen dat dit stapsgewijs zal gaan, met op korte termijn eerst bijna-gratis opvang.

CP118.E233

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **STEAM op de rijke schooldag**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Michiel van Geel

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2374

Voorgestelde tekst:

Tevens worden middelen beschikbaar gesteld voor STEAM-onderwijs en 21st century skills, bijvoorbeeld door het inrichten van Makerspaces.

Toelichting:

Voor kinderen die het willen of aankunnen moet het mogelijk zijn om te ontdekken en spelenderwijs de kennis en vaardigheden op te doen die nodig zijn om mee te kunnen komen in de vierde industriële revolutie. Zorg ervoor dat er uitdaging is voor wie wil.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: STEAM is een onderwijsvorm waar scholen al voor kunnen kiezen en middelen voor kunnen inzetten. Het is wat ons betreft niet aan Den Haag om dit nader voor scholen te bepalen.

CP118.E234

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Inclusieve ondersteuning in Basis- en Middelbare Scholen**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Narcis Frotan

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2377 t/m 2379

Huidige tekst:

Middelbare scholen geven we de ruimte om stages, huiswerkbegeleiding, bijles examentraining tot integraal onderdeel van het programma te maken. Zo zorgen we er ook voor dat het niet meer van het inkomen van je ouders afhangt of je wel of geen bijles kunt krijgen.

Voorgestelde tekst:

Zowel basisscholen als middelbare scholen geven we de ruimte om stages, huiswerkbegeleiding, bijles en examentraining tot integraal onderdeel van het programma te maken. Zo zorgen we er ook voor dat geen enkel kind wordt buitengesloten van het deelnemen aan bijlessen en extra steun van onderwijsinstellingen, onafhankelijk van het inkomen van de ouder(s)/verzorger(s).

Toelichting:

In het kader van kansengelijkheid en gelijke behandeling moet de bijlessen en extra steun via scholen toegankelijk zijn voor alle kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs, ongeacht hun financiële en achtergrondsituatie.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De strekking van dit amendement staat al in het verkiezingsprogramma: extra ondersteuning in de vorm van bijles moet voor ieder kind toegankelijk zijn. Dat is ook één van de ambities van de rijke schooldag. De voorgestelde tekst voegt basisscholen toe aan een punt dat inhoudelijk vooral aansluit bij de situatie op middelbare scholen, waardoor het geheel wellicht wat verwarrend wordt. We laten het oordeel aan de leden.

CP118.E235

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Afschaffen "Vrijwillige" Ouderbijdrage School**

Indiener: Dick van Egmond

Woordvoerder: Dick van Egmond

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2381

Voorgestelde tekst:

We schaffen vrijwillige ouderbijdrages aan scholen af. We betalen activiteiten op school uit gemeenschappelijke middelen.

Toelichting:

Vrijwillige ouderbijdrages zorgen voor grote verschillen in activiteiten tussen scholen. De rijke schooldag is nu al realiteit voor scholen met een welvarende leerlingenpopulatie. Daarmee zijn ze een veroorzaker van kansenongelijkheid. Dit is een concreet en oplosbaar probleem. We financieren scholen met middelen die we gezamenlijk innen en eerlijk verdelen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De keuze of we de vrijwillige ouderbijdragen afschaffen, laten we graag aan de leden. Wel vinden we de tekst van amendement "Schaf de vrijwillige ouderbijdrage af en draag bij aan inclusiever onderwijs!" nog beter, die wij dan ook het preadvies "overnemen" hebben gegeven.

CP118.E236

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Kramp uit de leerplicht**

Indiener: Maya de Waal

Woordvoerder: Maya de Waal

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2382

Voorgestelde tekst:

We leggen vast dat kinderen per schooljaar vijf dagen geoorloofd afwezig mogen zijn.

Toelichting:

Het vastleggen van een recht om vijf dagen per schooljaar een kind thuis te houden haalt kramp uit de leerplicht en het werk van leerplichtambtenaren.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Eenzijds valt vijf dagen op een heel schooljaar te overzien; dit voorstel kan ruimte bieden aan ouders en kinderen. Anderzijds is het de vraag hoe dit in de praktijk uitvalt voor kinderen van verschillende achtergronden. We laten het oordeel aan de leden.

CP118.E237

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Natuurlijk Inzicht**

Indiener: De Baronie

Woordvoerder: Mariëtta Buitenhuis

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2387

Voorgestelde tekst:

Regel 2387 te wijzigen naar: We hebben daarnaast veel aandacht voor digitale vaardigheden, natuureducatie en burgerschap.

Toelichting:

De natuur in Nederland staat onder druk, veel Nederlanders kennen het nut en de noodzaak van natuur te weinig en hebben weinig inzicht in de gevolgen van hun eigen gedrag voor de natuur. Er zal de komende jaren veel tijd en geld in natuurherstel en natuurpreventie geïnvesteerd moeten worden. De jeugd heeft de toekomst. De huidige én volgende generaties zullen beter met de natuur om moeten gaan. Kinderen moeten zich bewust worden van hun eigen invloed op de leefomgeving, maar kunnen dit heel vaak niet van hun ouders leren. Daarom moet natuureducatie een integraal onderdeel zijn van het onderwijs.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het is inderdaad belangrijk om het onderwijscurriculum steeds te vernieuwen in een samenleving die zelf ook steeds verandert. Maar we weten ook dat het curriculum in het onderwijs al wordt overvraagd. De relatie tussen mens en natuur is één van de bestaande kerndoelen in het onderwijs die momenteel al worden vernieuwd. Digitale vaardigheden en burgerschap behoeven extra aandacht als nieuwe kerndoelen. We laten aan de leden of zij natuureducatie toch ook afzonderlijk willen benoemen.

CP118.E238

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Erken nadrukkelijk het belang van pedagogische kwaliteit van docenten voor goed onderwijs.**

Indiener: Baltus van Laatum

Woordvoerder: Baltus van Laatum

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2390 t/m 2391

Huidige tekst:

We zetten de versterking van de onderwijskwaliteit door. In het onderwijs gebruiken we alleen effectief bewezen lesmethoden.

Voorgestelde tekst:

We zetten de versterking van de onderwijskwaliteit door. Naast het belang van evidence-informed werken geven scholen meer aandacht aan de pedagogische kwaliteit van docenten zodat leerlingen niet uitvallen en thuis komen te zitten maar ten alle tijden gezien en gehoord worden.

Toelichting:

Natuurlijk is het van belang te werken vanuit kennis over effectiviteit van methoden, maar er moet ruimte blijven voor de professionaliteit van de docent. Zonder de pedagogische kwaliteit van de docent die in staat is een goede relatie met de leerling en de ouders te vormen, zal goed onderwijs nooit tot stand komen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het amendement stelt voor om het belang van goede leraren nog eens te benadrukken. Dit doen we al in het deel 'We pakken het lerarentekort aan', waar het bijvoorbeeld gaat over het belang van scholing en professionele ontwikkeling van leraren (regel 2491). Deze tekst maakt het geheel ingewikkelder en nog gedetailleerder.

CP118.E239

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Directe aanpak laaggeletterdheid**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Thierry van Vugt

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2398 t/m 2402

Huidige tekst:

In Nederland is een groeiend aantal mensen laaggeletterd. Dat mag niet zo zijn. D66 wil het aantal laaggeletterden binnen vijf jaar met de helft terugbrengen. Om laaggeletterdheid aan te pakken, versterken we de kwaliteit van het onderwijs in lezen en schrijven op zowel basis- als middelbare scholen. Ook ligt er een belangrijke rol weggelegd voor bibliotheken en werkgevers.

Voorgestelde tekst:

In Nederland is een groeiend aantal mensen laaggeletterd. Dat mag niet zo zijn. D66 wil het aantal laaggeletterden binnen vijf jaar met de helft terugbrengen. Om laaggeletterdheid aan te pakken, versterken we de kwaliteit van het onderwijs in lezen en schrijven op zowel basis- als middelbare scholen. We willen dat iedere gemeente een Taalakkoord heeft om laaggeletterdheid onder de beroepsbevolking terug te dringen. Hierin ligt een belangrijke rol weggelegd voor bibliotheken, taalhuizen, sociale diensten en werkgevers.

Toelichting:

Laaggeletterdheid ziet op de beroepsbevolking. Dat halveer je niet direct via inzet op het funderend onderwijs, hoewel dit wel degelijk de nieuwe 'aanwas' van laaggeletterden doet afnemen en gezien de jaarlijkse rapporten van de Onderwijsinspectie zeer terecht een aandachtspunt is. Om de doelstelling te halen is evenwel op de korte termijn ook een stevige lokale aanpak nodig, gericht op de beroepsbevolking urgent nodig. Daar schiet de huidige tekst in tekort.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een goede aanvulling op de tekst.

CP118.E240

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De Grondwet**

Indiener: Marielle Bakhuizen Van Oort

Woordvoerder: Marielle Bakhuizen Van Oort

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2403 t/m 2408

Huidige tekst:

In het hele onderwijs leren kinderen over burgerschap, mensenrechten en het belang niet te discrimineren. Zodat ze, met kennis van ieders rechten en plichten, kunnen deelnemen aan de samenleving. Burgerschap is onderdeel van de schoolcultuur en krijgt invulling met een doorlopende leerlijn burgerschap van de basisschool tot de middelbare school en het mbo.

Voorgestelde tekst:

In het hele onderwijs leren kinderen over burgerschap, de Grondwet, mensenrechten en het belang niet te discrimineren. Zodat ze, met kennis van ieders rechten en plichten, kunnen deelnemen aan de samenleving. Burgerschap is ook onderdeel van de schoolcultuur en krijgt invulling met een doorlopende leerlijn burgerschap van de basisschool tot de middelbare school en het mbo.

Toelichting:

We willen hiermee het belang van onze eigen Grondwet benadrukken. Burgerschap bestaat uit kennisoverdracht en verandering van schoolcultuur. Het woordje ook benadrukt dit.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een goede aanvulling op de tekst.

CP118.E241

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Rol van informatica en programmeren in het onderwijs**

Indiener: Ralph Van Ierland

Woordvoerder: Ralph Van Ierland

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2407 t/m 2408

Huidige tekst:

We verbeteren de invulling van onderwijs in digitale vaardigheden – met aandacht voor kunstmatige intelligentie, programmeren en kritisch denken over privacy en ethiek.

Voorgestelde tekst:

We verbeteren de invulling van onderwijs in digitale vaardigheden – met aandacht voor kunstmatige intelligentie, programmeren en kritisch denken over privacy en ethiek. Hierbij kijken we ook naar het vak informatica op havo en vwo en onderzoeken we de mogelijkheid dit vak een grotere rol te geven in het curriculum. Bijvoorbeeld door het bij meer profielen een profielkeuzevak of een profielvak te maken.

Toelichting:

Op dit moment is informatica een profielkeuzevak van alleen het profiel NT. Dit terwijl het vak ook relevant is voor profielen EM en NG. Een andere, meer ingrijpende rol zou ook kunnen zijn door het een fundamentele rol te geven in één van de profielen, of een profiel toe te voegen. Bijvoorbeeld een profiel met wiskunde, natuurkunde en informatica (Informatica i.p.v. scheikunde kiezen in een NT profiel). Voor veel technische studies speelt informatica namelijk een steeds grotere rol en is kennis van programmeren steeds belangrijker. Daarnaast is algemene kennis en vaardigheid over computertechniek steeds belangrijker.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit is een interessant voorstel, maar het voegt wel erg veel detail toe aan het verkiezingsprogramma om één vak in het curriculum uit te lichten. Bovendien is het ook aan het onderwijsveld zelf om dit vorm te geven.

CP118.E242

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Bij latere selectie geen doorstroomtoets in groep 8**

Indiener: Sanne Scholten

Woordvoerder: Sanne Scholten

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2424

Huidige tekst:

D66 wil toetsen in groep 8 als 'thermometer'.

Voorgestelde tekst:

Een doorstroomtoets in groep 8 is dan niet langer nodig noch wenselijk. Scholen kunnen toetsen wel inzetten als thermometer voor de brede ontwikkeling van leerlingen.

Toelichting:

In onze onderwijsvisie krijgen leerlingen meer tijd om zich te ontwikkelen en hun talenten te ontdekken. Selectie middels een doorstroomtoets is dan niet meer nodig en gezien de negatieve neveneffecten ook niet wenselijk. Uiteraard kunnen scholen wel toetsen gebruiken voor het volgen van de brede ontwikkeling van leerlingen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De doorstroomtoets in groep 8 is pas per dit schooljaar (2023-2024) ingevoerd, ter vervanging van de eindtoets. Als dit toetsadvies hoger is dan het voorlopig schooladvies, dan krijgt de leerling een hoger definitief schooladvies. In 2024 zal de doorstroomtoets voor het eerst worden afgenomen. Het is daarom erg vroeg om de doorstroomtoets al als 'onwenselijk' te betitelen: we weten nog niet wat de effecten zijn.

CP118.E243

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Ruimte voor brede ontwikkeling**

Indiener: Saskia Wiegant

Woordvoerder: Saskia Wiegant

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2429 t/m 2432

Huidige tekst:

Voor sommige kinderen is het op twaalfjarige leeftijd duidelijk dat ze heel praktisch of heel academisch gericht zijn. Voor deze kinderen moet het mogelijk blijven om een gerichter leerpad te volgen, maar bij voorkeur wel in samenwerking met brede scholengemeenschappen. Zodat ook deze leerlingen in contact blijven met een brede groep leeftijdsgenoten.

Toelichting:

Kinderen moeten zo lang mogelijk de gelegenheid hebben om te ontdekken wat bij hen past. en daarom allemaal in aanraking kunnen komen met theoretische, praktische, creatieve en geïntegreerde vakken. De tekst is strijdig met andere onderdelen van de onderwijsparagraaf. De ontwikkeling van kinderen verloopt grillig. Het woord academisch past niet bij een twaalfjarige.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De toelichting bij dit amendement ondersteunen we grotendeels van harte: 'D66 wil dat het uitgangspunt in het onderwijs niet de niveaus in 2420 het systeem zijn, maar het kind.', staat ook in het programma. Verschillende voorstellen geven daar verder invulling aan. Maar het kind centraal stellen, betekent ook erkennen dat voor sommige kinderen een gerichter leerpad de beste optie is, bijvoorbeeld op het praktijkonderwijs of het gymnasium.

CP118.E244

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Niet alleen grote scholengemeenschappen!**

Indiener: Flip Hoedemaeker

Woordvoerder: Flip Hoedemaeker

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2429 t/m 2432

Huidige tekst:

Voor sommige kinderen is het op twaalfjarige leeftijd duidelijk dat ze heel praktisch of heel academisch gericht zijn. Voor deze kinderen moet het mogelijk blijven om een gerichter leerpad te volgen, maar bij voorkeur wel in samenwerking met brede scholengemeenschappen. Zodat ook deze leerlingen in contact blijven met een brede groep leeftijdsgenoten.

Voorgestelde tekst:

Voor sommige kinderen is het op twaalfjarige leeftijd duidelijk dat ze heel praktisch of heel academisch gericht zijn. Voor deze kinderen moet het mogelijk blijven om een gerichter leerpad te volgen, maar bij voorkeur wel in contact met een brede groep leeftijdsgenoten.

Toelichting:

Het is zeker voordelig om in je leertraject in contact te blijven met een brede groep leeftijdsgenoten, maar dat hoeft niet altijd een grote scholengemeenschap te zijn met duizenden leerlingen. Ook (of juist) op kleinere scholen met een diverse populatie komt een leerling in contact met een diverse groep leeftijdsgenoten!

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Met de originele tekst zijn niet per se grote of kleine scholen bedoeld, maar breedte in de zin van scholen met een breed aanbod aan onderwijsrichtingen (praktisch, theoretisch, creatief, etcetera). We laten deze interpretatie aan de leden.

Komt te vervallen als CP118.E243 wordt aangenomen.

CP118.E245

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Consequent zijn over gemengde scholen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2429 t/m 2432

Huidige tekst:

Voor sommige kinderen is het op twaalfjarige leeftijd duidelijk dat ze heel praktisch of heel academisch gericht zijn. Voor deze kinderen moet het mogelijk blijven om een gerichter leerpad te volgen, maar bij voorkeur wel in samenwerking met brede scholengemeenschappen. Zodat ook deze leerlingen in contact blijven met een brede groep leeftijdsgenoten.

Voorgestelde tekst:

Voor sommige kinderen is het op twaalfjarige leeftijd duidelijk dat ze heel praktisch of heel academisch gericht zijn. Voor deze kinderen moet het mogelijk blijven om een gerichter leerpad te volgen. Een dergelijk leerpad is dan een onderdeel van een brede scholengemeenschap, zodat ook deze leerlingen in contact blijven met een brede groep leeftijdsgenoten.

Toelichting:

In de tekst boven dit fragment en in de laatste zin van het fragment zelf, zijn we heel duidelijk over ons doel: alle kinderen in contact brengen met een diverse groep leeftijdsgenoten. Dat is een goede en belangrijke keuze in ons programma. Met de zinsnede "bij voorkeur" zwakken we dat af. We zetten de deur open naar een tweedeling tussen brede scholengemeenschap voor heel veel kinderen en aparte gymnasia en praktijkscholen voor enkelen. Door de tekst iets aan te scherpen, blijft maatwerk mogelijk voor die kinderen die dat nodig hebben, maar blijft onze bedoeling overeind.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Er valt wat te zeggen voor het argument dat de zinsnede "bij voorkeur" een tweedeling in de hand kan werken. Het oordeel over deze aanscherping van de tekst laten we graag aan de leden.

Komt te vervallen als CP118.E243 of CP118.E244 wordt aangenomen.

CP118.E246

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Gelijktrekken middelbaaronderwijs**

Indiener: Jozef Rauch

Woordvoerder: Jozef Rauch

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2444

Voorgestelde tekst:

Met deze herinrichten en het flexibiliseren van het onderwijs kiezen we ook om alle leerlingen een sterke theoretische en/of praktische basis te geven voor onze kenniseconomie. Om dat mogelijk te maken trekken we het aantal onderwijsjaren in het middelbaaronderwijs gelijk.

Toelichting:

Flexibiliteit is niet mogelijk van VMBO naar hoger als je eerder de middelbare school verlaat. Voor leerlingen op het VMBO die leren niet aantrekkelijk vinden moeten we kijken naar hoe we krachtige elementen uit het MBO kunnen brengen naar het middelbare gedeelte van het onderwijs. Als land moeten we zij die leren moeilijk vinden juist extra tijd geven om te leren. Iedereen zou dan op 17/18 jaar een diploma halen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het amendement lijkt voor te stellen om het vmbo en de havo te verlengen naar 6 jaar. Het kan interessant zijn om de huidige richtingen in het middelbaar onderwijs en het aantal schooljaren eens tegen het licht te houden, maar voor het vmbo gaat dit voorstel wel erg ver. Het programma heeft aandacht voor de relatief grotere maatschappelijke investering in mensen die naar het vwo/wo gaan dan in mensen die naar vmbo/mbo gaan, met het voorstel voor een leerbudget: als je een mbo-opleiding hebt gedaan, krijg je meer mee dan iemand die een bachelor op de universiteit heeft afgerond.

CP118.E247

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **bevoegheden herinrichten onderdeel van de radicale aanpak**

Indiener: Jozef Rauch

Woordvoerder: Jozef Rauch

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2451 t/m 2452

Huidige tekst:

Met een beter salaris voor leraren, betere arbeidsvoorwaarden, minder bureaucratie.

Voorgestelde tekst:

Met een beter salaris voor leraren, betere arbeidsvoorwaarden, herinrichten van de bevoegdheden, minder bureaucratie.

Toelichting:

Door de bevoegdheden mee te nemen in ons programma maken we het beroep van docent toegankelijker.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Dit kan een goede aanvulling zijn, maar voor de lezer is misschien niet meteen duidelijk wat bedoeld wordt met 'herinrichten van de bevoegdheden'. Het oordeel laten we aan de leden.

CP118.E248

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Aanpak lerarentekort**

Indiener: Baltus van Laatum

Woordvoerder: Baltus van Laatum

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2451 t/m 2453

Huidige tekst:

D66 wil het tekort radicaal aanpakken. Met een beter salaris voor leraren, betere arbeidsvoorwaarden, minder bureaucratie. We geven leraren bovendien het vertrouwen om hun beroep, het onderwijs en de ontwikkeling daarvan vorm te geven.

Voorgestelde tekst:

D66 wil het tekort radicaal aanpakken. Door docenten en schoolleiders weer vertrouwen te geven en meer regie. Binnen hun aanstelling en in overleg met elkaar bepalen ze hoe ze het onderwijs vormgeven en organiseren. Wanneer gewenst is passende coaching beschikbaar. Daar horen marktconforme arbeidsvoorwaarden en salarissen bij.

Toelichting:

Docenten zijn professionals. Dat vraagt een passende professionele manier van sturing. Dat is iets anders dan het salaris verhogen en administratieve taken verlichten.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Deze manier van formuleren past goed.

CP118.E249

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Uitval van lessen en docenten voorkomen**

Indiener: Baltus van Laatum

Woordvoerder: Baltus van Laatum

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2455 t/m 2456

Huidige tekst:

Op de korte termijn zetten we in om uitval te voorkomen en stimuleren we uitbreiding van uren van huidige leraren

Voorgestelde tekst:

Om uitval te voorkomen gaan we in gesprek met leraren en docenten. Waar mogelijk en in overleg vragen we leraren meer uren les te geven.

Toelichting:

Om uitval te voorkomen zal je als leidinggevende je docenten moeten kennen en weten welke bereid is en mogelijkheden heeft meer uren te werken en welke behoefte heeft aan meer ondersteuning.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Om op korte termijn iets aan het lerarentekort te doen, is meer nodig dan alleen in gesprek gaan over uitval van leraren en in overleg gaan om te vragen of leraren meer uren willen werken.

CP118.E250

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer handen in de klas**

Indiener: Maya de Waal

Woordvoerder: Maya de Waal

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2456 t/m 2457

Huidige tekst:

Op de lange termijn zetten we in op kleinere klassen: dat is goed voor de kinderen en goed voor leraar.

Voorgestelde tekst:

We zetten in op ruimere bekostiging, gericht op meer handen in de klas. Het is aan scholen zelf hoe ze dit inrichten: met kleinere groepen, meer ambulante leerkrachten, teamteaching e.d.

Toelichting:

Het benoemen van kleinere klassen als kwaliteitscriterium gaat uit van een concept waar 1 docent op 1 klas staat. Inmiddels weten we dat er vele werkende concepten zijn waarbij bijvoorbeeld leerpleinen worden ingezet, er zeer specifiek onderwijs op maat wordt aangeboden of er een effectieve functiemix op een groep leerlingen staat.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E251

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Meer voorbereidingstijd voor leraren**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2463

Voorgestelde tekst:

De lestaak van leraren in het funderend onderwijs gaat op termijn terug naar 20 lesuren per week (in plaats van 25). Minder lesuren geeft meer ruimte voor ontwikkeling van de leraar voorbereiding van lessen. Dat maakt een voltijdbaan in het onderwijs aantrekkelijker. Beter voorbereide lessen zijn betere lessen en zo profiteren leerlingen hier direct van. Startende leraren staan in de eerste twee jaren maximaal 16 uur voor de klas in een fulltimebaan. Ook krijgen ze begeleiding van een ervaren leraar.

Toelichting:

Nederlandse leraren hebben relatief veel lesuren en weinig voorbereidende uren ten opzichte van hun buitenlandse collega's. Dit bijstellen helpt de kwaliteit van de lessen te verhogen en de werkdruk te verlagen. De twee voorgestelde punten stonden in het landelijk verkiezingsprogramma van 2021 en ontbreken in het huidige concept verkiezingsprogramma.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Helaas zal op de korte termijn het lerarentekort groeien als we de lestaak substantieel terugbrengen. Dus hoewel dit voor de lange termijn een goed voorstel is, kunnen we het ons met het oog op het grote en acute tekort aan leraren voorlopig niet veroorloven om de lestaak terug te brengen. Daarom ontraden we dit amendement.

CP118.E252

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Aandacht voor het kind op school**

Indiener: Woerden

Woordvoerder: Monique van den Berg

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2463

Voorgestelde tekst:

Alle scholen hebben een Maatschappelijk Werker of Zorgprofessional die zicht heeft op het welbevinden van elk kind (met hulp van de docent/mentor) en waar nodig handelt om dit te verbeteren.

Toelichting:

De problematieken waar kinderen mee worden geconfronteerd, worden groter en complexer. Docenten en mentoren hebben vaak niet de tijd en/of kennis om hier iets mee te doen. De school is niet altijd in staat om de problematiek te herkennen. Door het inzetten van een MW-er of Zorgspecialist wordt de docent/mentor ontzorgd, en wordt de problematiek ook eerder gezien. Dit heeft niet alleen een positief effect op het kind en de docent, de kwaliteit van de lessen, maar ook op de sfeer in de school en uiteindelijk drukt het in een later stadium de maatschappelijke (zorg)kosten.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We zijn het eens met het doel van dit amendement, maar het verkiezingsprogramma noemt de belangrijke rol van schoolmaatschappelijk werkers, orthopedagogen en schoolpsychologen voor alle kinderen al in regels 2509 tot 2512. Het is daarom niet nodig deze zin toe te voegen.

CP118.E253

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Een minister is geen CAO-onderhandelaar**

Indiener: Maya de Waal

Woordvoerder: Maya de Waal

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2465 t/m 2466

Huidige tekst:

De minister voert voortaan zelf de cao-gesprekken en zorgt voor één gezamenlijke cao voor het hele funderend onderwijs.

Voorgestelde tekst:

Er komt één gezamenlijke cao voor het hele funderend onderwijs.

Toelichting:

Doel is om tot 1 CAO funderend onderwijs te komen. De rol van de minister is niet die van CAO-onderhandelaar, net als dat niet het geval is bij andere sectoren zoals de zorg.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het is belangrijk dat de minister zelf aan tafel zit met leraren en directe verantwoordelijkheid draagt over de invulling van de cao.

CP118.E254

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Maak écht 1 CAO!**

Indiener: Sanne Scholten

Woordvoerder: Sanne Scholten

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2465 t/m 2467

Huidige tekst:

De minister voert voortaan zelf de cao-gesprekken en zorgt voor één gezamenlijke cao voor het hele funderend onderwijs. Daar vallen ook de voorschoolse krachten, onderwijsassistenten en het onderwijsondersteunend personeel onder.

Voorgestelde tekst:

De minister voert voortaan zelf de cao-gesprekken en zorgt voor één gezamenlijke cao voor het hele funderend onderwijs en de kinderopvang. Daar vallen ook de pedagogisch medewerkers, de voorschoolse krachten, onderwijsassistenten en het onderwijsondersteunend personeel onder. Daardoor kunnen scholen en opvang ook gemakkelijker samenwerken.

Toelichting:

In de huidige tekst klopt de redenering niet: als je wilt samenwerken tussen scholen en opvang, ben je er niet met alleen het gelijkschakelen van CAO PO en VO, maar moet kinderopvang er ook bij. Anders blijf je in een integraal kindcentrum te maken hebben met 2 verschillende CAO's.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het voorstel in het amendement past uitstekend bij de visie op de rijke schooldag en de samenwerking tussen scholen en opvang.

CP118.E255

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Vereenvoudigen en moduleren van het bevoegdhedenstelsel**

Indiener: Jozef Rauch

Woordvoerder: Jozef Rauch

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2469

Voorgestelde tekst:

We gaan invulling geven aan het advies ruimbaan voor de leraar opgesteld door de onderwijsraad. Zo worden de lerarenopleidingen modulair opgebouwd. Elke docent moet een generieke pedagogische didactische basis hebben en zich verplicht specialiseren op een vakgebied en doelgroep om een bevoegdheid te krijgen. Daarna kan de toekomstige leraar verdieping en verbreding op deze thema's aangaan. Deze modules dienen als bouwstenen van een eenduidig bevoegdhedenstelsel op basis van Associate degree, Bachelor en Master docenten.

Toelichting:

De huidige routes het onderwijs in zijn via het bevoegdhedenstelsel met kopopleidingen, zij-instroom, flexibele deeltijd. Daarnaast is er een opkomst van PDG als voldoende basis voor docentschap in het beroepsonderwijs. Ook zijn de Associate degree Educatief Professionaal Beroepsonderwijs laatste jaren gekomen. Al deze ontwikkelingen zouden beter samengebracht kunnen worden in 1-systeem. Waarbij PDG geïntegreerd wordt in de Ad-opleiding, omdat elke docent pedagogische, didactische en inhoudelijke kennis dient te hebben gericht op de doelgroep. Vanuit deze basis modulair zou een docent in opleiding zich meer kunnen specialiseren op een vakgebied of doelgroep of juist meerdere doelgroepen of vakgebieden toevoegen aan diens

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit is een sympathiek amendement dat nader invulling geeft aan de verbetering van de lerarenopleidingen. Het past in principe ook binnen de kaders van de andere voorstellen hierover in het programma, maar het amendement is wat ons betreft wel erg gedetailleerd voor een verkiezingsprogramma.

CP118.E256

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Inzet op samen opleiden ipv nationale academie**

Indiener: Donja Hoevers

Woordvoerder: Jozef Rauch

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2469 t/m 2472

Huidige tekst:

Er komt een nationale academie voor leraren, waarmee lerarenopleidingen rechtstreeks onder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap vallen. Zo kunnen we beter sturen op studentenaantallen, opleidingsplekken, bekostiging en kwaliteit. Ook maken we de opleidingen minder afhankelijk van schommelende studentenaantallen.

Toelichting:

Dit lost de benoemde problemen niet op. De partijen werken al nauw samen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We moeten het lerarentekort radicaal aanpakken. Deze nationale lerarenacademie zou het voorbeeld volgen van de politieacademie. Bij de lerarenacademie kan je je bevoegdheid halen van onderwijsassistent tot (academische) pabo en eerstegraads docent. Ook kunnen leraren daar terecht voor bij- en nascholing. De lerarenacademie komt natuurlijk onder gezag van de beroepsgroep. Zo komt de academie dichtbij de onderwijspraktijk te staan en komt er meer ruimte voor ontwikkeling van leraren. Leraren weten zelf het beste wat nodig is voor huidige en toekomstige leraren. Zij moeten dus de verantwoordelijkheid en de ruimte krijgen om constant te sturen op verbetering van hun beroep.

CP118.E257

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Meer kennis in de lerarenopleiding**

Indiener: Marijke van der Pal-Scheeres

Woordvoerder: Marijke van der Pal-Scheeres

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2473 t/m 2476

Huidige tekst:

De pabo's en lerarenopleidingen gaan, onder gezag van de beroepsgroep, de opleiding verbeteren en zorg dragen voor de verdere ontwikkeling van leerkrachten die al voor de klas staan.

Lerarenopleidingen komen zo dichterbij de scholen te staan. De opleidingen krijgen ook meer specialisaties: kleuters vragen wat anders dan tieners.

Voorgestelde tekst:

De pabo's en lerarenopleidingen gaan, aangestuurd door de beroepsgroep en in samenwerking met landelijke expertisecentra, de opleiding verbeteren en zorg dragen voor de verdere ontwikkeling van leerkrachten die al voor de klas staan. Lerarenopleidingen komen zo dichterbij de scholen te staan.

De opleidingen krijgen ook meer specialisaties: kleuters vragen wat anders dan tieners.

Toelichting:

Nieuwe wetenschappelijke inzichten druppelen maar mondjesmaat het onderwijs in. Deze kennis is van belang voor het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs en het vormgeven van passend/inclusief onderwijs. Het gebeurt nog te vaak dat deze kennis achter een 'betaalmuur' zit. Het is niet breed toegankelijk via lerarenopleidingen, maar alleen aan te schaffen via dure specialisaties, of dure nascholingen bij externe onderwijsbureaus. Samen met wetenschappelijke expertisecentra moet gekeken worden naar welke basiskennis over bijvoorbeeld hoogbegaafdheid, dyslexie/dyscalculie, neurodivergentie, maar ook zaken als kansengelijkheid en ontwikkelingen van kinderen die transgender zijn, in de lerarenopleidingen aan bod moeten komen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We vinden het belangrijk om te benadrukken dat de pabo's en lerarenopleidingen onder het gezag van de beroepsgroep de opleiding verbeteren. Dit amendement zwakt dat wat af. Bovendien is het wat ons betreft wel erg gedetailleerd.

CP118.E258

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Stagevergoeding onderwijsstagiaires**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Aziza Filal

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2477

Voorgestelde tekst:

Onderwijsstagiaires zouden een vaste stagevergoeding moeten krijgen van 750 euro per maand bij een stage van 40 uur per week. Op die manier wordt de druk op onderwijsstagiaires verlaagd en maken we de lerarenopleiding aantrekkelijker en financieel toegankelijker. Bovendien is het ook een eerlijke vergoeding voor het geleverde werk.

Toelichting:

Onderwijsstagiaires zouden een eerlijke vergoeding moeten krijgen voor de periode waarin ze stage lopen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Veel stagiairs in het onderwijs ontvangen inderdaad geen vergoeding, net als veel stagiairs in andere sectoren. We pleiten al voor een minimumstagevergoeding voor alle stagiairs, voor rekening van werkgevers (zie regel 3228-3230 en regel 2622-2623). Maar het kan interessant zijn om dit nog concreter te maken voor stagiairs in het onderwijs.

CP118.E259

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer flexibiliteit in onderwijstijd**

Indiener: Sanne Scholten

Woordvoerder: Sanne Scholten

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2480

Voorgestelde tekst:

Daarnaast wil D66 flexibiliteit in onderwijstijd structureel mogelijk maken. Flexibiliteit in onderwijstijden zorgt voor meer kansen voor kinderen, ouders en medewerkers. Vanaf 2011 is dit, op pilotbasis, op een beperkt aantal plekken in het land mogelijk. Het is nu tijd om deze mogelijkheid te formaliseren en voor meer kinderen beschikbaar te stellen

Toelichting:

De afgelopen jaren hebben verschillende experimenteerregelingen plaatsgevonden met flexibele onderwijstijd. Die zijn gericht op meer maatwerk voor leerlingen en bieden ook betere arbeidsomstandigheden voor leerkrachten. Een bekend voorbeeld is De School in Zandvoort, die 50 weken per jaar open is. Na jaren van experimenteerregelingen is het tijd deze mogelijkheden onder voorwaarden structureel te verankeren.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een relevante aanvulling.

CP118.E260

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Aspirant-studenten in het onderwijs**

Indiener: Gelderse Vallei

Woordvoerder: Désirée Meijer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2485

Voorgestelde tekst:

We nemen drempels weg voor aspirant-studenten om voor een carrière in het onderwijs te kiezen en bevorderen dat alle onderwijsstagiairs een stagevergoeding ontvangen.

Toelichting:

- de onderwijs-cao maakt het mogelijk om stagiairs een stagevergoeding te geven, maar lang niet alle scholen maken daar gebruik van; - een deel van de aspirant-studenten haakt om deze reden af en kiest voor een andere studie mét stagevergoeding - om het lerarentekort terug te dringen moeten dit soort barrières worden weggenomen

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Veel stagiairs in het onderwijs ontvangen inderdaad geen vergoeding, net als veel stagiairs in andere sectoren. We pleiten al voor een minimumstagevergoeding voor álle stagiairs, voor rekening van werkgevers (zie regel 3228-3230 en regel 2622-2623). Maar het kan interessant zijn om dit nog concreter te maken voor stagiairs in het onderwijs. Zie hierover ook het amendement "Stagevergoeding onderwijsstagiaires".

CP118.E261

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer financiering voor zij-instromers in het onderwijs**

Indiener: Miranda Muller

Woordvoerder: Miranda Muller

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2485 t/m 2487

Huidige tekst:

Voor leraren en schoolleiders die zich willen laten om- bij- of nascholen én voor mensen uit het bedrijfsleven die zich willen laten omscholen tot leraar is voldoende financiering beschikbaar, bijvoorbeeld vanuit de lerarenbeurs.

Voorgestelde tekst:

Voor mensen die al in het onderwijs werken en zich willen blijven ontwikkelen, zijn voldoende scholingsmiddelen beschikbaar. Voor iedereen die zich wil laten omscholen tot docent zijn voldoende financieringsmiddelen beschikbaar, ongeacht het inkomen van de fiscale partner.

Toelichting:

De huidige te geringe financieringsmogelijkheden voor zij-instromers zijn een groot obstakel voor het wegwerken van het lerarentekort. De huidige tekst van 'voldoende financiering' wordt verder toegespitst tot specifieke maatregelen en verder geconcretiseerd. Het voorbeeld van de lerarenbeurs is niet passend, want die is niet toegankelijk voor zij-instromers. Andere financieringsmogelijkheden zoals de Tegemoetkoming Leraren kent een toetsingsinkomen van het gezin/fiscale partner van €38.000,- waardoor veel mensen niet in aanmerking komen voor deze subsiemogelijkheid maar ook niet voor de andere tegemoetkomingen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een goede correctie en een relevante aanvulling.

CP118.E262

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Bevoegdheden voor het beroepsonderwijs verduidelijken**

Indiener: Jozef Rauch

Woordvoerder: Jozef Rauch

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2488 t/m 2490

Huidige tekst:

Vakmensen kunnen een 'pedagogisch didactisch getuigschrift' krijgen voor mbo-docent, maar deze mogelijkheid wordt vaak niet gezien. We pleiten voor het breder bekendmaken van dit traject en goede samenwerking tussen scholen en bedrijven, zodat deze optie meer wordt benut.

Voorgestelde tekst:

Er zijn nu meerdere routes om het onderwijs in te komen als docent, zeker als mbo-docent. Denk aan een 'pedagogisch didactisch getuigschrift' voor vakmensen of Associate degree 'Educatief professional beroepsonderwijs'. We pleiten voor het breder bekendmaken van trajecten en goede samenwerking tussen scholen en bedrijven, zodat de opties goed worden benut. In de toekomst willen we graag het aantal trajecten samenvoegen tot een eenduidig traject.

Toelichting:

De huidige routes het onderwijs in zijn via het bevoegdhedenstelsel met kopopleidingen, zij-instroom, flexibele deeltijd. Daarnaast is er een opkomst van PDG als voldoende basis voor docentschap in het beroepsonderwijs. Ook zijn de Associate degree Educatief Professional Beroepsonderwijs laatste jaren gekomen. Al deze ontwikkelingen zouden beter samengebracht kunnen worden in 1-systeem. Waarbij PDG geïntegreerd wordt in de Ad-opleiding, omdat elke docent pedagogische, didactische en inhoudelijke kennis dient te hebben gericht op de doelgroep.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit is sympathiek, maar wat ons betreft te gedetailleerd voor het verkiezingsprogramma. Hier gaat het ons om de bredere bekendmaking van de mogelijkheden om een pedagogisch-didactisch getuigschrift te behalen. Welke verschillende mogelijkheden er allemaal zijn en hoe die in de toekomst samengevoegd kunnen worden, draagt wat ver en maakt het programma voor de lezer niet duidelijker.

CP118.E263

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Inclusief onderwijs: maatwerk én dichtbij**

Indiener: Marijke van der Pal-Scheeres

Woordvoerder: Marijke van der Pal-Scheeres

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2499 t/m 2501

Huidige tekst:

D66 wil naar inclusief onderwijs: elke school en opvang is toegankelijk voor alle kinderen. Niet langer kinderen gescheiden van elkaar laten opgroeien, maar samen spelen en leren. Dat is goed voor de brede ontwikkeling van kinderen én goed voor de maatschappij.

Voorgestelde tekst:

D66 wil naar inclusief onderwijs: elke school en opvang is toegankelijk voor zoveel mogelijk kinderen. Daarnaast blijft speciaal onderwijs mogelijk voor wie het nodig heeft. We stimuleren voldoende onderwijsaanbod, zoveel mogelijk dicht bij huis. Zo laten we niet langer kinderen gescheiden van elkaar opgroeien, maar samen spelen en leren. Dat is goed voor de brede ontwikkeling van kinderen én goed voor de maatschappij.

Toelichting:

Er is nu te weinig onderwijsaanbod voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Denk aan onderwijs voor kinderen met een visuele beperking, wachtlijsten voor speciaal onderwijs en (voltijds)hoogbegaafdenonderwijs. Deze kinderen moeten ver(der) reizen naar scholen buiten hun regio, buiten hun provincie of vallen uit het onderwijs. Het leerlingenvervoer is niet overal op orde en wordt niet altijd (volledig) vergoed. Daarnaast zal voor sommige kinderen altijd een vorm van speciaal onderwijs nodig blijven. Denk aan kinderen die voortdurend gillen, kinderen die niet de prikkels aan kunnen van een klas met meer dan 8 kinderen. Meer onderwijs dicht bij huis voor een inclusieve samenleving.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een relevante aanvulling.

CP118.E264

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Kennisuitwisseling tussen regulier en speciaal onderwijs**

Indiener: Marijke van der Pal-Scheeres

Woordvoerder: Marijke van der Pal-Scheeres

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2507

Voorgestelde tekst:

We stimuleren meer samenwerking tussen het speciaal onderwijs en het reguliere onderwijs om kennis en expertise beter beschikbaar te maken.

Toelichting:

Naast het stimuleren en ondersteunen van scholen die al inclusief onderwijs aanbieden, kan er meer gebruik worden gemaakt van de kennis en expertise die op dit moment al in het speciaal onderwijs aanwezig is. De huidige werkdruk in het reguliere en speciaal onderwijs belemmeren het verder vormgeven van deze samenwerking, waardoor deze sinds de invoering van de Wet Passend Onderwijs onvoldoende van de grond komt. Het preventief inzetten van deze kennis en expertise kan het toenemende aantal TLV's verminderen. En reguliere scholen kunnen hun aanbod passend onderwijs verbeteren.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een relevante aanvulling.

CP118.E265

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Snel thuiszitters ondersteunen**

Indiener: Marijke van der Pal-Scheeres

Woordvoerder: Marijke van der Pal-Scheeres

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2514

Voorgestelde tekst:

Op korte termijn willen we kinderen met een hoog schoolverzuim ondersteunen waar dat kan, door bijvoorbeeld afstandsonderwijs te faciliteren en doelgerichte ondersteuning via thuiszittersvoorzieningen.

Toelichting:

De Leerplichtwet wijzigen in de wet Leerrecht is een langdurig proces. De Raad van State heeft een negatief advies afgegeven op het wetsvoorstel. Daarmee kan het jaren duren voordat er Leerrecht is. Volgens oudervereniging Balans zijn er zo'n 15.000-20.000 thuiszitters en kost elke thuiszitter ouders en de maatschappij 50.000-100.000 euro per jaar. Jaarlijks groeit het aantal ouders en gezinnen die deze kosten niet meer kunnen dragen. De maatschappelijke lasten zijn hoog en er gaat veel talent verloren. Het past D66 om deze kinderen op korte termijn kansen te bieden en niet te wachten op de wet Leerrecht.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een relevante aanvulling.

CP118.E266

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Eigen regie rondom passend onderwijs**

Indiener: Gelderse Vallei

Woordvoerder: Mark Giebels

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2520

Huidige tekst:

Kinderen krijgen een hoorrecht over zaken rondom de invulling van hun leerrecht.

Voorgestelde tekst:

Kinderen krijgen een hoorrecht en hebben samen met hun verzorgers zoveel mogelijk de regie rondom de invulling van hun leerrecht.

Toelichting:

In de huidige situatie ben je door de leerplicht als kind (en verzorgers) overgeleverd aan de beslissingen over passend onderwijs voor jouw situatie door o.a. de leerplichtambtenaar, de zorgcoördinator van de school, de schoolarts, het samenwerkingsverband. Het invoeren van het hoorrecht in de nieuwe wet is een mooie stap voorwaarts, maar is nog te passief. Door het hebben van regie toe te voegen leggen we de primaire verantwoordelijkheid voor het maken van keuzes bij het kind en zijn/haar verzorgers, waardoor de succeskans wordt vergroot en er creatiever gezocht gaat worden naar oplossingen die het kind echt vooruit helpen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het gaat ons er hier specifiek om dat kinderen hoorrecht krijgen. Verzorgers hebben al een sterke positie. Het is de positie van het kind die we met dit voorstel willen versterken. Om dat te benadrukken, is het wat ons betreft niet nodig om hierbij de verzorgers opnieuw te noemen.

CP118.E267

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Schaf de vrijwillige ouderbijdrage af en draag bij aan inclusiever onderwijs!**

Indiener: Berdien Van Der Wilt

Woordvoerder: Berdien Van Der Wilt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2531

Voorgestelde tekst:

We schaffen de vrijwillige ouderbijdrage in de huidige vorm af. Daardoor kunnen we de toegankelijkheid van- en de gelijkheid binnen het onderwijs verbeteren, sociale uitsluiting voorkomen en administratieve lasten verminderen. We pleitten voor voldoende budget voor scholen om activiteiten te organiseren voor alle kinderen, o.a. middels de inzet op de Rijke Schooldag. Daarnaast zoeken we met scholen naar oplossingen om 'gaten' die mogelijk ontstaan, op te vangen door andere manieren van solidariteit tussen scholen en ouders te stimuleren.

Toelichting:

Het afschaffen van de ouderbijdrage vermindert de financiële drempels voor ouders en zorgt ervoor dat het onderwijs voor alle kinderen, ongeacht hun achtergrond, toegankelijk blijft. Daarnaast draagt het bij aan het tegengaan van kansenongelijkheid: verschillen tussen kinderen én scholen zijn nu groot. Het vereenvoudigt het administratieve proces voor scholen en ouders, wat leidt tot efficiëntere besteding van middelen en minder bureaucratie. Dit zal bijdragen aan een rechtvaardiger en inclusiever onderwijssysteem in Nederland, mits we ons ook blijven inzetten voor voldoende middelen voor scholen (o.a. via de Rijke Schooldag) om alsnog alle kinderen een mooie schooltijd te bieden en ook onderlinge

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E268

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Bekostiging onderwijshuisvesting kinderopvang**

Indiener: Thierry van Vugt

Woordvoerder: Thierry van Vugt

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2542 t/m 2543

Huidige tekst:

We helpen gemeenten om te investeren in goede onderwijshuisvesting en om verouderde schoolgebouwen te vervangen of te renoveren.

Voorgestelde tekst:

Gemeenten krijgen meer middelen om te investeren in goede onderwijshuisvesting, inclusief kinderopvang, en om verouderde schoolgebouwen te vervangen of te renoveren.

Toelichting:

Hulde voor de goede teksten rond onderwijshuisvesting, met adequate kwaliteitsstandaarden, en de expliciete koppeling hierin met kinderopvang! Er zijn nu reeds grote tekorten bij gemeenten op het onderwijshuisvestingsdossier (€1,2 mld. per jaar t/m 2050). Als kinderopvang -terecht!- een publieke taak wordt (VP regel 2314), en onder één wettelijk kader voor funderend onderwijs (waarvoor een wettelijke zorgplicht voor huisvesting van toepassing is), komt (VP regel 2380) hier investeringsnoodzaak voor kinderopvanghuisvesting bij. Hier is thans bij gemeenten geheel niet in voorzien. Iets meer scherpte in de tekst, aansluitend ook bij het gestelde in VP regel 3526, is ook wenselijk ('meer middelen' i.p.v. 'helpen').

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E269

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Niet alle scholen zijn hetzelfde**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2544 t/m 2547

Huidige tekst:

Nieuwe schoolgebouwen voldoen aan hoge klimaatdoelstellingen en zijn toegankelijk voor iedereen. Ook geven ze ruimte voor een combinatie met kinderopvang, de rijke schooldag, praktijkgericht onderwijs en brede middelbare scholen. Hiervoor komt er een duidelijk pakket aan eisen aan schoolgebouwen.

Voorgestelde tekst:

Nieuwe schoolgebouwen voldoen aan hoge klimaatdoelstellingen en zijn toegankelijk voor iedereen. Ook geven ze ruimte voor een combinatie met kinderopvang, de rijke schooldag, praktijkgericht onderwijs en brede middelbare scholen. Hiervoor komt er een duidelijk pakket aan eisen aan schoolgebouwen, waarbij er ruimte blijft bestaan voor een diversiteit aan schoolgebouwen, passend bij uiteenlopende visies en vormen van onderwijs.

Toelichting:

De tekst zou de indruk kunnen wekken dat het Rijk gaat bepalen hoe scholen eruitzien. Dat doet geen recht aan de grote diversiteit aan onderwijsvisies en lesvormen en kan een rem zijn voor innovatie. Het is goed als het Rijk duidelijke minimumeisen stelt, maar daarnaast moeten we de verschillen koesteren.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

In principe kunnen we ons in de inhoud van dit voorstel vinden. Wel vinden we het detailniveau te hoog voor een verkiezingsprogramma. Er zou een lange opsomming gemaakt kunnen worden over alles wat we van belang vinden bij het bouwen van schoolgebouwen, maar het gaat ons er hier om dat we de kaders schetsen voor de bekostiging. We laten het oordeel aan de leden.

CP118.E270

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **(Gender)inclusieve schoolgebouwen van de toekomst**

Indiener: Ralph Van Ierland

Woordvoerder: Ralph Van Ierland

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2544 t/m 2547

Huidige tekst:

Nieuwe schoolgebouwen voldoen aan hoge klimaatdoelstellingen en zijn toegankelijk voor iedereen. Ook geven ze ruimte voor een combinatie met kinderopvang, de rijke schooldag, praktijkgericht onderwijs en brede middelbare scholen. Hiervoor komt er een duidelijk pakket aan eisen aan schoolgebouwen.

Voorgestelde tekst:

Nieuwe schoolgebouwen voldoen aan hoge klimaatdoelstellingen en zijn toegankelijk en inclusief ingericht voor iedereen. Daarbij horen ook genderinclusieve toiletten en een genderinclusieve kleedruimte. Daarnaast geven de gebouwen ruimte voor een combinatie met kinderopvang, de rijke schooldag, praktijkgericht onderwijs en brede middelbare scholen. Hiervoor komt er een duidelijk pakket aan eisen aan schoolgebouwen.

Toelichting:

Genderinclusieve toiletten zijn in lang niet alle schoolgebouwen de standaard, maar wel ontzettend belangrijk. Op school moet ieder kind veilig zichzelf kunnen zijn. Thuis groeien kinderen vaak op in een huis met een toilet voor iedereen. Op school is dat 'voor het eerst' niet meer het geval. Het amendement spreekt uit dat er in elk geval genderinclusieve toiletten aanwezig moeten zijn in nieuwe schoolgebouwen. Wat betreft de kleedruimte geldt dat een veel gewenste oplossing is om een of meerdere extra (kleine) kleedruimte(n) toe te voegen, waar iedereen die dat wil individueel gebruik van kan maken.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het programma noemt het belang van toegankelijke schoolgebouwen. We willen voorkomen dat vanuit Den Haag tot op detailniveau voorgeschreven wordt hoe scholen hun gebouwen in moeten richten. Deze afweging laten we graag aan de leden.

CP118.E271

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Investeer in kwaliteit, investeer structureel**

Indiener: Maya de Waal

Woordvoerder: Maya de Waal

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2554

Voorgestelde tekst:

Voor goed onderwijs zijn structurele middelen nodig, waar scholen op kunnen rekenen.

Onderwijsmiddelen verstrekken we daarom zoveel mogelijk via de lumpsum of een nieuw te ontwikkelen duurzaam financieringsinstrument.

Toelichting:

De afgelopen jaren zijn er steeds meer geormerkte middelen beschikbaar gekomen via tijdelijke subsidies. Dit zorgt ervoor dat (onderwijs)verbeteringen niet duurzaam zijn. Ook werkt het schoolleiders tegen en het lerarentekort in de hand, omdat hierdoor geen vaste contracten kunnen worden verstrekt en het ongewenste effect creëert dat tijdelijke inhuur via particuliere bureaus nodig is.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een belangrijke en relevante aanvulling.

CP118.E272

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Instemmingsrecht medezeggenschapsraad op begroting**

Indiener: Woerden

Woordvoerder: Marco Frijlink

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2558

Voorgestelde tekst:

De medezeggenschapsraad krijgt instemmingsrecht op de jaarlijkse begroting en de meerjarenbegroting.

Toelichting:

Het is duidelijk de bedoeling van D66 om de medezeggenschap te versterken. Dat staat ook helder in regel 2552. Maar er wordt nergens benoemd hoe dan precies. De medezeggenschapsraad instemmingsrecht geven op de begroting is hiervoor de meest effectieve maatregel.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het medezeggenschap in het onderwijs is ontzettend belangrijk en moeten we versterken. Maar wat ons betreft gaat het te ver om de medezeggenschap instemmingsrecht te geven over de gehele begroting. Het zou de bestuurbaarheid en stabiliteit van scholen in gevaar kunnen brengen.

CP118.E273

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Medezeggenschap van ouders in zijn huidige vorm behouden.**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2563 t/m 2564

Huidige tekst:

Met een sterkere vorm van medezeggenschap krijgen ouders directe invloed op het beleid van de school: op de pedagogische aanpak, de omgangsvormen en de invulling van de rijke schooldag.

Voorgestelde tekst:

Met een uitgebreidere vorm van medezeggenschap krijgen ouders directe invloed op de invulling van de rijke schooldag.

Toelichting:

De huidige tekst veronderstelt directe zeggenschap van ouders op de pedagogiek en omgangsvormen op school. Het is onduidelijk hoe de besluitvorming hierover gaat en hoe de inbreng van de ouders zich verhoudt tot die van het docententeam en directie. Daarom is het verstandiger om enkel de medezeggenschap uit te breiden tot de rijke schooldag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Als dit dit onduidelijkheid veroorzaakt, is een algemenere formulering inderdaad beter.

CP118.E274

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Toezicht op besturen én scholen**

Indiener: Sanne Scholten

Woordvoerder: Sanne Scholten

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2568

Huidige tekst:

De Inspectie gaat zich weer richten op de scholen in plaats van de besturen

Voorgestelde tekst:

De Inspectie blijft zich naast de besturen richten op de scholen.

Toelichting:

Het is goed dat de Inspectie zich ook op scholen richt. In ons systeem is echter het schoolbestuur verantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit. Het is geen goed idee om het bevoegd gezag bij inspectie buiten beschouwing te laten. De Onderwijsraad adviseerde in haar advies van 28 september jl nog: De overheid dient de knooppuntpositie van schoolbesturen te honoreren, in plaats van besturen te passeren.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een prima correctie.

CP118.E275

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Vertrouwen in Inspectie**

Indiener: Sanne Scholten

Woordvoerder: Sanne Scholten

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2569

Huidige tekst:
onaangekondigde

Toelichting:

De nadruk op onaangekondigde bezoeken past niet bij het principe van vertrouwen dat D66 hoog in het vaandel heeft. Inspectiebezoeken zijn voor leerkrachten en schoolleiders bovendien aangekondigd al spannend genoeg. Tot slot zijn de professionals van de Inspectie uitstekend zelf in staat te bepalen hoe ze hun werk moeten doen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het is een goed argument om dit aan de Inspectie te laten.

CP118.E276

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Verkiezingen medezeggenschapsraad in 1 aangewezen week**

Indiener: Woerden

Woordvoerder: Marco Frijlink

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2578

Voorgestelde tekst:

Jaarlijks wordt er voor het gehele funderend onderwijs één week aangewezen waarin de verkiezingen voor de medezeggenschapsraad moeten worden georganiseerd.

Toelichting:

Dit is een hele goede manier om ervoor te zorgen dat de medezeggenschap zichtbaarder wordt in scholen. Het geeft de belangenorganisaties de mogelijkheid om met landelijke campagnes aandacht te vragen voor (het belang van) de verkiezingen voor de MR.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Een sympathiek idee, maar de procedure rondom de verkiezing van een medezeggenschapsraad laten we graag aan de scholen zelf.

CP118.E277

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **De beste school is de dichtstbijzijnde school**

Indiener: Donja Hoever

Woordvoerder: Donja Hoever

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2585 t/m 2586

Huidige tekst:

Voor D66 geldt namelijk dat de beste school de dichtstbijzijnde school moet zijn.

Toelichting:

Dat hoeft niet per se het geval te zijn. Goed dat scholen geen vrijheid hebben om kinderen uit te sluiten. Deze aanvulling is mijns inziens niet op zijn plaats.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het is de bedoeling geweest om met deze zin uit te drukken dat we willen dat alle scholen goed en toegankelijk zijn voor alle kinderen: we willen de verschillen tussen scholen veel kleiner maken. Dan is de beste school, de school die het meest dichtbij is. We laten dit amendement aan de leden.

CP118.E278

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Evenwichtig religieus onderwijs**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Dennis Weijers

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2592

Voorgestelde tekst:

Om wederzijds begrip en respect tussen godsdiensten te bevorderen gaan alle middelbare scholen alleen neutrale godsdienstles geven, waar leerlingen kennis maken met verschillende religies, levensbeschouwingen en culturen. Hiervoor is aanpassing van Grondwetsartikel 23, lid 6 nodig.

Toelichting:

Onderwijs met een eenzijdige focus op een enkele levensbeschouwing of religie leidt tot onnodige segregatie op jonge leeftijd en een gebrek aan wederzijds respect. Bovendien horen kinderen op school vooral zichzelf sociaal te ontwikkelen en basisvaardigheden te leren. Eenzijdig religieus onderwijs draagt hier niet aan bij, ook omdat het voor kinderen de lijn vervaagt tussen enerzijds basisvaardigheden en basisnormen- en waarden en anderzijds subjectieve geloofsovertuigingen. Door neutrale godsdienstles te verplichten krijgen leerlingen meer begrip voor andere culturen en kunnen ze met een meer volledig beeld naar hun eigen levensbeschouwelijke overtuiging kijken.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Levensbeschouwelijk onderwijs wordt vaak al op deze wijze ingevuld. We laten het oordeel aan de leden.

CP118.E279

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Vrijheid van onderwijs**

Indiener: Mark Van Heck

Woordvoerder: Mark Van Heck

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2597

Voorgestelde tekst:

Scholen sluiten op basis van hun levensbeschouwing geen onderwerpen uit en besteden op een respectvolle manier aandacht aan verschillende religies, levensstijlen, seksualiteit, het menselijk lichaam en wetenschappelijke theorieën.

Toelichting:

De kerndoelen zijn de summier kaders die bepalen wat kinderen in het PO en de onderbouw van het VO moeten leren. Scholen hebben daarbinnen de vrijheid om zaken ten aanzien van seksualiteit, wetenschap, samenlevingsvormen, andere levensbeschouwingen en meer te vermijden. Educatieve uitgevers faciliteren conservatieve scholen soms door in landelijke methodes voor alle scholen verwijzingen naar dergelijke onderwerpen bij voorbaat uit te sluiten: niet alleen in de lesstof, maar ook in impliciete voorbeelden. Dit verengt het wereldbeeld van kinderen.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Alle scholen moeten voor iedereen toegankelijk zijn en aan de kwaliteitseisen voldoen. Dat is voor D66 cruciaal. Dit amendement geeft daar verder invulling aan. We laten het aan de leden of deze aanvulling noodzakelijk is.

CP118.E280

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Schrap het wantrouwen**

Indiener: Mark van der Veen

Woordvoerder: Mark van der Veen

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2611 t/m 2612

Huidige tekst:

We stellen paal en perk aan de wildgroei van toelatingscriteria en selectieprocedures. En ook regel 2732-2733: en niet alleen een middel is om de onderwijsfinanciering op te krikken

Toelichting:

De termen “wildgroei” en “op te krikken” suggereren dat het HO onverantwoord, willekeurig en op geld belust beleid voert. Dat wantrouwen is niet gefundeerd en een belediging voor veel van onze eigen leden.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Deze zinnen zijn niet bedoeld om wantrouwen over te brengen, maar om in ferme taal te benadrukken dat er echt iets moet veranderen aan de huidige praktijk van selectieprocedures en toelatingscriteria. We laten het oordeel aan de leden.

CP118.E281

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Geduld voor de student: zachte knip**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Rick van der Toorn

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2643

Voorgestelde tekst:

Om de prestatiedruk bij studenten te verminderen, willen we de zogenoemde 'harde knip' tussen de bachelor- en masteropleidingen afschaffen.

Toelichting:

Momenteel kan het niet succesvol afronden van één vak een volledig academisch jaar vertraging betekenen. We streven naar een 'zachte knip' waarbij het dus mogelijk moet zijn om met een master te starten wanneer de bacheloropleiding bijna is afgerond.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit helpt om muren af te breken en drempels te verlagen, om zo de kansen voor alle studenten te vergroten.

CP118.E282

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Basisbeurs voor alle studenten**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Floris Van Der Valk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2658

Voorgestelde tekst:

Voor de studenten voor wie geen basisbeurs beschikbaar is, bijvoorbeeld voor langstudeerders, komt er een extra compensatieregeling met ook voor hen toegang tot de basisbeurs. Daarnaast beperken we de rente op hun studielening - ongeacht hoe lang de studenten onder het leenstelsel studeerden.

Toelichting:

Er moet voorkomen worden dat de studenten van de pechgeneratie tussen wal en schip vallen, terwijl zij nog wel studeren en er geen financieel vangnet beschikbaar is met gestegen kosten van zowel het collegegeld als door de inflatie in het algemeen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We brengen de basisbeurs terug. Daarmee zijn er ook studenten die hier niet meer voor in aanmerking komen. Het compenseren van al deze studenten is financieel onhaalbaar. Om toch tegemoet te komen aan deze en andere groepen zetten we de rente op de studielening voor deze studenten op 0% (zie amendement "Tegemoetkoming pechgeneratie").

CP118.E283

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Tegemoetkoming pechgeneratie**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Nidâl Marouan

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2658 t/m 2659

Huidige tekst:

“Voor studenten voor wie geen basisbeurs beschikbaar is geweest, beperken we de rente op hun studielening – ongeacht hoe lang de student onder het leenstelsel studeerde.”

Voorgestelde tekst:

“Voor studenten voor wie geen basisbeurs beschikbaar is geweest, schrappen we de rente op hun studielening – ongeacht hoe lang de student onder het leenstelsel studeerde.”

Toelichting:

Als dé onderwijspartij van Nederland moeten wij het opnemen voor alle studenten, ook de studenten die door keuzes uit het verleden geen recht hebben gehad op een basisbeurs. Hierdoor zijn wij van mening dat D66 deze groep studenten moet steunen door geen rente te vragen voor het (verplicht) geleende bedrag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E284

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Erkenning noodzaak Nederlandstalige bachelorfase naast Engelstalige opleidingen**

Indiener: Oele Koornwinder

Woordvoerder: Maya De Waal

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2737

Voorgestelde tekst:

Omwille van kansengelijkheid, verbinding met de Nederlandse arbeidsmarkt en bescherming van de nationale taal erkent D66 het belang van basisopleidingen met een grotendeels Nederlandstalige bachelorfase. Hiernaast is het belangrijk om ruimte te bieden aan Engelstalige opleidingen voor een internationale doelgroep, bijvoorbeeld aan Technische Universiteiten.

Toelichting:

Door de op studentenaantallen gebaseerde financieringswijze van de universiteiten zijn de opleidingen in Nederland gebaat bij de massale toestroom van internationale studenten. Dit heeft een snelle verengelsing in de hand gewerkt, wat de studeerbaarheid voor gewone Nederlandse studenten niet ten goede is gekomen, ook door de massaliteit, en nadelige gevolgen heeft voor de beheersing van het Nederlands als professional en uiteindelijk het voortbestaan van de taal. Vandaar deze expliciete steunbetuiging aan het nieuwe taalbeleid van minister Dijkgraaf, waarbij tegelijk het belang wordt onderschreven van internationaal gerichte opleidingen. Dit sluit goed aan op de bestaande zin over Engelstalige opleidingen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Dit amendement past bij de koers die het programma al bevat, en die minister Dijkgraaf heeft ingezet. Daarmee lijkt deze aanvulling in het programma ook niet per se nodig. Bovendien is het jamer om alleen de technische universiteiten uit te lichten. We laten het oordeel over deze aanvulling aan de leden.

CP118.E285

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Weghalen maximaantal internationale studenten**

Indiener: Jesper Karsten

Woordvoerder: Jesper Karsten

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 2742 t/m 2744

Huidige tekst:

Onderwijsinstellingen stellen samen met de gemeente een streefgetal voor het maximaantal internationale studenten vast, gebaseerd op de capaciteit aan huisvesting en voorzieningen. De instellingen worden geacht internationaal promotiebeleid te voeren dat hierbij past.

Toelichting:

Het limiteren van het aantal internationale studenten is slecht voor het (toekomstig) academisch niveau van Nederland. Deze internationale studenten zijn immers de toekomst van de wetenschap. Daarnaast hebben we in Nederland een ontzettend arbeidstekort en minder studenten naar Nederland laten komen zal dit alleen maar verergeren. High-tech bedrijven zoals ASML hebben deze internationale studenten hard nodig zodra ze afgestudeerd zijn. Deze afgestudeerde studenten dragen dan ook flink bij aan de Nederlandse economie.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het is belangrijk dat instellingen beter rekening houden met de huisvestingssituatie voordat zij internationaal studenten werven. We limiteren niet, maar voegen wel een extra overweginig toe wanneer instellingen internationale studenten aantrekken. Dit is zelfregulerend: instellingen stellen zelf een streefgetal zelf op, het is geen hard (handhaafbaar) maximumcijfer. Er is ook een amendement dat daarop aanstuurt; de huidige tekst is een middenweg.

CP118.E286

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: Internationale studenten behouden voor de Nederlandse arbeidsmarkt

Indiener: Dimitris Grammatikas

Woordvoerder: Dimitris Grammatikas

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2737

Voorgestelde tekst:

We willen meer internationale studenten behouden voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Helaas werkt nog maar 20% van alle internationale studenten vijf jaar ná afloop van hun studie nog in Nederland. Daardoor verdwijnt kennis uit Nederland en is de investering in internationale studenten niet optimaal. Ook financieel is er sprake van disbalans, want meer dan 75% van de studenten komt uit de EU/EER en betaalt geen extra collegegeld. Om de bijdrage van de internationale studenten (zeker die uit de richtingen techniek, zorg en onderwijs) te vergroten, willen we ze stimuleren om langer in Nederland te blijven. Naast sectorale en lokale afspraken stellen we de 30%-regeling open voor afgestudeerde hbo'ers in bovengenoemde richtingen. Daarnaast willen we in de grensregio's met Duitsland en België specifieke afspraken maken voor het opleiden en "delen" van onderwijs- en/of zorgpersoneel.

Toelichting:

EU studenten betalen op basis van de Europese wetgeving collegegeld zoals Nederlanders. Dit drukt natuurlijk op het budget van onderwijs, want het bedrag is niet kostendekkend. Als we ze kunnen verleiden om langer in het land te verblijven zou dat beter in evenwicht zijn. Extra inzet is ook nodig om het potentieel beter te benutten voor het onderwijs (primair en voortgezet) en in het bijzonder in de zorg. Slechts 7% van de hbo-opgeleide internationale studenten in zorgrichting is nog werkzaam in Nederland ná 5 jaar! Het openstellen van de 30%-regeling voor hbo-studenten vergt geen extra financiële inzet.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We willen erg graag meer internationale studenten behouden voor de Nederlandse arbeidsmarkt; dat is ook de inzet geweest in de afgelopen periode. Dit amendement is echter wat moeizaam: zo zijn hbo-studenten niet expliciet uitgesloten van de 30%-regeling en blijven volgens nieuwe informatie van het CBS na hun studie in Nederland werken. Ook zijn verschillende andere instrumenten denkbaar dan het amendement voorstelt. Het amendement "Nederland Kenniscentrum van Europa" benoemt ook dat we studenten stimuleren om te blijven. Die nemen we graag over.

Komt te vervallen als CP118.E285 wordt aangenomen.

CP118.E287

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Maatwerk voor internationale hoger onderwijsinstellingen (in de regio)**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Marc Vervuurt

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2737 t/m 2741

Huidige tekst:

“Engels mag de voertaal van een opleiding in Nederland zijn, mits het van meerwaarde is. De inhoud van het vakgebied en arbeidsmarkt zijn daarvoor belangrijke factoren. Financiële prikkels. Financiële prikkels om op Engelstalig onderwijs over te stappen halen we zoveel mogelijk uit de bekostiging van het onderwijs.”

Voorgestelde tekst:

“Engels mag de voertaal van een opleiding in Nederland zijn, mits het van meerwaarde is. De inhoud van het vakgebied en arbeidsmarkt zijn daarvoor belangrijke factoren. Financiële prikkels. Financiële prikkels om op Engelstalig onderwijs over te stappen halen we zoveel mogelijk uit de bekostiging van het onderwijs. We passen hierbij maatwerk toe bij hoger onderwijsinstellingen in de regio, die zich vanwege hun grensligging meer richten op de internationale student.”

Toelichting:

Hoger onderwijsinstellingen in de grensregio van Nederland hebben elk jaar het voorrecht om vele, internationale studenten te mogen ontvangen. In tegenstelling tot hoger onderwijsinstellingen in de Randstad is in grenssteden als Maastricht, Venlo, Sittard en Heerlen veel minder sprake van oneigenlijke druk op bijvoorbeeld studentenhuysvesting. Een maatregel waarbij Engels als voertaal in het hoger onderwijs zoveel mogelijk wordt geschrapt raakt onderwijsinstellingen in grenssteden onnodig en onevenredig. Maatwerk in het handhaven van voertalen in het hoger onderwijs is nodig om deze instellingen en haar studenten te behouden voor de regio.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Komt te vervallen als CP118.E285 of CP118.E286 wordt aangenomen.

CP118.E288

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Studiemigratie maximaliseren**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2742 t/m 2744

Huidige tekst:

Onderwijsinstellingen stellen samen met de gemeente een streefgetal voor het maximaal aantal internationale studenten vast, gebaseerd op de capaciteit aan huisvesting en voorzieningen.

Voorgestelde tekst:

Onderwijsinstellingen stellen samen met de gemeente een maximaal aantal internationale studenten vast, gebaseerd op de capaciteit aan huisvesting en voorzieningen.

Toelichting:

Een streefgetal voor het maximaal aantal is een beetje cryptisch. Een maximaal aantal is vele vele malen duidelijker.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We begrijpen de intentie van het amendement, maar willen dit toch ontraden. Voor een handhaafbaar maximaal aantal is naar alle waarschijnlijkheid wetswijziging nodig. Dat vergt stevige sturing vanuit Den Haag, terwijl je dit op lokaal niveau wilt bepalen. Op deze manier stimuleren we het zelfregulerend vermogen van de instellingen. Er is ook een amendement dat het streefcijfer helemaal wil schrappen; de huidige tekst is een middenweg.

Komt te vervallen als CP118.E285, CP118.E286 of CP118.E287 wordt aangenomen.

CP118.E289

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Nederland Kenniscentrum van Europa**

Indiener: Mark van der Veen

Woordvoerder: Mark van der Veen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2747

Voorgestelde tekst:

De Nederlandse kenniseconomie heeft groot belang bij internationaal talent en jonge mensen die in een internationale context leren werken en onderzoeken. De internationale toppositie van ons hoger onderwijs en onderzoek stelt ons in staat om internationaal onderzoeks- en onderwijstalent aan te trekken, waardoor Nederland een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de uitdagingen die nu op wereldschaal spelen. Nederland kan zich nog sterker profileren als de campus voor de EU. De overheid moet meer gericht de ontwikkeling van selectieve internationale onderwijsprogramma's die de kenniseconomie helpen ontwikkelen, ondersteunen en knelpunten als huisvesting en toegankelijkheid helpen oplossen. Daarom faciliteren we de verdere ontwikkeling van selectieve, internationale opleidingen die tot de top van Europa behoren en waaraan grote behoefte is op de Nederlandse arbeidsmarkt. We maken het eenvoudiger voor internationale studenten om naast de studie in Nederland te werken en stimuleren talentvolle studenten om na de studie te blijven. We verruimen de beurzen voor studenten uit Caribisch Nederland en Aruba, Curaçao en Sint Maarten en voor internationaal talent waarvoor het instellingstarief en de kosten van levensonderhoud onbetaalbaar zijn.

Toelichting:

In het huidige politieke debat overheersen negatieve aspecten van internationalisering zoals tekorten aan studentenhuysvesting en de angst dat het Nederlands als taal zou verdwijnen. D66 moet de problemen aanpakken en zich sterk profileren als partij die staat voor goed internationaal onderwijs en onderwijsbeleid ook ziet als integraal aspect van Europees beleid. De universiteiten hebben een unieke positie in de wereld waar we trots op moeten zijn. Het huidige programma is te weinig concreet over positief beleid om het internationaal onderwijs te versterken, of bijvoorbeeld het aandeel internationale studenten dat na de studie in Nederland blijft werken te vergroten.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Stimuleren van competitieve internationale opleidingen is nuttig en belangrijk.

Komt te vervallen als CP118.E285, CP118.E286, CP118.E287 of CP118.E288 wordt aangenomen.

CP118.E290

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Investeren in MBO, HBO én WO**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Izabella Voortman

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2754 t/m 2757

Huidige tekst:

Het budget dat bij de invoering van het sociaal leenstelsel is toegevoegd aan de verbetering van de kwaliteit van onderwijs blijft structureel behouden voor het hoger onderwijs. De onderwijsinvesteringen zijn structureel. Daarmee geven we vertrouwen aan studenten, docenten en onderwijsbestuurders om gezamenlijk het budget in te zetten.

Voorgestelde tekst:

Het budget dat bij de invoering van het sociaal leenstelsel is toegevoegd aan de verbetering van de kwaliteit van onderwijs blijft structureel behouden voor het hoger onderwijs. Ook moeten er structureel meer middelen worden vrijgemaakt ten behoeve van verbetering van het MBO onderwijs. Daarmee geven we vertrouwen aan studenten, docenten en onderwijsbestuurders om gezamenlijk het budget in te zetten.

Toelichting:

-

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: In de afgelopen jaren zijn grote, structurele investeringen gedaan in het mbo. In dit programma zetten we onder meer in op een salarisverhoging voor leraren in het mbo.

CP118.E291

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Medezeggenschapsvergoeding in onderwijs minimaal minimumloon**

Indiener: Ralph Van Ierland

Woordvoerder: Ralph Van Ierland

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2758 t/m 2762

Huidige tekst:

Medezeggenschappers van opleidingscommissie tot centrale (studenten-)raad krijgen goede ondersteuning, faciliteiten en tijd via een landelijk vastgesteld kader voor de ondersteuning. In dat kader worden tenminste een hoger minimumaantal uren voor alle medezeggenschapslagen, een minimumbudget voor scholing, een minimumbedrag om studievertraging te compenseren en informatie over de faciliteiten vastgelegd.

Voorgestelde tekst:

Medezeggenschappers van opleidingscommissie tot centrale (studenten-)raad krijgen goede ondersteuning, faciliteiten en tijd via een landelijk vastgesteld kader voor de ondersteuning. In dat kader worden tenminste een hoger minimumaantal uren voor alle medezeggenschapslagen, een minimumbudget voor scholing, een minimumbedrag om studievertraging te compenseren en informatie over de faciliteiten vastgelegd. Voor het minimumbedrag geldt dat de hoogte op uurbasis minstens het minimumloon bedraagt.

Toelichting:

Goede medezeggenschap is erg belangrijk voor het onderwijs. Door een eerlijke vergoeding te bieden voor medezeggenschap zorgen we ervoor dat studenten voldoende ruimte hebben om hier tijd aan te besteden. Voor medewerkers op onderwijsinstellingen geldt vaak dat zij voor de uren medezeggenschap hun gebruikelijke salaris doorbetaald krijgen. Het is dus logisch dat ook voor studenten geldt dat hun vergoeding overeenkomt met een vergoeding voor een bijbaan, en daarom op uurbasis minimaal minimumloon bedraagt.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Plaatsnemen in een medezeggenschapsraad is geen werk, maar een toezichthoudende functie. Daarom zien wij geen noodzaak in de koppeling aan het minimumloon.

CP118.E292

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Einsteintelecoop**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Armand Cremers

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2799

Voorgestelde tekst:

We bevorderen dat de Einstein telescoop in de Euregio Maas-Rijn gesitueerd wordt

Toelichting:

n.v.t.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E293

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Landelijk dekkend netwerk culturele instellingen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Gido ten Dolle

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2847

Voorgestelde tekst:

(...)om tot een coherent cultuurbeleid te komen, met een landelijk dekkend netwerk van cultuurinstellingen die toegankelijk zijn vanuit alle regio's in Nederland.

Toelichting:

Culturele instellingen bepalen uiteindelijk of een beleid succesvol uitgerold kan worden. Belangrijk is dat heel Nederland makkelijk toegang heeft tot deze instellingen, en dat vraagt om een goede aanwezigheid van culturele instellingen in alle regio's van ons land.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een prima nadere specificering.

CP118.E294

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: Een andere landelijke financiering van cultuur

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2852

Voorgestelde tekst:

We onderzoeken een stelsel van cultuurfinitanciering dat uitgaat van langlopende, samen met de sector te ontwikkelen programma's met artistieke en maatschappelijke doelen. Instellingen kunnen op basis van deze programma's subsidie ontvangen. We voorkomen hierbij dat op hetzelfde moment alle middelen opnieuw worden verdeeld. Op deze manier zorgen we dat de inhoud leidend is voor de subsidieverstrekking en voorkomen we dat instellingen na enkele jaren het risico lopen alle financiering te verliezen. En verplaatsen regels 2861 t/m 2863 naar na bovenstaande toevoeging: Instellingen die al jaren in de basisinfrastructuur zitten, krijgen een vaste subsidierelatie. In ruil dragen zij een grotere verantwoordelijkheid en solidariteitsbijdrage binnen de sector richting nieuwe initiatieven.

Toelichting:

Het programma doet één belangrijke uitspraak over de culturele basisinfrastructuur: sommige instellingen wordt een vaste subsidierelatie toegezegd. De huidige BIS kampt echter met nog een aantal problemen, waaronder: - Een structuur die erg uitgaat van de instellingen en minder van de inhoud - Iedere periode een complete herziening van wie financiering krijgt Deze zijn, zeker in combinatie met de bestaande tekst over vaste subsidies, mogelijk oplosbaar met een meer inhoudelijk gedreven subsidiestelsel dat uitgaat van langere programma's. Dat verdient onze aandacht. Uiteraard moet deze manier van werken eenvoudig en op basis van vertrouwen worden vormgegeven (regels 2845 t/m 2852).

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E295

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Percentageregeling (1%) voor kunst en cultuur toepassen bij publieke gebouwen en gebiedsontwikkeling.**

Indiener: Han Goan Lim

Woordvoerder: Joan Nunnely

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2870 t/m 2873

Huidige tekst:

D66 wil sterker inzetten op het bouwen van monumenten van de toekomst. Daarvoor is het van belang dat bij de aanbouw van nieuwe publieke gebouwen geïnvesteerd wordt in design, kunst en cultuur. Daarom wordt het verplicht om bij de bouw van een publieke instelling 1 procent uit te geven aan design, kunst of cultuur.

Voorgestelde tekst:

D66 wil sterker inzetten op de investering van kunst en cultuur in de gebouwde omgeving en ruimtelijke ordening. Daarvoor is het van belang dat bij de realisering van nieuwe publieke gebouwen en gebiedsontwikkeling voor 1% geïnvesteerd wordt in design, kunst en cultuur. Bij gebouwen hebben we het over 1% van de bouwsom en bij gebiedsontwikkeling kan het om 1% van de grondexploitatie gaan.

Toelichting:

Het is van belang dat de gebouwde omgeving en ruimtelijke ordening gebaat is bij een culturele dimensie. De percentageregeling (doorgaans 1 of 1,5%) voor publieke gebouwen en gebiedsontwikkeling wordt en werd ruim toegepast in veel gemeentes en de VINEX locaties, maar is inmiddels ook weer bij diverse gemeenten als 'regeling' helaas opgeheven, zoals bij de gemeente Rotterdam. De kwaliteit van onze woon- en leefomgeving ontbeert behalve een groene- en duurzame dimensie ook een culturele dimensie.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit is een sympathiek amendement, maar heeft financieel nogal wat voeten in de aarde. Daarom moeten we het ontraden.

CP118.E296

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Middelen voor fair pay: ook bij gemeentes en provincies**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2876 t/m 2877

Huidige tekst:

We stellen fair pay overal verplicht als subsidievoorwaarde en stellen daarvoor de middelen beschikbaar. Zo werken we ook aan professionalisering van de sector.

Voorgestelde tekst:

We stellen fair pay overal verplicht als subsidievoorwaarde en stellen daarvoor de middelen beschikbaar, ook via gemeentes en provincies waar deze verplichting doorwerkt. Zo werken we ook aan professionalisering van de sector.

Toelichting:

Het woord "overal" suggereert terecht dat dit ook voor de decentrale overheden geldt. Dat betekent echter wel dat ook daar de middelen beschikbaar moeten worden gesteld. Om te voorkomen dat het invoeren van fair pay leidt tot minder cultureel programma, zal er ook bij gemeentes en provincies geld bij moeten.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We willen ons er graag voor inspannen dat fair pay ook via gemeentes en provincies verplicht wordt, maar willen juist ook de ruimte geven aan provincies en gemeentes om als bestuurslagen eigen beslissingen te nemen. Daarom ontraden we dit amendement.

CP118.E297

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Recht op Kunst en Cultuur vastleggen in wetgeving**

Indiener: Anno Fekkes

Woordvoerder: Anno Fekkes

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2881 t/m 2890

Huidige tekst:

We maken kunst en cultuur voor en van iedereen De grote uitdagingen waar we als maatschappij wereldwijd voor staan, zijn uitdagingen waarvoor meer nodig is dan harde feiten, cijfers en statistiek. Om echt duurzame veranderingen tot stand te brengen, hebben we overtuigingskracht, empathie en verbeeldingskracht nodig. D66 wil makers – van amateurs tot professionals – daar meer ruimte voor bieden. Ook willen we dat iedereen op een laagdrempelige manier met kunst en cultuur te maken kan krijgen. De praktijk laat zien dat dit nog niet zo is. Het Nederlands cultuurbeleid moet erop gericht zijn dat kunst en cultuur voor mensen uit alle lagen van de samenleving beschikbaar is. Cultuuronderwijs krijgt op elke school dezelfde prioriteit. Bovendien werken we toe naar een meer diverse sector.

Voorgestelde tekst:

We maken kunst en cultuur voor en van iedereen De grote uitdagingen waar we als maatschappij wereldwijd voor staan, zijn uitdagingen waarvoor meer nodig is dan harde feiten, cijfers en statistiek. Om echt duurzame veranderingen tot stand te brengen, hebben we overtuigingskracht, empathie en verbeeldingskracht nodig. D66 wil makers – van amateurs tot professionals – daar meer ruimte voor bieden. Ook willen we dat iedereen op een laagdrempelige manier met kunst en cultuur te maken kan krijgen. Daarom leggen we het recht op kunst en cultuur als grondrecht vast in wetgeving. De praktijk laat zien dat dit nog niet zo is. Het Nederlands cultuurbeleid moet erop gericht zijn dat kunst en cultuur voor mensen uit alle lagen van de samenleving beschikbaar is. Cultuuronderwijs krijgt op elke school dezelfde prioriteit. Bovendien werken we toe naar een meer diverse sector.

Toelichting:

Tijdens het congres 117 in Amsterdam is onze motie ‘Het recht op Kunst en Cultuur is een grondrecht’ met overtuigende meerderheid aangenomen en dient daarom te worden opgenomen in het verkiezingsprogramma ‘Nieuwe energie voor Nederland’.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het recht op culturele ontplooiing staat al in de Nederlandse Grondwet. Wat het precies betekent als er ook een recht op kunst en cultuur komt, is onduidelijk in het voorgestelde amendement. Bovendien rammelt door dit amendement de volgorde van de tekst: de zin "De praktijk laat zien dat dit nog niet zo is." slaat dan foutievelijk terug op een recht op kunst en cultuur.

CP118.E298

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer prioriteit voor cultuur mag best!**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 2889 t/m 2890

Huidige tekst:

Cultuuronderwijs krijgt op elke school dezelfde prioriteit.

Voorgestelde tekst:

Cultuuronderwijs krijgt op alle scholen prioriteit.

Toelichting:

De oorspronkelijke tekst suggereert een gelijke prioriteit op alle scholen. Dat zou betekenen dat scholen niet langer extra prioriteit aan cultuur kunnen geven, als dat bij hun profiel past. Dat lijkt me niet de bedoeling. Met de wijziging wordt duidelijk dat we prioriteit willen geven aan cultuur op alle scholen, zonder daarbij een bovengrens te willen stellen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E299

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Beschermen en bevorderen regionale talen**

Indiener: Sjirk Bruinsma

Woordvoerder: Sjirk Bruinsma

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2921

Voorgestelde tekst:

- Miljoenen Nederlanders spreken naast Nederlands ook nog Fries of Limburgs of een vorm van het Nedersaksisch zoals Gronings, Drents of Twents. We versterken de erkenning van het Limburgs en Nedersaksisch, om ze in bijvoorbeeld het onderwijs, cultuur, media en het sociale leven te bevorderen. Nederland gaat zich beter houden aan de internationale afspraken voor het Fries.

Toelichting:

Op dit moment worden het Limburgs en Nedersaksisch wel erkend, maar neemt de overheid weinig maatregelen om ze te beschermen en bevorderen. Met een sterkere erkenning voor het Limburgs en Nedersaksisch is Nederland verplicht dat wel te doen. De internationale afspraken over het Fries worden nu regelmatig met voeten getreden, dat moet anders.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De strekking van dit amendement ondersteunen we van harte. Nederland kent veel diversiteit aan streektalen. Het amendement "Streektalen zijn nationaal erfgoed" geeft daar meer rekenschap van. Dat amendement nemen we graag over, deze moeten we ontraden.

CP118.E300

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Streektafen zijn nationaal erfgoed**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Marc Vervuurt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2942

Voorgestelde tekst:

Streektafen zijn nationaal erfgoed. We ondersteunen en stimuleren de waarden en posities van de streektafen en dialecten die Nederland rijk is. We zoeken hierbij actief de samenwerking op met gemeenten en provincies.

Toelichting:

De streektafen die Nederland rijk is, zijn stuk voor stuk immaterieel cultureel erfgoed van ons land. Van het Nedersaksisch, tot het Limburgs, deze tafen geven kleur en diversiteit aan alle uithoeken van het land. Dit erfgoed mag niet verloren gaan en verdient derhalve onze steun, zowel in afspraken, als in geld. De gemeenten en provincies zijn in dit verhaal natuurlijke partners als vaandelragers van lokale- en regionale culturen; samenwerking met deze partners is essentieel.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E301

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Koppeling kenniscentrum slavernij - UNESCO erfgoed Middelburg**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 2984

Voorgestelde tekst:

en wordt gevestigd in Middelburg.

Toelichting:

Zeeuwse geschiedenis bestaat voor een belangrijk deel uit de geschiedenis van de slavernij. Vanuit Middelburg heeft de Middelburgse Commercie Compagnie lange tijd in slaven gehandeld. Deze handel is nauwgezet gedocumenteerd en bestaat uit een groot archief dat UNESCO op de werelderfgoedlijst heeft gezet. De reden daarvoor is omdat dit het meest complete archief van slavenhandel in de wereld is. Dit archief ligt in Middelburg en daarom vinden we het passend dat een kenniscentrum in Middelburg wordt gevestigd.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Deze beslissing laten we graag aan de uitvoering.

CP118.E302

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Radicale gelijkwaardigheid tussen vrouwen en mannen**

Indiener: België Luxemburg

Woordvoerder: Eefke Jansen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3019 t/m 3023

Huidige tekst:

Om het glazen plafond te doorbreken is D66 voorstander de Wet ingroeiquotum en streefcijfers, die regelt dat de raad van commissarissen van grote bedrijven voor ten minste eenderde moet bestaan uit vrouwen. Wij willen de wet aanpassen met een tijdelijk quotum van vijf jaar voor zowel 30 procent vrouwen als mannen in functies in het toezicht én in het bestuur van bedrijven, dit trekken we door naar de overheid.

Voorgestelde tekst:

D66 vindt genderdiversiteit belangrijk omdat organisaties een aantrekkelijkere werkplek worden voor zowel vrouwen als mannen. Ook kunnen organisaties toekomstige uitdagingen beter het hoofd bieden door o.a. een verscheidenheid aan perspectieven en een hoger niveau van creativiteit en innovatie. De huidige Wet ingroeiquotum en streefcijfers regelt dat de raad van commissarissen (RvC) van beursgenoteerde bedrijven voor ten minste een derde moet bestaan uit vrouwen of mannen. Voor grote vennootschappen is het een streefcijfer voor RvC, het bestuur en de subtop. Helaas heeft dit niet geleid tot meer vrouwen in RvC en bestuur, hetgeen wel werd beoogd met de huidige wetgeving. Het aantal vrouwen stagneert zelfs. Daarom wil D66 deze wet uitbreiden met minimaal een derde vrouwen in RvC's, bestuursfuncties en subtop voor beursgenoteerde bedrijven en grote vennootschappen. Ook wil D66, in lijn met Europese wetgeving en andere Europese landen (zoals IJsland en Frankrijk) toewerken naar een quotum van 40% vrouwen of 40% mannen.

Toelichting:

1. EU-wetgeving bepaalt dat bedrijven per 2026 40% van het ondervertegenwoordigde geslacht in RvC's moeten hebben en 33% in bestuursfuncties.

(https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_22_7074) 2. Nederland doet het niet goed. We staan op plek 28 (!) van The Global Gender Gap Report, WEF 2023. O.a. België en Duitsland staan in de top 10. 3. Het aandeel vrouwen in de top stagneert. Het vrijblijvend overlaten aan het 'veld' zorgt voor onvoldoende verandering. Quota zijn niet de 'silver bullet'. Er is een brede systemische aanpak nodig, maar quota zetten deze verandering wel in gang. D66 moet meer ambitie tonen en het verschil maken voor Nederland!

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit is een sympathiek amendement, en de richting ondersteunen we van harte. De EU-wetgeving over RvCs zal ook van kracht worden in Nederland. De originele tekst van het concept-programma benadrukt dan ook de noodzaak van verbreding van het huidige Nederlandse quotum naar bijvoorbeeld de overheid; dat valt in het amendement jammer genoeg weg.

CP118.E303

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Diversiteit van de LHBTIQA+ gemeenschap in 1 regel toevoegen**

Indiener: Jorian van Schagen

Woordvoerder: Jorian van Schagen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3046

Voorgestelde tekst:

We hebben, behalve voor verbetering van de positie van lesbische en homoseksuele mensen, nadrukkelijk ook aandacht voor bi+, transgender, intersekse, non-binaire en asexuele personen en bijv. lhbtqi+ personen van kleur.

Toelichting:

De LHBTIQA+ gemeenschap bestaat uit vele subgemeenschappen, de zichtbaarheid en dus benoeming van deze groepen hoeft niet overal en hele tijd. Door deze aan het begin van het hoofdstuk te benoemen voelen gemeenschappen zich gezien en serieus genoemd, de eerste stap in emancipatie en inclusie.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een goede aanvulling, die ook past bij de intersectionale benadering waar we voor pleiten.

CP118.E304

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Homogenezing bestaat niet, conversiebehandelingen is de correcte term**

Indiener: Jorian van Schagen

Woordvoerder: Jorian van Schagen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3050

Huidige tekst:

Homogenezingstherapie wordt verboden.

Voorgestelde tekst:

Pogingen om de seksuele gerichtheid of genderidentiteit van mensen te veranderen met zogenaamde conversiehandelingen worden verboden.

Toelichting:

In het wetsvoorstel (van D66) wordt de term 'Conversiehandelingen' gebruikt in plaats van 'genezing' (het is immers geen ziekte en leidt niet tot genezing). Daarnaast mist 'Genderidentiteit' .

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E305

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Wachlijsten transgenderzorg daadwerkelijk verkorten**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3051 t/m 3052

Huidige tekst:

D66 zal zich blijvend inzetten voor de aanpak van de wachtlijsten in de transgenderzorg.

Voorgestelde tekst:

D66 vindt het onaanvaardbaar dat er al zo lang zo weinig gebeurt om de wachtlijsten in de transgenderzorg te verkorten. Er moeten concrete afspraken worden gemaakt met de zorgaanbieders om ervoor te zorgen dat de wachtlijsten in de transgenderzorg binnen 2 jaar met tenminste 50% worden verkort.

Toelichting:

Al jarenlang wordt gezegd dat er inzet wordt gepleegd op het terugdringen van de wachtlijsten, zoals de huidige tekst van het programma stelt. Dit heeft echter tot op heden onvoldoende opgeleverd. Zo is er in het Radboud UMC een wachttijd van 2,5 jaar voordat een patiënt na verwijzing een afspraak kan maken. Uit onderzoek van SiRM (Strategisch adviesbureau in de zorg) van mei 2023 blijkt dat de gemiddelde wachttijd voor somatische transgenderzorg is opgelopen tot 2 jaar. Het amendement strekt ertoe duidelijk te maken dat het nu tijd is voor resultaatgerichte afspraken. Goede bedoelingen alleen helpen niet.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Een concrete doelstelling voor het terugbrengen van de wachtlijsten kan goed zijn. We laten deze afweging aan de leden.

CP118.E306

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Snelle behandeling van de Transgenderwet**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3053

Voorgestelde tekst:

De Transgenderwet moet met spoed worden behandeld en in werking treden.

Toelichting:

Het amendement beoogt te verduidelijken dat D66 staat voor een spoedige behandeling van de Transgenderwet. De wet heeft helaas wederom vertraging opgelopen door de val van het huidige kabinet en de controversieelverklaring door de Tweede Kamer. Met het voorgestelde amendement wordt benadrukt dat D66 na de verkiezingen in november prioriteit zal geven aan de inzet om deze wetgeving zo snel mogelijk door de Staten-Generaal te laten behandelen en in werking te laten treden.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: We zijn absoluut voorstander van een spoedige behandeling van de Transgenderwet. De fractie staat daar ook vol voor. Omdat de partij niet gaat over de agenda van de Tweede Kamer, lijkt dit voorstel wat gek in een nationaal verkiezingsprogramma.

CP118.E307

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Als regel op elke school een GSA**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3065

Voorgestelde tekst:

In de praktijk blijkt het van groot belang dat er op scholen ruimte wordt geboden voor een Gender and Sexuality Alliance (GSA). Scholieren en studenten kunnen in een GSA met elkaar spreken, ervaringen uitwisselen en op en voor de school activiteiten organiseren. D66 wil daarom bevorderen dat op termijn alle scholen voor voortgezet onderwijs een GSA krijgen.

Toelichting:

Het amendement beoogt het belang van de aanwezigheid van een GSA (Gender and Sexuality Alliance) op alle scholen in Nederland te bevorderen. De praktijk wijst uit dat op scholen met een GSA meer begrip bestaat voor mensen uit de LHBTIQ-gemeenschap en dat er meer ruimte is voor gesprek. Het amendement stelt voor dat de schoolleiding zich actief opstelt om - waar er nog geen GSA is - de oprichting van een GSA actief te bevorderen en te ondersteunen.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Enerzijds een mooi voorstel dat eraan bijdraagt dat mensen zichtbaar zichzelf kunnen zijn. Anderzijds willen we scholen de ruimte geven om hier zelf invulling aan te geven. We laten de afweging aan de leden.

CP118.E308

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Einde aan discriminatie van LHBTIQA+ asielzoekers**

Indiener: Jorian van Schagen

Woordvoerder: Jorian van Schagen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3074

Voorgestelde tekst:

Deze aanvragen worden bijvoorbeeld niet langer afgewezen op grond van ondeugdelijke stereotypen, als zouden deze asielzoekers altijd een ‘proces van bewustwording en zelfacceptatie’ moeten hebben doorgemaakt.’

Toelichting:

Uit wetenschappelijk onderzoek van oa WODC en COC blijkt dat lhbtq+ asielzoekers nog altijd worden afgewezen op grond van ondeugdelijke stereotypen, zoals dat ze altijd een ‘proces van bewustwording en zelfacceptatie’ zouden moeten hebben doorgemaakt. Het is belangrijk dat er niet alleen "aandacht is voor" zoals nu in het programma vermeld, maar we specifieker een einde maken aan afwijzingen op basis van verkeerde stereotypen etc.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit is een belangrijke aanvulling.

CP118.E309

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **ga uit van vertrouwen bij aanvraag hulp**

Indiener: Wouter Bolier

Woordvoerder: Wouter Bolier

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3117

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat overheids(organen) en uitvoerders als UWV bij aanvragen voor hulpmiddelen, voorzieningen en uitkeringen uitgaan van vertrouwen en van wat de mensen zelf aangeven nodig te hebben.

Toelichting:

De stap om een hulpmiddel, voorziening of uitkering aan te vragen is al groot genoeg. Mensen vragen dit niet zomaar aan.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Dit amendement is inhoudelijk goed en belangrijk. In hoofdstuk 5 van het programma is veel aandacht voor het centraal stellen van vertrouwen binnen de overheid, zie bijvoorbeeld regel 4432 tot 4447. Die tekst is wat ons betreft concreter en duidelijker dan dit amendement, waardoor het amendement hier weinig toevoegt aan het programma.

CP118.E310

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Sociale veiligheid in relatie tot nachtleven en alcohol- en drugsgebruik**

Indiener: Ralph Van Ierland

Woordvoerder: Ralph Van Ierland

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3132 t/m 3135

Huidige tekst:

We investeren in het voorkomen van seksueel geweld en grensoverschrijdend gedrag. Dat begint bij voldoende aandacht voor seksuele vorming in het onderwijs, waarbij de overheid scholen ondersteunt. Ook investeren we in vroege signalering en focussen we op daders en veiligheid binnen gezinnen om seksueel kindermisbruik tegen te gaan.

Voorgestelde tekst:

We investeren in het voorkomen van seksueel geweld en grensoverschrijdend gedrag. Dat begint bij voldoende aandacht voor seksuele vorming in het onderwijs, waarbij de overheid scholen ondersteunt. Hierbij besteden we in het bijzonder ook aandacht aan sociale veiligheid en grensoverschrijdend gedrag in relatie tot het nachtleven en alcohol- en drugsgebruik. Daarnaast investeren we in vroege signalering en focussen we op daders en veiligheid binnen gezinnen om seksueel kindermisbruik tegen te gaan.

Toelichting:

Grensoverschrijdend gedrag in het nachtleven komt niet incidenteel voor. Het is goed om kinderen op school voorlichting te geven over sociale veiligheid, en in het bijzonder ook in relatie tot alcohol- en drugsgebruik, waarbij grenzen van jezelf én de ander kunnen vervagen. Het is goed om kinderen bewust te maken hoe ze veilig van het nachtleven kunnen genieten en hoe ze kunnen zorgen dat anderen dit ook kunnen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We willen toe naar een wereld waarin mensen zich veilig kunnen voelen ook als ze een biertje op hebben. Bovendien zijn er veel situaties te noemen waarin grenzen vervagen zonder dat alcohol en drugs een rol spelen, of zonder dat dit in het nachtleven plaatvindt.

CP118.E311

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Fulltime 'Roze in Blauw' politieteams in G4**

Indiener: Marja Lust

Woordvoerder: Jorian van Schagen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3143

Voorgestelde tekst:

(Ook komt er meer aandacht voor LHBTIQ+-discriminatie bij de politie via Roze in Blauw en de politieopleidingen.) Aanvullende tekst: "Daarom wil D66 dat er in de vier grote steden capaciteit wordt vrijgemaakt om fulltime operationele 'Roze in Blauw' teams op te zetten."

Toelichting:

Het LHBTIQ+ politienetwerk 'Roze in Blauw' (RIB) vervult een buitengewoon belangrijke rol in het creëren van een laagdrempelige 'ingang' naar de politie voor slachtoffers van LHBTIQ+ vijandigheid. Naast deze loketfunctie kan een fulltime operationeel RIB-team aangiftes opnemen alsmede het opsporingsonderzoek doen wat de juridische slagingskans van een aangifte aanzienlijk zou vergroten. RIB is momenteel niet geborgd in de politieorganisatie, waardoor de continuïteit van RIB immer onder druk staat. Een fulltime operationeel 'Roze in Blauw' team, bemenst door politieambtenaren die veelal zelf uit de bedreigde doelgroep komen, zal de toegankelijkheid van de politie voor slachtoffers van discriminatie zeer ten goede komen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Dit is een belangrijk en sympathiek voorstel, én lijkt niet zo goed te passen in een verkiezingsprogramma voor nationale verkiezingen. De nationale politiek gaat immers niet over het beleid in de vier grote steden. We laten het aan de leden.

CP118.E312

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Invloed gemeente op discriminatie**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Renée Aben

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3206

Voorgestelde tekst:

Als een instantie van de overheid een beslissing neemt op basis van haar wettelijke bevoegdheden, waaronder de gemeente, de politie of het UWV, valt dat niet onder de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Om burgers betere rechtsbescherming te bieden tegen discriminatoir handelen door de overheid wil D66 zulk 'eenzijdig overheidshandelen' onder de Algemene Wet Gelijke Behandeling brengen.

Toelichting:

De gemeente heeft reikwijdte de levenssfeer van inwoners direct te beïnvloeden. Zeker nu gemeentes meer (deel)taken krijgen toebedeelt; Reden voor de toevoeging is dat een gemeente bij uitstek politiek ingegeven besluiten kan nemen; Godsdienstvrijheid wordt gebruikt om regels te omzeilen; Dit sluit aan bij regel 3046: conservatieve denkbeelden krijgen meer voet aan de grond.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het doel van dit voorstel is sympathiek en belangrijk, maar de gemeente is geen instantie van de overheid. Ze is zelf een overheidslaag. Het klopt hier dus feitelijk niet.

CP118.E313

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Wettelijke grondslag godsdienstvrijheid leidt tot exclusie**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Renée Aben

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3216

Voorgestelde tekst:

D66 staat pal voor de vrijheid om te geloven wat je wilt. Geloof is iets persoonlijks en de manier waarop je je geloof belijdt, hoort een eigen keuze te zijn. D66 zal altijd opstaan tegen haat, discriminatie en geweld op grond van religie, zoals islamofobie en antisemitisme. We pleiten voor meer onderzoek naar discriminatie op grond van religie en maken de bestrijding hiervan onderdeel van een brede aanpak van discriminatie. De wettelijke grondslag op godsdienstvrijheid mag niet leiden tot uitzonderingen op geldende regelgeving.

Toelichting:

Nationale regelgeving in combinatie met het recht op godsdienstvrijheid is complex; Dit onderwerp is moeilijk bespreekbaar te maken door D66 leden in sterk reformatorische gemeenschappen; Dit leidt o.a. tot het weigeren van de regenboogvlag, negeren gender- en seksualiteit vraagstuk bij jeugd, voorkeursbehandeling reformatorische inwoners boven de islamitische inwoners; Het ontzien van bestaande regels door college B&W; Derhalve zal aanpassing van de tekst handvaten bieden deze te reguleren.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We begrijpen de zorgen van de indiener. Het gaat hier echter om mogelijke inperking van een grondrecht (recht op vrijheid van godsdienst tegenover, bijvoorbeeld, recht op vrijheid van meningsuiting (regenboogvlag)). Dit moet in individuele gevallen bekeken worden, desnoods door een rechter. Een generieke tekst die het in alle gevallen verbiedt, is onwenselijk.

CP118.E314

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Vandalisme**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Armand Cremers

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3217

Voorgestelde tekst:

Vandalisme en agressie in het OV dient bestreden te worden.

Toelichting:

n.v.t.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De inhoud van dit amendement is belangrijk, maar de plek van dit amendement is vreemd. In een stuk over discriminatie en de overheid valt dit voorstel nogal buiten het thema. Dat maakt het programma er niet duidelijker op.

CP118.E315

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Beide ouders betrokken bij opvoeding**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Heike Brandes

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3256 t/m 3259

Huidige tekst:

- Als ouders uit elkaar gaan, is het belangrijk dat zij samen tot een goed ouderschapsplan komen. D66 wil dat de belangen van beide ouders hierin gelijk worden meegewogen. Het belang van het kind staat voorop: dat betekent onder andere dat beide ouders in eerste instantie bij de opvoeding betrokken blijven.

Voorgestelde tekst:

- Als ouders uit elkaar gaan, is het belangrijk dat zij samen tot een goed ouderschapsplan komen. D66 wil dat de belangen van beide ouders hierin gelijk worden meegewogen. Het belang van het kind staat voorop: dat betekent dat het uitgangspunt is dat beide ouders bij de opvoeding betrokken blijven, tenzij er echt zwaarwegende argumenten in het belang van het kind zijn, om daarvan af te wijken.

Toelichting:

De uitdrukking 'in eerste instantie' suggereert dat we weliswaar eerst gaan kijken of beide ouders betrokken kunnen blijven, maar daarna snel over gaan op plan B, waarbij niet beide ouders betrokken hoeven te zijn. Met de voorgestelde tekst geven we meer uiting aan het uitgangspunt dat een kind in verreweg de meeste gevallen beter af is als het beide ouders in zijn/haar/diens leven heeft.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E316

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Adieu Adel!**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3272

Voorgestelde tekst:

We passen de Wet op de adeldom aan zodat er geen nieuwe adel bij kan komen, ook niet voor nazaten. Alleen mensen die op dit moment al een adellijke titel mogen voeren, blijven die behouden.

Toelichting:

Waarom mag de een zich jonkvrouw Karin noemen, of graaf Sander, terwijl de ander het gewoon moet doen met Sigrid of Rob? Adellijke titels zijn een restant uit een tijd van regenten en een enorme klassenongelijkheid. Zo kunnen ze ook alleen maar doorgegeven worden via de mannelijke lijn. Dat is niet meer van deze tijd. Met dit amendement maken we op termijn een einde aan adellijke titels in Nederland, zonder deze van mensen af te pakken die ze al hebben.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit is een interessante en relevante vraag, én een vraag waar we als partij wat meer gesprek over zouden moeten voeren. Daarom ontraden we dit amendement.

CP118.E317

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **ABA-register**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Evert Manders

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3314

Voorgestelde tekst:

Behandelaren die deze Applied Behaviour Analysis therapie willen aanbieden, moeten hiervoor eerst een certificaat aanvragen en zich laten registreren in een verplicht ABA register.

Toelichting:

Momenteel zijn er veel onbevoegde behandelaars die ABA therapie aanbieden aan kwetsbare kinderen met autisme. Rens Raemakers benoemde in het vragenuur van 30 mei 2023 dat het gaat om de helft tot twee derde van alle ABA therapeuten. Door een verplicht register is het duidelijk voor ouders welke behandelaar/instelling bevoegd is om deze therapie aan te bieden. Bij het plaatsvinden van misstanden kan zo ook makkelijk een vergunning worden ingetrokken.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Het is nog maar de vraag of een register van gekwalificeerde behandelaars wenselijk is. Immers, met een register geef je ook legitimiteit aan een sterk omstreden therapie. Daarom zouden we eerst het onderzoek naar deze therapie willen afwachten.

CP118.E318

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Thuisteelt van cannabis legaliseren**

Indiener: Maarten Koning

Woordvoerder: Maarten Koning

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3426

Voorgestelde tekst:

Veilige thuisteelt van cannabis voor eigen gebruik moet gelegaliseerd worden.

Toelichting:

Een belangrijke stap om de impasse van het gedoogbeleid te doorbreken is dat het mogelijk moet worden om voor eigen consumptie een beperkte hoeveelheid planten in huis te hebben.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het is een goed argument dat dit een belangrijke stap is om de impasse van het gedoogbeleid te doorbreken.

CP118.E319

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Integraal omgevingsbeleid**

Indiener: Matthijs Gall

Woordvoerder: Aart Karssen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3465

Voorgestelde tekst:

Inwoners ervaren de leefomgeving van nature als een geheel. In de praktijk worden maatregelen echter vaak sectoraal ingestoken, waarbij kansen worden gemist. Omgevingsbeleid moet daarom zo integraal mogelijk worden aangepakt.

Toelichting:

Onze inwoners beleven de woon- en leefomgeving als één geheel. In het overheidsbeleid wordt de fysieke leefomgeving nog steeds teveel vanuit sectoren benaderd. De Omgevingswet gaat uit van een integrale aanpak. Overheden moeten een integrale visie hebben op verschillende terreinen van de fysieke leefomgeving zoals ruimtelijk beleid, wonen, water, infrastructuur, natuur, wonen, landschap, erfgoed, enz. enz.. Dat is niet gemakkelijk. Ook dit verkiezingsprogramma heeft een behoorlijke sectorale insteek.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In de introductie van dit hoofdstuk wordt al gesproken over de integraliteit. Letterlijk staat daar: "Dat begint door Nederland als één verbonden geheel te zien". Daarna wordt er gesproken over het duurzaam en efficiënt dubbel en multi gebruik van de ruimte. Dit zijn allemaal uitingen van het integraal benaderen van de fysieke leefomgeving. Daarom voegt dit amendement volgens ons niets significant toe aan de huidige tekst.

CP118.E320

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Langetermijnvisie ruimtelijk beleid >2050**

Indiener: Matthijs Gall

Woordvoerder: Aart Karssen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3468

Voorgestelde tekst:

Klimaatverandering is nu al merkbaar, maar op lange termijn (bijv na 2100) zijn de gevolgen potentieel nog veel groter. Daarom volstaat het niet meer om in ruimtelijke plannen bijv slechts tot 2030 of 2040 vooruit te kijken. Het is nodig dat meer onderzoek wordt gedaan naar de langetermijngevolgen voor ruimtelijk beleid, ten minste 2 generaties (60 jaar) vooruit. Er is bovendien strakker toezicht nodig of ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan de (inter)nationale klimaatdoelstellingen.

Toelichting:

Het afgelopen jaar hebben de gevolgen van klimaatverandering zelfs wetenschappers vermeld doen staan. Het ruimtelijk beleid werkt nu met klimaatscenario's van het KNMI voor 50 tot 100 jaar, maar een huis bouw je voor langer dan 50 jaar. Er zijn slechts enkele studies (WUR en Deltares) die ruimtelijke gevolgen van tegenvallende scenario's op de langere termijn in beeld hebben gebracht. Denk bijvoorbeeld aan nog snellere zeespiegelstijging, nog heftigere stormen en verandering van de Golfstroom. D66 moet als partij met een langetermijnvisie een antwoord hebben als erg negatieve scenario's werkelijkheid worden. (Wat we natuurlijk niet hopen).

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Inhoudelijk zijn we het hiermee eens, maar de vraag is of de onderzoeken naar de lange termijn voldoende handvaten gaan bieden om er in je ruimtelijk beleid ook echt iets mee te kunnen. De maakbaarheid van de samenleving is beperkt en 30 jaar overzien is al best ingewikkeld.

CP118.E321

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Multi inzetbaarheid landbouwgrond**

Indiener: Johan Sanders

Woordvoerder: Johan Sanders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3470

Huidige tekst:

Vooraf bij de opwek van duurzame energie liggen hier (nog) veel kansen op daken van gebouwen .

Voorgestelde tekst:

Vooraf bij de opwek van duurzame energie liggen hier (nog) veel kansen op daken van gebouwen en met combinatie landbouw en zonnestroom.

Toelichting:

Te gemakkelijk wordt forse SDE+ subsidie gebruikt om boeren hun land af te houden van voedselproductie voor slechts zonnestroom

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: We laten het graag aan het congres over of deze toevoeging nodig is voor het verkiezingsprogramma.

CP118.E322

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Meervoudig ruimtegebruik bedrijventerreinen**

Indiener: Matthijs Gall

Woordvoerder: Aart Karssen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3474

Voorgestelde tekst:

Naast kantoren bieden ook andere bedrijventerreinen veel mogelijkheden tot transformatie naar meervoudig ruimtegebruik, die we verder willen onderzoeken en uitwerken.

Toelichting:

Op bestaande en nieuw aan te leggen bedrijventerreinen is veel winst te behalen op gebied van ruimtegebruik, transformatie naar wonen, energievoorziening en -opslag en klimaatadaptatie. Bedrijventerreinen zijn in het Omgevingsbeleid een ondergeschoven kindje

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit punt wordt al gemaakt in de introductie van dit hoofdstuk. Specifieke voor woningbouw staat in regels 996 en 997 een vergelijkbaar voorstel. Dit amendement voegt dus weinig significant toe aan het huidige programma.

CP118.E323

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Omgevingswet evaluatie**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Ronald Buijsse

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3477

Voorgestelde tekst:

De omgevingswet gaat er komen en verdient een grondige evaluatie binnen 5 jaar.

Toelichting:

De omgevingswet dreigt een zware belasting te vormen voor alle betrokken partijen. Daarom is een tijdige evaluatie vereist. Het is goed om daar nu al afspraken over te maken.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In hoofdstuk vijf wordt het belang van een goede implementatietoets voor alle wetsvoorstellen genoemd. Zie hiervoor regels 4418 tot 4423. Omdat we die toets bij andere voorstellen ook niet noemen, is het verwarrend om het hier wel te doen. Goede implementatie is een bredere kwestie, niet alleen iets wat van belang is bij deze specifieke wet.

CP118.E324

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Grensregio's als voordeur naar Europa**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3512

Voorgestelde tekst:

Hierdoor zijn de grensregio's niet meer de achterdeur van Nederland maar de voordeur naar Europa.

Toelichting:

Een mooi staaltje omdenken voor het belang van regio's en biedt een andere blik op grensregio's.

Het onderstreept ook het belang en het potentieel van grensoverschrijdende samenwerking.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E325

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Structurele taken, structurele middelen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3518 t/m 3527

Huidige tekst:

We willen adequate financiering van gemeenten en provincies. Decentrale overheden hebben veel belangrijke taken en staan het dichtst bij de mensen. Daarom moeten zij voldoende middelen hebben om die taken te kunnen uitvoeren. In de afgelopen kabinetsperiode zijn veel extra middelen naar gemeenten en provincies gegaan, maar deze zijn voornamelijk incidenteel. Deze verdwijnen na 2025. D66 wil financiële problemen als gevolg daarvan voorkomen met extra middelen. We waarborgen zo dat gemeenten en provincies voldoende middelen hebben voor hun taken en maken het gemeente- en provinciefonds stabiel en voorspelbaarder. Daarvoor kijken we bijvoorbeeld naar het stoppen met de achterhaalde opschalingskorting, het schrappen van de taakstelling voor de jeugdzorg en extra middelen voor onderwijshuisvesting. We verwachten dat gemeenten sturen op een houdbare groei van de uitgaven aan het sociaal domein.

Voorgestelde tekst:

We willen adequate financiering van gemeenten en provincies. Decentrale overheden hebben veel belangrijke taken en staan het dichtst bij de mensen. Daarom moeten zij voldoende middelen hebben om die taken te kunnen uitvoeren. In de afgelopen kabinetsperiode zijn veel extra middelen naar gemeenten en provincies gegaan, maar deze zijn voornamelijk incidenteel. Deze verdwijnen na 2025. D66 wil financiële problemen als gevolg daarvan voorkomen met extra structurele middelen. We waarborgen zo dat gemeenten en provincies voldoende structurele middelen hebben voor hun taken en maken het gemeente- en provinciefonds stabiel en voorspelbaarder. Daarvoor kijken we bijvoorbeeld naar het stoppen met de achterhaalde opschalingskorting, het schrappen van de taakstelling voor de jeugdzorg en extra middelen voor onderwijshuisvesting. We verwachten dat gemeenten sturen op een houdbare groei van de uitgaven aan het sociaal domein.

Toelichting:

Het probleem met de financiering van decentrale overheden zet hem vooral in het ontbreken van structurele middelen om hun structurele taken mee uit te voeren. Dat dient dan ook met nadruk in deze tekst te staan.

Verkiezingsprogramma TK2023 - Verkiezingsprogramma TK2023

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

CP118.E326

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Gelijkheid in bereikbaarheid**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Lotte Langley

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 3539 t/m 3541

Huidige tekst:

zodat deze in stedelijk gebied altijd binnen 15 minuten beschikbaar zijn en in het buitengebied daar nooit meer dan 15 kilometer voor hoeft te worden gereisd.

Toelichting:

De tekst scheidt onduidelijkheid en voegt niets toe aangezien de normen gezet moeten worden door de decentrale overheden.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: we stellen ook dat het samen met decentrale overheden moet, maar het gaat hier vooral over dat je aangeeft als partij dat we minimale grenzen willen tav de bereikbaarheid van voorzieningen.

CP118.E327

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Bereikbare dorpen**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Gea van Zutven

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3570

Huidige tekst:

We investeren extra in doorfietsroutes, zodat op termijn elke stad via doorfietsroutes met elkaar is verbonden.

Voorgestelde tekst:

We investeren extra in doorfietsroutes, zodat op termijn elke kern via doorfietsroutes met elkaar is verbonden.

Toelichting:

Er zijn grote dorpen die een groter aantal inwoners en/of meer economische activiteiten hebben dan kleine steden. De huidige formulering sluit hen uit, terwijl hun bereikbaarheid essentieel is om aantrekkelijk te zijn voor wonen en werken.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel we het doel van de indiener begrijpen, is het niet realistisch om iedere kern te verbinden. Daarnaast worden met het verbinden van de steden ook de daar tussen liggende kernen ook verbonden.

CP118.E328

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Onderhoud fietswegen**

Indiener: Matthijs Gall

Woordvoerder: Hein Struben

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3589

Voorgestelde tekst:

We willen de BDU (financiering) voor gemeenten gericht op fietswegenonderhoud verhogen zodat gemeenten beter in staat gesteld worden fietspaden en fietsroutes te onderhouden

Toelichting:

Doel is het bevorderen van fietsgebruik op de 15 km afstand o.m. door verschuiving in de 14/15 mld euro voor infrastructuur. De reden is de huidige ongelijkheid in bestedingen voor wegonderhoud tussen autowegen en fietswegen: waarom worden bij fietspaden gaten in het wegdek, slechte reparaties, hobbels en kuilen normaal gevonden, terwijl deze in autowegen veel sneller worden verholpen? Dit terwijl het de oorzaak is van veel fietsongelukken, en met de hogere snelheden van e-fietsen zal dit nog relevanter worden.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De mogelijkheid om deze verschuiving door te voeren hebben gemeenten al. Dit is in de kern een keuze voor de gemeente. De landelijke verantwoordelijkheid gaat over het mee helpen zorgdragen dat er meer fietspaden komen en de veiligheid op fietspaden wordt verbeterd.

CP118.E329

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Inclusieve fietspaden**

Indiener: Lianne van Damme

Woordvoerder: Lianne van Damme

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3589

Voorgestelde tekst:

Om te zorgen dat iedereen gebruik kan maken van fietspaden is het van belang dat er rekening wordt gehouden met de breedte van fietspaden, waarmee ook de veiligheid wordt bevorderd.

Toelichting:

Door verbreding van fietsvoorzieningen worden problemen zoals snelheidsverschillen minder groot, en kunnen ook bredere en andersoortige voertuigen gezamenlijk het fietspad gebruiken. Ook speelt het streven naar inclusieve mobiliteit een belangrijke rol in de keuze om een schaa sprong in de fietsinfrastructuur te maken. Ruim 2 miljoen mensen in Nederland hebben te maken met een fysieke beperking, maar velen kunnen zich met aangepaste voertuigen zoals driewiel fietsen, handbikes of duofietsen toch onafhankelijk verplaatsen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De normen waaraan fietspaden moeten voldoen veranderen ook met de tijd, daarbij is voor veiligheid niet alleen verbreding een oplossing (en soms onwenselijk omdat dit bijvoorbeeld tot veel bomenkap kan leiden), maar kan ook het scheiden van stromen een oplossing zijn. Generiek tot verbreding oproepen lijkt ons dus onwenselijk. Het programma benoemt al bovendien al dat meer veiligheid op fietspaden belangrijk is. Zie daarvoor regels 3579 tot 3581.

CP118.E330

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Klimaatticket tot aan het aansluitende buitenland (2)**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Armand Cremers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3599

Huidige tekst:

We introduceren een landelijk klimaatticket, waarmee je voor een vaste lage prijs in bus, tram, metro en trein in Nederland buiten de spits kan reizen.

Voorgestelde tekst:

We introduceren een landelijk klimaatticket, waarmee je voor een vaste lage prijs in bus, tram, metro en trein in Nederland (en het aansluitende buiteland) buiten de spits kan reizen.

Toelichting:

n.v.t.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit voorstel is in deze verwoording niet realistisch omdat we niet gaan over de tarieven en consessies van buitenlandse overheden.

CP118.E331

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **OV op het platteland**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3607

Voorgestelde tekst:

We gaan meer financiële steun geven aan en ruimte creëren voor regelgeving, gericht op goed openbaar vervoer in dunbevolkte en uitgestrekte gebieden.

Toelichting:

Een buslijn vullen in Rotterdam is makkelijker dan in Zeeland. Omdat we als D66 graag duurzaam vervoer nastreven is het belangrijk dat we ook buiten dichtbevolkte goed openbaar vervoer hebben. Dat zorgt ervoor dat iedereen mee kan doen en we minder CO2 uitstoten.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Voor een deel wordt dit punt ook gemaakt in regel 3616 tot 3618. In financiële zin is dat ook ondervangen via het provinciefonds waarbij oppervlakte voor een deel meeweegt in de onderlinge verdeling van de middelen.

CP118.E332

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **verbeter doelgroepenvervoer zolang openbaar vervoer nog niet toegankelijk is**

Indiener: Wouter Bolier

Woordvoerder: Wouter Bolier

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3618

Voorgestelde tekst:

Zolang het openbaar niet toegankelijk is, moet het doelgroepenvervoer verder worden verbeterd en beter worden toegesneden op de individuele behoeften.

Toelichting:

Waar openbaar vervoer ontoegankelijk is, is doelgroepenvervoer een mogelijk alternatief. Dan moet dit ook op orde zijn. Anders kunnen mensen met bijvoorbeeld een handicap of chronische ziekte niet komen waar zij heen willen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E333

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Ontbrekend spoor**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Gea van Zutven

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3632

Voorgestelde tekst:

En we starten onderzoek naar de mogelijkheden voor spoor in economisch sterke gebieden die hierop nog onvoldoende zijn aangesloten.

Toelichting:

Er zijn nog enkele dichtbevolkte gebieden die een witte vlek vormen in het spoornetwerk. Het ontbreken ervan belemmert duurzame economische en regionale ontwikkeling en bevordert auto-gebruik.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het is onduidelijk wat precies met dit amendement bedoeld wordt. Ook is ons onduidelijk wat precies bedoeld wordt met economisch sterke regio's en wat maakt dat hier in de bereikbaarheid iets extra's moet gebeuren. Zeker ook in het licht van het eerder in programma genoemde omarmen van het rapport 'elke regio telt' waarin wordt gesteld dat in alle regio's in Nederland geïnvesteerd moet worden.

CP118.E334

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Modernisering Maaslijn als Rijksproject**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Marc Vervuurt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3634

Voorgestelde tekst:

"De voorgenomen modernisering van de Maaslijn tussen Nijmegen en Roermond wordt een Rijksproject, waarbij de meerkosten gedragen worden door de Rijksoverheid."

Toelichting:

De Maaslijn tussen Roermond - Nijmegen is een van de drukst gebruikte trajecten in de Provincies Limburg, Noord-Brabant, en Gelderland. Vanwege de afwezigheid van dubbel spoor en elektrificatie van dit traject, is dit traject erg gevoelig voor verstoring, met vertragingen en uitvallende treinen als voortdurend terugkerend hoofdpijndossier. Als een van de enige spoorprojecten in Nederland is de Maaslijn geen Rijksproject, wat betekent dat de Provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg opdraaien voor de miljoenen (meer)kosten van modernisering voor dit project. Dit is niet rechtvaardig. Daarnaast heeft de Tweede Kamer In een op 7 juli 2021 aangenomen motie al uitgesproken dat de

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is vermeld. Bovendien geldt dit probleem voor heel veel provincies die financieel verantwoordelijkheid dragen voor Rijksprojecten. Het klopt ook niet dat de maaslijn als een van de weinig spoorprojecten geen rijksproject is. Daarnaast zijn er ook een hoop niet-spoorprojecten waarvoor dit geldt. Indien je hiervan afscheid zou nemen, zodat een fundamentele verandering van beleid zijn wat een groot financieel beslag op het mobiliteitsfonds zou vragen. Dit is momenteel niet financieel gedekt.

CP118.E335

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Trajecten Hamond-Weert en drielandentrein**

Indiener: Limburg, Zeeland

Woordvoerder: Armand Cremers

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3634 t/m 3636

Huidige tekst:

Concreet betekent dat dat D66 zich zal blijven inzetten voor de Lelylijn – die we doortrekken naar Bremen en Hamburg –, de Nedersaksenlijn, de Maaslijn, de Pampuslijn, en het knooppunt Meppel-Zwolle.

Voorgestelde tekst:

Concreet betekent dat dat D66 zich zal blijven inzetten voor de Lelylijn – die we doortrekken naar Bremen en Hamburg –, de spoorlijn Gent-Terneuzen, de Nedersaksenlijn, de Maaslijn, de Pampuslijn, het traject Hamont -Weert, de drielandentrein Aachen/Heerlen/Maastricht/Liège, en het knooppunt Meppel-Zwolle.

Toelichting:

n.v.t.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E336

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Lelylijn; Gereed in 2033**

Indiener: Heidy Smit

Woordvoerder: Heidy Smit

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3636

Voorgestelde tekst:

D66 streeft er naar de Lelylijn in 2033 gerealiseerd te hebben. De gereserveerde € 3 miljard uit het vorige regeerakkoord blijft ongemoeid, aanvullende financiering dient naar draagkracht vanuit Europa, het rijk, de drie noordelijke provincies en Flevoland te komen.

Toelichting:

Toelichting: De Lelylijn is opgenomen in het vorige regeerakkoord (middels een reservering van € 3 miljard), is onderdeel van het MIRT-onderzoek 2024 en is opgenomen binnen het Europese TEN-T-netwerk. Als een partij die zich sterk inzet voor klimaat en openbaar vervoer en die zich richt op het verbinden van regio's, is het nu tijd om verdere stappen te zetten m.b.t. de Lelylijn.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Voor dit voorstel is financiële ruimte. Tegelijkertijd zijn we voorzichtig om niet op de uitkomsten van het MIRT onderzoek vooruit te lopen. Ook willen we voorkomen dat we over één lijn een zeer specifieke en gedetailleerde positie innemen, en voor andere niet. Dat zorgt wellicht voor verwarring. We laten het oordeel aan de leden.

CP118.E337

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **OV bereikbaarheid Wageningen en Universiteit**

Indiener: Gelderse Vallei

Woordvoerder: Maud Hulshof

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3638

Voorgestelde tekst:

- Voor de woningbouw schaa sprong in FoodValley Zuid (Ede, Wageningen, Rhenen, Veenendaal) is investeren in hoogwaardige fiets- en OV- infrastructuur tussen Ede-Wageningen een randvoorwaarde voor de bereikbaarheid van het kennisecosysteem rondom de WUR.

Toelichting:

In de verstedelijkingsopgave voor 2030 is FoodValley Zuid aangewezen. Hier worden 25.000 extra woningen gepland, waardoor een grote schaa sprong wordt gemaakt (toename van 25 % van de huidige woningvoorraad). De OV bereikbaarheid in deze regio – met name van en naar de universiteit van Wageningen - is te beperkt. Wageningen en de regio FoodValley willen een proeftuin zijn voor de nieuwe manier van wonen, werken, landbouw en natuur en recreatie. Hier is goede OV en fiets bereikbaarheid een essentiële randvoorwaarde.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E339

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Stevig concessiemanagement spoor**

Indiener: Westelijke Mijnstreek

Woordvoerder: Leon Vaessen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3644 t/m 3645

Huidige tekst:

De NS blijft daarom wat ons betreft de belangrijkste treinvervoerder op het Nederlandse spoor.

Voorgestelde tekst:

De NS blijft daarom wat ons betreft de belangrijkste treinvervoerder op het Nederlandse spoor, waarbij het Rijk stevig stuurt op de concessie voor het Hoofdrailnet en hierover strakke afspraken maakt met de vervoerder(s).

Toelichting:

Omdat we het belangrijk vinden dat de reizigers kunnen vertrouwen op een goede bediening van ons drukke spoornet, moet de concessieverlener (Rijk) stevig concessiemanagement toepassen. Sturing op basis van goede contractafspraken. Dat is voor de reiziger relevanter dan wie er precies concessiehouder is.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E340

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Bus Rapid Transit systemen juist ook in stedelijke regio's buiten de randstad**

Indiener: Noord-Brabant, Arnhem

Woordvoerder: Gido ten Dolle

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3652 t/m 3654

Huidige tekst:

D66 wil om die reden experimenteren met het vrijmaken van een rijstrook voor deze vormen van vervoer richting de grote steden in de Randstad.

Voorgestelde tekst:

D66 wil om die reden experimenteren met het vrijmaken van een rijstrook voor deze vormen van vervoer in stedelijke regio's.

Toelichting:

De pilots met het Bus Rapid Transit systeem zal ook buiten de Randstad getest moeten worden. Juist in deze regio's liggen ook veel knelpunten in de bereikbaarheid van grote steden, mede vanwege uitblijvende investeringen in het onderliggende wegennet. Er vinden buiten de Randstad ook al verkenningen plaats naar BRT.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E341

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Nachtlijnen uitbreiden**

Indiener: Westelijke Mijnstreek

Woordvoerder: Leon Vaessen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3664 t/m 3666

Huidige tekst:

We voegen Lelystad en Almere toe aan het bestaande nachtnet en introduceren nachtlijnen naar steden als Groningen, Enschede, Arnhem/Nijmegen en Maastricht.

Voorgestelde tekst:

We voegen Lelystad en Almere toe aan het bestaande nachtnet en introduceren nachtlijnen naar steden als Enschede en Arnhem/Nijmegen. De bestaande nachtlijnen naar Maastricht en Groningen worden in frequentie uitgebreid en trekken we door over de grens.

Toelichting:

Op vrijdagnacht rijdt er nu al een trein van Groningen naar Schiphol en van Maastricht naar Schiphol. En in de vroege zaterdagochtend rijdt er een trein terug. Hier hoeft dus geen nachtlijn te worden geïntroduceerd, maar uitbreiding is wel gewenst. Zowel in grensoverschrijdend bereik (Bremen, Liège en Aachen), als voor de frequentie.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E342

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Treinverbindingen in grensregio's**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Lennart Droppert

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3669

Voorgestelde tekst:

Om dit te bewerkstelligen, is de eerste stap dat de huidige treinverbindingen in de grensregio's waar mogelijk worden doorgetrokken naar de dichtstbijzijnde stad in Duitsland of België, zoals Mönchengladbach, Aken, Luik of Antwerpen.

Toelichting:

Het doortrekken van treinverbindingen in de grensregio's is de eerste stap naar beter internationaal OV. Bovendien zorgt dit voor een stimulans van de economische ontwikkeling in deze regio's.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel we het doel van de indiener ondersteunen, is het doortrekken van treinverbindingen niet zo makkelijk als het lijkt. We moeten dit bovendien ontraden omdat er geen financiële dekking is vermeld.

CP118.E343

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nachttreinnetwerk**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Bart Hiddema

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3680

Voorgestelde tekst:

Wat betreft nachttreinen wil D66 dat Nederland een centrale hub voor nachttreinen wordt.

Toelichting:

Het nachtnetwerk is makkelijk uit te breiden. Het spoornetwerk is onderbenut in de avond en in de nacht.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het is onduidelijk wat in dit amendement met het woord 'hub' bedoeld wordt. Dat maakt het een verwarrende toevoeging.

CP118.E344

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Aanpassen indien nodig**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Hans de Vroome

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3688

Voorgestelde tekst:

- Bestaande wet- en regelgeving op het gebied van personenvervoer wordt geëvalueerd en daar waar nodig aangepast teneinde de gewenste transitie naar “moderne publieke mobiliteit” te kunnen realiseren.

Toelichting:

De bestaande wet- en regelgeving is vooral gebaseerd op een ingevoerde decentralisatie in de marktordering en de introductie van marktwerking. Op zich is daar niets mis mee. Evenwel de rek is eruit. Er is onvoldoende ruimte voor kwaliteit en continuïteit. De targets zijn gericht op overheden als opdrachtgevers en op concurrentie met andere vervoerders. De ontwikkeling van moderne publieke mobiliteit vraagt een ander kader. Meer gericht op integraliteit, reizigers, kwaliteit, samenwerking en op innovatie. Het juridische kader moet meegroeien zodat het aanbod van voorzieningen goed aansluit op maatschappelijke ontwikkelingen en op de veranderende vraag naar mobiliteit.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E345

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Samenspel bij infrastructuur**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Gea van Zutven

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3701

Voorgestelde tekst:

Er wordt sterker integraal bekeken of het geheel aan lokale, regionale en landelijke investeringen de beste oplossing biedt.

Toelichting:

Knelpunten op lokale wegen kunnen soms beter via provinciale wegen worden opgelost en soms provinciale knelpunten via het rijkswegennet. Door de complexiteit van budgetten, verantwoordelijkheden, planningen en prioriteringen wordt dit vaak niet gerealiseerd. Met het anders kijken naar MIRT biedt het een kans om dit te verbeteren.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E346

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **A4 van Haaglanden tot Burgerveen niet verder verbreden**

Indiener: Martina Huijsmans

Woordvoerder: Martina Huijsmans

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3702

Voorgestelde tekst:

Vooruitlopend op de aanpassingen van de MIRT-spelregels naar een afwegingskader op basis van brede welvaart, kiest D66 ervoor om nu al geld vrij te maken om te investeren in het openbaar vervoer door de A27 bij Amelisweerd, de A4 Haaglanden-N14 en de A4 Burgerveen-N14 niet uit te breiden.

Toelichting:

De huidige tekst is niet volledig.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E347

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Rekening rijden op principe vervuiler betaald**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Joos Lambrechtsen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3713 t/m 3717

Huidige tekst:

We maken autorijden eerlijker door rekeningrijden in te voeren. Niet langer belasten we dan het bezit, maar het gebruik van de auto. Met een heffing gebaseerd op CO2-uitstoot, plaats, tijd en gewicht houden we rekening met de regionale verschillen, zorgen we voor schonere lucht en verminderen we de file. In de stedelijke gebieden hanteren we een hoger tarief. Hier willen we het autogebruik ontmoedigen om de luchtkwaliteit in de stad te verbeteren en maken we ruimte voor ander vervoer.

Voorgestelde tekst:

We maken autorijden eerlijker door rekeningrijden in te voeren. Niet langer belasten we dan het bezit, maar het gebruik van de auto. Met een heffing gebaseerd op de mate van uitstoot van schadelijke stoffen, plaats, tijd en gewicht houden we rekening met de regionale verschillen, zorgen we voor schonere lucht en verminderen we de file. In de stedelijke gebieden hanteren we een hoger tarief. Hier willen we het autogebruik ontmoedigen om de luchtkwaliteit in de stad te verbeteren en maken we ruimte voor ander vervoer.

Toelichting:

Boeren geven terecht aan dat ook de uitstoot van stikstof door het verkeer moet verminderen. Daarnaast is fijnstof, met name in steden, een probleem dat de levensduur verkort. Rekening rijden is een uitstekende manier om het principe "De vervuiler betaalt" toe te passen, maar dan moeten de meest vervuilende stoffen worden meegenomen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E348

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Westerscheldetunnel tolvrij**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3737

Voorgestelde tekst:

Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij voor alle verkeer.

Toelichting:

In heel Nederland loopt momenteel de discussie over de kloof tussen stad en platteland. Het feit dat Zeeuws-Vlamingen moeten betalen om door Nederland naar een andere locatie in Nederland te rijden, is hiervan een schrijnend voorbeeld. In 2022 is er bovendien unaniem een motie in de Tweede Kamer aangenomen om de tol af te schaffen.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: We hebben een eerste reservering hiervoor bij de miljoenennota in 2022 gesteund. Op dit moment loopt er een onderzoek naar de eventuele effecten op doorstroming, uitstoot en leefbaarheid in de nabijheid van de tunnel. Dit onderzoek is nog niet afgerond en om die reden is dit amendement eigenlijk prematuur.

CP118.E349

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Helmplicht kinderen onder de 12 jaar en ouderen boven de 75**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3784 t/m 3786

Huidige tekst:

Daarnaast is D66 voorstander van het meer stimuleren van de fietshelm en het treffen van voorzieningen bij fietsenstallingen voor het veilig bewaren van de fietshelm.

Voorgestelde tekst:

Terwijl het aantal verkeerdoden in de auto al jarenlang daalt, waren er vorig jaar een recordaantal fietsverkeersdoden. Inmiddels gaan er zelfs meer fietsers dood, dan mensen in de auto. De grootste risicogroepen hierbij zijn de kinderen onder de 12 en ouderen boven de 75. Voor deze groepen voeren we een helmplicht in, dit redt tientallen levens per jaar.

Toelichting:

Nederland is een fietsland, maar het aantal dodelijke fietsslachtoffers is te hoog, vorig jaar bijna 300 fietsers. Als alle kinderen onder de 12 een fietshelm zouden dragen, zouden er naar schatting jaarlijks 5 kinderen minder doodgaan in het verkeer en zouden er 200 ernstig gewonde kinderen minder zijn. Meer dan de helft van de verkeersdoden zijn zelfs boven de 75 jaar. Een helm kan een groot deel van hen beschermen. De helm is als de autogordel en dat vinden we nu de normaalste zaak van de wereld.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Verkeersveiligheid vinden we van groot belang, maar we willen deze maatregel niet opleggen. We willen sterker inzetten op campagnes en bewustwording in plaats van opleggen van een maatregel.

CP118.E350

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Ontwikkeling SUV**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Rick Smits

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3791

Voorgestelde tekst:

Naast de positieve ontwikkelingen in de automotive sector rondom sensoren en assisterende systemen is er ook een ontwikkeling van meer grotere voertuigen die ten koste gaan van de verkeersveiligheid van fietsers. D66 wil de automotive sector de komende jaren dwingen meer fietsvriendelijke auto's te produceren die meer passen in het stadse straatbeeld waarbij verschillende weggebruikers elke dag veilig thuis kunnen komen.

Toelichting:

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/16/meer-verkeersdoden-in-2022-vooral-fietsende-75-plussers-vaker-slachtoffer#:~:text=In%202022%20kwamen%2091%20fietsers,50%20meer%20dan%20in%202021.>
Het aantal fietsdoden is afgelopen jaar met ongeveer 30% toegenomen waarvan 60 personen met door aanrijding met een auto ipv in 2021. Met een opkomst in het aantal grote auto's in de toch al drukke binnenstad kan dit straks mogelijk tot nog treurigere cijfers leiden.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We zetten liever in op het ontmoedigen van auto's in de stedelijk omgeving. Dit plan daarmee niet per se in tegenspraak, maar volgens ons te gedetailleerd voor een verkiezingsprogramma.

CP118.E351

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Handhaven op 30 km/u wegen**

Indiener: Ingrid van Wifferen

Woordvoerder: Agnes Maassen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3803

Voorgestelde tekst:

D66 zorgt ervoor dat het wettelijk verankerd wordt dat er ook op 30 km wegen gehandhaafd kan worden op snelheid, ook als de wegen hier niet voor zijn ingericht.

Toelichting:

Het voorstel is om de mogelijkheid tot handhaving op 30 km/u wegen door middel van flitscamera's te verankeren, zelfs als het technisch mogelijk is om harder dan 30 km/u te rijden. Momenteel is het heel moeilijk om op 30 km/u wegen te handhaven. Dit komt omdat de rechterlijke uitspraken stellen dat een weg met een maximumsnelheid van 30 km/u zo moet zijn ingericht met verkeersremmende maatregelen die ervoor zorgen dat het verkeer niet makkelijk harder kan rijden dan 30 km/u. Dit vergt enorme investeringen en kan jaren duren. Bovendien moet rekening worden gehouden met de toegankelijkheid voor hulpdiensten.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De inzet op 30km/u binnen de bebouwde kom brengt ook een verplichting met zich mee om te zorgen dat de inrichting op orde moet zijn. We maken dan ook extra middelen voor vrij om gemeenten daarin te ondersteunen. Wegen die niet heringericht zijn wel 30km/u maken creëert alleen maar onduidelijkheid en daarmee onveiligheid. Dat moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

CP118.E352

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Spoor laten aansluiten op bedrijventerreinen**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Bart Hiddema

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3813 t/m 3814

Huidige tekst:

D66 wil spoorgoederenvervoer laten groeien, maar dat moet hand in hand gaan met leefbaarheid en veiligheid.

Voorgestelde tekst:

D66 wil spoorgoederenvervoer laten groeien, onder andere door bedrijventerreinen beter aan te laten sluiten op het spoorweginetwerk. De groei van het spoorgoederenvervoer moet wel hand in hand gaan met leefbaarheid en veiligheid.

Toelichting:

Door bedrijventerreinen beter te laten aansluiten op het spoorweginetwerk is er minder transport nodig via vrachtwagens. Dit maakt het aantrekkelijker om spoorgoederenvervoer te gebruiken. Bovendien ontstaat hierdoor ook minder file rondom deze bedrijventerreinen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E353

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Gevaarlijk vervoer niet door steden**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3824 t/m 3827

Huidige tekst:

Het (internationaal) vervoer van gevaarlijke stoffen dient plaats te vinden over stukken spoor die daarvoor geschikt en bestemd zijn. Vervoer van gevaarlijke stoffen door woonkernen moet daarbij zoveel mogelijk vermeden worden. Daarnaast wil D66 onderzoeken in hoeverre het aanleggen van een buizen netwerk een haalbaar alternatief zou kunnen zijn.

Voorgestelde tekst:

Het (internationaal) vervoer van gevaarlijke stoffen dient plaats te vinden over stukken spoor die daarvoor geschikt en bestemd zijn. Vervoer van gevaarlijke stoffen door woonkernen moet daarbij zoveel mogelijk vermeden worden. De veiligheidsrisico's van het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor in stedelijk gebied zijn niet verenigbaar met onze ambities om binnenstedelijk meer woningen te realiseren. Daarom zoeken we alternatieve routes waarmee het veiligheidsrisico afneemt. Ook wil D66 onderzoeken in hoeverre het aanleggen van een buizen netwerk een haalbaar alternatief zou kunnen zijn.

Toelichting:

Op dit moment vindt nog altijd vervoer van gevaarlijke stoffen dwars door dichtbewoonde steden plaats. In sommige van die steden heeft het Rijk zelfs afspraken gemaakt over grootschalige woningbouw in deze spoorzones (Arnhem: 10.000 woningen). Dit is op lange termijn niet houdbaar en de huidige regels voor externe veiligheid zouden op korte en middellange termijn grote aantallen nieuwe woningen onmogelijk kunnen maken. Als we kiezen voor binnenstedelijk wonen – wat het verkiezingsprogramma terecht doet – dan moeten we niet alleen waar mogelijk woonkernen vermijden, maar ook nieuwe routes zoeken om gevaarlijke stoffen buiten de groeiende steden houden.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In principe zijn we het met het doel van het amendement niet oneens, maar de genoemde alternatieve routes bestaan simpelweg niet.

CP118.E354

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **"Verhoging laadcapaciteit goederenvervoer op snelwegen"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Marnix Kleinjan

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3834

Voorgestelde tekst:

We verhogen het aantal en de capaciteit van elektrische laadpalen voor goederenvervoer langs de snelwegen.

Toelichting:

Elektrische vrachtwagens blijven nu vaak staan omdat het aantal en de capaciteit van laadpalen langs snelwegen simpelweg te laag is. Dit is zonde omdat ondernemers investeren in verduurzaming en vervolgens gedwongen worden om met fossiele brandstoffen te blijven werken.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het amendement maakt een heel ander punt dan waar de staande tekst over gaat. Dit maakt de opsomming onduidelijk.

CP118.E355

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Krimp de luchtvaart 1**

Indiener: Bart Jordi

Woordvoerder: Bart Jordi

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3857 t/m 3859

Huidige tekst:

Dankzij de luchtvaart kunnen we internationaal zakendoen en overal ter wereld wonen, werken en studeren. Maar de keerzijde van het vliegen voor het milieu en omwonenden wordt steeds zichtbaarder.

Voorgestelde tekst:

We kunnen de klimaatverandering alléén stoppen als we de luchtvaart snel en efficiënt gaan verkleinen. Het effect van vliegen voor het milieu (en omwonenden) is desastreus. Duurzaam vliegen bestaat niet en er is ook géén zicht op een ontwikkeling die vliegen duurzaam maakt. We zullen daarom snel veel minder moeten gaan vliegen.

Toelichting:

Vliegen is het slechtste wat je kan doen voor het klimaat. Slechts 11% van de wereldbevolking heeft ooit gevlogen, dat is het rijke gedeelte van de wereldbevolking. Wereldwijd is de luchtvaart verantwoordelijk voor 3% van de CO2 uitstoot maar door de toenemende welvaart in landen als India en China zal het aandeel van de luchtvaart, zonder rigoureuze stappen, snel doorgroeien naar 20% van de wereldwijde CO2 uitstoot.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We vinden het niet realistisch om in te zetten op helemaal niet meer vliegen.

CP118.E356

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Beperk reclames voor vervuilende vervoersmiddelen**

Indiener: Julian Talma

Woordvoerder: Julian Talma

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3867

Voorgestelde tekst:

Om onze ambitie voor meer openbaar vervoer, elektrische auto's, deelauto's en minder korte vluchten te versterken, beperken we reclames voor vervoersmiddelen die niet passen binnen deze ambitie.

Toelichting:

Dagelijks zien Nederlanders reclames die hen stimuleren een vakantievlucht te boeken en om een nieuwe - vaak grotere - auto aan te schaffen. Reclames voor vliegen en auto's verhogen de emissies en houden vervuilende vormen van vervoer normaal. Dit belemmert kansen voor OV, deelauto's en treinreizen in Europa; belangrijke punten in het D66-programma. Nederlandse jongeren vragen volgens Unicef-onderzoek om een verbod op fossiele reclame. TNO adviseert om klimaatbelastende reclame te beperken. De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR) adviseert dat er eisen gesteld moeten worden aan reclame. Internationaal pleit oa het IPCC voor reguleren van reclame als maatregel om klimaatverandering te beperken.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De voorgestelde reikwijdte van maatregelen tegen reclames is in dit amendement is moeilijk te definiëren en hoewel wij ambities uitspreken over wat wij gewenste vervoersmiddelen vinden, stellen we ook dat dit niet betekent dat we dit ook willen opleggen. Een dergelijk verbod voor reclames past daar dan ook niet bij.

CP118.E357

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Halveer de CO2 uitstoot van de luchtvaart in 2030**

Indiener: Thomas Hermans

Woordvoerder: Thomas Hermans

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3868

Voorgestelde tekst:

Dat wil zeggen minstens 55% reductie van de CO2-uitstoot van de luchtvaart in Nederland in 2030 ten opzichte van 1990 en 100% reductie in 2050

Toelichting:

Alle sectoren moeten bijdragen aan de beperking van de opwarming van de aarde. De luchtvaart is verantwoordelijk voor bijna 12 miljard kilo CO2 uitstoot (2019). Deze uitstoot is 20% toegenomen sinds 2010. De sector heeft geen bindende CO2-doelstellingen voor 2030 en 2050. Het Akkoord Duurzame Luchtvaart spreekt pas over CO2-neutraliteit in 2070. Technologische innovatie is onvoldoende om de klimaatdoelen te halen en daarmee is krimp onontkoombaar. Een kleiner Schiphol kan ook de Nederlandse reizigers bedienen, verlaagt de uitstoot van stikstof en het personeelstekort in andere cruciale sectoren. Een motie met dezelfde strekking is met ruime meerderheid aangenomen op Congres 116.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit amendement is in lijn met ons doel van een klimaatneutrale luchtvaart in 2050. Het stellen van een tussendoel kan geen kwaad en kan als stok achter de deur dienen om het einddoel te halen.

CP118.E358

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **GEEN 4e aanvliegeroute, zolang overlast van Schiphol niet krimpt**

Indiener: Lennart van der Burg

Woordvoerder: Lennart van der Burg

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3872

Voorgestelde tekst:

* Er komt geen 4e aanvliegeroute richting Schiphol zolang er geen duidelijkheid is over absolute krimp van geluidsoverlast en emissies. Daarnaast worden de gemeenten en provincies gezien als direct belanghebbenden en actief betrokken bij de besluitvorming

Toelichting:

25 voltallige D66 fracties van gemeenten en provincies hebben in een open brief een oproep gedaan aan de 2e kamer: geen 4e vliegroute als luchtvaart niet krimpt. De mogelijke komst van de nieuwe vliegroute tast de kwetsbare Natura 2000 gebieden en Nationale Parken: Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe aan en geeft de groei van Schiphol vrij baan terwijl we midden in een klimaat- en stikstofcrisis zitten. Verzoek: 1) neem de stikstofuitstoot boven de 900 meter mee in de berekeningen, 2) betrek lokale overheden bij besluitvorming en 3) zet sterk in op absolute vermindering van de overlast van Schiphol.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Hoewel een eventuele 4e vliegroute kan zorgen voor een betere en efficiëntere wijze van het laten landen van vliegtuigen en daarmee juist tot minder overlast en uitstoot, geldt ook dat wanneer dit niet gepaard gaat met een maximering van het totaal aan vluchten de potentie om juist te kunnen groeien ook vergroot wordt. Het op alleen op voorwaarden van die maximering toestaan van de 4e aanvliegeroute ontnemt tegelijkertijd wel ook op kortere termijn de mogelijkheid om substantieel de overlast op de andere routes te verminderen. Om die reden laten we de keuze graag bij de leden.

CP118.E359

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Compenseer de regio voor het schrappen van Lelystad Airport**

Indiener: Sanne de Wilde

Woordvoerder: Sanne de Wilde

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3882

Voorgestelde tekst:

Om de beloofde economische ontwikkeling voor de regio te compenseren komt er een ruimhartige compensatie die tenminste dezelfde economische waarde en arbeidsmarktpotentieel vertegenwoordigd.

Toelichting:

Volgens de oorspronkelijke afspraken had Lelystad Airport al jaren open moeten zijn voor vakantieverkeer. De regio Lelystad/Flevoland en omstreken rekende op de economische ontwikkeling die Lelystad Airport met zich mee zou brengen en er zijn ook vele (infrastructurele) investeringen gedaan. Daarom is het op zijn minst redelijk om de regio te compenseren voor gedane investeringen en het gemis aan economische ontwikkeling en arbeidsmarktpotentieel, waar deze regio behoefte aan heeft.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het is belangrijk om samen met Lelystad en de regio op zoek te gaan naar een alternatieve bestemming voor Lelystad Airport, op de kortst mogelijke termijn. Dat benoemen we ook in het programma (3881-3882). In dat plan zal ook rekenschap gegeven moeten worden aan de economische waarde. Daar willen we verder niet op vooruitlopen; compensatie en de eventuele voorwaarden daarvan zijn nu voorbarig.

Komt te vervallen als CP118.C15 wordt aangenomen.

CP118.E360

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Sluit RTHA in 2040**

Indiener: Gijs Toussaint

Woordvoerder: Tobias Grond

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3882

Voorgestelde tekst:

We gaan toe naar sluiting van de luchthaven Rotterdam The Hague Airport met als streefdatum 2040. Hiervoor maken we een transitieplan met alle betrokken partijen, waaronder de luchthaven, het Rijk en omliggende gemeenten

Toelichting:

Dit standpunt stond ook in het verkiezingsprogramma van D66 Zuid-Holland bij de afgelopen Provinciale Statenverkiezingen. Het past in de bredere ambities van D66, en de standpunten over andere vliegvelden, om te kiezen voor het milieu en het klimaat en dit vliegveld te sluiten. Door hiermee nu aan de slag te gaan is er voldoende tijd om de regio internationaal bereikbaar te maken zonder dat er een vliegveld nodig is, bijvoorbeeld door meer te investeren in spoorverbindingen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Verderop in het programma (regel 3909 - 3914) wordt aangegeven dat D66 voorstander is van een onderbrengen van alle regionale luchthavens met nationale betekenis onder de Schiphol groep zodat vanuit een gezamenlijke visie gekeken kan worden naar een toekomstige invulling van de luchtvaart in Nederland en de functies die Schiphol en de verschillende regionale luchthavens daarbinnen vervullen. Hierbij zou sluiting een van de opties kunnen zijn. Het lijkt ons echter niet verstandig om daarop vooruitlopend nu al uit te spreken dat een van die luchthavens moet sluiten.

CP118.E361

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Krimp de luchtvaart 2**

Indiener: Bart Jordi

Woordvoerder: Bart Jordi

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 3894 t/m 3908

Huidige tekst:

Schone brandstoffen spelen een grote rol bij het verduurzamen van de luchtvaart. Daarom wil D66 het aandeel duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF) dat (vrijwillig) bijgemengd wordt vergroten. Op dit moment geldt een EU bijmengverplichting van 6 procent. D66 zou graag zien dat er wordt voldaan aan het nationale streven van 14 procent, zoals afgesproken in het Akkoord Duurzame Luchtvaart. In samenspraak met de luchtvaartsector en producenten van SAF werken we ernaar toe om dit doel op te hogen naar 20 procent. In Europa moeten we ambitieuzer te werk gaan. D66 pleit daarvoor voor een verhoging van de bijmengverplichting. •We maken werk van de verduurzaming van de luchtvaart. Door technologieën te ontwikkelen om elektrisch vliegen verder te brengen en door zelf waterstof en synthetische kerosine te ontwikkelen, kunnen we daar zelfs aan verdienen. D66 ziet een kans voor Nederland om de schone brandstoffenproducent van Europa te worden •We stellen een ambitieuze agenda voor elektrisch vliegen op, waarbij Caribisch Nederland als proeftuin fungeert. Elektrisch vliegen is namelijk een goed en schoon alternatief voor de korte afstanden, en de afstanden tussen de eilanden lenen zich goed voor de ontwikkeling en implementatie van elektrisch vliegen.

Toelichting:

Vliegen is het slechtste wat je kan doen voor het klimaat. Slechts 11% van de wereldbevolking heeft ooit gevlogen, dat is het rijke gedeelte van de wereldbevolking. Wereldwijd is de luchtvaart verantwoordelijk voor 3% van de CO2 uitstoot maar door de toenemende welvaart in landen als India en China zal het aandeel van de luchtvaart, zonder rigoureuze stappen, snel doorgroeien naar 20% van de wereldwijde CO2 uitstoot.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het is niet realistisch om in te zetten op helemaal niet meer vliegen. Dit past ook niet binnen het internationale karakter van onze partij. Op korte afstanden zijn er goede alternatieven waar we op inzetten, maar voor de lange afstanden zullen we naar schoner vliegen moeten. Dat is het doel van deze maatregelen.

CP118.E362

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **taD Duurzaam vliegen in de cariben**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3905 t/m 3906

Huidige tekst:

We stellen een ambitieuze agenda voor elektrisch vliegen op, waarbij Caribisch Nederland als proeftuin fungeert.

Voorgestelde tekst:

We stellen een ambitieuze agenda voor elektrisch vliegen op, waarbij Caribisch Nederland, samen met de drie naastliggende landen Aruba, Curaçao en Sint-Maarten van ons koninkrijk, als proeftuin fungeert.

Toelichting:

Vliegen vraagt starten en landen met aan beide zijde de juiste faciliteiten. Juist de nabije ligging van de bovenwindse eilanden onderling en de benedenwindse landen onderling levert de eerste en beste businesscases en klimaat impact in elektrisch vliegen. De drie landen van ons koninkrijk hier dus in meenemen helpt de drie Caribische Gemeenten van Nederland in hun verduurzaming mogelijkheden en kracht. De 2e Kamer als onderdeel van de Staten-Generaal heeft ook een verantwoordelijkheid naar het Koninkrijk der Nederlanden en dus naar de andere 3 landen daarbinnen; Aruba, Curaçao en Sint-Maarten.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Indien Aruba, Curacao en Sint-Maarten aan zo'n project mee willen werken is hier geen bezwaar tegen. Echter, het zijn autonome landen en het is ongepast om een keuze voor hen te maken in ons verkiezingsprogramma.

Komt te vervallen als CP118.E361 wordt aangenomen.

CP118.E363

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Sturen op doelen**

Indiener: Tom Kuhlman

Woordvoerder: Tom Kuhlman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3940

Voorgestelde tekst:

We sturen op doelen , eerder dan op maatregelen, via instrumenten als kritische prestatie-indicatoren en een stoffenbalans. Centraal in deze doelen staan de planetaire grenzen van klimaat, biodiversiteit, water, stikstof en fosfaat. Wel zullen in de overgangperiode naar een duurzamere landbouw maatregelen nodig blijven om verdere schade aan de natuur te voorkomen.

Toelichting:

Als we zeggen dat we de boer perspectief willen geven, dan hoort daarbij ook enige mate van vrijheid als ondernemer. Deskundigen en overheden hebben niet altijd de wijsheid in pacht en elk bedrijf is anders. Daarom is het goed om duidelijke doelen te stellen, maar zoveel mogelijk aan de boer over te laten hoe die te bereiken. Er bestaan tegenwoordig goede mogelijkheden om het behalen van die doelen te monitoren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We sturen aan op heldere doelen waar het kan, maar gebruiken ook maatregelen wanneer nodig. Deze wisselwerking staat beschreven in de tekst.

CP118.E364

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Wat bedoelen we met Kringloop landbouw?**

Indiener: Johan Sanders

Woordvoerder: Johan Sanders

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3981

Voorgestelde tekst:

Als definitie van 'kringlooplandbouw' hanteren we: Binnen een kringloop landbouw wordt gestreefd naar minimale verliezen van grondstoffen bij de productie en toepassing van biomassa door kringloop van grondstoffen binnen het landbouw systeem zo veel mogelijk te sluiten. Onvermijdelijke verliezen (oogst, reststromen) moeten worden gecompenseerd met een aanvoer van stoffen in balans met deze verliezen zodat de invoer van buiten het landbouwsysteem zo klein mogelijk is

Toelichting:

In het Verkiezingsprogramma wordt een aantal keren gesproken over kringlooplandbouw terwijl veel mensen niet precies weten wat met kringloop landbouw bedoeld wordt. Daardoor landt het begrip onvoldoende.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De technische terminologie en gehanteerde definitie komt met de PBL berekening die op ons verkiezingsprogramma wordt uitgevoerd. Die is uitgebreider dan dit amendement.

CP118.E365

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Belonen en beprijzen**

Indiener: Tom Kuhlman

Woordvoerder: Tom Kuhlman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3984

Voorgestelde tekst:

We bieden boeren en tuinders duidelijkheid en perspectief voor de toekomst. We maken duurzaam grondgebruik aantrekkelijk door een combinatie van belonen en beprijzen, waarbij de opbrengst van heffingen wordt teruggesluisd naar de sector.

Toelichting:

De Transitiecoalitie Voedsel heeft in een inspirerend rapport gepleit voor fiscale prikkels om de landbouw te verduurzamen. Door enerzijds heffingen in te voeren op niet-duurzame productie maar anderzijds de opbrengst daarvan te gebruiken om duurzame boeren te ondersteunen kunnen we de landbouw verduurzamen zonder het verdienmodel te ondergraven. Dergelijke prikkels zijn vaak effectiever dan verbodsbepalingen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De voorgestelde maatregelen zullen ook beprijzen (bijvoorbeeld middels de duurzaamheidshemming) en belonen (middels blauwgroene maatregelen en marktstimulans via voedselomgeving), maar het verkiezingsprogramma sluit niet uit dat maatregelen ook noodzakelijk kunnen zijn.

CP118.E366

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Minder import van veevoedergrondstoffen leidt tot behoud van organische stof voor de bodem**

Indiener: Johan Sanders

Woordvoerder: Johan Sanders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3984

Huidige tekst:

Nederland gaat inzetten op grondgebondenheid om kringlopen te sluiten en om importafhankelijkheid van kunstmest en veevoer te verminderen. Dit zal ook de landbouw bestendiger maken tegen geopolitieke verschuivingen en economische schokken.

Voorgestelde tekst:

Nederland gaat inzetten op grondgebondenheid om kringlopen te sluiten en om importafhankelijkheid van kunstmest, veevoer en export van organische stof in mestproducten te verminderen. Dit zal ten goede komen aan bodemkwaliteit.

Toelichting:

Met import van veevoer komt veel fosfaat mee. Om binnen de fosfaatgebruiksruimte te kunnen blijven voeren we fosfaat in allerlei mestproducten uit naar het buitenland waarmee tegelijkertijd veel waardevolle organische stof voor de landbouw verdwijnt.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We onderschrijven het doel van het amendement, maar dit is momenteel niet haalbaar met mestoverschot. De export zal verminderen via de groei van de nationale vraag.

CP118.E367

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Grondpositie overheid**

Indiener: Joram Schollaardt

Woordvoerder: Joram Schollaardt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3987

Voorgestelde tekst:

We zorgen ervoor dat de overheid via de nationale grondbank het recht op eerste koop van grond van stoppende boeren heeft. Zo kan grond worden opgekocht en tegen een lagere prijs uitgegeven worden aan (startende jonge) boeren die willen extensiveren, met voorwaarden op het gebied van natuurvriendelijke bedrijfsvoering. Hiermee dragen we bij aan behoud en herstel van ons waardevolle cultuurlandschap.

Toelichting:

Op deze manier zorgen we ervoor dat de overheid haar belangrijke doelen die ze onder andere in het NPLG heeft opgenomen ook daadwerkelijk kan realiseren. Boeren die willen omschakelen naar kringlooplandbouw kunnen dat op deze manier ook.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E368

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Expliciteer de volgorde van maatregelen om de stikstofuitstoot te halveren**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3989 t/m 3992

Huidige tekst:

- In 2030 moet de stikstofuitstoot gehalveerd zijn. Daarmee volgen we de lijn van het rapport 'Wat kan wel' van de commissie-Remkes. We kijken daarbij naar verschillende, passende maatregelen, ook voor de landbouw. Extensivering en de transitie naar kringlooplandbouw zal daar een flinke bijdrage aan kunnen leveren. Dit is nodig om de doelen voor stikstof en klimaat te halen.

Voorgestelde tekst:

- In 2030 moet de stikstofuitstoot gehalveerd zijn. Daarmee volgen we de lijn van het rapport 'Wat kan wel' van de commissie-Remkes. We kijken daarbij naar verschillende, passende maatregelen, ook voor de landbouw. Extensivering en de transitie naar kringlooplandbouw zal daar een flinke bijdrage aan kunnen leveren. Daarbij zetten we eerst in op omschakelen in de bedrijfsvoering en waar dat niet genoeg effectief is wordt gekeken naar uitkoop. Gedwongen uitkoop is daarbij een uiterste optie. Deze maatregelen zijn nodig om de doelen voor stikstof en klimaat te halen.

Toelichting:

D66 heeft in het verleden bepleit dat gedwongen uitkoop een optie moet zijn in de aanpak van de stikstofcrisis. Deze optie leidt tot ongerustheid binnen de sector. Het is verstandig om deze optie in te kaderen in een bredere aanpak waarbij (gedwongen) uitkoop pas wordt ingezet waar de omschakeling in bedrijfsvoering onvoldoende effect heeft.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: We steunen de constatering die de indiener in de toelichting geeft. Of het inkaderen in een bredere aanpak wenselijk is, laten we graag aan het congres over.

CP118.E369

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **opkopen van stikstofrechten**

Indiener: Tom Kuhlman

Woordvoerder: Tom Kuhlman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3993

Voorgestelde tekst:

D66 wil voorkomen dat afname van stikstofemissies in de landbouw gebruikt wordt om de emissies in andere sectoren te verhogen.

Toelichting:

We willen de emissies van ammoniak en stikstofoxiden verlagen. Die verlaging moet vooral uit de landbouw komen. Publiek geld wordt nu ingezet om bedrijven uit te kopen. Tegelijk is de afgelopen jaren gebleken dat Schiphol, Rijkswaterstaat en decentrale overheden landbouwbedrijven uitkopen niet om de emissies uit die bedrijven te verlagen, maar om zelf meer stikstof te kunnen uitstoten. Dat kan niet de bedoeling zijn. D66 wil dat maatregelen worden genomen om dit tegen te gaan.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Alle sectoren moeten een bijdrage leveren aan het verlagen van emissies. Daarover zijn we het met de indiener eens. Deze tekst kan echter ook op een andere manier geïnterpreteerd worden, namelijk dat er ook niet meer gebouwd kan worden. Of dat wenselijk is, laten we over aan het congres.

CP118.E370

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Landelijke regie op megastallen**

Indiener: Ben Schrijver

Woordvoerder: Ben Schrijver

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3993 t/m 3995

Huidige tekst:

Nederland heeft de grootste veedichtheid van de Europese Unie, met bijna 120 miljoen landbouwdieren. Dat is enorm veel voor ons kleine land. De bio-industrie is schadelijk voor mensen, dieren en de leefomgeving. We stoppen daarom zo snel mogelijk met de grootschalige bio-industrie. De veehouderij gaat toe naar een gezonder, duurzamer en dierwaardig model, ondersteund met faciliterende en stimulerende maatregelen.

Voorgestelde tekst:

Nederland heeft de grootste veedichtheid van de Europese Unie, met bijna 120 miljoen landbouwdieren. Dat is enorm veel voor ons kleine land. De bio-industrie is schadelijk voor mensen, dieren en de leefomgeving. We stoppen daarom zo snel mogelijk met de grootschalige bio-industrie. De veehouderij gaat toe naar een gezonder, duurzamer en dierwaardig model, ondersteund met faciliterende en stimulerende maatregelen. De Rijksoverheid dient daarom een beslissende rol te krijgen bij het al of niet toestaan van megastallen.

Toelichting:

Provincies verlenen vergunningen voor megastallen. Agro-industriële ontwikkelingen met invloed op het milieu en gezondheidsaspecten buiten provinciegrenzen. In gebieden met een hoge veedichtheid is meer stank en overlast dan in de rest van Nederland. Burgers komen op voor hun leefomgeving en willen aandacht voor effecten van veehouderij. Stankoverlast, verstening van het platteland, verlies van biodiversiteit en gezondheidsrisico's. Ministeries met verantwoordelijkheid voor landbouw, natuur- en milieubeleid en volksgezondheid hebben geen grip op megastallen en afweging van risico's voor milieu en volksgezondheid bij locatiekeuzes. Landelijk beleid vraagt om landelijke regie. Provincies kunnen alleen vergunningen verlenen voor megastallen met goedkeuring door de Rijksoverheid.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit is een bestuursvraagstuk. Nationale regie is niet altijd het antwoord. We geloven dat lokale context van groot belang is. Het rekening houden met omwonenden en de ruimtelijke ordening is een taak die beter bij de provincie past.

CP118.E371

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Hervorming bio-industrie als gevolg van de landbouwtransitie**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 3993 t/m 3997

Huidige tekst:

- Nederland heeft de grootste veedichtheid van de Europese Unie, met bijna 120 miljoen landbouwdieren. Dat is enorm veel voor ons kleine land. De bio-industrie is schadelijk voor mensen, dieren en de leefomgeving. We stoppen daarom zo snel mogelijk met de grootschalige bio-industrie. De veehouderij gaat toe naar een gezonder, duurzamer en dierwaardig model, ondersteund met faciliterende en stimulerende maatregelen.

Voorgestelde tekst:

- Nederland heeft de grootste veedichtheid van de Europese Unie, met bijna 120 miljoen landbouwdieren. Dat is enorm veel voor ons kleine land. De veehouderij gaat toe naar een gezonder, duurzamer en dierwaardig model, ondersteund met faciliterende en stimulerende maatregelen. Daarmee hervormen we automatisch de zogeheten bio-industrie naar een beter model.

Toelichting:

De originele tekst legt sterk de nadruk op wat er mis is met de bio-industrie terwijl de inleidende tekst ook erkend dat de boer in de knel zit. Met deze wijziging komt de nadruk te liggen op de hervorming naar een gezonder, duurzamer en dierwaardiger model waarmee automatisch de zogeheten bio-industrie wordt veranderd. Hierin worden boeren ook meer meegenomen dan in de originele tekst.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Als we het hebben over 'de boer' gaat het niet per definitie over de bio-industrie. We doelen eerder een specifiek bedrijfsmodel dat niet houdbaar is. De originele tekst expliciteert dat wat ons betreft beter.

CP118.E372

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Krimp van de veestapel als logisch gevolg van de transitie**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3997

Voorgestelde tekst:

Voor D66 is krimp van de veestapel daarbij een logisch gevolg van de verschillende sporen die we inzetten in de landbouwtransitie.

Toelichting:

D66 heeft sterk gepleit voor krimp van de veestapel. Het huidige verkiezingsprogramma noemt geen expliciete maatregelen rondom de grootte van de veestapel. Het is goed om krimp van de veestapel in te kaderen als gevolg van de landbouwtransitie in plaats van een doel op zichzelf.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: De verschillende maatregelen in het programma kunnen er ook voor zorgen dat er een krimp van de veestapel zal komen. Hierbij sluiten we expliciet extra maatregelen niet uit, ook niet een mogelijke krimp van de veestapel door directe maatregelen.

CP118.E373

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Biologische veehouderij verbeteren door slachten op de eigen boerderij**

Indiener: Gelderse Vallei

Woordvoerder: Mark Giebels

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3997

Voorgestelde tekst:

We ondersteunen een pilot van biologische boeren door het mogelijk te maken dat zij hun eigen melk-/ en vleeskoeien op hun eigen boerderij mogen (laten) slachten. Hierdoor is de kringloop van het leven op de biologische boerderij compleet en is het diervriendelijker.

Toelichting:

Biologische boeren houden hun melk/vleeskoeien vanaf de geboorte op hun eigen boerderij. Na bijvoorbeeld tien jaar moet zij worden geslacht. Voor de slacht gaat het dier in een veewagen naar een grote slachterij. Dat is stressvol en angstig. Als biologische boerderij onder voorwaarden op het eigen erf mag (laten) slachten zonder die extra keuring, wordt de kringloop compleet. Vanuit de biologische boerderij Ruimzicht in Halle (bij Doetinchem) werd deze oproep gedaan. D66 kan laten zien oog te hebben voor de boer en écht werk te willen maken van biologisch boeren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Wat ons betreft is deze toevoeging te gedetailleerd. Bovendien is de haalbaarheid van een dergelijke ontheffing hoogst onwaarschijnlijk, in verband met de kosten en bestaande Europese en Nederlandse wetgeving over o.a. voedselveiligheid.

CP118.E374

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Insectenleed**

Indiener: Ruben Van Den Bulck

Woordvoerder: Ruben Van Den Bulck

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 4000

Huidige tekst:

insecten

Toelichting:

Steeds meer wetenschappelijke onderzoeken tonen aan dat insecten pijn kunnen ervaren, ook al is het onderzoeksveld nog niet geheel volwassen. Wat te doen? Zetten we in op het opbouwen van een potentieel wrede industrie die miljarden insecten pijn laat lijden en waar we in de toekomst moeilijk vanaf komen. Of vermijden we dit onnodige risico en stappen we juist af van het houden van levende wezens voor ons eten, zeker nu er steeds meer goede plantaardige alternatieven zijn. Bovendien vind ongeveer de helft van de Nederlanders dat de overheid meer voor insecten en vissen moet doen, zie : <https://www.rda.nl/nieuws/nieuws/2023/04/06/dierenwelzijn-gaat-nederlanders-aan-het-hart>

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Een groot gedeelte van onze landbouw gaat naar het voeren van vee. De impact die dat heeft op het klimaat is gigantisch en daarom moeten we op zoek naar alternatieve bronnen van eiwitten. Daarin kunnen we geen bronnen uitsluiten.

CP118.E375

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Sta kunstmestvervangers toe in Nederland**

Indiener: Johan Sanders

Woordvoerder: Johan Sanders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4011

Huidige tekst:

We zetten ons in om knellende Europese mestwetgeving aan te passen.

Voorgestelde tekst:

We zetten ons in om de Nederlandse mestwetgeving die van de goedgekeurde Europese mestwetgeving te laten volgen. Daarmee wordt het mogelijk om kunstmest deels te vervangen door producten op basis van dierlijke mest.

Toelichting:

Italië, Polen, Duitsland volgen de Europese richtlijn met bijv uit dierlijke mest (digestaat) gestripte ammonium als kunstmest vervanger mag worden ingezet ipv virgin kunstmest.. Waarom gebeurt dit niet in Nederland ? We zouden daardoor elk jaar minder stikstof in Nederland krijgen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement verandert in de kern niets aan de huidige tekst, maar maakt het te gedetailleerd en technisch voor het verkiezingsprogramma.

CP118.E376

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Blijvend en kruidenrijk grasland**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4017 t/m 4019

Huidige tekst:

- In de akkerbouw stimuleren we gemengde teelt en grotere rotaties van gewassen, ook om de bodemgezondheid te verbeteren. De teelt van bloembollen en siergewassen wordt biologisch, met name om het gebruik van bestrijdingsmiddelen drastisch te verminderen.

Voorgestelde tekst:

- In de akkerbouw stimuleren we gemengde teelt en grotere rotaties van gewassen, ook om de bodemgezondheid te verbeteren. In de veeteelt zien we erop toe dat de hoeveelheid blijvend grasland niet vermindert en stimuleren we de inzet van kruidenrijk grasland. De teelt van bloembollen en siergewassen wordt biologisch, met name om het gebruik van bestrijdingsmiddelen drastisch te verminderen.

Toelichting:

Het is belangrijk om kruidenrijk grasland ook te stimuleren omdat het vele milieuvordelen heeft zoals toename van biodiversiteit, afname van (kunst)mestgebruik en afname van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het is belangrijk om te voorkomen dat de hoeveelheid blijvend grasland afneemt. Blijvend grasland neemt meer CO₂ op uit de lucht en heeft ook meerdere milieuvordelen. Door het vervallen van de derogatie wordt het voor boeren aantrekkelijker om van blijvend grasland bouwland te maken.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De verschillende maatregelen in het programma zullen er voor zorgen dat er geen afname zal zijn van blijvend grasland en dat alternatieve hoogwaardige eiwitten, zoals kruidenrijk grasland, zullen worden gestimuleerd. Het amendement is expliciet over overheidsingrijpen (zien we erop toe) zonder duidelijk te maken met wat voor maatregelen dit geregeld moet worden

CP118.E377

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Campagne voor biologische producten**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4022

Voorgestelde tekst:

Aansluitend op deze ambities worden biologische producten ook actief gepromoot in een campagne naar Deens voorbeeld.

Toelichting:

Biologische landbouw is sterk afhankelijk van een nichemarkt, een campagne voor biologische producten aansluitend op onze ambities is daarom noodzakelijk.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Biologisch is een onderdeel van de voorgestelde voedselvisie en komt oa. terug in 4097-4101. NL heeft recent een Biologisch Actieplan ontwikkeld en het nu aan het uitvoeren om het marktaandeel te verbeteren.

CP118.E378

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Biologische landbouw als proeftuin**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4024

Voorgestelde tekst:

Biologische landbouw is een geschikte proeftuin voor alternatieven voor bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Hiermee kan de landbouw als geheel verduurzaamd worden. Daarom stimuleren we pilots voor deze alternatieven in de biologische landbouw.

Toelichting:

Met deze toevoeging wordt biologische landbouw een proeftuin voor alternatieven voor bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Hiermee staat de uitbreiding van het areaal biologische landbouw niet op zichzelf maar kan een vliegwiel zijn voor de verduurzaming van de gehele sector.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting:

CP118.E379

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Inkomenssteun Gemeenschappelijk Landbouw Beleid**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4024 t/m 4029

Huidige tekst:

De Europese landbouwsubsidies die Nederland zelf kan verdelen, gaan voortaan alleen naar boeren die stappen zetten naar kringlooplandbouw, biologische boeren en jonge boeren die de omschakeling willen maken. Of als inkomensondersteuning voor boeren die aan natuurbeheer doen of groenblauwe diensten leveren. In het volgende Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid moet de generieke inkomenssteun in zijn geheel verdwijnen; alleen publiek geld voor geleverde publieke diensten.

Voorgestelde tekst:

De Europese landbouwsubsidies die Nederland zelf kan verdelen, worden niet besteed aan generieke inkomenssteun maar naar geleverde diensten zoals omschakelen naar biologische landbouw of kringlooplandbouw, verduurzaming van de bedrijfsvoering en groenblauwe diensten.

Toelichting:

Dit amendement maakt de tekst bondiger en meer gericht op het doel: het ombouwen van Europese landbouwsubsidies als generieke inkomenssteun naar beloning of compensatie voor verduurzaming in de bedrijfsvoering.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Alhoewel we over het eerste onderdeel van het amendement positief zijn, valt het tweede onderdeel van de originele tekst over het volgende GLB weg in het amendement, terwijl dat juist de kern van de tekst raakt.

CP118.E380

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Spoorlijn Weert - Hamont**

Indiener: Limburg

Woordvoerder: Nidâl Marouan

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 3639

Voorgestelde tekst:

“D66 blijft zich inzetten voor de realisatie van de internationale spoorverbinding tussen Weert en Hamont.”

Toelichting:

De Spoorlijn Weert - Hamont betreft een uit de dienstregeling genomen stuk internationaal spoor dat van Nederland naar België gaat. Er wordt al enkele jaren gesproken over het moderniseren en weer in dienst nemen van dit traject. Aan de Belgische kant is recentelijk de modernisering van het Belgische deel van het spoor gerealiseerd; de 8 kilometer spoor aan Nederlandse zijde is nog niet gerealiseerd. Er wordt nu zelfs openlijk getwijfeld of dit nog moet gebeuren. Als D66 recht wil doen aan zijn internationale spoorambities realiseert het dit internationale spoor, en ontsluit hiermee een aanzienlijk deel van Zuid-Nederland beter met België.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E381

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Ruilverkaveling voor verduurzaming**

Indiener: Tom Kuhlman

Woordvoerder: Tom Kuhlman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4029

Voorgestelde tekst:

De transitie van de landbouw heeft ook een ruimtelijke dimensie. Door middel van kavelruil met behulp van een grondbank maken we het mogelijk voor boeren in kwetsbare gebieden om hun bedrijf naar elders te verplaatsen.

Toelichting:

Sommige agrarische activiteiten zijn ongeschikt voor de plek waar ze nu zitten. In plaats van die bedrijven uit te kopen kan het veel effectiever en goedkoper zijn om ze te verplaatsen naar minder kwetsbare gebieden. Die zijn er namelijk ook. Daarmee wordt ruimte geschapen voor natuurinclusieve landbouw. We voorkomen daarmee ook dat competente en bevoegen ondernemers het werk onmogelijk wordt gemaakt.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Een UVA-rapport laat zien dat effect op locatie minder groot is dan gedacht en stikstof vooral in stikstofdeken gaat zitten. Duurzaamheidseis of natuurinclusieve landbouw staat ook niet vermeld in het amendement. Verplaatsing van bedrijf staat dus haaks op doelen en kan in ieder geval niet door overheid worden gefinancierd.

CP118.E382

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Aanvalsplan Grutto**

Indiener: Joram Schollaardt

Woordvoerder: Joram Schollaardt

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4035 t/m 4036

Huidige tekst:

We blijven het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) door ontwikkelen en versterken de effectiviteit.

Voorgestelde tekst:

We blijven het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) doorontwikkelen, versterken de effectiviteit en voeren het Aanvalsplan Grutto uit.

Toelichting:

Het gaat niet goed met onze nationale vogel, de grutto. Deze en andere weidevogels zijn de afgelopen decennia hard achteruit gegaan door de intensivering van de landbouw. Om de achteruitgang een halt toe te roepen, is het Aanvalsplan Grutto opgesteld. Boeren die hun bedrijfsvoering weidevogelvriendelijk willen maken moeten hiervoor langjarig perspectief krijgen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E383

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Reductie van stikstof en fosfaat rechten**

Indiener: Johan Sanders

Woordvoerder: Johan Sanders

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4037 t/m 4038

Huidige tekst:

We bouwen het voor boeren dure systeem van verhandelbare fosfaat-, dier- en stikstofrechten af. Alle dierrechten vervallen per 2030 en worden omgezet naar een stikstofemissierechtensysteem met beperkte verhandelbaarheid; deze stikstofemissierechten gelden voor alle diercategorieën.

Voorgestelde tekst:

We benutten het systeem van verhandelbare fosfaat-, dier- en stikstof/natuurvergunningrechten om het volume van deze rechten stapsgewijs te reduceren voor alle diercategorieën. .

Toelichting:

Door elk jaar een deel van de rechten verkleinen zal de markt de beste oplossingen vinden voor de reductie mineralen gebruik en hebben we een extra gereedschap om de stikstof (en fosfaat) uitstoot te verlagen

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Wat ons betreft is het doeljaar noodzakelijk voor een duidelijk perspectief, duidelijkheid in het algemeen en het behalen van de doelen. Ook wijziging van koers.

CP118.E384

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Duurzame visserij**

Indiener: Tom Kuhlman

Woordvoerder: Tom Kuhlman

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4040

Voorgestelde tekst:

De Nederlandse visserij kan zich beroemen op een lange traditie, maar verkeert momenteel in crisis, zeker waar het de kustvisserij in Europese wateren betreft. Toch zijn er mogelijkheden voor een duurzame visserij, zolang gewaakt wordt voor de uitputting van visbestanden. • Reserveer in de Noordzee naast windmolenparken en beschermde natuurgebieden ook ruimte voor de visserij. • Bied vissers perspectief door innovatieve technieken mogelijk te maken. • Aquacultuur op zee kan op termijn alternatieven bieden voor onze voedselvoorziening. D66 steunt de ontwikkeling daarvan.

Toelichting:

In het conceptprogramma wordt de visserij slechts één keer genoemd, en dan in negatieve zin. Daarmee doen we deze sector tekort.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E385

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Transportkosten in eerlijke prijs**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Rick Smits

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4053 t/m 4057

Huidige tekst:

We zorgen voor duurzaamheidsvoorwaarden op inkoop en bedrijfsvoering in de voedingsindustrie en supermarkten, zodat het gehele assortiment milieu- en diervriendelijk wordt, inclusief een eerlijke prijs. Een eerlijke prijs betekent dat de kosten voor de leefomgeving mee worden gewogen in de prijs van een product. Die kosten worden verdeeld over de keten en komen niet bij de boer terecht.

Voorgestelde tekst:

We zorgen voor duurzaamheidsvoorwaarden op inkoop, transport en bedrijfsvoering in de voedingsindustrie en supermarkten, zodat het gehele assortiment milieu- en diervriendelijk wordt, inclusief een eerlijke prijs. Een eerlijke prijs betekent dat de kosten voor de leefomgeving mee worden gewogen in de prijs van een product. Ook kosten van zwaar transport die kosten op infrastructuur voor gemeenten opdrijven. Deze kosten worden verdeeld over de keten en komen niet bij de boer of de gemeente terecht.

Toelichting:

De hoeveelheden zwaar transport nemen toe ook op lokale wegen naar boeren en bedrijven om efficiënter te kunnen vervoeren. De kosten hiervoor komen niet terecht in het product dat een consument in de supermarkt koopt.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement is wat ons betreft te gedetailleerd voor het verkiezingsprogramma.

CP118.E386

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Meersporenstrategie voor het verdienmodel van boeren**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4069

Voorgestelde tekst:

Naast een duurzaamheidsbijdrage en keurmerken zetten we in op meerdere manieren om nieuwe verdienmodellen voor boeren te creëren. Daarbij stimuleren we onderscheidende producten zoals streekproducten en het opzetten van een tweede verdienmodel in toerisme of zorg. Ook ondersteunen we korte ketens en compenseren we boeren voor groenblauwe diensten.

Toelichting:

Het conceptprogramma focust sterk op true pricing en keurmerken. Hiernaast zijn ook meer opties mogelijk. Het toevoegen van deze opties in de tekst is noodzakelijk om alle mogelijkheden te benutten. De mogelijkheden voor nieuwe verdienmodellen zijn ook voor iedere boer en boerenbedrijf anders.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het belang van nieuwe verdienmodellen is al verwerkt in de rest van dit hoofdstuk. Duurzaamheid is daarin de kern. Inzetten op streekproducten is positief maar niet een alternatief voor nodige verduurzaming. Ook de regie (we) van de overheid is niet helder. Daarnaast zijn er verschillende bestaande mogelijkheden voor de marktontwikkelingen van dit soort producten (o.a. geografische indicaties). Het amendement verbreed eigenlijk de sporen waar dit concept VKP op inzet, namelijk verduurzaming.

CP118.E387

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Zet in de gehele keten meer in op meerwaarde**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4069

Voorgestelde tekst:

· In de keten van boeren, verwerkende industrie en supermarkten wordt gewerkt met kleine winstmarges. Daarom wil D66 onderscheidende producten faciliteren zoals streekproducten, producten met meerwaarde in gezondheid of duurzaamheid. Deze creëren een robuuster verdienmodel voor de boer. Hierbij verwachten we een bijdrage uit de rest van de keten.

Toelichting:

In de huidige keten van boer tot consument wordt gewerkt met kleine marges. Onderscheidende producten kunnen deze marges vergroten en daarmee dus ook het verdienvermogen van boeren.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De kern vormen wat ons betreft verdienmodellen en streekproducten. De boodschap van dit amendement is voldoende meegenomen in andere amendementen met een advies op overnemen. Dit amendement slaat ook een ander spoor in naast bio- en kringloop.

CP118.E388

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Investeren in een circulaire economie met reststromen uit de landbouw**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4069

Voorgestelde tekst:

· D66 ziet een bijzondere kans in een circulaire economie waarbij gewassen en reststromen worden benut door de verwerkende industrie. Hiermee kunnen nieuwe verdienmodellen worden gecreëerd en dragen boeren bij aan het vergroenen van de industrie en aan bouwen met natuurmaterialen.

Toelichting:

Het benutten van gewassen en reststromen uit de landbouw draagt bij aan het vergroenen van de industrie, bouwen met natuurmaterialen en kan nieuwe verdienmodellen creëren. Een mooie kans die we moeten benutten voor het vergroenen van de landbouw en het creëren van perspectief.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E389

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Gezonde voedselomgeving**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Marjolijn Bragt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4095

Voorgestelde tekst:

(...) ervoor zorgen dat er meer keuzevrijheid is, in een voedselomgeving gericht op gezonde voeding.

Toelichting:

Zoals er beleid is gericht op het ontmoedigen van roken, drugs en alcohol, zou ook met beleid en richtlijnen een voedselomgeving gestimuleerd moeten worden met minder verleidingen voor mensen om de ongezonde keuze te maken.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement vat de essentie samen, maar wat ons betreft is die voldoende benadrukt in de tekst erboven en de maatregelen erna. Bovendien gaat het niet alleen over een gezonde voeding maar ook om duurzaamheid.

CP118.E390

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Stimuleer verandering voedselkeuze**

Indiener: Johan Sanders

Woordvoerder: Johan Sanders

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4096

Voorgestelde tekst:

subsidieer restaurants die >90% van hun omzet halen uit vegetarisch of veganistisch voedsel

Toelichting:

Door gepaste subsidiering kunnen restaurants goede koks aantrekken die aan hun klanten voor gunstige prijs heerlijke gerechten kunnen voorschotelen gedurende een afgebakende termijn en daarmee aan consumenten de kunst van het lekker koken zonder dierlijke producten introduceren zodat het navolging krijgt thuis.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We zetten erop in het hele systeem te verbeteren. Daarom willen we niet slecht een enkele schakel in dit systeem een uitzonderingspositie te geven met een subsidie.

CP118.E391

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Afbouw subsidies intensieve veehouderij**

Indiener: Kiki Kersten

Woordvoerder: Bauke ter Borg

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4102 t/m 4103

Huidige tekst:

Gezond en duurzaam eten moet betaalbaar zijn voor iedereen. De btw op groente, fruit verdwijnt, een heffing op vlees en zuivel financiert dat.

Voorgestelde tekst:

Gezond en duurzaam eten moet betaalbaar zijn voor iedereen. De btw op groente, fruit verdwijnt, een heffing op vlees en zuivel financiert dat. Ook zetten we ons in Nederland en in Europa in om de miljarden landbouwsubsidies die nu vooral naar de intensieve veehouderij zonder duurzaamheidsoogmerk gaan, juist naar duurzame initiatieven te laten gaan.

Toelichting:

Willen we een duurzame kringlooplandbouw, dan horen de subsidies dat ook te reflecteren. Dat is nu niet zo. Bijna een derde van het EU budget gaat op aan landbouwsubsidies, maar ongeveer 80 procent van de inkomenssteun uit dit budget gaat naar de top-20% industriële boeren. Veeboeren in de EU kunnen op 1200 keer meer subsidie rekenen dan plantaardige alternatieven. Ook gaan er elk jaar nog steeds tientallen miljoenen euro's Europees belastinggeld naar de promotie van zuivel en vlees. Met dit amendement willen we benadrukken dat subsidies alleen mogen worden ingezet om de duurzame transitie te realiseren.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: We zijn het volledig eens met de indiener, maar dit punt staat al in regels 4029 tot 4034. Wat ons betreft is het duidelijker om het op één plek helder te noemen, in plaats van op twee plekken op verschillende manieren.

CP118.E392

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Alcoholreclame die kinderen bereikt aan banden**

Indiener: Bart Takkenberg

Woordvoerder: Bart Takkenberg

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4115 t/m 4118

Huidige tekst:

We worden overspoeld met reclames voor junkfood. D66 wil consumenten en met name kinderen beter beschermen tegen misleide reclames over ongezond voedsel en hiervoor richtlijnen op stellen.

Voorgestelde tekst:

We worden overspoeld met reclames voor ongezonde producten zoals junkfood en alcohol. D66 wil consumenten en met name kinderen beter beschermen tegen misleidende reclames over ongezonde producten en hiervoor richtlijnen opstellen.

Toelichting:

Zoals eerder in het conceptprogramma wordt benoemd, is ook beperkte alcoholconsumptie belangrijk om de kans op een gezond leven te vergroten. Een van de drie effectiefste middelen om alcoholconsumptie te verminderen is het nemen van reclamemaatregelen. Onze samenleving, waar we alcoholreclame op veel plekken tegenkomen, maakt het niet makkelijk om gezonde keuzes te maken. Zeker voor jongeren, die hier extra gevoelig voor zijn. Voor reclamemaatregelen is ook veel draagvlak. Daarom is het belangrijk om beschermende maatregelen rondom alcoholreclame op te nemen in het programma.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E393

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Reclame en voedsel**

Indiener: Gelderse Vallei

Woordvoerder: Maud Hulshof

Doel amendement: Schrappen van tekst

Regelnummer: 4116

Huidige tekst:

misleide

Toelichting:

Mensen hebben schijnbaar een vrije keuze voor de aankoop van eten. In de praktijk is dat niet zo, doordat er continu ingegrepen wordt op de behoefte naar zoet, zout en vet eten. Reclame zou wat mij betreft aan zeer strikte regels moeten voldoen (qua plaats en doelgroep). De toevoeging van het woord "misleitend" hoort hier niet thuis; alle reclame is bedoeld om meer afname te genereren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Alhoewel we het volledig eens zijn met de indiener eens zijn dat overgewicht een groot probleem is en dat bedrijven die ongezond voedsel produceren daarin hun verantwoordelijkheid moeten nemen, vinden we het te ver gaan dat zij totaal geen reclame mogen maken. Misleidende reclame daarentegen, moet verboden worden.

CP118.E394

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Plantaardig is duurzaam én gezond**

Indiener: Ruben Van Den Bulck

Woordvoerder: Ruben Van Den Bulck

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4122

Voorgestelde tekst:

Voorgestelde tekst: Plantaardig eten is gezond en duurzaam, D66 zet zich in om in 2040 de dierlijke eiwitconsumptie te hebben gehalveerd. Dit doen wij door het aanbod van plantaardige eiwitten te verhogen en het aanbod van dierlijke eiwitten te verlagen. Hiervoor maken wij afspraken met supermarkten, retailers en horeca. Mocht dit niet leiden tot een verschuiving dan gaan wij over op extra maatregelen.

Toelichting:

In Nederland eten we te veel bewerkt vlees volgens de gezondheidsrichtlijnen. Daarnaast hebben dierlijke producten een grote voetafdruk in onder andere broeikasgassen- en stikstofuitstoot en is er veel land nodig om al het diervoeder te verbouwen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Algemene intentie (ook nationaal) om minder vlees te eten is positief. Echter is wat ons betreft de laatste zin te sturend.

CP118.E395

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Smakelijk Onderwijs**

Indiener: Bouwien ten Bokum

Woordvoerder: Bouwien ten Bokum

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4123

Voorgestelde tekst:

- We maken voedingsleer en kooklessen structureel onderdeel van het curriculum op alle niveaus van het voortgezet onderwijs

Toelichting:

Een lekkere en voedzame maaltijd kunnen bereiden met gezonde ingrediënten is goed voor het klimaat én voor de portemonnee: - Minder voedselverspilling, minder plastic verpakkingsmateriaal en méér gebruik van streek- en seizoensgebonden producten verkleint de klimaat-impact. - Eten hoeft niet duur te zijn als je met kennis van producten en groenten gaat winkelen; goedkoper en gezonder dan junkfood en kant-en-klaar maaltijden. Gezond leven vermindert ook de zorgkosten. De school is de perfecte plek om dit te leren. Praktijkgerichte voedings- en kooklessen bereiden beter voor op een duurzaam en gezond leven. Voor VMBO en VSO leerlingen én voor HAVO en VWO.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We gaan uit van de kracht van het onderwijs, maar willen in het programma geen uitspraken over het curriculum doen . We vinden dat dat aan de docenten en onderwijzers is, die dit het beste weten.

CP118.E396

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Behoud rechtsbescherming natuur**

Indiener: Glenn Lelieveld

Woordvoerder: Glenn Lelieveld

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4164

Voorgestelde tekst:

D66 staat voor behoud van Vogel- en Habitatrichtlijn en wil verscherpte invoering op korte termijn van de Europese Natuurherstelwet.

Toelichting:

Een aantal partijen hebben het vizier gericht op de Europese natuurwetgeving. D66 moet voor deze wetgeving blijven staan en om deze reden specifiek aandacht geven aan het behoud van deze rechtsbescherming van natuur.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E397

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **taD Natuur als Rechtspersoon voor integrale bescherming**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4187

Voorgestelde tekst:

Betere integrale bescherming wordt ingezet door natuurgebieden een juridische entiteit te geven waaruit gewerkt kan worden. Ernstige schade aan de natuur toebrengen wordt op zichzelf staand strafbaar, ook zonder (directe of al aantoonbare) aanvullende schade aan mensen.

Toelichting:

Daarmee wordt ambitie en richting van de versterking van de bescherming van de natuur verwoord i.p.v. alleen de latente intentie. Ervaring leert dat daarmee integrale gesprekken en afstemming mogelijk wordt over wat wel en niet kan en welke compensatie mogelijkheden er wenselijk zijn.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De juridische status die in het amendement bepleit wordt, stellen wij al voor in het programma, daar waar gesproken wordt over het 'Spaans model'. We zijn van mening dat deze tekst duidelijker is dan de tekst in dit amendement.

CP118.E398

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: Preventieve maatregelen om goed samen te kunnen leven met de wolf

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4188

Voorgestelde tekst:

· We ondersteunen en handhaven ruimhartig en vroegtijdig maatregelen zoals wolfwerende rasters en kuddebewakingshonden om vee te beschermen. We investeren in goede voorlichting richting het publiek hoe je het beste kunt reageren als je een wolf tegenkomt. Zo kunnen wolf en mens goed samenleven.

Toelichting:

De wolf is een polariserend onderwerp en baart met name zorgen onder boeren en op het platteland. Het conceptprogramma vermeldt niets over de wolf en dat is een gemiste kans. Preventieve maatregelen zoals wolfwerende rasters, kuddebewakingshonden en goede voorlichting over hoe je kunt reageren als je een wolf ontmoet zijn een noodzakelijk antwoord op de zorgen van mensen over de wolf.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E399

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Het bestrijden van exoten**

Indiener: Arjan de Boer

Woordvoerder: Arjan de Boer

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4188

Voorgestelde tekst:

· Invasieve exoten veroorzaken schade aan bestaande ecosystemen in Nederland. D66 wil daarom invasieve exoten zoals vermeld op de Unielijst intensief bestrijden. Op de Unielijst staan onder andere de reuzenberenklauw, Japanse duizendknoop, boomwurger, muskus- en beverrat, Amerikaanse rivierkreeft en wasbeer(hond).

Toelichting:

Het bestrijden van invasieve exoten is van belang om bestaande ecosystemen in Nederland te beschermen.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Staannd beleid. We ondersteunen het eerste deel van het amendement, maar zijn geen voorstander van lange opsommingen van voorbeelden in het programma. Of het wenselijk is om dit op te nemen, laten we graag aan de leden.

CP118.E400

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **In delen van de extra natuur zetten we in op rewilding: de natuur haar gang laten gaan**

Indiener: Sacha Kuijs

Woordvoerder: Sacha Kuijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4203

Voorgestelde tekst:

In delen van de extra natuur richten we ons niet op bepaalde soorten, maar laten we de natuur haar gang gaan: rewilding. Natuurlijke processen krijgen hier volop de ruimte.

Toelichting:

Ons huidige natuurbeheer/bescherming is erg gericht op bepaalde soorten, vaak soorten die voorkwamen bij een nu niet meer bestaand land(bouw)gebruik. Dat is niet reëel en arbeidsintensief, maar betekent ook het doden of verwijderen van bepaalde soorten. Bij rewilding kan de natuur haar gang gaan; uiteraard zijn een schoon milieu en voldoende ruimte daarbij essentieel. Rewilding kan bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit en aan klimaatadaptatie.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E401

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Natuurgebieden verbinden**

Indiener: Philip Claringbould

Woordvoerder: Philip Claringbould

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4204

Voorgestelde tekst:

We gaan de groenblauwe dooradering tot minstens 10 procent uitbreiden in het landelijk gebied zoals in de Gelderse Vallei en daarmee grote natuurgebieden verbinden zoals de Veluwe met de Utrechtse Heuvelrug door met Rijkswaterstaat als apart project een ecoduct bij Terschuur over de rijksweg A1 aan te leggen en daarvoor budget vrij te maken

Toelichting:

Dit ecoduct bij Terschuur wordt genoemd in het 10 puntenplan voor natuur van D66 en in het vorige verkiezingsprogramma. Het staat ook genoemd in het verkiezingsprogramma van D66 Gelderland en wacht op rijksbudget en een projectopdracht om uitgevoerd te worden door onze rijksoverheid vanuit het NNN de opvolger van de oorspronkelijke EHS. Juist goede ecologische natuurwegen tussen natuurgebieden vergroten de biomobiliteit en ook de biodiversiteit en zo de veerkracht van onze natuur. De provincies Gelderland en Utrecht hebben in aansluiting op het mogelijk aan te leggen ecoduct al groenblauwe dooradering in het landschap van de Gelderse Vallei gesubsidieerd en uitgevoerd.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel het bestuur sympathie voelt voor wat dit amendement beoogt, moet het dit ontraden omdat er geen financiële dekking is.

CP118.E402

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Een aparte paragraaf over dierenwelzijn**

Indiener: Astrud Wildschut

Woordvoerder: Astrud Wildschut

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4217

Voorgestelde tekst:

Een waardige omgang met dieren Dieren hebben recht van bestaan, los van hun betekenis of monetaire waarde voor de mens. Veel dieren in ons land krijgen niet de zorg die ze verdienen. Ze worden geconfronteerd met urenlange transporten, stalbranden, misstanden in slachthuizen en illegale handel. Ook komt het nog te vaak voor dat honden, katten en andere (huis)dieren onder slechte omstandigheden moeten leven. Bovendien neemt de leefruimte voor (wilde) dieren gestaag af. D66 wil een waardige omgang met alle dieren in ons land. • Wij willen de juridische status van dieren versterken. D66 wil dieren voor de wet erkennen en vindt dat we respectvol en zorgzaam met onze biotische (en abiotische) omgeving moeten omgaan en vanuit die gedachte moeten inzetten op een dierwaardig bestaan voor alle dieren. • D66 wil toe naar een dierwaardige veehouderij. Dat houdt in dat dieren aan hun natuurlijke behoeftes kunnen voldoen zoals buiten bewegen, omgang met soortgenoten en dat er geen fysieke ingrepen meer worden gedaan. • Om dierenwelzijn te garanderen zetten we in op onafhankelijke controles, aangescherpte normen en de inzet van technologie. Denk hierbij aan versterking van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, stalnormen zodat stalbranden minder voorkomen, zorgen dat dieren kunnen vluchten voor het geval de nood toeslaat, en het gebruik van slimme camera's in slachthuizen. • We dagen de wetenschap uit om dierproeven niet meer als gouden standaard te nemen. Bij de financiering van onderzoeksvoorstellen moet gecontroleerd worden of onderzoek met dieren echt nodig is. Daarnaast moeten juridisch beklemmende drempels worden weggenomen zodat de wetenschap, de financiering en de regelgeving eenduidig zijn. • Jaarlijks worden er grote hoeveelheden dieren gedood uit naam van schadebestrijding. We zetten in op de preventie van schade om te voorkomen dat we achteraf grote aantallen dieren moeten doden. Er wordt intensief samengewerkt met diverse kennisinstituten op het gebied van dierplaagbeheersing om de overlast en dierenleed te voorkomen. Het gebruik van gif wordt zoveel mogelijk teruggebracht om te voorkomen dat dit ons ecosysteem belast. • Wij willen de illegale handel in wilde dieren stoppen en we gaan de vernietiging van leefgebieden tegen. Op Schiphol en in de Rotterdamse haven moet meer gespeurd worden naar de smokkel van wilde dieren en komen er hogere straffen voor de illegale handel in planten en dieren en we ontnemen criminelen winsten. Er moet een Europese richtlijn komen voor opvangcentra van wilde dieren, met kwaliteitsstandaarden en financiële steun. • We introduceren een ombudsman voor dieren. Deze ombudsman heeft de bevoegdheid om gevraagd en ongevraagd te onderzoeken of de overheid en andere instellingen zich houden aan de wet- en regelgeving rondom dierenwelzijn. Waar dit niet gebeurt, doet de ombudsman zwaarwegende aanbevelingen.

Toelichting:

In het vorige verkiezingsprogramma was er terecht veel aandacht voor dierenwelzijn (1,5 pagina). In het huidige conceptprogramma zit dierenwelzijn verstoep onder het kopje “Een stem voor de Waddenzee”. Dit is verwarrend en doet geen recht aan de inzet van D66 op dierenwelzijn. Bovendien is het een verkeerd signaal dat er in een 231 pagina’s tellend programma geen aparte paragraaf met aandacht is voor dierenwelzijn. De indiener wil een aparte paragraaf voor dierenwelzijn in het verkiezingsprogramma in hoofdstuk 4, voorafgaand aan de paragraaf “Een stem voor de Waddenzee”.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Koppeling met AM 109

CP118.E403

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Sluit het dolfinarium**

Indiener: Astrud Wildschut

Woordvoerder: Astrud Wildschut

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4217

Voorgestelde tekst:

Het houden van dieren, vooral voor hun kunsten en vermaak, is niet dierwaardig. Daarom kan het dolfinarium gesloten worden.

Toelichting:

Dit amendement kan een onderdeel van de nieuwe paragraaf over dierenwelzijn zijn. Het Dolfinarium is niets anders dan een circus met water en de dieren die worden gebruikt voor entertainment zijn wilde dieren. En dat is niet langer toegestaan. Omvormen tot een opvangcentrum voor zeedieren die later weer uitgezet worden is een mogelijkheid. Maar het entertainment met deze dieren is niet meer van deze tijd.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het eerste gedeelte van het amendement steunen wij, in die zin verwijzen we graag naar amendement "Een positieflijst is positief" waarin het houden van wilde dieren voor vermaak (zoals dolfijnenshows) verboden wordt. Omdat parken als het dolfinarium wel de ruimte moeten krijgen om hun bedrijfsmodel aan te passen, ontraden we dit amendement.

CP118.E404

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Stem voor de Waddenzee alleen over natuur laten gaan**

Indiener: Astrud Wildschut

Woordvoerder: Astrud Wildschut

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4217 t/m 4240

Huidige tekst:

De stem van de Waddenzee Natuur en dieren hebben recht van bestaan, los van hun betekenis of monetaire waarde voor de mens. Veel dieren in ons land krijgen niet de zorg die ze verdienen, geconfronteerd met urenlange transporten, stalbranden, misstanden in slachthuizen en illegale handel. Bovendien neemt de leefruimte voor (wilde) dieren gestaag af. Om de natuur en haar soorten werkelijk te beschermen, willen wij ze rechten geven. Wettelijke erkenning voorkomt niet alleen toekomstige maatschappelijke kosten gerelateerd aan ecologische uitdagingen, maar ook significante economische verliezen, zoals de €28 miljard veroorzaakt door de stikstofcrisis. • D66 wil de natuur een stem geven. Dat doen we door de rechten van de natuur te erkennen. • Concreet doen we dit door specifieke natuurgebieden, zoals de Waddenzee, rechtspersoonlijkheid te geven, onder andere naar het Spaans model. Door gebieden rechten te geven, krijgen ze via vertegenwoordigers de mogelijkheden om schade te verhalen voor herstel, wordt het procesbelang gegarandeerd en worden ze een gelijke actor in beslissingen. Met die erkenning wordt duidelijk gezegd dat de natuur geen voorwerp is en bescherming verdient. • D66 ondersteunt maatschappelijke initiatieven die strijden voor rechten voor de natuur, zoals de campagne 'Maas in de Wet'. • Wij willen de juridische status van dieren versterken. D66 wil dieren voor de wet erkennen als wezens met bewustzijn en gevoel. • We introduceren een ombudsman voor natuur en dieren. Deze ombudsman heeft de bevoegdheid om gevraagd en ongevraagd te onderzoeken of de overheid en andere instellingen zich houden aan de wet- en regelgeving rondom het in stand houden en verbeteren van natuur en dierenwelzijn. Waar dit niet gebeurt, doet de ombudsman zwaarwegende aanbevelingen.

Voorgestelde tekst:

De stem van de Waddenzee Natuur en dieren hebben recht van bestaan, los van hun betekenis of monetaire waarde voor de mens. Om de natuur en haar soorten werkelijk te beschermen, willen wij ze rechten geven. Wettelijke erkenning voorkomt niet alleen toekomstige maatschappelijke kosten gerelateerd aan ecologische uitdagingen, maar ook significante economische verliezen, zoals de €28 miljard veroorzaakt door de stikstofcrisis. • D66 wil de natuur een stem geven. Dat doen we door de rechten van de natuur te erkennen. • Concreet doen we dit door specifieke natuurgebieden, zoals de Waddenzee, rechtspersoonlijkheid te geven, onder andere naar het Spaans model. Door gebieden rechten te geven, krijgen ze via vertegenwoordigers de mogelijkheden om schade te verhalen voor

herstel, wordt het procesbelang gegarandeerd en worden ze een gelijke actor in beslissingen. Met die erkenning wordt duidelijk gezegd dat de natuur geen voorwerp is en bescherming verdient. • D66 ondersteunt maatschappelijke initiatieven die strijden voor rechten voor de natuur, zoals de campagne 'Maas in de Wet'. • We introduceren een ombudsman voor natuur. Deze ombudsman heeft de bevoegdheid om gevraagd en ongevraagd te onderzoeken of de overheid en andere instellingen zich houden aan de wet- en regelgeving rondom het in stand houden en verbeteren van natuur. Waar dit niet gebeurt, doet de ombudsman zwaarwegende aanbevelingen.

Toelichting:

In het vorige verkiezingsprogramma was er terecht veel aandacht voor dierenwelzijn (1,5 pagina). In het huidige conceptprogramma zit dierenwelzijn verstopt onder het kopje "Een stem voor de Waddenzee". Dit is verwarrend en doet geen recht aan de inzet van D66 op dierenwelzijn. Bovendien is het een verkeerd signaal dat er in een 231 pagina's tellend programma geen aparte paragraaf met aandacht is voor dierenwelzijn. De indiener wil een aparte paragraaf voor dierenwelzijn in het verkiezingsprogramma in hoofdstuk 4, voorafgaand aan de paragraaf "Een stem voor de Waddenzee". Dit leidt tot het inkorten van de paragraaf "Een stem voor de Waddenzee".

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E405

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **De stem van de Waddenzee, Oosterschelde en Westerschelde**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Peter de Kraker

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4228 t/m 4229

Huidige tekst:

Concreet doen we dit door specifieke natuurgebieden, zoals de Waddenzee, Oosterschelde en Westerschelde, rechtspersoonlijkheid te geven, onder andere naar het Spaans model.

Voorgestelde tekst:

Concreet doen we dit door specifieke natuurgebieden, zoals de Waddenzee en de Deltawateren, rechtspersoonlijkheid te geven, onder andere naar het Spaans model.

Toelichting:

De Deltawateren zijn de grote wateren in het deltagebied van Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant. Deze Natura 2000-gebieden bevatten natuurwaarden die voor het maritieme ecosysteem van wezenlijk belang zijn. De dynamiek in de Zuidwestelijke delta is met de afsluitingen en afdammingen door de Deltawerken sterk veranderd. Zo sterk zelfs, dat de ecosystemen in de afzonderlijke Deltawateren niet meer optimaal functioneren. Industriële activiteiten hebben ertoe geleid dat het water, van met name de Westerschelde, ernstig is vervuild. De Deltawateren verdienen daarom minstens net zoveel bescherming als de Waddenzee.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E406

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **taD Rechtsbescherming natuur in de grondwet**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4241

Voorgestelde tekst:

- D66 wil dat de natuur uiteindelijk in de Grondwet wordt opgenomen. Met die erkenning wordt duidelijk gezegd dat de natuur geen los voorwerp is en fundamentele bescherming verdient.

Toelichting:

De natuur krijgt hiermee een grondwettelijk statuut, ze wordt niet alleen rechtspersoon, maar krijgt grondrechten van bestaan. Nederland is dan het eerste land in Europa dat de natuur verankerd in de Grondwet. Deze koploperpositie opent deuren naar nieuwe samenwerkingsverbanden, stimuleert groene investeringen en versterkt het imago van Nederland als een duurzaam en verantwoordelijk land op het wereldtoneel.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

We staan voor de bescherming van de natuur. Hierover doen we ook voorstellen in het verkiezingsprogramma, onder andere om naar Spaans model de natuur rechtspersoonlijkheid te geven. Of het opnemen van een dergelijke bepaling in de Grondwet nodig is, laten we graag over aan het congres.

CP118.E407

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Dierenwelzijn verbeteren? Dat vereist concrete acties!**

Indiener: Ruben Van Den Bulck

Woordvoerder: Ruben Van Den Bulck

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4241

Voorgestelde tekst:

De gehele veehouderijketen wordt dierwaardig; er komt een verbod op kooihuisvesting, ingrepen op dieren worden uitgefaseerd en dieren krijgen de mogelijkheid tot het uitoefenen van natuurlijk gedrag. De transportleeftijd wordt verhoogd zodat zeer jonge en kwetsbare dieren niet meer vervoerd worden.

Toelichting:

Als D66 pleiten wij voor een dierwaardig landbouwmodel, en daar horen ook een aantal concrete acties bij. De voorstellen die hierboven gedaan worden zorgen voor een minimale bescherming van veedieren om het leven dan dieren in de veehouderij ook daadwerkelijk te verbeteren.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E408

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Wij gaan voor het welzijn van alle dieren.**

Indiener: Ruben Van Den Bulck

Woordvoerder: Ruben Van Den Bulck

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4241

Voorgestelde tekst:

Er wordt geïnvesteerd in onderzoek naar het welzijn van vissen, ongewervelden en schelp- en schaaldieren. Mocht uit deze onderzoeken blijken dat ook deze dieren geschaad worden in hun welzijn, dan zet D66 zich in voor meer bescherming van vissen, ongewervelden en schelp- en schaaldieren.

Toelichting:

In de huidige wetgeving worden eigenlijk alleen dieren met een ruggenwervel beschermd. Er is nog onvoldoende bekend hoe menselijk handelen mogelijk het welzijn van vissen, ongewervelden en schelp- en schaaldieren aantast. Mocht blijken dat ons handelen deze soorten schaad, dan zetten wij ons natuurlijk in om dit onnodige leed te bestrijden. Hierbij te beseffen dat de helft van de Nederlanders vindt dat er meer aandacht moet zijn voor het welzijn van insecten en vissen. Bron: <https://www.rda.nl/nieuws/nieuws/2023/04/06/dierenwelzijn-gaat-nederlanders-aan-het-hart>

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit amendement is wat ons betreft te gedetailleerd voor een verkiezingsprogramma.

CP118.E409

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Een positieflijst is positief**

Indiener: Ruben Van Den Bulck

Woordvoerder: Ruben Van Den Bulck

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4241

Voorgestelde tekst:

Er komt een positieflijst voor vogels en reptielen en er komt een einde aan het vermaak met (wilde) dieren zoals het houden en gebruiken van dolfijnen en walrussen voor shows.

Toelichting:

Een positieflijst houdt in dat er gekeken wordt naar welke soorten geschikt zijn om gehouden te worden door mensen. Alleen de soorten die geschikt zijn komen op deze lijst, in plaats van het aantonen dat ze niet geschikt zijn om te houden als huisdier. Elk jaar worden er weer vele vogels en reptielen losgelaten omdat de eigenaren toch onderschat hadden hoe moeilijk het is om goed voor ze te zorgen. Tot slot zijn dolfijnen en walvissen niet geschikt om te houden in gevangenschap en is het onwenselijk dat zij gedwongen worden mee te doen aan shows.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het voorstel in dit amendement is makkelijker en neemt ook gelijk het doel van amendement "sluit het dolfinarium" mee.

CP118.E410

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Meer ambitie tav klimaatadaptatie en ruimtelijke ordening**

Indiener: René Zijlstra

Woordvoerder: René Zijlstra

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4310

Voorgestelde tekst:

Nederland is door zijn ligging extra kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering en met name voor extremere zeespiegelstijging en veranderende neerslagpatronen zoals die ook dit jaar weer zichtbaar werden in diverse Europese landen. Dit noopt tot het ontwikkelen van een lange termijn strategie inclusief korte-termijn actieplannen voor klimaatadaptatie. Adaptatie gericht op bescherming van het land, herinrichting van ons land en waterbeheer die verder gaat dan aanpassen van grondwaterstanden of inrichten van (lokale) waterbuffers. We zetten in op ontwikkeling van een klimaatadaptatiewet waarin ruimtelijke ontwikkelingen worden gestuurd met het oog op deze meer drastische gevolgen zodat ons land ook op de langere termijn bewoonbaar en leefbaar blijft.

Toelichting:

In het conceptprogramma wordt weliswaar een visie gegeven op de inrichting van Nederland maar de ingrijpende consequenties van de extremere klimaatscenario's of langere termijn worden hierin niet echt betrokken. We zullen tijdig (dus nu!) moeten beginnen met nadenken hierover en met het plannen en sturen van maatregelen. Hiermee voorkomen we dat problemen in de toekomst groter worden en minder ruimte beschikbaar blijft voor klimaatadaptatie. Nadenken zoals nu bij kennisinstituten en adviesbureaus gebeurt is goed maar onvoldoende. Alleen met ondersteunende wetgeving kan er gericht en dwingend gestuurd worden en kunnen we een start maken met noodzakelijke herinrichting van ons land.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Een integrale visie en uitvoering van een klimaatadaptatiestrategie is van uitermate belang. Dit moet voortbouwen op de NAS. De Rijksoverheid moet nog het aangekondigde Nationaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie presenteren. Het amendement stelt al voor om via wetgeving te sturen met grote (onvoorziende) impact.

CP118.E411

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meebewegen met het opkomende water**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4310

Voorgestelde tekst:

We bereiden ons voor op het scenario waarbij de zeespiegel verder stijgt en de huidige kustbescherming niet langer voldoet. We starten daarom vóór 2027 met minimaal één proefproject voor nieuwe vormen van kustbescherming, zoals een brede dijk en/of eilanden met verschillende functies voor de Zeeuwse kust.

Toelichting:

Nederland doet het, zeker vergeleken met de andere laaggelegen delta's, heel goed met het Deltaprogramma. Het ophogen van dijken is echter eindig en ook de houdbaarheid van bijvoorbeeld de Oosterscheldekering staat ter discussie. Nederland is altijd koploper geweest op het gebied van watermanagement. Na twaalf jaar Deltaprogramma en Deltacongres, met alle zorgvuldige onderzoeken en rapporten, is het tijd voor een groot innovatief plan in uitvoering. Ervoor zorgend dat we de komende decennia veilig kunnen wonen in ons eigen land en bij voorkeur met iets meer ruimte, ook voor natuur. We bewegen hiervoor mee met de natuur en het water.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E412

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **PFAS in bloed Zeeuwen**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4330

Voorgestelde tekst:

Gezien de grote impact van de met PFAS vervuilde Schelde op mens en milieu, starten we een bevolkingsonderzoek naar PFAS in het bloed van Zeeuwen.

Toelichting:

Een milieuramp van gigantische schaal vindt momenteel plaats in de Westerschelde. Die is zo vervuild dat je er geen vis uit mag eten. Ook voor de Zeeuwen die langs de Westerschelde wonen lijkt het bloed op grote schaal te zijn vervuild. Bijvoorbeeld bij Piet Scheeders bevat elke liter bloed in het lijf 7,58 microgram PFOA. Dat is ver boven het gemiddelde en is reden om verder onderzoek te doen naar de PFAS in het bloed van Zeeuwen. Gezien de enorm lage vaccinatiegraad (bijvoorbeeld 76 procent van de mensen in Reimerswaal zijn gevaccineerd tegen de mazelen) en de verminderde werking van

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Hoewel we het eens zijn met het belang van onderzoek naar de schade van PFAS in Zeeland, vinden we de verwoording van dit amendement niet politiek erg gevoelig. Het kan geïnterpreteerd worden als een opgelegd onderzoek vanuit de overheid. Die verwarring willen we voorkomen.

CP118.E413

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Chemours**

Indiener: Gijs Toussaint

Woordvoerder: Evita Rozenberg

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4345

Voorgestelde tekst:

Voor fabrieken zoals die van Chemours, die jarenlang de natuur en de gezondheid van mensen in gevaar brengen, is in een schoon land geen ruimte. We onderzoeken daarom de mogelijkheden om de PFAS-uitstoot van Chemours zo snel mogelijk te stoppen en de vervuiling op kosten van het bedrijf op te ruimen.

Toelichting:

Met dit amendement maken we duidelijk wat onze standpunten omtrent PFAS in de praktijk betekenen. Chemours is het bekendste en meest schrijnende voorbeeld van bedrijven die de natuur en omwonenden hebben vergiftigd. Het is belangrijk voor omwonenden en betrokken medeoverheden om onze aandacht hiervoor terug te zien in het verkiezingsprogramma.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: In het concept VKP is ervoor gekozen om niet expliciet in te gaan op specifieke bedrijven. Of dat hier wel nodig is, laten we graag aan het congres.

CP118.E414

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Andere omschrijving werking democratie**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4357

Huidige tekst:

naar nieuwe kanalen naar de macht.

Voorgestelde tekst:

naar een vitale democratie waarin het belang van de burger centraal staat bij wetgeving, beleid en uitvoering.

Toelichting:

De huidige tekst suggereert ten onrechte dat democratie gaat over het zoeken naar kanalen naar de macht.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Met deze bewoording is gekozen voor een verwijzing naar de woorden van Hans van Mierlo, geen alomvattende definitie van democratie.

CP118.E415

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Meer ruimte voor burgerfora**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4376 t/m 4377

Huidige tekst:

Op enkele grote thema's organiseren we permanente burgerfora, te beginnen met het Klimaatberaad.

Voorgestelde tekst:

Op elk ministerie wordt ten minste één burgerforum ingericht, naar het voorbeeld van het Klimaatberaad. De burgerfora moeten een goede afspiegeling vormen van de Nederlandse samenleving; ook jongeren vanaf 16 jaar worden hierbij actief betrokken.

Toelichting:

Het is belangrijk dat meer burgerfora worden ingezet bij de voorbereiding van wetgeving, beleid en uitvoering. Bij ieder ministerie zou een dergelijk forum moeten zijn, in ieder geval voor de onderdelen in de taakopdracht van het ministerie waarvoor vanuit de samenleving veel belangstelling en meedenkvermogen bestaat. De huidige tekst is veel te terughoudend geformuleerd. Daarnaast is het van belang te benadrukken dat jongeren vanaf 16 jaar bij dergelijke fora betrokken zullen worden. Dit is overeenkomstig de wens om de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen naar 16 jaar.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Dit zou betekenen dat we per ministerie tijdelijke burgerfora krijgen terwijl we juist pleiten voor een permanent burgerforum, waar verschillende onderwerpen behandeld kunnen worden. Met betrekking tot de leeftijd sluiten we ons aan bij de in diener. Het ligt voor de hand gezien het feit dat we de leeftijd om te mogen stemmen ook verlagen.

CP118.E416

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Modernisering van het openbaar bestuur en een effectieve taakverdeling**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4417

Voorgestelde tekst:

D66 wil het openbaar bestuur in Nederland moderniseren. De organisatie van de overheid en de taakverdeling tussen het Rijk, de provincies en de gemeenten is ingewikkeld en op onderdelen ondoelmatig. Veel taken zijn bij samenwerkingsregio's neergelegd met een uiteenlopende functie, organisatie en juridische status. Bij vrijwel elk probleem is de overheid ontzettend veel tijd kwijt is met overleg over doelen, taken, financiering en aanpak. Voor de burger is dit niet meer te volgen. De komende jaren moet worden geïnvesteerd in een herijking van de bestaande taakverdeling tussen Rijk, provincies en gemeenten, met als uitgangspunt dat de gewenste taakverdeling het beste resultaat moet opleveren voor de burger. Om de grote transities van deze tijd op een adequate en evenwichtige wijze te kunnen uitvoeren, moeten we af van bureaucratische rompslomp en onduidelijke taakverdelingen en meer aandacht geven aan uitvoering en resultaat voor de burger.

Toelichting:

Vertrouwen van de burger in de overheid hangt ook samen met vertrouwen in het leveren van en door de overheid. Voor de burger is het niet meer te volgen welke overheid waarover gaat en wie wat moet leveren. Voor veel taken zijn samenwerkingsregio's opgericht, waardoor de burger al helemaal door de bomen het bos niet meer zien. Ook schuiven verschillende overheidsniveaus elkaar voortdurend de verantwoordelijkheid toe. Het is hoog tijd voor een herijking van de taakverdeling tussen Rijk, provincies en gemeenten, waarbij het belang van de burger centraal zou moeten staan. D66 moet daar het voortouw bij willen nemen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We zijn van mening dat deze tekst het verkiezingsprogramma niet duidelijker maakt. Daarnaast is het de vraag of het een probleem oplost. We stellen in het programma juist dat de overheden meer en beter moeten gaan samenwerken, juist ook omdat problemen niet in een hokje meer passen en dat daarmee ook het toewijzen aan een overheidslaag niet efficiënt is.

CP118.E417

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Vertrouwen betekent ook echt vertrouwen**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4440 t/m 4441

Huidige tekst:

Dit betekent minder bewijsmateriaal aanleveren, minder controles, maar hogere boetes bij opzettelijke fraude.

Voorgestelde tekst:

Dit betekent minder bewijsmateriaal aanleveren en minder controles. We geloven in de integriteit van de Nederlandse burger.

Toelichting:

We hebben het in dit verkiezingsprogramma veel over goed bestuur en vertrouwen in de burger. Het is natuurlijk een logisch reflex om dan 'onopzettelijke' fraude door de vingers te zien en 'opzettelijke' fraude harder aan te pakken. Echter, hier ontstaat dan weer het risico dat 'onopzettelijke' fraude per ongeluk wordt aangemerkt als 'opzettelijke' fraude, met alle gevolgen en procedures van dien. Als we écht willen uitgaan van vertrouwen tussen burger en overheid, schrappen we dus deze tweedeling in het verkiezingsprogramma.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Eerder hebben we in het programma al aangegeven dat er het recht op vergissen komt, wij voorzien dit risico dus minder. Tegelijkertijd moet ook helder zijn dat wanneer er echt opzettelijk misbruik wordt gemaakt dit vertrouwen het van belang is voor het draagvlak van de subsidie of regeling dat er ook echt stevig ingegrepen wordt. De nieuwe tekst sluit dit niet uit.

CP118.E418

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Geen rechtsverschillen tussen gemeenten**

Indiener: Wouter Bolier

Woordvoerder: Wouter Bolier

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4458

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat als je een handicap of chronische ziekte hebt, je in elke gemeente aanspraak moet kunnen maken op dezelfde of passende voorzieningen, die je in staat stellen om volwaardig te kunnen leven, wonen en werken.

Toelichting:

In de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet bestaan grote verschillen tussen gemeenten. Het mag niet uitmaken waar je woont, als het gaat om de noodzakelijke zorg, ondersteuning en voorzieningen. Als je een handicap of chronische ziekte hebt, moet je in elke gemeente aanspraak kunnen maken op dezelfde of passende voorzieningen, die je in staat stellen om volwaardig te kunnen leven, wonen en werken. Maak daarom een landelijk kader voor de lokale uitvoering.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De plaats van dit amendement is wat vreemd. Daarnaast is dit ook wat lokale democratie is. Niet iedere gemeente is hetzelfde of heeft dezelfde behoeftes. Daarom zou het niet logisch zijn als alle voorzieningen hetzelfde zijn.

CP118.E419

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Meer instrumenten inzetten om het stemmen gemakkelijker te maken**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4512 t/m 4513

Huidige tekst:

door meer stemlocaties in te richten en de verkiezingen te spreiden over meerdere dagen

Voorgestelde tekst:

door het mogelijk maken van early voting, door het stemmen op meerdere dagen, door de mogelijkheid van briefstemmen en door meer en goed toegankelijke stembuslocaties. Het ontwikkelen van doelgroepgerichte campagnes om mensen naar de stembus te krijgen wordt gestimuleerd.

Toelichting:

Het amendement voegt nog 2 instrumenten toe om stemmen gemakkelijker te maken: early voting en briefstemmen. De inzet van deze instrumenten kan de opkomst bij verkiezingen vergroten. Daarnaast is het van belang te benadrukken dat stembuslocaties goed toegankelijk moeten zijn. Uit onderzoek blijkt dat sommige groepen kiesgerechtigden wel gaan stemmen als dat in een school of bibliotheek kan, maar niet als de stembus bij een kantoor van bouw- en woningtoezicht staat. Voorts blijkt uit onderzoek dat doelgroepgerichte campagnes meer mensen naar de stembus kunnen krijgen dan met alleen de inzet van generieke voorlichting over het stemmen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Uit de evaluatie van het gebruik van briefstemmen tijdens corona blijkt dat het stemgeheim en de stemvrijheid onder druk is komen te staan tijdens die verkiezing. Early voting en stemmen op meerdere dagen zijn vergelijkbaar met de huidige tekst waardoor het amendement weinig toevoegt.

CP118.E420

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Toetsing aan alle grondrechten**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4523 t/m 4524

Huidige tekst:

Dit om wetgeving te voorkomen die mensen in hun grondrechten schendt.

Voorgestelde tekst:

De toetsing moet betrekking kunnen hebben op alle bepalingen van de Grondwet, niet alleen de klassieke maar ook de sociale grondrechten. Zo kan de rechter de rechten en vrijheden in Nederland beter beschermen en wordt de zichtbaarheid en de betekenis van onze Grondwet vergroot.

Toelichting:

Het amendement verduidelijkt het standpunt van D66, dat de rechter aan alle grondrechten moet kunnen toetsen en niet alleen aan de klassieke grondrechten, zoals is voorgesteld door het huidige kabinet. Daarnaast verduidelijkt het amendement de motivatie voor een dergelijke constitutionele toetsing: het gaat er niet zozeer om dat hiermee wetgeving die mensen in hun grondrechten schendt wordt voorkomen (zoals de huidige tekst stelt), maar dat dergelijke wetgeving kan worden gecorrigeerd door de rechter.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E421

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Wél constitutionele toetsing, géén constitutioneel hof**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Jos de Fuijk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4525

Voorgestelde tekst:

Daarom heffen we het verbod op constitutionele toetsing door de rechter op door artikel 120 Grondwet te schrappen. We kiezen daarbij niet voor oprichting van een apart constitutioneel hof, maar vinden aansluiting bij het juist reeds bestaande stelsel van gedecentraliseerde toetsing.

Toelichting:

Doel van het afschaffen van het verbod op constitutionele toetsing – aanvullende rechtsbescherming voor de burger – kan het best geboden worden door deze ruimere toetsingsbevoegdheid in te passen in het huidige systeem van gedecentraliseerde toetsing: iedere Nederlandse rechter is reeds bevoegd wetten te toetsen aan Unierecht en rechtstreeks werkende bepalingen van verdragen. Zie daarbij ook de zienswijze van de Raad van State (april 2022): het is niet ondenkbaar dat oprichting van een apart constitutioneel hof “leidt tot een stapeling van procedures, tot afbakeningsproblemen tussen een constitutioneel hof enerzijds en de bestaande (hoogste) rechtscolleges anderzijds, en tot grote vertragingen in de rechtsgang(en).”

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De discussie over de vorm van toetsing aan de Grondwet is zeer specialistisch, wat het verkiezingsprogramma niet begrijpelijker maakt. De discussie is daarnaast volop gaande, zo pleit de Staatscommissie Parlementair stelsel juist wel voor een constitutioneel hof. Dit maakt dat wij er liever voor kiezen om de wijze van toetsing niet expliciet te kiezen of (in dit geval) uit te sluiten.

CP118.E422

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Controle op de macht, uitbreiding aantal leden Tweede Kamer**

Indiener: Noord-Brabant

Woordvoerder: Ton Van Happen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4527

Huidige tekst:

We verhogen het aantal zetels in de Tweede Kamer naar minimaal 260.

Voorgestelde tekst:

We verhogen het aantal zetels in de Tweede Kamer naar minimaal 200.

Toelichting:

Verhoging naar 260 wordt niet onderbouwd in het verkiezingsprogramma en is een forse verhoging die kiezers niet begrijpen in een tijd dat er weinig vertrouwen is in de politiek. Diverse andere partijen hebben ook aangekondigd het aantal leden te willen verhogen tot minimaal 200. Hierbij aansluiten creëert meer draagvlak.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Er is bewust gekozen voor 260 zetels om de verhouding tussen het aantal inwoners van Nederland en het aantal zetels in lijn te brengen met het internationale gemiddelde.

CP118.E423

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Een betere regulering van politieke partijen en snelle invoering van de mogelijkheid van het partijverbod**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4541 t/m 4545

Huidige tekst:

ok moet het makkelijker worden om op te treden tegen het overtreden van van de democratische spelregels, door bijvoorbeeld het korten van partijen op subsidies. De mogelijkheid om een partij de verbieden moet worden aangescherpt, door te verduidelijken dat een politieke partij kan worden verboden als deze de democratische rechtsstaat bedreigt.

Voorgestelde tekst:

De regels met betrekking tot politieke partijen moeten zo snel mogelijk worden gemoderniseerd en aangevuld in een nieuwe Wet op de politieke partijen. In deze wet komen niet alleen regels over financiering van partijen, maar ook over meer transparantie, digitale campagnevoering, microtargeting en giften. Daarnaast willen wij dat er in deze wet een afzonderlijke wettelijke basis worden opgenomen dat de rechter politieke partijen die de rechtsstaat en democratie bedreigen, aantasten of ondermijnen moet kunnen verbieden. Zo'n verbod is een uiterste middel; om die reden moet de overheid ook beschikken over een escalatieladder van passende reacties op bedreigingen vanuit politieke partijen, bijvoorbeeld door boetes te kunnen opleggen of te korten op subsidies.

Toelichting:

Het amendement verbreedt en versterkt de huidige tekst met betrekking tot de regulering van politieke partijen. Het is belangrijk dat er snel een nieuwe, gemoderniseerde Wet op de politieke partijen komt. Daarin moet ook het partijverbod een plaats krijgen. Omdat zo'n verbod slechts in uitzonderlijke gevallen zal worden opgelegd is het echter van groot belang dat de overheid òòk over andere, effectieve instrumenten beschikt om bedreiging, aantasting of ondermijning van democratie en rechtsstaat vanuit politieke partijen adequaat aan te pakken.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E424

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Wet open overheid**

Indiener: Utrecht Afdeling

Woordvoerder: Marlinda van der Hoff

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4546

Voorgestelde tekst:

We streven naar verbetering van de afhandeling van informatieverzoeken op grond van de Wet open overheid. Daarbij maken we onder meer gebruik van de inzichten van de Open State Foundation.

Toelichting:

Er is de laatste jaren veel aandacht uitgegaan naar de afhandeling van informatieverzoeken op grond van de Wet open overheid. Bekend zijn de buitensporig lange doorlooptijden – de wettelijke termijn wordt doorgaans ernstig overschreden – en het vele weglakken van teksten. Voor zover bekend is hier vooralsnog weinig tot geen verandering in gekomen. In het kader van ‘controle op de macht’ is het (blijven) streven naar verbetering op dit gebied een kernpunt dat nadrukkelijk aandacht verdient in het verkiezingsprogramma.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E425

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: Een man die al lachend met een appeltje in zijn hand aan komt fietsen

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Floris Van Der Valk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4553

Voorgestelde tekst:

Wanneer een premier langdurig in het Torentje zit, kan de neiging ontstaan om kritische stemmen te onderdrukken, wat de checks and balances in onze democratie verzwakt. Daarom pleit D66 voor een maximumtermijn van 8 jaar op het premierschap. Dit stimuleert een dynamische politieke omgeving en voorkomt machtsconcentratie bij één persoon.

Toelichting:

-

Pre-advies: Neutraal
Toelichting: Nederland heeft een parlementair stelsel en geen presidentieel stelsel. Bij het laatste sluit het expliciet limiteren van de ambtstermijnen beter aan dan bij het eerste. In het verkiezingsprogramma pleiten we voor een gekozen minister president, wat een meer presidentiële staatsvorm impliceert. Wanneer dit gebeurt, kan er ook gekeken worden naar de maximale ambtstermijn. Dit zou in het verkiezingsprogramma gekoppeld moeten worden.

CP118.E426

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Democratisch donatietegoed**

Indiener: Ayla Schneiders

Woordvoerder: Ayla Schneiders

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4553

Voorgestelde tekst:

Tot slot zetten we in op experimenten in gemeentes met een ‘democratisch donatietegoed’. Dit is een klein bedrag dat iedereen jaarlijks kan doneren aan een politieke partij naar keuze door de overheid beschikbaar gesteld, buiten verkiezingen om. Zo besluit iedereen mee over de jaarlijkse verdeling van totale overheidssubsidie aan politieke partijen. Het doel is tweeledig: we geven hiermee financiële impuls aan lokale partijen die nu vooral van private geldschieters afhankelijk zijn en pogen een gelijk spelveld te creëren in het hebben van invloed in de partijdemocratie voor mensen met een minder vanzelfsprekende financiële ruimte voor lidmaatschap of donatie van politieke partijen.

Toelichting:

Het voorstel beoogt een vernieuwende impuls te geven aan de rol van partijen als instrument voor democratische representatie. Het democratisch donatietegoed is een in 2022 ingediende motie door D66 Tweede Kamerleden Joost Sneller en Hind Dekker-Abdulaziz en is tevens als voorstel opgenomen in het boek ‘Er is wel een alternatief’ dat mede door onderzoekers van de Van Mierlo Stichting geschreven is.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Een mooi experimenteel voorstel dat duidelijk gedragen wordt binnen de partij. Tegelijkertijd bestaan er twijfels over de uitvoerbaarheid van het voorstel. We laten het daarom graag aan de leden.

CP118.E427

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Controle financiering politieke partijen**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Guy Puylaert

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4553

Voorgestelde tekst:

Om de financiering van politieke partijen transparanter te maken en beter te kunnen controleren, komt er een onafhankelijke autoriteit met de bevoegdheid om sancties op te leggen wanneer zaken niet of onjuist gerapporteerd worden.

Toelichting:

De belangen van politieke partijen moeten gecontroleerd kunnen worden. Het toezicht op financiële belangen van partijen en politici staat nog in de kinderschoenen. Daarom dit voorstel voor een aparte autoriteit met sanctiebevoegdheid. Deze tekst stond al in het vorige verkiezingsprogramma maar ontbrak nog in deze versie. (Tekst van dit voorstel is opgesteld door een gecombineerde werkgroep uit 2021 van de TA Democratie Rechtstaat en de TA Internationale Samenwerking).

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit voorstel is opgenomen in de Wet op de politieke partijen. Daarom is het niet ook in het verkiezingsprogramma opgenomen.

CP118.E428

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Lobbyregister**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Guy Puylaert

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4553

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat op nationaal niveau een verplicht lobbyregister wordt opgezet omdat er meer transparantie, openheid en verantwoording moet komen tussen bewindspersonen en derden. Voor de opzet en invulling hiervan kan gekeken worden naar bijvoorbeeld andere EU-landen of de Europese instituties.

Toelichting:

Ondanks vele aanbevelingen van diverse autoriteiten heeft Nederland nog steeds geen verplicht lobbyregister. Met het invoeren van dit register verbeteren we transparantie en (schijn van) belangenverstrengeling.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E429

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Verbeter positie, erkenning en vergoeding van lokale volksvertegenwoordigers**

Indiener: Joris Schuit

Woordvoerder: Joris Schuit

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4565 t/m 4567

Huidige tekst:

D66 wil dat de vergoeding van raads- en Statenleden en leden van het algemeen bestuur van de waterschappen wordt verhoogd.

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat de vergoeding van stadsdeelcommissie, raads- en Statenleden en leden van het algemeen bestuur van de waterschappen wordt verhoogd. Binnen grotere gemeenten is de controlerende taak nog groter en complexer geworden. Zowel kwaliteit als diversiteit staat hierdoor onder druk. Raadslidmaatschap in de grootste gemeenten moet daarom full-time zijn.

Toelichting:

Er zijn steeds meer taken overgeheveld naar het lokale/regionale niveau. Ook zijn gemeentes groter geworden. Lokale volksvertegenwoordigers hebben daardoor een veel complexere en zwaardere rol gekregen, 30% van raadsleden stopt door hoge werkdruk. Om hun controlefunctie goed uit te oefenen hebben ze meer tijd nodig, en moeten er genoeg competente burgers de mogelijkheid hebben om die taak te vervullen. Raadsleden uit grote steden besteden bijvoorbeeld zo'n 50% meer tijd aan hun taak (circa 25 uur per week) dan die in kleinere, en zijn ook overwegend (circa 70%) voor wijziging naar full-time (zie Raadsledenonderzoek 2017/2019/2021 en NvvR in 2020).

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het toevoegen van de stadsdeelraadsleden is een goede toevoeging, maar de tweede helft van het amendement over de uitbreiding naar fulltime is moeilijker. Zo is niet duidelijk waarom fulltime noodzakelijk is met een belasting van 25 uur per uur. Daarnaast hebben we moeite met het onderscheid tussen raadsleden in grotere en kleinere steden. Zo zijn er ook gemeenten met minder inwoners, maar bijvoorbeeld wel heel veel kernen waar het werk van raadsleden anders, maar ook veelomvattend is en complex. De tweedeling die hiermee gecreeërd wordt tussen het ene raadslid en het andere raadslid is daarmee wat vreemd.

CP118.E430

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Maatschappelijke organisaties ook democratiseren**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4571 t/m 4573

Huidige tekst:

Democratie is meer dan politiek en overheid. Ook bij bedrijven en tussen burgers zelf moet democratie de norm zijn. Er zijn in Nederland al rond de ongeveer 4000 burgercollectieven. D66 wil dat deze collectieven meer ruimte en mogelijkheden krijgen.

Voorgestelde tekst:

Democratie is meer dan politiek en overheid. Ook bij bedrijven, maatschappelijke organisaties en tussen burgers zelf moet democratie de norm zijn. Van onderwijs- en zorginstellingen en woningcorporaties verwachten we dat zij voorop lopen in de democratisering van hun organisaties. Waar nodig creëren we daarvoor nieuwe rechtsvormen. Er zijn in Nederland al rond de ongeveer 4000 burgercollectieven. D66 wil dat deze collectieven meer ruimte en mogelijkheden krijgen.

Toelichting:

Juist ook van onze maatschappelijke partners mogen we verwachten dat zij een bredere democratisering van de samenleving ondersteunen. Daarom horen zij zeker in deze opsomming thuis. Het kan wel nodig zijn om voor deze organisaties, die nu vaak stichtingen zijn, een nieuw soort rechtsvorm te creëren tussen de vereniging, stichting en coöperatie in, waarin de democratisering ook in formele zin gemakkelijk een plek kan krijgen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E431

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Waterschap: afschaffen geborgde zetels**

Indiener: Zuid-Holland

Woordvoerder: Elske Schreuder

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4578

Voorgestelde tekst:

Bij de Waterschappen hebben boeren en natuurorganisaties ‘geborde zetels.’ Dit is ouderwets en ondemocratisch. Kandidaten voor het waterschapsbestuur moeten worden verkozen via de gangbare democratische weg.

Toelichting:

Dit oude punt lijkt per ongeluk vergeten. Bovenstaande tekst is overgenomen uit het vorige verkiezingsprogramma Een Nieuw Begin 2021-2025 (pag 126). De democratisering van de waterschappen die we de vorige kabinetsperiode hebben ingezet (onder meer schrappen geborgde zetels voor bedrijven) moeten we nu afmaken.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Sinds het vorige verkiezingsprogramma is een initiatiefvoorstel van onder andere D66 aangenomen dat het aantal geborgde zetels terugbrengt van negen naar vier. Daarvan zijn er twee voor boerenorganisaties en twee voor natuurorganisaties. Hierdoor is er gekozen om dit niet meer op te nemen in het verkiezingsprogramma. We laten graag aan de leden of een stap verder noodzakelijk is.

CP118.E432

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Initiatief-wetsvoorstel kiesrecht voor 16- en 17-jarigen en effectief burgerschapsonderwijs**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Elise Stroop

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4586

Voorgestelde tekst:

D66 neemt het initiatief om de wet hiertoe te wijzigen. In de aanloop naar deze wetswijziging wordt daarnaast fors ingezet op intensivering van het burgerschapsonderwijs voor jongeren. Daartoe worden concrete doelen geformuleerd. Scholen en instellingen worden hierbij ondersteund door de overheid.

Toelichting:

Het amendement verduidelijkt dat D66 - conform de op het congres van mei 2023 hiertoe aangenomen motie om een initiatiefwetsvoorstel tot wijziging van de Grondwet in te dienen - hiertoe zelf het initiatief zal nemen. Een initiatief-wetsvoorstel is inmiddels beschikbaar. Voorts strekt het amendement ertoe duidelijk te maken dat het van groot belang is om het politieke bewustzijn van jongeren verder te ontwikkelen en stimuleren met behulp van effectief burgerschapsonderwijs.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: In het programma doen we meerdere voorstellen om burgerschapsonderwijs te versterken. Een (mogelijke) Grondswetswijziging doet daar niks aan af of op. Daarnaast zijn we geen voorstander van het opleggen van extra eisen aan scholen over hoe ze het curriculum moeten invullen

CP118.E433

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Meer structurele financiering regionale omroepen**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Monique Schoonen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4639

Huidige tekst:

We investeren meer en structureel in lokale en regionale omroepen.

Voorgestelde tekst:

We investeren meer en structureel in lokale en regionale omroepen. Geïnvesteed wordt in een basisvoorziening die alle regionale omroepen in staat stelt een hoogwaardige kwalitatieve programmering te voeren, gekoppeld aan nieuws- en onderzoeksjournalistiek. Inwonertal is niet meer het leidende criterium.

Toelichting:

Vooraf in de dunbevolkte gebieden staan de regionale omroepen onder druk omdat de bekostiging in die gebieden onvoldoende is voor het voeren van een kwalitatief hoogwaardige programmering. In het kader van het rapport Elke regio telt, is het belangrijk juist de publieke regionale media in die gebieden in stand te houden bij gebrek aan andere nieuwsbronnen. Ook omdat deze omroepen de functie van streekomroep vervullen en lokale omroepen ondersteunen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De voorgestelde tekst wordt naar oordeel van het Landelijk Bestuur niet duidelijker. Zo is onduidelijk wat wordt bedoeld met basisvoorziening. Daarbij beperkt het amendement juist de ruimte die we aan lokale omroepen willen geven.

CP118.E434

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Mensen digitaal vaardig maken, ook om desinformatie te herkennen**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Vasko Lozanov

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4662

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat de overheid concrete doelen vaststelt om burgers mediawijs en digitaal vaardig te maken zodat zij desinformatie beter kunnen herkennen.

Toelichting:

Te vaak komt het voor dat burgers misleidende informatie voor de waarheid aanzien en zich daardoor laten leiden in hun oordeelsvorming en handelen. Al jaren worden hierover nota's geschreven vanuit de overheid (met name het ministerie van BZK), maar concrete acties zijn er nauwelijks. Uit onderzoek blijkt echter dat desinformatie toeneemt en dat juist met de opkomst van AI het gevaar van misleidende informatie alleen maar ernstig toeneemt. Daarom is het juist zo belangrijk om hiervoor concrete doelen te stellen vanuit de overheid en transparant te zijn over de wijze waarop deze doelen zullen worden gerealiseerd.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het belang van het tegengaan van desinformatie onderstrepen wij ten zeerste. Tegelijkertijd zien we niet duidelijk wat dit amendement toevoegt aan het programma. Zoals in de toelichting wordt vermeld, heeft de overheid dit al wel op het netvlies door middel van de genoemde nota's, de vraag is dan wat deze concrete doelen gaan toevoegen.

CP118.E435

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Beheersing van de Nederlandse taal voor Caribisch Nederland**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Jane Arifa Badoella

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4715

Voorgestelde tekst:

Iedere inwoner van Caribisch Nederland die naar Nederland komt voor studie of werk geven wij de mogelijkheid tot het kosteloos volgen van een opfriscursus van de Nederlandse taal.

Toelichting:

Vele inwoners van Caribisch Nederland die de Nederlandse taal niet machtig zijn willen in het kader van betere arbeidsmogelijkheden graag de Nederlandse taal aanleren. Vaak is de financiële draagkracht een obstakel om de taal te kunnen leren en een baan binnen het Koninkrijk te verwerven.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E436

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Bestaansrecht rechtbanken in de regio**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Monique Schoonen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4774

Huidige tekst:

D66 wil rechtspraak die dichtbij en benaderbaar is, juridische conflicten beslecht en de burger beschermt tegen de overheid.

Voorgestelde tekst:

D66 wil rechtspraak die dichtbij en benaderbaar is, juridische conflicten beslecht en de burger beschermt tegen de overheid. Rechtbanken in de regio houden bestaansrecht.

Toelichting:

In de regio staat de toegang tot het recht onder druk of is inmiddels onaanvaardbaar groot geworden. Onder verwijzing naar het rapport “Elke regio telt” is de zichtbare aanwezigheid van de rechtspraak in elke provincie belangrijk. Rechtbanken mogen om die reden niet verder worden uitgekleeft of opgeheven.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Dit staat voor ons niet ter discussie en voegt dan ook niets toe aan de tekst.

CP118.E437

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Beveiliging archieven rechtspraak**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Monique Schoonen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4783

Huidige tekst:

Dat was en is nog steeds nodig: de rechtspraak kampt met personeelstekorten, lange looptijden van zaken, technologische ontwikkelingen en hoge werkdruk.

Voorgestelde tekst:

Dat was en is nog steeds nodig: de rechtspraak kampt met personeelstekorten, lange looptijden van zaken, technologische ontwikkelingen, onvoldoende beveiliging van archieven van de rechtbanken en hoge werkdruk.

Toelichting:

De beveiliging van de archieven bij de rechtbanken moet op korte termijn sterk worden verbeterd. Dit om te voorkomen dat informatie uit archieven in verkeerde handen komt.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E438

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Nog meer inzetten op waarheidsvinding in de rechtspraak**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4792

Voorgestelde tekst:

Onderzocht dient te worden hoe de waarheidsvinding in de Nederlandse rechtspraak versterkt en verbeterd kan worden, hoe procedures verkort kunnen worden en hoe onrecht nog beter bestreden kan worden.

Toelichting:

Ondanks dat Nederland een goed werkende rechtspraak heeft met goede en betrokken mensen, is het de vraag of onze goed werkende rechtspraak nog verder verbeterd kan worden en effectiever en efficiënter kan worden. Redenen daarvoor zijn: tegen overbelasting aan zittende rechters, kansen om de waarheidsvinding te verbeteren en versterken en een soms nog steeds voorkomend fenomeen te weten onrecht.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We steunen de gedachte achter het amendement en zien de problemen die de indiener beschrijft. Tegelijkertijd pleiten we in een verkiezingsprogramma liever voor concrete stappen om dit te bereiken dan dat we pleiten voor een onderzoek naar mogelijke oplossingen.

CP118.E439

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Benoemingsbeleid top OM apolitiek**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Monique Schoonen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4796

Voorgestelde tekst:

Het benoemingsbeleid van de top van het openbaar ministerie wordt transparanter en onafhankelijk van politieke invloeden.

Toelichting:

Op dit moment is het onduidelijk hoe de benoemingen plaatsvinden in de top van het OM en wat de invloed is van de politiek. Dat is uitermate ongewenst want niet onafhankelijk en transparant.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Topfuncties binnen het OM worden zonder inmening van de politiek door het OM zelf gedaan. De communicatie over die benoemingen vind op vergelijkbare wijze plaats als met andere ambtelijke functies. Het zou onwenselijk zijn als de politiek hier aanvullende eisen aan zou stellen.

CP118.E440

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Verstevig de kantonrechtspraak**

Indiener: Ruben Alderse Baas

Woordvoerder: Ruben Alderse Baas

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4824 t/m 4825

Huidige tekst:

We zorgen dat meer procedures bij de kantonrechter terecht kunnen, zodat ook andere rechtshulpverleners dan advocaten – met een lager tarief – rechtsbijstand kunnen verlenen.

Voorgestelde tekst:

We zorgen dat meer procedures bij de kantonrechter terecht kunnen. Het kantongerecht was en is de laagdrempelige en nabije rechter die steeds verder gecentraliseerd is. Het instituut en het locatiebeleid van het kantongerecht dient te worden gerevitaliseerd zodat burgers laagdrempelig toegang tot recht krijgen en ook andere rechtshulpverleners dan advocaten rechtsbijstand kunnen verlenen.

Toelichting:

In de huidige tekst ligt de focus bij kantonrechtspraak op kosten en het procesmonopolie van advocaten. Relevant is echter ook dat de kantonrechter van oudsher een rechter is die dicht bij de burger staat (vroeger letterlijk, qua locaties). Door de herziening van de gerechtelijke kaart zijn veel kantongerechten gesloten, waardoor de kantonrechter minder benaderbaar is. De kantonrechter dient fysiek toegankelijker te worden voor de burger, door zittingen dichterbij de burger te organiseren. Hiermee zijn al experimenten gaande (geweest) in het land. Het gaat dus niet alleen om de competentiegrens maar vooral om de (fysieke) toegang tot de kantonrechter.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De tekst wordt door dit amendement niet duidelijker en door de grote mate van context dreigt het belangrijkste punt weg te vallen, namelijk dat we meer ruimte willen bieden voor rechtsbijstand door anderen dan advocaten.

CP118.E441

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Laagdrempelige vormen van conflictbescherming**

Indiener: Ruben Alderse Baas

Woordvoerder: Ruben Alderse Baas

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4840 t/m 4844

Huidige tekst:

Laagdrempelige vormen van conflictbeslechting zoals mediators en spreekuurrechters zijn onder andere bij burenruzies of arbeidsconflicten effectiever dan een gang naar de rechter. Sommige zaken zijn meer geschikt voor de Huurcommissie of een andere (online) instantie dan voor een rechter. Dat scheelt tijd en speelt rechters vrij voor zaken waar deze laagdrempelige vormen niet de oplossing zijn. De financiering van de rechtspraak moet een prikkel bevatten voor rechters om eerst alternatieve vormen van conflictbeslechting te proberen, voordat een zaak op zitting komt.

Voorgestelde tekst:

Laagdrempelige vormen van conflictbeslechting zoals mediators en spreekuurrechters zijn onder andere bij burenruzies of arbeidsconflicten effectiever dan een gang naar de rechter. Sommige zaken zijn meer geschikt voor de Huurcommissie of een andere (online) instantie dan voor een rechter. Dat scheelt tijd en speelt rechters vrij voor zaken waar deze laagdrempelige vormen niet de oplossing zijn.

Toelichting:

Alternatieve geschilbeslechting is goed wanneer dat kan, maar niet als gedwongen voorportaal van de rechtspraak omdat dit het grondwettelijke recht van burgers zich te wenden tot de rechter, beperkt. De koppeling naar de financieringssysteem van de rechtspraak zelf is onnodig en vormt een onwenselijke inperking van het rechterlijk beoordelingskader. Het staat op gespannen voet met nationale en internationale wet- en regelgeving en rechtspraak. Onze inzet als partij moet gericht zijn op versterking van en vertrouwen in de rechterlijke macht. Onder de werkgroep justitie en veiligheid bestaat zorg over het idee dat D66 dit zou willen opnemen in haar verkiezingsprogramma.

Pre-advies: Neutraal
Toelichting:

CP118.E442

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Toegang tot het recht: vervolg financiering experimenten alternatieve vormen van conflictbeslechting**

Indiener: Zeeland

Woordvoerder: Monique Schoonen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4844

Huidige tekst:

De financiering van de rechtspraak moet een prikkel bevatten voor rechters om eerst alternatieve vormen van conflictbeslechting te proberen voordat een zaak op zitting komt.

Voorgestelde tekst:

Daarna toevoegen met aparte asterisk: Succesvolle experimenten in het kader van alternatieve vormen van conflictbeslechting in de regio zoals de "Stichting Samen Recht Vinden" worden voortgezet met een langdurige financiering (10 jaar).

Toelichting:

In een aantal regio's is de toegang tot het recht sterk verminderd of feitelijk verdwenen zoals in Zeeuws-Vlaanderen. In dit gebied is geen kantongerecht meer wat een onaanvaardbare hoge reistijd betekent naar een rechterlijke instantie.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het expliciet noemen van individuele projecten en om dit via het programma te financieren is onwenselijk. Bovendien hebben we hier geen financiële dekking voor.

CP118.E443

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Verbeteren positie rechtbanktolken**

Indiener: Sjirk Bruinsma

Woordvoerder: Sjirk Bruinsma

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4850

Voorgestelde tekst:

- We verbeteren de positie van tolken in de rechtbank, zodat mensen volledig verstaan en begrepen worden, ook als zij een andere moedertaal hebben dan het Nederlands. We beschermen daarnaast in het bijzonder het recht van Friezen om Fries te spreken in de rechtbank door de afspraken met de rechtspraak te versterken.

Toelichting:

Op kwetsbare momenten, zoals ten overstaan van de rechtbank, mag een taalbarrière niet in de weg staan van het behalen van je recht. Op dit moment worden vaak ongekwalificeerde tolken ingezet, omdat de regelingen voor tolken zijn verslechterd. Rechters zouden procesdeelnemers moeten stimuleren hun eigen taal te spreken en niet mensen onder druk moeten zetten een andere taal te spreken. In het bijzonder voor de Friezen als erkende minderheid heeft Nederland een internationale verplichting om het mogelijk te maken dat zij Fries kunnen spreken in de rechtbank.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E444

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **meer beëdigde en eerlijk betaalde vertalers in rechtspraak**

Indiener: Remko Zuidema

Woordvoerder: Remko Zuidema

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4850

Voorgestelde tekst:

Tot slot wil D66 inzetten op het terugdringen van het tekort aan beëdigde vertalers ondermeer door aantrekkelijkere arbeidsvoorwaarden en de mogelijkheid van digitale ipv uitsluitend fysieke aanwezigheid. Beëdigde vertalers spelen een belangrijke rol om de rechtspraak toegankelijk en inclusief te maken en te houden voor mensen die de Nederlandse taal niet of onvoldoende machtig zijn.

Toelichting:

Er is een groot tekort aan beëdigde vertalers en deze reizen nu letterlijk het hele land door voor rechtszaken. Hun salaris is al tientallen jaren ongewijzigd met groot effect op de overgebleven vertalers en een ongewenste focus op reiskosten declaraties. Wachttijden voor diegenen die afhankelijk zijn van vertaling zijn groot en niet opkomen bij of uitlopen van rechtszittingen vertragen en frustreren de rechtspraak.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We ondersteunen het idee achter het amendement, maar geven daarin de voorkeur aan de tekst in het amendement: "Verbeteren positie rechtbanktolken".

CP118.E445

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Meer aandacht voor de positie van kwetsbare jongeren en mensenhandel (uitbuiting)**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Evert Manders

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4882

Voorgestelde tekst:

Uit onderzoek blijkt dat kwetsbare jongeren een gemakkelijk slachtoffer zijn voor criminelen in de mensenhandel. Het is belangrijk dat professionals in de jeugdhulpverlening zich bewust zijn van de essentiële rol die zij spelen bij het signaleren en helpen van slachtoffers. D66 vindt dat het onderwerp mensenhandel een structurele plek moet krijgen binnen de taakopdracht van jeugdhulporganisaties.

Toelichting:

Het amendement wil het belang benadrukken van het vergroten van het bewustzijn in de jeugdhulpverlening van de gevaren van criminelen in de mensenhandel voor kwetsbare jongeren. Uit onderzoek van het Coördinatiecentrum Mensenhandel blijkt dat steeds meer kwetsbare jongeren worden geronseld door dergelijke criminelen, bijvoorbeeld voor het uithalen van drugs uit containers, het gebruiken van telefoons of bankrekeningen van jongeren voor criminele doeleinden, seksuele uitbuiting, enz. Het is van cruciaal belang dat professionals in de jeugdhulpverlening zich hiervan bewust zijn en over de juiste middelen beschikken om slachtoffers te signaleren en ondersteunen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E446

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Herziening takenpakket politie om de politie te ontlasten.**

Indiener: Gerrit Hartholt

Woordvoerder: Gerrit Hartholt

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4926

Voorgestelde tekst:

We willen een herziening van het takenpakket van de politie, om de politie te ontlasten.

Toelichting:

In de loop van de jaren is diverse malen het takenpakket van de politie herzien. Gezien de huidige vele vele taken van de politie, de beperkte capaciteit en de toenemende noodzaak om te schakelen en prioriteiten te stellen, is het zeer belangrijk nu om het takenpakket van de politie te herzien.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Wat ons betreft moet de inzet zijn om het werk beter te organiseren zodat agenten weer aan hun taken toekomen in plaats van het aantal taken te verminderen. Het zou bovendien (onbewust) de indruk kunnen wekken dat de politie zich nu bezig houden met onzinnige taken. Prioritering vindt nu ook al plaats in de plaatselijke veiligheidsdriehoek.

CP118.E447

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Effectief strafrechtelijk aanpakken online opruiing**

Indiener: Maarten Koning

Woordvoerder: Maarten Koning

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 4940

Voorgestelde tekst:

Omdat de effecten van online opruiing zich vaak niet beperken tot de grenzen van een gemeente, onderzoeken we hoe er effectiever strafrechtelijk vervolgd wordt.

Toelichting:

Online opruiing is een probleem waar individuen steeds vaker door geraakt worden, maar waarmee vaker ook openbare ordeverstoringen worden aangejaagd. Door de online monitoring en strafrechtelijke vervolging mede op landelijk niveau te organiseren wordt de rechtsstaat versterkt en voorkomen we een wirwar van monitoring en maatregelen op lokaal niveau ontstaat. De grondrechten vrijheid van meningsuiting en het recht om te demonstreren blijven op deze manier beschermd. Dit amendement beoogt ook om dit standpunt van de landelijke fractie in het verkiezingsprogramma te verankeren. Bovendien biedt het tegenwicht tegen de wens van andere partijen die de bestuurlijke bevoegdheden van burgemeesters willen uitbreiden.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E448

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **"Blijvende cyberkennis politie"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Sanne Kamerling

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 4957

Huidige tekst:

We versterken de expertise binnen de politie op het gebied van cybercriminaliteit.

Voorgestelde tekst:

We versterken de expertise binnen de politie op het gebied van cybercriminaliteit en bieden ruimte voor toelages of een bindingspremie om verloop tegen te gaan.

Toelichting:

Expertise zit vaak in mensen besloten. Zelfs met de beste procedures heb je nog steeds mensen met kennis en ervaring nodig. Als je goede mensen vindt / opleidt, is het fijn als ze langer blijven werken.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het tekort aan goede mensen geldt helaas niet alleen voor cyberspecialisten, maar heel breed voor de publieke sector. Elders in het programma doen we voorstellen hoe we het werken voor de publieke sector interessanter willen maken.

CP118.E449

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **"Informatie uitwisseling moet makkelijker"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Sanne Kamerling

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5057 t/m 5059

Huidige tekst:

Samenwerking op informatie-uitwisseling en operationeel optreden is hard nodig voor het tegengaan van georganiseerde criminaliteit. Binnen Nederland en binnen Europa. D66 steunt daarom de versterking van Europol, Eurojust en het Europees Openbaar Ministerie.

Voorgestelde tekst:

D66 wil belemmeringen wegnemen om de samenwerking op informatie-uitwisseling en operationeel optreden te bevorderen. Dit is hard nodig voor het tegengaan van georganiseerde criminaliteit. Binnen Nederland en binnen Europa. D66 steunt daarom de versterking van Europol, Eurojust en het Europees Openbaar Ministerie.

Toelichting:

Er vindt informatie-uitwisseling plaats, maar deze is niet altijd snel/gemakkelijk/toegankelijk/intuïtief. Versterken is weinig tastbaar: deze toevoeging adresseert een van de problemen die spelen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E450

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **"Wettelijke grondslag voorbereiden cyberoperaties"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Sanne Kamerling

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5067 t/m 5068

Huidige tekst:

Er past een goede voorbereiding op escalatie en tegenreacties, al dan niet in Europees verband.

Voorgestelde tekst:

Een goede voorbereiding op (digitale) escalatie is noodzakelijk en de voorbereiding op (digitale) tegenreacties moet mogelijk zijn, al dan niet in Europees verband. Hiervoor moet een wettelijke grondslag komen."

Toelichting:

De overheid kan niet iets doen zonder wettelijke grondslag. Cyber operaties werken anders dan klassieke operaties. De artikel 100 procedure, hoewel intrinsiek waardevol, kan het voorbereiden van cyberoperaties in de weg staan. Onderzoek hoe dit (met checks balances) te moderniseren.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het punt dat hier in het programma gemaakt wordt gaat over een balans in aanpak tussen wat we acceptabel vinden vanuit onze democratische waarden en wat je moet doen om die waarden te beschermen. Dit amendement gaat over iets anders

CP118.E451

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **"Buitenlandse geldstromen"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Sanne Kamerling

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5071 t/m 5073

Huidige tekst:

Maatschappelijke instellingen worden daarom verplicht om openheid te geven over buitenlandse geldstromen en ontvangsten in natura.

Voorgestelde tekst:

Maatschappelijke instellingen worden, bij gegronde verdenking van ondermijning, verplicht om openheid te geven over buitenlandse geldstromen en ontvangsten in natura. Dit wordt ingepast in het huidige rechtsbestel.

Toelichting:

Graag inpassen in het huidige rechtsbestel, waar al veel kan qua controle. Om willekeur te voorkomen dit graag alleen 'gegrond' doen en niet 'iedereen'. Impact nagaan van deze maatregel alvorens dit zo breed op te schrijven/uit te voeren. Ook met in het achterhoofd dat een van de onderdelen van de Trias Politica niet onevenredig machtig moet worden.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De voorgestelde openheid is in de tekst al gekoppeld aan landen waarvanuit ongewenste buitenlandse inmening een risico is. Verdergaande inperking lijkt ons niet wenselijk.

CP118.E452

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **"Maakt niet uit van wie het komt"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Sanne Kamerling

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5085 t/m 5087

Huidige tekst:

D66 wil dat er grenzen gesteld worden aan het gebruik van technologie, hardware en software die een veiligheidsrisico met zich meebrengen uit landen die als strategische opponenten gezien worden.

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat er gepaste maatregelen worden genomen tegen (het misbruik van) technologie, hardware en software die een veiligheidsrisico met zich meebrengen voor de maatschappij.

Toelichting:

Door 'strategische opponenten' op te schrijven beperk je de doelgroep. Bovendien verzand je in een semantische discussie over waar het vandaan komt. Als er een veiligheidsrisico in zit, moet je het niet doen, ook als het van een bevriend /partner land komt. Als je bepaalde landen wil uitsluiten moet je het anders opschrijven, bijv. als 'landen met minder democratische waarden'.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het gaat niet alleen over misbruik, maar ook over gebruik. Omdat sommige regimes vanuit gewoon gebruik juist misbruik maken van de data die ze daarmee verzamelen. Daarnaast is de term strategische opponenten bewust gekozen omdat het beveiligen tegen ongewenste buitenlandse inmenging breder kan zijn dan alleen vanuit landen met minder democratische waarden.

CP118.E453

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Voorlichting op het herkennen van desinformatie bij jongeren**

Indiener: Ralph Van Ierland

Woordvoerder: Ralph Van Ierland

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5217 t/m 5220

Huidige tekst:

Om de individuele vrijheid van ideeënvorming en de democratie te beschermen tegen desinformatie en manipulatie komt er een verbod op het gebruik van microtargeting voor politieke advertenties. Ook reguliere advertenties worden niet meer getoond op basis van persoonlijke profielen, maar alleen nog op basis van de directe context van de webpagina.

Voorgestelde tekst:

Om de individuele vrijheid van ideeënvorming en de democratie te beschermen tegen desinformatie en manipulatie komt er een verbod op het gebruik van microtargeting voor politieke advertenties. Ook reguliere advertenties worden niet meer getoond op basis van persoonlijke profielen, maar alleen nog op basis van de directe context van de webpagina. Daarnaast zetten we in op meer voorlichting over het herkennen van desinformatie, in het bijzonder bij jongeren. Dit doen we in samenwerking met onder andere scholen en bibliotheken.

Toelichting:

Jongeren krijgen veel te maken met desinformatie, met name op sociale media. Het is belangrijk hierin goed voor te lichten hoe desinformatie kan worden herkend en hoe hiermee om te gaan. Zo houden we jongeren weerbaar en zorgen we dat ze echt nieuws van desinformatie goed kunnen blijven onderscheiden.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E454

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **AI Act, act now**

Indiener: thema-afd Digitaal66

Woordvoerder: Christine Bel

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5247

Voorgestelde tekst:

D66 wil voldoende middelen en duidelijke richtlijnen voor organisaties om de AI-act te implementeren en om de naleving ervan te handhaven.

Toelichting:

We hebben de afgelopen jaren veel problemen met de uitvoering en implementatie van nieuwe wetgeving op digitaal terrein gezien, zoals de AVG en we moeten ervoor zorgen dat hetzelfde niet bij AI-Act gebeurt. Hiervoor zet D66 in op voldoende middelen voor organisaties om de AI-Act te implementeren en voldoende middelen voor de AP en de Europese AI-Office om deze ook echt streng te handhaven.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Helaas is er geen financiële dekking voor dit voorstel, daarnaast denken wij dat we al voorzien in de wensen van de indiener in regelnummers 5171 - 5175.

CP118.E455

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Opname proef veilig digitaal stemmen voor Nederlanders in het buitenland in verkiezingsprogramma**

Indiener: Eelco Keij

Woordvoerder: Eelco Keij

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5250

Voorgestelde tekst:

Er wordt een proef digitaal stemmen ingevoerd voor de Nederlandse stemgerechtigden in het buitenland voor de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen na 2023.

Toelichting:

1) Dit amendement verwoordt de recent aangenomen motie “Proef veilig digitaal stemmen voor Nederlanders in het buitenland” (D66-congres van 13 mei jl.); 2) Het poststemmen de Nederlanders in het buitenland dwingt hun stemkeuze te maken vele weken voor de stembusgang, wat in de praktijk neerkomt op hun uitsluiting van de echte campagne van de verschillende politieke partijen; 3) In meerdere Europese landen op verschillende wijzen (beperkt) digitaal stemmen is ingevoerd, hetzij voor de gehele bevolking, hetzij voor de burgers in het buitenland.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E456

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **AI - Denk Internationaal**

Indiener: thema-afd Digitaal66

Woordvoerder: Sam Bogerd

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5281

Voorgestelde tekst:

Om artificiële intelligentie (AI) veilig en ethisch verantwoord te ontwikkelen en implementeren, pleit Nederland voor de oprichting van een VN Agentschap dat toezicht houdt op de ontwikkeling van nieuwe AI modellen. Dit agentschap dient als een mondiale autoriteit die zorgt voor de coördinatie van best practices, normen en richtlijnen op het gebied van eerlijke, veilige en ethische AI. Later krijgt deze autoriteit ook additionele bevoegdheden, bijvoorbeeld het inzicht krijgen in de hoeveelheid beschikbare reken capaciteit bij ontwikkelaars of het stoppen van potentieel gevaarlijke training-runs.

Toelichting:

Het is van belang om op VN-niveau afspraken over AI te maken. Mondiale regels en standaarden hebben de volgende voordelen: - Een VN-agentschap zorgt voor gestandaardiseerde, internationale normen, waardoor fragmentatie in AI(-beleid) wordt voorkomen. - Een dergelijk orgaan faciliteert samenwerking tussen landen, wat essentieel is gezien de grensoverschrijdende impact van AI. - Door een mondiaal platform te bieden kan Nederland bijdragen aan het exporteren van hoge standaarden zoals vastgelegd in de Europese AI Act. - Door centrale monitoring kunnen potentieel risicovolle AI-initiatieven tijdig worden gestopt, vergelijkbaar met hoe de IAEA nucleaire projecten controleert.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E457

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **AI, voorbereid op de toekomst**

Indiener: thema-afd Digitaal66

Woordvoerder: Sam Bogerd

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5281

Voorgestelde tekst:

We moeten anticiperen op de ontwikkeling van Artificial General Intelligence (AGI) en de mogelijke gevolgen ervan. D66 wil een onderzoek waarin in ieder geval wordt gekeken naar de risico's en wenselijkheid van het ontwikkelen van AGI, evenals naar de mogelijkheid om de ontwikkeling van AGI te stoppen, te reguleren of erop voor te bereiden.

Toelichting:

Artificial General Intelligence (AGI), is kunstmatige intelligentie die in staat is om elke cognitieve taak uit te voeren die een mens kan doen. De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid maakte al duidelijk: Het doel van de leidende AI bedrijven is het ontwikkelen van AGI. De vraag of een AGI wenselijk is, moeten we dan ook niet bij deze bedrijven neerleggen. Experts verwachten dat de komst van AGI in 20 jaar al mogelijk is, de kans daarop is nog klein maar de verwachte impact van AGI is zo groot dat het logisch lijkt om nu al te focussen op de gevolgen hiervan.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Voorlopig is AGI vooral een toekomstscenario. Enerzijds goed om rekening mee te houden anderzijds kan teveel focus hierop afleiden van de huidige impact van digitale technologie waaronder de zogeheten foundation models of general purpose AI. Daarnaast is het de vraag in hoeverre dergelijke zeer specialistische details de toegankelijkheid van het programma niet in gevaar brengen.

CP118.E458

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Cyberrisico's van AI**

Indiener: thema-afd Digitaal66

Woordvoerder: Sam Bogerd

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5281

Voorgestelde tekst:

Met de komst van nieuwe AI-systemen zijn we meer dan ooit kwetsbaar voor cyberaanvallen, denk bijvoorbeeld aan geautomatiseerd exploits vinden of persoonlijke spam mailtjes. We kunnen ze niet allemaal voorkomen, maar we kunnen wel de resilience van organisaties tegen aanvallen versterken. De overheid moet regelmatig testaanvallen uitvoeren op onze eigen digitale infrastructuur en bedrijven moeten hiertoe gestimuleerd worden. Zo kunnen we zwakke punten opsporen en aanpakken voordat ze een echt probleem worden.

Toelichting:

AI-systemen kunnen een dubbelzijdig zwaard zijn; ze kunnen zowel innovatie stimuleren als nieuwe kwetsbaarheden introduceren. Cyberaanvallen worden steeds geavanceerder en kunnen nu bijvoorbeeld automatisch exploits vinden of gepersonaliseerde spammails versturen. Om dit tegen te gaan hebben we nieuwe werkwijze nodig, binnen en buiten de overheid.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E459

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **"We hebben er geen 27 nodig"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Sanne Kamerling

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5285

Huidige tekst:

Daarom pleiten we voor een nationaal datalekregister waarin de gemelde datalekken centraal inzichtelijk worden gemaakt.

Voorgestelde tekst:

Daarom pleiten we voor een Europees datalekregister waarin de gemelde datalekken centraal inzichtelijk worden gemaakt.

Toelichting:

Het is bijzonder nuttig om te kunnen opzoeken of je data gelekt is. Binnen de EU/EER zijn we allen aan dezelfde privacy wetgeving onderhevig. Wellicht kan hier veel bespaard worden: niet alleen in opzet en onderhoud, maar ook gedoe rondom 'in welk register staat mijn data?' en 'moet een datalek dan in alle registers van de EU landen?'.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E460

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Recht op verificatie-filter**

Indiener: Jasper Klasen

Woordvoerder: Jasper Klasen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5296

Voorgestelde tekst:

Burgers en organisaties krijgen het recht om hun identiteit gratis te laten verifiëren op sociale media. Ook krijgen zij het recht om alleen maar content van andere identiteit-geverifieerde gebruikers te zien en om alleen gezien te worden door andere identiteit-geverifieerde gebruikers. Zo geven we iedereen de keuze om zichzelf te beschermen tegen bots en online-trollenlegers.

Toelichting:

Veel van de online haat en bedreigingen komen van anonieme accounts, veel van die accounts komen van trollenlegers. Dit amendement zorgt ervoor dat anonimiteit mogelijk blijft op platforms, maar geeft gebruikers het recht om die ongeverifieerde accounts niet te zien en zich hiervan af te screenen. Een ander voordeel van dit recht is dat mensen beter beschermd worden tegen bedreigingen, omdat aangiftes en vervolging makkelijker worden voor de gebruikers die een verificatie-filter aan hebben staan. Dit regelen we het liefst op Europees niveau, maar voeren het anders in op Nederlands niveau.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E461

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **"Pull the plug!"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Sanne Kamerling

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5313 t/m 5314

Huidige tekst:

ICT-projecten bij de overheid worden voortaan in kleinere blokken opgesplitst die los aanbesteed kunnen worden. De overheid beweegt weg van enorme projecten.

Voorgestelde tekst:

ICT-projecten bij de overheid worden voortaan in kleinere blokken opgesplitst die los aanbesteed kunnen worden. De overheid beweegt weg van enorme projecten. Daarnaast moet de overheid besluiten om te stoppen met projecten die te lang duren of financieel buiten de perken gaan.

Toelichting:

Besef dat 'sunk costs' een bias is dat iedereen kan overkomen. En zet je eroverheen. Het maakt niet uit hoeveel het al gekost heeft, dat geld is namelijk al uitgegeven. Werkt het niet? Stop er mee.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: We vinden dat dat elke keer weer opnieuw een eigenstandige afweging moet zijn. Een algemene tekst waarin onduidelijk is wanneer iets te lang duurt geeft niet meer duidelijkheid.

CP118.E462

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Maak open standaarden de standaard**

Indiener: thema-afd Digitaal66

Woordvoerder: Ivo van Hurne

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5320

Huidige tekst:

Open-source software en open standaarden vormen het uitgangspunt bij de overheid.

Voorgestelde tekst:

De overheid gebruikt open standaarden, tenzij het echt niet anders kan. Open-source software vormt het uitgangspunt bij de overheid.

Toelichting:

De huidige tekst is te vrijblijvend. Gegevens die door de overheid worden opgeslagen of verspreid moeten altijd in een open standaard beschikbaar zijn. Zoals al in het programma staat zorgt dit voor digitale inclusie, participatie en controle. Daarnaast voorkomt het dat de overheid ongewenst afhankelijk wordt van specifieke softwareleveranciers, of dat de software om de gegevens te bekijken in de toekomst niet meer beschikbaar is.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E463

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Publiek geld, publieke code**

Indiener: thema-afd Digitaal66

Woordvoerder: Ivo van Hurne

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5320

Huidige tekst:

Open-source software en open standaarden vormen het uitgangspunt bij de overheid.

Voorgestelde tekst:

Open-source software en open standaarden vormen het uitgangspunt bij de overheid. Alle software die met publiek geld voor de publieke sector wordt ontwikkeld, wordt voortaan publiek beschikbaar gemaakt onder een open- source licentie.

Toelichting:

Software die met belastinggeld wordt ontwikkeld voor de overheid, moet ook beschikbaar zijn voor de belastingbetaler. Naast alle voordelen die al in het programma worden genoemd, stimuleert dit ook hergebruik van software binnen de overheid en voorkomt het dat de overheid afhankelijk wordt van bepaalde softwareleveranciers. Een recent voorbeeld van deze aanpak is de succesvolle manier waarop de Coronamelder app werd ontwikkeld en open- source beschikbaar werd gemaakt.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E464

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Geen AGI maar expert AI**

Indiener: thema-afd Digitaal66

Woordvoerder: Christine Bel

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5330

Voorgestelde tekst:

D66 wil dat verdere ontwikkeling van AI zich niet richt op het ontwikkelen van Artificial General Intelligence, maar juist op gespecialiseerde inzet van AI in verschillende expertisegebieden. Dit voorkomt mogelijke gevaren van een AGI en zorgt ervoor dat we AI optimaal inzetten, juist daar waar technologie menselijke kwaliteiten aanvult.

Toelichting:

Door AI gericht in te zetten in specifieke expertisegebieden is er meer controle op de kwaliteit van de data, waardoor de resultaten per gebied beter worden en de gevaren van een AGI verkleind. Door het 'hele internet' als dataset te gebruiken is er onvoldoende grip op de kwaliteit van deze datasets. Onderbetaalde Kenianen worden ingezet om traumatiserende data te filteren. Copyrighted werk wordt ongevraagd te gelde gemaakt, vooroordelen van de mens worden uitvergroot, fake news en hallucinaties aan de dataset toegevoegd, waardoor de informatie steeds onbetrouwbaarder wordt en het verschil tussen betrouwbare en onbetrouwbare informatie steeds minder duidelijk.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Mooi voorstel dat past bij onze insteek om digitale technologie zoals kunstmatige intelligentie in te zetten voor specifieke maatschappelijke doeleinden, zoals het tegengaan van klimaatverandering, het vergroten van sociale en economische gelijkheid en medisch onderzoek. Tegelijkertijd is het de vraag in hoeverre dergelijke zeer specialistische details de toegankelijkheid en leesbaarheid van het programma niet in gevaar brengen.

CP118.E465

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Federalisering Europese Unie**

Indiener: Westelijke Mijnstreek
Woordvoerder: Pepijn Pi Van De Venne

Doel amendement: Wijzigen van de tekst
Regelnummer: 5354 t/m 5355

Huidige tekst:

Daarom blijven we werken aan een verbonden, dieper geïntegreerde en sterkere Unie.

Voorgestelde tekst:

D66 is voorstander van verdere federalisering van de Europese Unie, daarom blijven we werken aan een verbonden, dieper geïntegreerde en sterkere Unie.

Toelichting:

Europa en de Europese Unie staan, sinds het begin, centraal in het politiek handelen en denken van D66. In 2005 sprak D66 zich, middels het pamflet 'De Verenigde Staten van Europa, uit vóór een federaal Europa. Tevens werd een federaal Europa al benoemd in het D66-verkiezingsprogramma van 1967. Als partij die in haar concept-verkiezingsprogramma van 2023 plannen heeft die voor verdere federalisering van de EU zijn, dienen we dit doel ook luid en duidelijk te benoemen – het hoort bij de D66-identiteit en sluit aan bij 'the Ever Closer Union-gedachte'.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

D66 is voorstander van Europese samenwerking die het welzijn, de welvaart en de veiligheid van alle Europeanen ten goede komt. Een basisvoorwaarde hiervoor is democratische legitimiteit en een gedegen rechtsstatelijkheid van het Europese bestuur. Een federaal Europa is één van de bestuursvormen die kan voldoen aan deze basisvoorwaarden en waarmee we onze idealen kunnen verwezenlijken.

CP118.E466

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Het aantal Eurocommissarissen**

Indiener: België Luxemburg

Woordvoerder: Frans van Dijen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5401

Voorgestelde tekst:

D66 streeft er naar het aantal Eurocommissarissen aanzienlijk te verminderen.

Toelichting:

Vanuit het oogpunt van effectief management mag een managementteam niet te groot zijn. Bij de EU levert elk land zijn commissaris. Zeker na uitbreiding van de EU is een managementteam van 30 personen of meer veel te groot om nog effectief te zijn. Bovendien is het scheppen van vele banen voor politici erg duur en maakt een slechte indruk op de kiezer.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Een kleinere Europese Commissie werkt efficiënter en doordat niet alle lidstaten een eigen Eurocommissaris kunnen aanleveren staat het Europese belang centraal in plaats van die van individuele lidstaten. D66 heeft ook eerder voor minder Eurocommissarissen gepleit, bijvoorbeeld in het verkiezingsprogramma voor de Europese Parlementsverkiezingen uit 2019.

CP118.E467

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Klip en klaar over sanctieraamwerk Artikel 7 VEU**

Indiener: België Luxemburg
Woordvoerder: Justin van Schepen

Doel amendement: Wijzigen van de tekst
Regelnummer: 5416 t/m 5421

Huidige tekst:

De gele kaart procedure (artikel 7-procedure) heeft duidelijk te weinig tanden. Het tijdelijk uitsluiten van Raadsdeelname of het ontnemen van stemrecht moeten tot de sanctie-opties behoren voor de Commissie. Lidstaten waar een artikel 7-procedure tegen loopt, zouden geen voorzitter meer mogen worden van de Europese Unie. Ook moet met een nieuw verdrag worden overwogen hoe de EU lidstaten effectiever op de reservebank kan plaatsnemen als ze de spelregels herhaaldelijk breken.

Voorgestelde tekst:

De Artikel 7-procedure, die kan worden gebruikt voor het opschorten van rechten van lidstaten, heeft te weinig tanden. Met een nieuw verdrag moet een duidelijker sanctieraamwerk worden opgetuigd als lidstaten herhaaldelijk de gemeenschappelijke waarden in de EU-verdragen breken. Daarbij zou een lidstaat waar een Artikel 7-procedure tegen loopt, overgeslagen moeten worden bij het roulerende voorzitterschap van de Raad van de EU.

Toelichting:

De gele kaartprocedure staat bekend als de procedure waarbij nationale parlementen bezwaar kunnen maken tegen EU-voorstellen. Dit is niet wat hier wordt bedoeld. Het stemrecht ontnemen is reeds opgenomen als mogelijke sanctie in Artikel 7 van het Verdrag van de Europese Unie. We moeten toe naar een duidelijk vooraf vastgesteld raamwerk, waarbij elke trede zwaardere sancties voorziet. Lidstaten kunnen niet voorzitter zijn van de Europese Unie, wel van de Raad.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De indiener merkt terecht op dat het verkiezingsprogramma verkeerd refereert aan de gele kaartprocedure en het voorzitterschap van de Europese Unie.

CP118.E468

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Geen braindrain**

Indiener: België Luxemburg

Woordvoerder: Justin van Schepen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5468

Voorgestelde tekst:

Het is van belang om ook op Europees niveau regionaal beleid te versterken. Dit beleid moet met name duurzame economische ontwikkeling en hoogwaardige werkgelegenheid in perifere gebieden stimuleren. Het braindrain-effect moet worden tegengegaan om te zorgen dat regionale economieën gezond en veerkrachtig blijven. Immers, regio's hebben veel te bieden op het vlak van economische groei, energietransitie, connectiviteit etc..

Toelichting:

Bij het gebrek aan aantrekkelijke arbeidsplaatsen, vertrekken jonge mensen naar centrumgebieden. Er zijn al grote regio's waar de vergrijzing drastisch is toegenomen door arbeidsmigratie naar economische centra. Europees regio-beleid is van belang voor de duurzaamheid van economie en samenleving.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

D66 zet zich in voor gezonde en duurzame economieën, ook in de regio. Onze inzet daarvoor is opgenomen in verschillende onderdelen van het verkiezingsprogramma . Daarnaast geven we een positief advies op het amendement 'Euregio netwerken grensregio's' die oproept tot versterking van samenwerking tussen verschillende Europese regio's. De specifieke inhoud van dit amendement is te gedetailleerd op het Europese niveau en komt beter tot zijn recht in het verkiezingsprogramma voor de Europese Parlementsverkiezingen.

CP118.E469

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Uitbreiding en versterking EU**

Indiener: Gouda

Woordvoerder: Harun Halisoğlu

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5478 t/m 5498

Huidige tekst:

- Uitbreiding en van de Europese Unie is in ons belang. We denken daarbij in eerste instantie aan Oekraïne en de landen op de Balkan. De Balkan is niet onze achtertuin, de Balkan is onze binnentuin. De Balkan ligt volledig omsloten door Europese landen. Als wij niet kunnen besluiten hoe we met hen een gezamenlijke toekomst vorm gaan geven, dan gaan autocraten dat voor ons doen. • Uitbreiding is nooit urgenter of actueler geweest dan nu en is in het belang van een stabiel en veilig Europa. Vanzelfsprekend vragen we daarbij ook iets van kandidaat-lidstaten. Het lidmaatschap komt met serieuze en duidelijke verplichtingen en een land moet die kunnen dragen. • Ook zorgen we ervoor dat de Europese politiek en bestuur klaar is voor toekomstige uitbreiding. De voorgestelde maatregelen voor democratische vernieuwing en voor bescherming van de rechtsstaat zijn hierbij extra van belang.

Voorgestelde tekst:

- Uitbreiding en ook interne versterking van de Europese Unie is in ons belang. We denken daarbij in eerste instantie aan Oekraïne en de landen op de Balkan. De Balkan is niet onze achtertuin, de Balkan is onze binnentuin. De Balkan ligt volledig omsloten door Europese landen. Als wij niet kunnen besluiten hoe we met hen een gezamenlijke toekomst vorm gaan geven, dan gaan autocraten dat voor ons doen. • Uitbreiding en versterking is nooit urgenter of actueler geweest dan nu en is in het belang van een stabiel en veilig Europa. Vanzelfsprekend vragen we daarbij ook iets van kandidaat-lidstaten. Het lidmaatschap komt met serieuze en duidelijke verplichtingen en een land moet die kunnen dragen. • Ook zorgen we ervoor dat de Europese politiek en bestuur klaar is voor toekomstige uitbreiding en versterking. De voorgestelde maatregelen voor democratische vernieuwing en voor bescherming van de rechtsstaat zijn hierbij extra van belang.

Toelichting:

Tussen de regels van 5478 en 5498 wordt vermeld dat de uitbreiding van de EU van het grootste belang is. Ik denk dat het voldoende is om dit één keer te zeggen in plaats van het in verschillende bullets te herhalen. De nadruk kan liggen op gezonde en werkende partnerschappen in plaats van

uitbreiding. De noodzaak voor aandacht voor versterking blijkt o.a. uit de houding van landen als Polen en Hongarije.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Alle huidige en toekomstige lidstaten van de Europese Unie moeten zich houden aan de beginselen van de democratische rechtsstaat. Tussen regelnummers 5402 en 5421 staan daarom enkele voorstellen om de houding van landen als Polen en Hongarije te corrigeren en de rechtsstaat ook daar te versterken. De inhoudelijke wijziging die het amendement voorstelt, komt dus al naar voren in het verkiezingsprogramma.

CP118.E470

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Van het Oostelijk Partnerschap naar EU-lidmaatschap**

Indiener: Floris Van Der Valk

Woordvoerder: Ralph Roodhorst

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5497

Voorgestelde tekst:

Nederland spant zich in Europees verband ervoor in dat de landen van het Oostelijk Partnerschap die stappen in de goede richtingen zetten blijvend perspectief op een uiteindelijk EU-lidmaatschap hebben, zodat de stimulus wordt vergroot om toe te werken naar het voldoen aan de Kopenhagen-criteria.

Toelichting:

Landen op de Balkan willen we, zoals in het verkiezingsprogramma beschreven, bij de EU betrekken om te voorkomen dat zij toevallen aan autocratische machten. Voor andere landen op het Europese continent moet dat niet anders zijn. Hoewel we terecht strenge eisen stellen aan EU-lidmaatschap, moeten ook deze landen bij de EU terecht kunnen als zij de intentie hebben in de toekomst hier wel aan te voldoen.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De voorgestelde toevoeging komt overeen met de voorstellen die in het verkiezingsprogramma staan. Het is goed om ook de Nederlandse inspanningsverplichting specifiek te benoemen.

CP118.E471

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Internationale politiesamenwerking grensregio's EPICC**

Indiener: Westelijke Mijnstreek

Woordvoerder: Pepijn Pi Van De Venne

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5498

Voorgestelde tekst:

In de aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit van Nederland hecht D66 groot belang aan intensieve internationale politiesamenwerking in grensregio's. Gezamenlijke uitwisseling en samenwerking in opsporing kan internationale criminaliteit (in deze regio's) effectief en efficiënt aanpakken. Een mooi voorbeeld hiervan, dat D66 onderschrijft en stimuleert, is het Euregionaal Politie Informatie Coöperatie Centrum (EPICC).

Toelichting:

In grensregio's zoals Limburg is internationale politiesamenwerking cruciaal voor een effectieve aanpak van criminaliteit. Het EPICC, gelegen in Zuid-Limburg, is een voorbeeld hiervan. Daarin werken, Nederland, België en Duitsland samen in criminaliteitsbestrijding. Tevens biedt deze internationale uitwisseling van politie-inzet een oplossing voor het tekort aan blauw en is het dus efficiënt. Deze politiesamenwerking is voor grensregio's onmisbaar en verdient daarom aandacht van D66 en Den Haag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

We gaan ervanuit dat de indiener deze toevoeging ook wil maken onder H5 - Een energieke democratie, deelhoofdstuk 'een weerbare rechtsstaat' regelnummer 5060.

De voorgestelde toevoeging sluit aan bij de ambitie ondermijnende criminaliteit aan te pakken, georganiseerde misdaad is immers grensoverschrijdend.

CP118.E472

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Het respecteren van het internationaal recht vereist ook concrete stappen.**

Indiener: Omar Al Sadeh

Woordvoerder: Omar Al Sadeh

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5545 t/m 5546

Huidige tekst:

Als het gaat om bezette gebieden (van de Krim tot de Westelijke Sahara en Palestina) staat het respecteren van mensenrechten en het internationaal recht centraal.

Voorgestelde tekst:

In gevallen van bezette gebieden, zoals de Krim, Westelijke Sahara en Palestina, is het van groot belang om het internationaal recht te handhaven en ervoor te zorgen dat betrokken partijen verantwoordelijk worden gehouden voor hun daden, in lijn met het internationaal recht en aangenomen VN-resoluties. Dit vereist niet alleen het opleggen van sancties, maar ook het actief bijhouden en documenteren van oorlogsmisdaden, bewijsmateriaal verzamelen en de nodige stappen nemen om naleving van het internationaal recht te bevorderen. Hiervoor is dus ook een rol weggelegd voor Nederland als gastland van meerdere internationale organen.

Toelichting:

Het centraal stellen van het respecteren van internationaal recht in o.a. bezette gebieden is een goede eerste stap, maar alleen te vaag geformuleerd. Het respecteren van internationaal recht vereist ook het ondernemen van concrete stappen om conflicten en bezettingen via diplomatieke wegen te beëindigen. D.m.v. gecoördineerde inspanningen kunnen we streven naar een rechtvaardige en vreedzame oplossing voor dergelijke conflicten.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: D66 zet zich onverminderd in voor het respecteren van de internationale rechtsorde en mensenrechten. De voorgestelde wijziging benadrukt dit en maakt concreet hoe Nederland actief kan bijdragen aan de naleving van het internationaal recht.

CP118.E473

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Autonome wapensystemen**

Indiener: Romko de Kan

Woordvoerder: Fons van der Ham

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5707 t/m 5710

Huidige tekst:

D'66 wil internationale afspraken voor het gebruik van semi-autonome wapensystemen. We zijn tegen het gebruik van volledig autonome wapensystemen waar geen mens bij betrokken is. Het gebruik hiervan wordt, net als bij kernwapens, internationaal in juridische en ethische kaders verboden

Voorgestelde tekst:

D'66 wil internationale afspraken voor het gebruik van semi-autonome wapensystemen. We zijn tegen het gebruik van volledig autonome wapensystemen waar geen mens meer bij betrokken is. Het gebruik hiervan vormt een groot risico. D'66 zet zich in voor een internationaal verbod op het gebruik van dergelijke wapens.

Toelichting:

In de oorspronkelijk tekst lijkt het wel of het al geregeld is. Er spreekt ook net iets te weinig bezorgdheid uit over deze ontwikkeling

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: We zijn tegen het gebruik van volledig autonome wapensystemen. De voorgestelde wijziging benadrukt onze bezorgdheid over de risico's die hierbij komen kijken.

CP118.E474

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Wapenexport conform internationale mensenrechtenstandaarden**

Indiener: Anne-Floor Dekker

Woordvoerder: Fons Van der Ham

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5714

Voorgestelde tekst:

Internationale veiligheid en mensenrechten blijven prefereren boven economische belangen. De huidige wapenexportcriteria en controle na levering van wapens worden aangescherpt, conform het Europees Gemeenschappelijk Standpunt over Wapenexport en het VN Wapenhandelsverdrag. Tot slot worden leveringen automatisch bevroren bij een wapenembargo.

Toelichting:

D66 pleit al jaren voor naleving van internationale afspraken rond wapenhandel- en doorvoervergunningen. Nederland heeft mede dankzij D66 hoge standaarden ontwikkeld, zoals de presumption of denial voor exporten naar Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten. Het ontvangende land moet dan aantonen dat militaire goederen niet worden ingezet bij mensenrechtenschendingen. Wanneer het wapenexportbeleid Europees wordt, geeft Nederland een stuk beslissingsbevoegdheid uit handen, en zal moeten samenwerken met bijvoorbeeld Duitsland en Frankrijk, die minder moeite hebben met wapenexport naar oa Saoedi-Arabië. De tekstsuggestie onderstreept dat internationale veiligheid en mensenrechten in het bestemmingsland de hoogste toekenningscriteria blijven en altijd prefereren boven economische belangen.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

D66 blijft onverminderd pleiten voor de naleving van internationale afspraken, zoals onder andere wordt benoemd in de inleiding van hoofdstuk 6 - Een energieke wereld. De voorgestelde toevoeging uit het amendement dubbelt sterkt met de tekst die al is opgenomen in regelnummers 5711 t/m 5716. Ook op het gebied van wapenexportbeleid gelooft D66 dat Europese samenwerking meer mogelijkheden biedt voor het verbeteren van veiligheid en mensenrechten wereldwijd.

CP118.E475

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Prioriteit bij ontwikkelingssamenwerking onderstrepen**

Indiener: Thijs Jacobs

Woordvoerder: Sam Bogerd

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5730 t/m 5732

Huidige tekst:

D66 stelt daarom het structurele budget voor ontwikkelingssamenwerking gelijk aan de internationale norm van 0,7 procent van het Bruto Nationaal Inkomen.

Voorgestelde tekst:

Om onze prioriteit bij ontwikkelingssamenwerking te onderstrepen verhoogt D66 het structurele budget voor ontwikkelingssamenwerking naar 1.0 procent van het Bruto Nationaal Inkomen. In de aankomende jaren wordt hier stapsgewijs naar toegewerkt.

Toelichting:

De grote ongelijkheid tussen landen wereldwijd kan niet genegeerd worden (<https://ourworldindata.org/the-history-of-global-economic-inequality>). Vanuit onze richtingwijzers om internationaal te handelen en welvaart te delen is het niet meer dan logisch om het budget voor ontwikkelingssamenwerking te verhogen.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Nederland moet een bijdrage leveren aan een gelijke en duurzame wereld. Met een structureel budget van 0.7 procent van het Bruto Nationaal Inkomen zou Nederland voldoen aan de internationale norm en afspraak. Deze norm is bovendien hoger dan wat lidstaten van de OESO gemiddeld uitgeven aan ontwikkelingssamenwerking. Omdat de afgelopen jaren is gebleken dat Nederland deze norm niet altijd haalt, is inzetten op 0.7 procent nu het uitgangspunt.

CP118.E476

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Ontwikkelingsgelden besteden waar het hoort**

Indiener: Thijs Jacobs

Woordvoerder: Sam Bogerd

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5732 t/m 5733

Huidige tekst:

Er komt een maximum op het bedrag aan ODA-geld dat kan worden ingezet voor de opvang van asielzoekers binnen Nederland.

Voorgestelde tekst:

Het ODA-geld wordt niet langer ingezet voor de opvang van asielzoekers binnen Nederland.

Toelichting:

Het is vreemd dat gelden die bedoeld zijn om de meest kwetsbare in de wereld te helpen in Nederland voor de opvang van asielzoekers worden ingezet. Hiervoor zijn immers andere direct daarvoor bestemde gelden beschikbaar. Indien dit niet volstaat dient deze opvanggelden ruimer begroot te worden, in plaats van deze afsnoepen van het geld dat gereserveerd is voor ontwikkelingssamenwerking.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Hoewel bijdragen vanuit het ODA-budget aan de opvang van asielzoekers past binnen internationale afspraken, zien we ook dat de grote schommelingen in deze uitgaven leiden tot grote onzekerheid in ons ontwikkelingsbeleid. Daarom willen we af van een volledige koppeling en zetten we een maximum op het budget dat aan asielopvang mag worden besteed. Op die manier zijn we altijd verzekerd van een ambitieuze ondergrens van ons ontwikkelingsbudget. Tegelijkertijd gaan we voor een verhoging van het ODA-budget naar 0,7%, zodat deze ondergrens voldoende is om te kunnen (blijven) investeren in de meest kwetsbaren wereldwijd.

CP118.E477

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Tegen gebonden hulp**

Indiener: Peter Ras

Woordvoerder: Peter Ras

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5733

Voorgestelde tekst:

D66 is, net als de EU, VN en de OESO, tegenstander van gebonden hulp.

Toelichting:

Gebonden hulp is een vorm van ontwikkelingssamenwerking waarbij het land dat hulp ontvangt verplicht is om goederen en diensten af te nemen in het land dat hulp biedt. Nadelen hiervan zijn al jaren bekend, bijvoorbeeld: ontwikkelingslanden zijn duurder uit dan wanneer ze zelf kunnen kiezen waar ze hun goederen en diensten kopen. Ook moeten ze producten afnemen waar ze niet altijd veel aan hebben. Daarom zijn VN, EU, OESO tegenstander van gebonden hulp. De huidige minister van BHOS bleek wel bereid om vormen van gebonden hulp toe te laten. De D66-fractie in de Tweede Kamer heeft zich hier tegen verzet.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Gebonden ontwikkelingshulp heeft negatieve gevolgen voor het land dat hulp ontvangt en de effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking. D66 heeft zich in het verleden uitgesproken tegen gebonden hulp.

CP118.E478

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Groter deel van het ontwikkelingsbudget naar degene die dit het hardst nodig hebben**

Indiener: Thijs Jacobs

Woordvoerder: Sam Bogerd

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5734

Voorgestelde tekst:

De meest kwetsbare landen hebben onze hulp het hardst nodig, bovendien kan onze hulp daar het meeste verschil maken. Daarom verhogen we het aandeel dat expliciet wordt toegewezen aan de Least Developed Countries, zoals gedefinieerd door OESO.

Toelichting:

Dit voorstel onderstreept het belang van het ondersteunen van de meest kwetsbare landen in hun ontwikkeling. Door een significant deel van ons budget direct toe te wijzen aan LDC's, tonen we solidariteit en zorgen we ervoor dat hulp terechtkomt waar deze het meest nodig is. Aangezien een euro nou eenmaal meer waard is in de minst ontwikkelde landen, kunnen we daar ook nog eens meer bereiken per uitgegeven euro. Hoewel het huidige beleid van het aandeel voor LDC's 20% is, realiseren we de afgelopen jaren slechts 10-15%. Dit kan en moet beter. Bron van genoemde percentages: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/2faea623-en/index.html?itemId=/content/component/2faea623-en>

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: D66 wil zich inzetten voor de meest kwetsbaren in de wereld. Vanuit een gevoel van internationale solidariteit strijden we gezamenlijk tegen armoede, onrecht en ongelijkheid. Meer hulp besteden aan Least Developed Countries sluit aan bij dit doel.

CP118.E479

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Bang for our ontwikkelings-buck!**

Indiener: Thijs Jacobs

Woordvoerder: Sam Bogerd

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5734

Voorgestelde tekst:

Om ontwikkelingslanden echt te helpen en resultaat te waarborgen prioriteren we evidence-based interventies met een gedegen wetenschappelijke onderbouwing. Daarnaast stellen we heldere evaluatiecriteria om interventies met elkaar af te wegen en te prioriteren. Daarbij maken we gebruik van de nieuwste inzichten rondom de effectiviteit van de besteding van ontwikkelingsgelden, denk hierbij bijvoorbeeld aan cash-benchmarking.

Toelichting:

Om de effectiviteit van onze inspanningen te waarborgen, is een solide basis van bewijs voor interventies noodzakelijk. Duidelijke evaluatiecriteria zorgen voor transparantie en effectiviteit, en stellen ons in staat om middelen daar in te zetten waar ze het meeste verschil maken. Door financieringsbeslissingen te baseren op concreet bewijs, zorgen we dat we zo veel mogelijk mensen zo goed mogelijk kunnen helpen. Hierin volgen we andere progressieve landen zoals Noorwegen zie: <https://www.norad.no/en/front/funding/Expectations-for-knowledge-utilisation-and-evaluation/> Over de nut en noodzaak van cash-benchmark heeft De correspondent eerder geschreven: <https://decorrespondent.nl/12997/dit-simpele-idee-kan-99-procent-van-de-ontwikkelingshulp-op-z-n-kop-zetten/397a1625-2e44-075a-08cf-46dac3b296dc>

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In het verkiezingsprogramma staan veel voorstellen over hoe D66 zich wil inzetten voor de meest kwetsbaren in de wereld. De huidige voorstellen doen dit op hoofdlijnen, zonder de achterliggende financieringsmechanieken te bespreken, we willen die ruimte namelijk bieden aan de uitvoer.

CP118.E480

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Noodhulp: ook druk op andere donoren**

Indiener: Peter Ras

Woordvoerder: Peter Ras

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5741

Voorgestelde tekst:

Nederland zal daarnaast ook andere donoren in de EU en VN aansporen om meer bij te dragen aan acute noodhulp en wederopbouw.

Toelichting:

Nederland doet zelf al veel aan noodhulp, maar internationale noodhulp-budgetten schieten tekort. Er zijn nu 108 miljoen mensen op de vlucht, het wereldwijde benodigde noodhulpbudget is \$55 miljard - 270% verhoogd in de laatste 7 jaar. Sinds 2016 is nooit meer dan 64% van de door de VN benodigde noodhulp betaald, in 2023 nog maar 29%. Nederland zou zich internationaal ook meer in moeten zetten om andere donoren aan te sporen tot grotere steun. Minister Kaag deed dit eerder ook al, zij was toen 'eminent person for the Grand Bargain on humanitarian aid'. Nu is dat minder het geval.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De gehele internationale gemeenschap heeft een verantwoordelijkheid bij te dragen aan noodhulp en humanitaire steun. D66 ziet graag dat Nederland zich bij andere donoren inzet voor meer steun.

CP118.E481

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Investeer ook in groene stroom in ontwikkelingslanden**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5743

Voorgestelde tekst:

Bij investeringen in fabrieken die groene waterstof produceren voor de export naar Europa wordt de bijbehorende investering in zonnecentrales minimaal verdubbeld, met als gevolg dat er meer groene stroom wordt geleverd aan de lokale netten dan er wordt geconsumeerd voor de productie van de waterstof.

Toelichting:

De Europese plannen op het gebied van groene waterstof behelzen de import van grote hoeveelheden groene waterstof uit landen met een overvloedig potentieel aan zonne-energie en wind. Nederland sorteert hierop voor door intentieverklaringen hierover te tekenen met landen als Namibië, Oman, Marokko. Hierbij dreigt echter de noodzakelijke energietransitie in die zoonovergoten landen zelf in het gedrang te komen, waardoor die groene waterstof plannen als uitingen van neokolonialisme kunnen worden bestempeld. Ook D66 is kritisch, getuige de aangenomen motie PM117.D03 Prioriteit voor vervanging kolencentrale

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het verkiezingsprogramma benoemt tussen regels 5718 en 5759 het belang van ontwikkelingshulp die bijdraagt aan verduurzaming en klimaatadaptatie en -mitigatie in het mondiale zuiden. In het programma zetten we dus al in op een bijdrage aan de energietransitie in zoonovergoten landen, een van de doelen die het amendement stelt. In H1 - Een energie economie, deelhoofdstuk 'Wij bouwen aan nieuwe energie' (181 t/m 187) wordt al gedetailleerd ingegaan op de plannen voor groene waterstof. Tot slot is het op deze manier strikt koppelen van energiesubsidies in het buitenland onwenselijk.

CP118.E482

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Migratie en ontwikkeling**

Indiener: Roman Baatenburg De Jong

Woordvoerder: Roman Baatenburg De Jong

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5744 t/m 5746

Huidige tekst:

We bieden perspectief met onderwijs en werk. Door het aanpakken van grondoorzaken, zoals gebrek aan scholing, inkomen en dagbesteding, kunnen we armoede, ongelijkheid, migratie en conflict bestrijden.

Voorgestelde tekst:

We bieden perspectief met onderwijs en werk. Door het aanpakken van grondoorzaken, zoals slecht bestuur, gebrek aan scholing en inkomen, kunnen we armoede, ongelijkheid, 'gedwongen migratie' en conflict bestrijden.

Toelichting:

Het is naïef om bij grondoorzaken van armoede, conflict en ongelijkheid slechts te denken aan 'gebrek aan scholing, inkomen en dagbesteding'. Grondoorzaken van deze structurele problemen beslaan een breed palet dat goed onder de noemer slecht bestuur geplaatst kan worden. Daarnaast wordt in de huidige tekst 'migratie' gezien als iets dat D66 wil 'bestrijden'. Het is niet rechtvaardig om migratie als zodanig te bestrijden, vandaar de voorgestelde tekstuele wijziging in 'gedwongen migratie'.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Migratie als gevolg van conflict, ongelijkheid en armoede is niet vrijwillig. D66 wil de structurele problemen die hiervan de oorzaak zijn aanpakken om het leven van mensen te verbeteren. Zoals het amendement voorstelt, kan slecht bestuur onderdeel zijn van deze oorzaken.

CP118.E483

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **fossiele steun internationaal**

Indiener: Roman Baatenburg De Jong

Woordvoerder: Roman Baatenburg De Jong

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 5863 t/m 5864

Huidige tekst:

Handelsinstrumenten vanuit de overheid, zoals exportkredietverzekeringen, worden veel meer ingezet voor duurzame doeleinden om uiteindelijk volledig duurzaam te worden.

Voorgestelde tekst:

Handelsinstrumenten vanuit de overheid, zoals exportkredietverzekeringen, stoppen met alle fossiele steun, worden ingezet voor duurzame doeleinden en bevorderen een rechtvaardige energietransitie waarin mens en milieu centraal staan.

Toelichting:

Recent klimaatonderzoek bevestigt dat er binnen een met 1,5 graden opgewarmde wereld geen ruimte meer is voor nieuwe fossiele brandstofprojecten en dat bestaande fossiele infrastructuur moet worden afgebouwd. De exportkredietverzekering kent mazen waardoor alsnog olie- en gasprojecten kunnen worden gesteund. Die steun voor fossiel kan en moet nu stoppen. De financiële sector speelt een belangrijke rol in het mogelijk maken van de energietransitie, maar doet dat onvoldoende. Dit amendement doet recht aan de urgentie van de klimaatcrisis en de klimaatwetenschap én maakt duidelijk wat een duurzame inzet van handelsinstrumenten is.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting:

CP118.E484

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Klimaatontwrichting**

Indiener: Apeldoorn

Woordvoerder: Jan Van Ewijk

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5879

Voorgestelde tekst:

5879 Nieuw: 1. We bestrijden klimaatontwrichting, waardoor mensen niet op de vlucht hoeven te slaan voor oorlog en geweld als gevolg daarvan. Toevoegen aan 5889 – 5892: We bestrijden klimaatontwrichting, omdat dit een belangrijke oorzaak is van oorlog en geweld, en van mensen die op de vlucht (moeten) slaan voor oorlog en geweld.

Toelichting:

In diens boek 'De klimaatgeneraal' legt voormalig CDS Tom Middendorp glashelder uit dat klimaatontwrichting een belangrijke oorzaak van oorlog en geweld is, en een oorzaak van mensen die (moeten) vluchten voor oorlog en geweld. Waar op dit moment circa 100 miljoen mensen op de vlucht zijn voor oorlog en geweld, dat aantal kan oplopen tot circa 300 miljoen als bestrijding van klimaatontwrichting achterwege blijft. Het bestrijden van klimaatontwrichting is derhalve ook een ernstige kwestie van vrede veiligheid en van geopolitiek. Vanaf regel 5879 worden de nummers 1 tot met 4 worden doorgenummerd naar 2 tot en met 5.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

In het hoofdstuk "Voor de meest kwetsbaren in de wereld" wordt ingegaan op hulp bij klimaatadaptatie- en mitigatie, en wordt gewezen op het belang van de aanpak van grondoorzaken van migratie. In dit hoofdstuk over migratie staat, hoe belangrijk ook, het tegengaan van klimaatontwrichting op zichzelf niet als een van de vier hoofdpunten in het hoofdstuk. Uiteraard biedt het hoofdstuk over klimaat een overkoepelende inzet. Zoals indiener al aangeeft, is bestrijden van klimaatontwrichting ook geopolitiek en in belang vrede en veiligheid. Het is een breder punt en niet specifiek migratie-gerelateerd.

CP118.E485

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Maak hervestiging ook mogelijk voor Palestijnse vluchtelingen**

Indiener: Gijs Toussaint

Woordvoerder: Gijs Toussaint

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 5905

Voorgestelde tekst:

We zetten ons er daarnaast internationaal voor in dat het mandaat voor hervestiging ook van toepassing is op Palestijnse vluchtelingen die onder de bescherming van UNRWA vallen.

Toelichting:

Palestijnse vluchtelingen vallen niet onder het mandaat van UNHCR, maar van UNRWA, de VN-organisatie voor Palestijnse vluchtelingen in het Midden-Oosten. Op dit moment gaat het om ongeveer 5,9 miljoen mensen. Voor hen is hervestiging zoals dat bij andere vluchtelingen niet mogelijk. Dit moet gecorrigeerd worden zodat Palestijnse vluchtelingen dezelfde rechten als andere vluchtelingen krijgen

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: D66 is voorstander van hervestiging om de meest kwetsbaren op de vlucht een veilige haven te bieden en om irreguliere migratie tegen te gaan. Zoals de indiener beschrijft is er inderdaad geen mandaat voor hervestiging van Palestijnse vluchtelingen die onder de verantwoordelijkheid van de UNRWA vallen. Met de voorgestelde wijziging kan Nederland zich er hard voor maken dat ook de meest kwetsbaren uit deze groep in veiligheid kunnen worden gebracht.

CP118.E486

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **"Arbeidsperspectief voor statushouders"**

Indiener: Rijswijk

Woordvoerder: Jane Arifa Badoella

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 6000 t/m 6008

Huidige tekst:

We zetten in op snelle uitstroom van statushouders naar gemeenten. Zo behouden we voldoende capaciteit en kunnen mensen starten met hun leven in Nederland. Bij de verdeling van statushouders over Nederland wordt ook gekeken waar iemand snel aan het werk kan en voor langere tijd kan blijven. We ondersteunen gemeenten met investeringen in huisvesting voor statushouders en andere mensen die urgent een woning nodig hebben, waarbij we ruimte scheppen voor lokaal maatwerk. We realiseren een landelijk dekkend netwerk aan doorstroomlocaties waar statushouders kunnen verblijven, in afwachting van een woning in de buurt van de gemeente waar zij zullen worden gehuisvest, om het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) te ontlasten.

Voorgestelde tekst:

We zetten in op snelle uitstroom van statushouders naar gemeenten. Zo behouden we voldoende capaciteit en kunnen mensen starten met hun leven in Nederland. Bij de verdeling van statushouders over Nederland wordt ook gekeken waar iemand snel aan het werk kan en voor langere tijd kan blijven. We helpen statushouders met zo snel mogelijk passend werk te vinden door ze contacten te leggen met lokale werkgevers. We ondersteunen gemeenten met investeringen in huisvesting voor statushouders en andere mensen die urgent een woning nodig hebben, waarbij we ruimte scheppen voor lokaal maatwerk. We realiseren een landelijk dekkend netwerk aan doorstroomlocaties waar statushouders kunnen verblijven, in afwachting van een woning in de buurt van de gemeente waar zij zullen worden gehuisvest, om het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) te ontlasten.

Toelichting:

Statushouders komen terecht in een nieuwe omgeving, waar ze niet altijd de structuren van de arbeidsmarkt kennen. Door een tussenstap in te lassen en een match tussen statushouders en de lokale werkgevers maken we het hun makkelijker om snel aan het werk te gaan én de Nederlandse taal sneller eigen te maken. Dit is belangrijk voor de integratie.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

D66 is groot voorstander van snelle en effectieve migratie, die idealiter al zo vroeg mogelijk begint. De voorgestelde wijziging kan daaraan bijdragen, maar raakt voornamelijk lokaal beleid.

CP118.E487

Amendement

Pre-advies: Ontraden

Titel Amendement: **Aandacht voor mentale gezondheid vluchtelingen**

Indiener: Gijs Toussaint

Woordvoerder: Gijs Toussaint

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 6034

Voorgestelde tekst:

We gaan meer aandacht besteden aan de mentale gezondheid van mensen die gevlucht zijn. Hierbij mogen vooral kinderen met een vluchtachtergrond niet tussen wal en schip vallen. Daarbij moet er begrijpelijke en toegankelijke informatie over het belang van mentale gezondheid en de organisatie van de (jeugd-)GGZ beschikbaar worden gesteld.

Toelichting:

De mentale gezondheid van vluchtelingen speelt een grote rol in hun ontwikkeling en integratie. Vaak hebben zij nu nog geen toegang tot ondersteuning in Nederland. Met name bij kinderen is dit zeer zorgwekkend. Zij gaan soms maanden niet naar school en zijn vaak getraumatiseerd. Door ervoor te zorgen dat zij betere toegang tot hulp krijgen redden we niet alleen levens, maar zorgen we ook voor betere integratie en minder overlast.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: D66 erkent het belang van mentale gezondheid voor mensen die gevlucht zijn, en zeker voor kinderen. Daarom stellen we in regels 5984 tot 5986 voor dat er vanaf dag één psychosociale hulp en ondersteuning aanwezig is bij opvanglocaties.

CP118.E488

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Geen koppeling meer tussen wonen en werken**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Mattijs Loor

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 6119 t/m 6120

Huidige tekst:

Gemeenten en werkgevers hebben een gezamenlijke rol in het zorgen voor voldoende kwalitatieve huisvesting en faciliteiten voor arbeidsmigranten.

Voorgestelde tekst:

Gemeenten en werkgevers hebben een gezamenlijke rol in het zorgen voor voldoende kwalitatieve huisvesting en faciliteiten voor arbeidsmigranten. Goed wonen voor arbeidsmigranten vraagt om huurcontracten die niet gekoppeld zijn aan een arbeidsovereenkomst, zodat dakloosheid bij verlies van werk wordt voorkomen. Over het scheiden van huurcontract en arbeidsovereenkomst maken we dwingende, landelijke regelgeving.

Toelichting:

De Commissie Roemer beveelt heel specifiek aan om het arbeidscontract en het huurcontract los te koppelen. Dat punt ontbreekt in de tekst, maar is wel cruciaal in de regels die we moeten stellen om uitbuiting van arbeidsmigranten tegen te gaan. Op dit moment proberen gemeenten via een omweg wel regels op te stellen en te handhaven waar het gaat om de scheiding van huur en werk, maar dat is erg omslachtig en leidt tot een waterbedeffect tussen gemeenten. Een landelijke regeling zou daarom beter zijn.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De voorgestelde wijziging geeft verdere invulling aan het punt dat in het verkiezingsprogramma staat en maakt het voorgestelde streven concreet.

CP118.E489

Amendement

Pre-advies: Neutraal

Titel Amendement: **Economisch groei is geen echte groei als dat niet wordt vertaald in betere gezondheid, beter wonen, bestaanszekerheid en schone lucht**

Indiener: Hendrik Jan Knecht

Woordvoerder: Hendrik Jan Knecht

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 6158 t/m 6159

Huidige tekst:

Economische groei is geen echte groei als dat niet wordt vertaald in betere gezondheid, beter wonen of schone lucht.

Voorgestelde tekst:

Economische groei is geen echte groei als dat niet wordt vertaald in betere gezondheid, beter wonen, bestaanszekerheid en schone lucht.

Toelichting:

In Nederland heeft nog een grote groep inwoners dagelijks grote zorgen om rond te komen. Hoe knopen we de eindjes van de touwtjes aan elkaar. Mensen ervaren dit als stress en dit is ook een meetpunt om economische groei te meten.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het begrip brede welvaart ziet ook juist op bestaanszekerheid van mensen, zo hebben wij dit ook altijd geïnterpreteerd. Of het wenselijk is om dit expliciet te vermelden, laten we graag aan de leden.

CP118.E490

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Bij brede welvaart niet alleen schone lucht maar een schoner milieu**

Indiener: Sacha Kuijs

Woordvoerder: Sacha Kuijs

Doel amendement: Wijzigen van de tekst

Regelnummer: 6158 t/m 6159

Huidige tekst:

Economische groei is geen echte groei als dat niet wordt vertaald in betere gezondheid, beter wonen of schone lucht.

Voorgestelde tekst:

Economische groei is geen echte groei als dat niet wordt vertaald in betere gezondheid, beter wonen of een schoner milieu.

Toelichting:

Schone lucht is te beperkt. We willen bijvoorbeeld ook niet dat mensen wonen op vervuilde grond of aan vervuild water.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Eens, goede toevoeging.

CP118.E491

Amendement

Pre-advies: Overnemen

Titel Amendement: **Een duurzame toekomst begint bij een duurzame begroting**

Indiener: Petra van Bommel

Woordvoerder: Petra van Bommel

Doel amendement: Toevoegen van nieuwe tekst

Regelnummer: 6162

Voorgestelde tekst:

* Een duurzame toekomst begint bij een duurzame begroting: We stappen over naar een klimaat-inclusief begrotingsraamwerk, cf advies van de Raad van State bij de Miljoenennota

Toelichting:

Vuistregel om te komen tot een duurzame economie is middelen uit de reguliere economie om te zetten naar een duurzame economie. Met een begrotingsraamwerk dat in de basis klimaat-inclusief is ontstaat een krachtig instrument dat te bewerkstelligen. Eea cf advies van de Raad van State, die daarin EU en IMF volgt.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Dit amendement is in lijn met beoogde doel zoals geformuleerd in het conceptprogramma.